

Vergaderjaar 1999–2000

26 800 XI

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI) voor het jaar 2000

Nr. 2

Inhoudsopgave

	pagina		pagina
Memorie van Toelichting XI (Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer)	3	B.1. Algemene beheersmatige toelichting bij de begroting(ssstaat)	35
A. Artikelsgewijze Toelichting bij het Wetsvoorstel	3	1. Inleiding	35
B. Algemene beleidsmatige toelichting bij de begroting(ssstaat)	4	2. Bedrijfsvoering	36
Inleiding	4	2.1 Doelmatigheidstaakstelling regeerakkoord	36
1. Visie	5	2.2 Samenvoeging Inspecties van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	37
1.1 Uitgangspunten	5	2.3 Project Modernisering en verzelfstandiging Secretariaten	37
1.2 Aanpak	7	2.4 Reorganisatie Directoraat-Generaal Milieubeheer	38
1.3 Afwegingen, rekening houdend met risico's	8	2.5 Nieuwe infrastructuur van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer(NIVRO)	38
1.4 Instrumenten	9	2.6 Van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording	39
1.5 Het proces	10	2.7 Invoering Euro	39
1.6 Samenvattend	11	2.8 Millennium	40
2. Beleid voor de langere termijn: De grote nota's	12	2.9 Emancipatiebeleid	41
2.1 Uitvoeringsnota Klimaatbeleid	12	3. Ontwikkeling uitgaven	41
2.2 Nota Wonen	13	3.1 Totaalbeeld uitgaven	44
2.3 Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening	14	3.2 Toelichting wijzigingen miljoennota 2000	45
2.4 Nationaal Milieubeleidsplan 4	15	4. Budgetteringsafspraken	46
3. Beleidsprioriteiten 2000	17	5. Kengetallen personeel en materieel	46
3.1 Duurzaamheid	17	C. Toelichting per begrotingsartikel (uitgaven en verplichtingen)	49
3.2 Verscheidenheid	19	01. Algemeen	49
3.3 Kwaliteit van de leefomgeving	21	02. Rijkshuisvesting	75
3.4 Sociale rechtvaardigheid	23	03. Volkshuisvesting	81
3.5 Verbetering instrumentarium	24	03.A Algemeen en actief deel	83
3.6 Vermaatschappelijking	27	03.B Niet-actief deel	129
3.7 Internationaal	29	04. Ruimtelijke Ordening	142
4. Financieel overzicht	30	05. Milieubeheer	168
4.1 Intensiveringen	32		
4.2 Ombuigingen	33		
4.3 Ramingstechnische bijstellingen	33		
4.4 Kasverschuivingen	34		

C. Toelichting per begrotingsartikel (Ontvangsten)	228
01. Algemeen	232
02. Rijkshuisvesting	233
03. Volkshuisvesting	233
04. Ruimtelijke Ordening	241
05. Milieubeheer	241
D. Toelichting bij de agentschapsbegroting	246
1. Inleiding	246
2. Missie, hoofddoelstellingen, producten en resultaten RGD	247
2.1 Algemeen	247
2.2 Missie van de Rgd	247
2.3 Hoofddoelstellingen van de Rgd	247
2.4 Producten en diensten van de Rgd	249
2.5 Resultaten	250
3. Uitwerking van de hoofddoelstellingen	250
3.1 Algemeen	250
3.2 Uitwerking hoofddoelstelling adequate huisvesting	251
3.3 Uitwerking hoofddoelstelling evenwichtig bedrijfsresultaat	255
3.4 Uitwerking van de hoofddoelstelling toegevoegde waarde	258
3.5 Uitwerking randvoorwaarde goed functionerende Rgd	262
4 Coördinatie Bouwbeleid	262
5. De grondslagen van het wetsartikel en van de baten- lastenbegroting	264
6. Agentschapsbegroting Rijksgebouwendienst 2000	264
7. Begroting van Baten en Lasten 2000 en meerjarenraming	266
8. Toelichting op de Begroting van Baten en Lasten 2000 en meerjarenraming	267
9. Begroting van kapitaalsuitgaven en -ontvangsten	273

Memorie van Toelichting XI (Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer)

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 en 2 (uitgaven/verplichtingen en ontvangsten)

De begrotingen die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om de begroting van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer voor het jaar 2000 vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor het jaar 2000. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota 2000.

Met de vaststelling van deze wetsartikelen wordt de in de begrotingsstaat opgenomen begroting van de uitgaven en de ontvangsten voor het jaar 2000 vastgesteld. De in die begroting opgenomen begrotingsartikelen worden door middel van een algemene toelichting en een toelichting per begrotingsartikel toegelicht in de onderdelen B, B1 en C van deze Memorie van Toelichting.

Wetsartikel 3 (agentschapsbegroting)

Met de vaststelling van dit wetsartikel wordt de in de begrotingsstaat opgenomen begroting van baten en lasten en van kapitaalsuitgaven en ontvangsten van het agentschap Rijksgebouwendienst voor het jaar 2000 vastgesteld. De in die begroting opgenomen begrotingsartikelen worden door middel van een algemene toelichting en een toelichting per begrotingsartikel toegelicht in onderdeel D van deze Memorie van Toelichting.

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. P. Pronk

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, derde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State.

B. ALGEMENE BELEIDSMATIGE TOELICHTING BIJ DE BEGROTING(SSTAAT)

BEGROTING 2000

Inleiding

De Memorie van Toelichting bij de begroting van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer heeft een gedaantewisseling ondergaan in vergelijking met voorgaande jaren. De omvang van de algemene beleidsmatige toelichting is teruggebracht. De gangbare indeling naar beleidsvelden is losgelaten. De toelichting per begrotingsartikel heeft aan informatiewaarde gewonnen. In hoofdstuk 1 van de algemene beleidsmatige toelichting wordt een visie geschetst aan de hand waarvan beleid wordt geformuleerd. Deze visie vormt het skelet en bepaalt wat prioriteit wordt en wat niet. In het volgende hoofdstuk is opgenomen hoe het er voor staat met de grote nota's. Hoe de visie in 2000 uitwerkt in beleidsprioriteiten is te vinden in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 is het financiële overzicht opgenomen en wordt een toelichting gegeven op de belangrijkste mutaties.

In de toelichting per begrotingsartikel en in de toelichting bij de agentschapsbegroting van de Rijksgebouwendienst is veel van de informatie te vinden die vroeger in de algemene beleidsmatige toelichting was opgenomen, zoals de voortgang van het lopende beleid. Het is daarmee een aanvulling op de algemene beleidsmatige toelichting met concrete informatie. Ook de bedrijfsvoeringsparagraaf is terug te vinden in de algemene beheersmatige toelichting.

Een meer uitgebreide toelichting op de inhoudelijke en beleidsmatige onderwerpen van de rijkshuisvesting, zoals de gevolgen van de stelselwijziging, staat in het algemeen deel van de toelichting bij de agentschapsbegroting Rijksgebouwendienst. Het Milieuprogramma (bijlage bij de begroting) geeft een overzicht van het voorgenomen (interdepartementale) milieubeleid voor de periode 2000–2003.

1. VISIE

1.1. Uitgangspunten

In het beleid van het Ministerie van Volkshuisvesting en Milieubeheer staan mensen en hun leefomgeving centraal. Mensen als individuele burgers, als deel van de samenleving en als deel van ecosystemen. Mensen als consument en als producent. Mensen nu en in de toekomst. Mensen in Nederland en in andere delen van de wereld. Zo'n uitgangspunt heeft consequenties voor de keuzen van prioriteiten. Het stelt eisen aan de manier waarop beleid tot stand komt en hoe het wordt uitgevoerd. Activiteiten van vandaag in Nederland kunnen een weerslag hebben op de toekomst en op andere delen van de wereld. Negatieve gevolgen moeten worden vermeden of tot een minimum worden beperkt. Een duurzame ontwikkeling is vereist. Die hoeft niet te worden gezien als een last die gedragen moet worden, maar als een uitdaging om te komen tot vernieuwing: technologisch, sociaal en cultureel.

Waterstof: ons gas voor de toekomst?

Een energievoorziening met een groot aandeel waterstof biedt goede perspectieven om het klimaatprobleem aan te pakken. Het gebruik van waterstof veroorzaakt geen emissies van broeikasgassen. Waterstof kan op meerdere manieren «klimaatneutraal» geproduceerd worden. De introductie van waterstof brengt met zich mee dat ook de infrastructuur van de energievoorziening zal veranderen. Private partijen zijn al bezig met demonstratieprojecten met waterstof, vaak in combinatie met brandstofcellen. Ook de overheid draagt haar steentje bij: De Ministeries van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en Economische Zaken hebben het programma «Gasvormige en Vloeibare Energiedragers» (GAVE) gestart dat als doel heeft om de introductie van dit soort nieuwe technologieën te versnellen. In GAVE wordt nadrukkelijk nagegaan welke ontwikkelingen leiden tot een minimale milieudruk. GAVE wordt gefinancierd uit de klimaatmiddelen.

Niet alleen nieuwe ontwikkelingen kunnen negatieve gevolgen hebben. Het gaat ook op voor bestaande situaties en ontwikkelingen. Dan is het zaak de trend te keren. Een goed voorbeeld hiervan is het klimaatbeleid. Nu is het nog niet te laat en is het mogelijk een ommekeer te bereiken. Mondiale afspraken moeten daarbij voorkomen dat de prijs hiervan onevenredig over de wereld wordt verdeeld.

Vrijheid in verantwoordelijkheid

Kwaliteit van bestaan uit zich in de mogelijkheid zelf richting te geven aan dat bestaan. In onze samenleving hebben mensen meer mogelijkheden een eigen keuze te maken dan vroeger. Bijvoorbeeld de keuze waar ze willen wonen, in wat voor huis en met wie, of de keuze met anderen in contact te treden en de wijze waarop. Die vergrote keuzemogelijkheid is, ook voor de lagere inkomens, een vooruitgang. De sociale zorg blijft evenwel binnen de volkshuisvesting bestaan en zal waar nodig worden versterkt. De keuzevrijheid wordt beperkt door de gevolgen die de keuze van de ene burger of het ene bedrijf kan hebben voor een ander. Daarom wordt in onze samenleving een beroep gedaan op verantwoordelijkheid. Afwenteling van kosten op anderen, zonder overdracht van daarbij horende baten, moet worden tegengegaan. Ogenschijnlijk tegengestelde belangen moeten met elkaar in overeenstemming worden gebracht. Dit geldt bijvoorbeeld voor de beleidsterreinen milieu en ruimtelijke

ordering. Het vraagt om goed overleg tussen de betrokkenen en om een overheid die daarvoor de ruimte biedt en er zelf ook aan deelneemt vanuit het gezichtspunt van het democratisch gelegitimeerde algemeen belang.

Duurzame ontwikkeling

Duurzame ontwikkeling houdt in een rechtvaardige, sociale en economische ontwikkeling binnen de context van het verantwoord beheer van milieu en natuurlijke hulpbronnen. Dit betekent het op zo'n manier omgaan met ruimte, energie, grondstoffen en natuur dat toekomstige generaties niet onevenredig belast worden. Zij moeten dezelfde keuzemogelijkheden hebben als onze generaties nu. Duurzaamheid in deze context betekent dat geen onomkeerbare processen plaatsvinden die schade toebrengen aan mens, milieu of ruimte. Duurzaam beleid gaat zuinig om met ruimte en eindige grondstoffen, is niet schadelijk voor de gezondheid, houdt rekening met de belangen van planten en dieren, gaat uit van het voorzorgbeginsel, trekt geen wissel op de toekomst en legt de prijs voor onze ontwikkeling niet bij anderen.

In het verlengde hiervan ligt het tegengaan van verspilling. Duurzaam beleid betekent dus ook hergebruik van materialen, een lange levensduur van bijvoorbeeld gebouwen en matiging in het energiegebruik.

Verscheidenheid

Waar verscheidenheid ontbreekt kan er alleen maar worden gekozen uit meer van hetzelfde. Verscheidenheid is een voorwaarde voor de keuzevrijheid van de individuele burger. Verscheidenheid in de leefomgeving houdt in dat er niet teveel van hetzelfde wordt gebouwd. Verscheidenheid in de beleving van de ruimte betekent dat in Nederland rust en ruimte te vinden is naast levendige en dynamische steden, en dat er plaatsen zijn waar het 's nachts nog donker wordt.

Verscheidenheid levert moderne gebouwen op met karakter, die passen in hun omgeving, maar ook behoud van bijvoorbeeld oude boerderijen.

Verscheidenheid in leefvormen wordt zichtbaar in de manier waarop huizen vorm krijgen. Biodiversiteit is ook een vorm van verscheidenheid. En het bewaren van biodiversiteit is een voorwaarde voor duurzaamheid.

Kwaliteit van de leefomgeving

Kwaliteit hangt af van drie componenten: gebruikswaarde, toekomstwaarde en belevingswaarde. Als één van deze drie ontbreekt of slechts gering is, boet de totale kwaliteit aan waarde in.

Iedereen heeft een eigen mening over wat mooi is. Mooi is wat mensen mooi vinden. Mooi is subjectief. Toch zijn er vrij algemeen aanvaarde ideeën over wat niet mooi is. De aanblik van rommelige industrieterreinen, verspreid staande kassen, verloederde wijken, achtergelaten afval is niet mooi. Mensen genieten van duin, hei, bos, weidse landschappen en van goed ingerichte steden en dorpen. Maar mooi-zijn neemt af als de functie uit het oog wordt verloren. Natuur kan mooi zijn, maar versnipperde natuur is gedoemd te verschrallen. Mooie wijken waar sociale veiligheid ver te zoeken is zullen op den duur leeg komen te staan.

Sociale rechtvaardigheid

De inrichting van de ruimte moet in ieder geval op mensen zijn toegesneden. Beleid moet aansluiten bij de leefwereld van mensen, bij hun wensen en verlangens. Gezondheid en veiligheid zijn daarvoor trefwoorden, maar

ook betrokkenheid en verantwoordelijkheid. Beleid moet rekening houden met hen die in onze samenleving tot de zwakkeren horen.

1.2 Aanpak

Aan de hand van de uitgangspunten worden doelen geformuleerd. Het vervolg daarop is het vaststellen op welke manier die doelen gerealiseerd kunnen worden en welke instrumenten daarvoor nodig en beschikbaar zijn.

In onderstaande reeks wordt aangegeven welke wegen bewandeld kunnen worden. Bepalend voor de keuze is een combinatie van urgentie, situatie en realisatiemogelijkheden.

Ommekeer

De uitdaging is om maatschappelijke en technologische trends zoveel mogelijk te benutten en, indien nodig, om te buigen in de gewenste richting. De huidige groei van de uitstoot van broeikasgassen moet worden omgebogen naar een afname. Stedelijke vernieuwing moet een nieuwe impuls geven aan de kwaliteit van de stedelijke leefomgeving. Natuur en landschap moeten weer herkenbare eenheden vormen. De trend waarbij economische groei onomkoombaar leidde tot een verdere aantasting van het milieu moet blijvend worden omgebogen (ontkoppeling).

Preventie

Preventie is het voorkomen van ongewenste effecten onder gelijktijdige stimulering van gewenste effecten. Preventie is vooral nodig bij onomkeerbare processen, zoals inklinking van veengrond als gevolg van verdroging. Het aanpakken van de oorzaken van problemen heeft voorrang. Ongewenst is bijvoorbeeld het aantasten van de verscheidenheid. Het beleid om open ruimte open te houden, zoals in het Groene Hart, is een voorbeeld van preventief beleid. Niet dichtgeslibde ruimte achteraf weer open maken, maar voorkomen dat de open ruimte wordt aangetast. Preventief beleid in de volkshuisvesting is rekening houden met demografische en maatschappelijke ontwikkelingen. Wat nu wordt gebouwd moet aansluiten bij de bestaande vraag en tegelijkertijd rekening houden met de vraag van morgen. Een voorbeeld van preventief milieubeleid is het opwekken van energie uit wind en zon. Daarmee wordt de voorraad niet-vervangbare brandstoffen niet aangetast.

Aanpassing huisvesting

Woonwensen veranderen voortdurend. De gezinssituatie verandert in de tijd, mensen worden ouder en blijven langer thuis wonen. Mensen willen dat hun woning aan hun wensen wordt aangepast. Wie niet wil verhuizen zal op dit moment vaak in de woning moeten verbouwen of slopen voor de verlangde aanpassing. Vanuit milieuoogpunt is het nodig de hoeveelheid sloopafval te beperken. Vanuit menselijk oogpunt is het wenselijk dat mensen zolang in hun huis kunnen blijven wonen als ze zelf willen. IFD-bouwen biedt bij de nieuwe bouw hiervoor een oplossing. IFD staat voor innovatief, flexibel en demontabel. Het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer stimuleert deze ontwikkeling samen met het Ministerie van Economische Zaken door middel van het IFD-programma. Een programma dat voortkomt uit de nota Milieu en Economie.

Door zuinig om te gaan met ruimte, energie, grondstoffen en natuur kunnen negatieve gevolgen voor latere generaties zoveel mogelijk worden beperkt. Grondstoffen kunnen worden hergebruikt. Ook energie kan een tweede keer worden benut (restwarmte). Ruimte kan dubbel worden benut, bijvoorbeeld door kantoren boven wegen te bouwen, en door functiemenging van natuur, recreatie en waterberging. CO₂ afkomstig van de industrie kan worden ingezet om in de glastuinbouw planten te laten groeien. Oude gebouwen die hun oorspronkelijke functie verloren hebben, maar wel van voldoende kwaliteit zijn, worden geschikt gemaakt voor een nieuwe bestemming. Verouderde bedrijfsterreinen worden opnieuw ingericht.

Inpassing en aanpassing

Hoewel we rekening moeten houden met de toekomst, moet ook nu worden geleefd, gewoond en gewerkt. Er zijn nieuwe woningen en bedrijfsterreinen nodig, energie zal gebruikt worden, afval zal verwerkt moeten worden. Dan is het aanpakken van de oorzaken niet voldoende en zullen maatregelen erop gericht moeten zijn de negatieve gevolgen zo veel mogelijk te beperken. Door inpassing in het landschap of aanpassing van de productie kunnen ongewenste effecten tot een minimum worden beperkt. Inpassing hoeft niet alleen in landelijke gebieden aan de orde te zijn. Nieuwe (rijks)gebouwen worden ingepast in de bestaande stedelijke omgeving en vormen daar geleidelijk een geheel mee.

1.3 Afwegingen, rekening houdend met risico's

Apart aandacht verdienen gezondheid en veiligheid. Er zijn activiteiten, omstandigheden en stoffen waaraan risico's verbonden zijn. De opslag van radioactief materiaal zal de zorg blijven van vele generaties. Ook talloze afvalstortplaatsen vergen een «eeuwigdurende» nazorg. Toepassing van sommige materialen in de bouw heeft bezwaren (asbest, lood). Niet overal kan gebouwd worden gezien de risico's van overstroming. Vaak zal er een afweging gemaakt moeten worden en een evenwicht gevonden moeten worden tussen gewenste en ongewenste effecten. In geen geval mag de gezondheid van mensen of dieren in gevaar worden gebracht of de veiligheid worden aangetast. Beleidsvoorstellen worden hierop getoetst.

De drinkwatervoorziening en de inzameling en definitieve verwijdering van afval vergen een intensieve overheidsbemoeienis. Criterium is dat het om maatschappelijk onmisbare functies gaat, waarvan de kwaliteit gewaarborgd moet zijn in verband met risico's voor gezondheid en veiligheid en waarbij de positie van de burger, als gebonden klant, beschermd moet worden. Gewenste effecten in Nederland mogen geen ongewenste effecten hebben in andere delen van de wereld. Naast gezondheid en veiligheid zijn er nog andere afwegingen te maken. Het optreden van hinder is zo'n situatie. Individuele of groepen van mensen kunnen hinder ondervinden niet alleen van elkaar, maar ook van overheidsmaatregelen. Wetten en regels leggen vaak beperkingen op aan individuele burgers, bedrijven en andere overheden, die niet door iedereen als even prettig worden ervaren. Voorbeelden hiervan zijn: restrictief beleid in het landelijk gebied, beperking van de ammoniak-uitstoot door mest en bouwregelgeving. Bepalend voor dit soort afwegingen is de verhouding tussen nagestreefd doel en de hinder die het geeft.

1.4 Instrumenten

Doelen kunnen langs verschillende wegen gerealiseerd worden. De instrumenten die worden ingezet hangen af van diverse factoren. Wie is er verantwoordelijk? Wie kan het beste een bepaalde taak uitvoeren? Wordt alles vastgelegd in wetten en regels of kan het ook aan anderen worden overgelaten? Wil de overheid informerend, stimulerend, samenbrengend, sturend of regelend bezig zijn? Vaak zal een combinatie van instrumenten worden ingezet: voorlichting, overleg, financiële instrumenten, afspraken, wet- en regelgeving. Soms moet de overheid ervoor zorgen dat er voldoende informatie beschikbaar is om aan keuzevrijheid en eigen verantwoordelijkheid invulling te geven («een beter milieu begint bij jezelf»). Toepassing van het marktmechanisme en/of financiële stimulanzen (subsidies, fiscale regelingen) kunnen nodig zijn om een nieuwe weg in te slaan, om drempels te slechten of om technologische doorbraken te realiseren. Het maken van afspraken met bedrijven kan een goed alternatief zijn voor – of een aanvulling zijn op – het maken van algemene regels. Het geeft bedrijven meer vrijheid om de manier waarop doelen bereikt worden zelf te bepalen terwijl het doel toch wordt vastgelegd. Wet- en regelgeving kan nodig zijn om rechtszekerheid en rechtsgelijkheid te waarborgen, om willekeur te voorkomen en om de kaders te geven waarbinnen geopereerd kan worden. Om collectieve waarden te beschermen nu en voor toekomstige generaties. Het is nodig om handhavend te kunnen optreden. Juist omdat wet- en regelgeving beperkt wordt tot het noodzakelijke moet er ook strikt de hand aan worden gehouden. Handhaving zal meer gericht worden op het actief opsporen van overtredingen in plaats van het voornamelijk reageren op klachten. Ook nieuwe instrumenten kunnen worden ontwikkeld, bijvoorbeeld verhandelbare emissies. Een ander voorbeeld is het voornemen om een milieuschaderegeling in te stellen (bedoeld om schade aan het milieu te herstellen die anders niet, niet goed of te laat wordt hersteld). Het komend jaar zal hierover besluitvorming plaatsvinden. Veelal zal een mix van instrumenten worden ingezet. Bepalend is de verhouding tussen (financiële) inspanning, verwacht resultaat en het belang dat eraan wordt gehecht.

Deze diversiteit van instrumenten vereist een overheid die betrouwbaar, geloofwaardig en flexibel is en het goede voorbeeld geeft. Alleen dan kunnen de verschillende instrumenten hun maximale effect hebben. Overheden – rijk, provincies, gemeenten en waterschappen – die zelf hun eigen regels niet naleven zijn niet geloofwaardig. Ook het niet handhaven van wet- en regelgeving betekent aantasting van de geloofwaardigheid. Internationale geloofwaardigheid en daarmee internationaal gezag is te bereiken door een goed binnenlands beleid te voeren. Internationaal gezien zou de geloofwaardigheid van Nederland in het geding komen als bijvoorbeeld wel wordt geageerd tegen het kappen van het regenwoud terwijl het eigen beleid niet gericht is op het behoud van ecologisch waardevolle gebieden in eigen land. Hoe duurzamer het beleid is, des te geloofwaardiger.

De overheid moet ook een betrouwbare partner zijn. «Afspraak is afspraak» is het uitgangspunt. Alleen dan kan van anderen verlangd worden dat ook zij zich aan afspraken houden. Daarmee is niet gezegd dat bestaande afspraken niet gewijzigd kunnen worden. Maar dan wel na overleg en op basis van overtuiging. Flexibiliteit is nodig om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen. Niet rigide omgaan met ooit genomen besluiten, maar regelmatige herijking. Niet het beleid, maar het doel is het uitgangspunt. Voortdurende

monitoring van de toestand van milieu, ruimte en wonen geven indicaties over de effecten van het gevoerde beleid. Zowel metingen als voorspellingen zijn nodig om te zien hoe trends zich ontwikkelen. Ook maatschappelijke en technologische ontwikkelingen kunnen nieuwe eisen stellen of de aandacht vestigen op nieuwe problemen. Op die manier kan het beleid regelmatig geactualiseerd worden. De voorbeeldfunctie van de overheid komt ook tot uitdrukking in het voeren van een duurzaam inkoopbeleid en bij het nastreven van duurzame bouw van rijksgebouwen.

Voorbeeld-gebouw Rijksgebouwendienst

Het Cascade complex ligt vlak naast het NS-hoofdstation in Groningen. Elf verschillende rijksdiensten zijn er in gehuisvest. Daarnaast zijn er commerciële bedrijven in gevestigd. De inrichting en uitrusting van de kantoren zijn door de toepassing van veel innovaties geschikt voor een uitermate flexibel gebruik. Hierdoor wordt een veel hogere bezettingsgraad bereikt, dan bij een «normaal» kantoor. Bovendien levert het besparing op door het geringere bouwvolume, de geringere schoonmaakkosten en kosten voor verwarming, enzovoort. De inrichting is gebaseerd op het zgn. coconconcept: een combinatie van grote open ruimten voor werkzaamheden waarin het accent ligt op communicatie en kleine, afsluitbare een- en tweepersoons wisselwerkplekken voor werkzaamheden die veel concentratie vereisen. Uitgangspunt is dat de meeste werknemers geen vaste werkplek hebben maar afhankelijk van de aard van hun werkzaamheden kiezen voor een werk- of overlegplek.

Voor de verschillende diensten van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer die in Cascade zijn gehuisvest is een video-conferentie mogelijkheid geschapen. Hierdoor hoeft minder voor overleg naar Den Haag en andere locaties te worden gereisd.

Bij de bouw zijn verschillende energiezuinige uitgangspunten gevolgd. Een bijzonderheid zijn twee grondwaterreservoirs. Uit de ene wordt in de zomer koud water naar boven gehaald om het gebouw te koelen. Het opgewarmde water wordt in het andere reservoir opgeslagen en in de winter gebruikt om het gebouw te verwarmen.

Cascade is tot stand gekomen in een partnership tussen de Rijksoverheid, de gemeente Groningen en een projectontwikkelaar. Het complex vervult een belangrijke stedenbouwkundige rol doordat het een langgerekt gebied naast het NS-station vult. Daarbij is er ook veel aandacht besteed aan de architectuur.

Doordat verschillende rijksdiensten bij elkaar zijn geplaatst wordt bespaard door het gezamenlijk gebruik van bv. een bedrijfsrestaurant, receptie en vergaderaccommodaties.

1.5 Het proces

Naarmate beleid verstrekkender is en gevolgen minder omkeerbaar zijn ligt bemoeienis van de Rijksoverheid meer voor de hand. Beleidsvorming en besluitvorming zijn echter niet voorbehouden aan de overheid alleen. Samenwerking en overleg met betrokken maatschappelijke organisaties hebben een structureel karakter gekregen. Door al in een vroeg stadium beleidsvoornemens ter discussie te stellen is het mogelijk om beleid te laten aansluiten bij maatschappelijke ontwikkelingen. Het draagvlak voor uitvoering wordt er door vergroot. Afwegingen tussen verschillende, soms tegenstrijdige belangen worden zichtbaar.

In de voorbereiding van de grote nota's en projecten wordt overlegd met belangenorganisaties, wetenschappers, provincies, gemeenten, waterschappen en andere departementen. Bijeenkomsten en conferenties worden georganiseerd.

Dit samenspel van overleg, raadpleging en inhaken op wat leeft in de samenleving staat bekend als het groene poldermodel.

De verantwoordelijkheid voor uitvoering van beleid binnen vastgestelde kaders ligt niet alleen bij de Rijksoverheid. Veel kan worden overgelaten

aan andere overheden (provincies, gemeenten, waterschappen), aan het bedrijfsleven en aan particuliere organisaties. Afwegingen kunnen dan gemaakt worden door de meest direct betrokkenen. Door het stellen van kaders waarbinnen vrijheid van handelen bestaat worden het algemeen belang en de belangen van minder sterke partijen gewaarborgd. Niet alleen wordt op deze manier de betrokkenheid van anderen vergroot, het kan ook een stimulans zijn voor vernieuwing. De instrumenten die door het Rijk worden ingezet moeten hierbij aansluiten. Publiek-Private Samenwerking (PPS) zal meer worden toegepast, evenals convenanten met bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties.

1.6 Samenvattend

De bewindslieden van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer wensen zich in te zetten voor:

- een gezond en veilig Nederland;
- een functioneel, duurzaam en mooi ingericht Nederland;
- zuinig ruimtegebruik;
- hergebruik van materialen;
- verscheidenheid en biodiversiteit;
- mondiale milieudoelstellingen door middel van afspraken en voorbeeldgedrag;
- betaalbare huisvesting;
- hoogwaardig woonklimaat in steden en op het platteland;
- voortgaande en blijvende ontkoppeling tussen milieudruk en economische groei.

Dit samen met andere overheden en maatschappelijke partners.

2. BELEID VOOR DE LANGERE TERMIJN: DE GROTE NOTA'S

In 2000 worden concrete activiteiten ondernomen om uitvoering te geven aan het beleid. De daarbij gekozen prioriteiten staan in het hoofdstuk 3. Daarnaast wordt gewerkt aan de opstelling van het beleid voor latere jaren. Dit krijgt vorm in de zogenaamde «grote nota's»: de Klimaatnota (deel I en II), de nota Wonen, de Vijfde nota ruimtelijke ordening (RO) en het Nationaal Milieubeleidsplan 4 (NMP4). Deze nota's verkeren in een verschillend stadium. Het eerste deel van de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid is in juni 1999 verschenen, het tweede deel volgt rond de jaarwisseling. De nota Wonen zal eind 1999 in ontwerp gereed zijn en de vijfde nota RO zal begin 2000 in ontwerp beschikbaar zijn. Voor het NMP4 wordt in het najaar 1999 door het Kabinet de agenda vastgesteld. Hieronder worden karakter en inhoud van de nota's in het kort weergegeven.

2.1 Uitvoeringsnota Klimaatbeleid

Eén van de grootste bedreigingen voor een duurzame wereld is op dit moment de verandering van het klimaat als gevolg van menselijk handelen.

Uit het Kyoto-protocol onder het Klimaatverdrag vloeien verplichtingen voor Nederland voort. Na ratificatie van het Kyoto-protocol hebben deze verplichtingen een bindend karakter. De emissie van broeikasgassen moet in de periode 2008–2012 met 6% zijn gereduceerd ten opzichte van 1990. Op 8 juni 1999 heeft het Kabinet het eerste deel van de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid uitgebracht (Kamerstukken II, 1998–1999, 26 603, nrs. 1 en 2). Hierin is in de eerste plaats vastgelegd welke binnenlandse maatregelen het Kabinet neemt om aan die verplichtingen te voldoen. In de tweede plaats geeft het Kabinet de technologische en instrumentele vernieuwing weer die nodig is om ook na 2012 een bijdrage aan het internationale klimaatbeleid te kunnen blijven leveren. Hiervoor zijn drie pakketten opgesteld:

- een basispakket, waarin maatregelen zijn opgenomen waarmee de in Nederland te realiseren reductie moet worden gerealiseerd
- een reservepakket, met maatregelen die vanaf nu worden voorbereid en waartoe besloten kan worden wanneer op de geplande evaluatiemomenten (2002 en 2005) de (verwachte) ontwikkelingen van de emissies tegen blijken te vallen
- een vernieuwingspakket, waarin opties zijn opgenomen die reducties opleveren op de langere termijn. Dit pakket richt zich vooral op vernieuwing van technologie en van de instrumenten die de overheid kan inzetten om de benodigde reductie te realiseren.

Rond de jaarwisseling zal het tweede deel van de Uitvoeringsnota verschijnen waarin zal worden ingegaan op het buitenlandse deel van de Nederlandse inspanningen. Nader wordt aangegeven op welke wijze Nederland zal omgaan met de zogenaamde flexibele mechanismen. Daarmee wordt vooruitgelopen op de besluitvorming eind 2000/begin 2001 in de Conferentie der Partijen. De volgende flexibele instrumenten – gedefinieerd in het Kyoto-protocol – moeten het na 2000 mogelijk maken emissies terug te dringen daar waar het tegen de laagst mogelijke kosten kan:

- Joint Implementation (JI). Via projecten emissiereducties bereiken die

het investerende land kan gebruiken om aan de eigen verplichting te voldoen. JI mag alleen tussen Annex-1-landen (OESO, EU en Oost-Europa) plaatsvinden;

- Clean Development Mechanism (CDM). Met CDM is het mogelijk voor geïndustrialiseerde landen projecten in ontwikkelingslanden uit te voeren om vervolgens de resulterende reducties te gebruiken voor het voldoen aan de eigen verplichting;
- Emission Trading (ET). Hierbij kan een land emissierechten verkopen als de daadwerkelijke uitstoot onder het voor dat land vastgestelde emissieniveau uitkomt.

De EU stelt voor de mogelijkheden voor gebruik van deze mechanismen te koppelen aan het niveau van de binnenlandse maatregelen.

2.2 Nota Wonen

Medio 2000 zal het Kabinet, zoals aangekondigd in het regeerakkoord, een nota Wonen uitbrengen. Daarin wordt de betrokkenheid van de Rijksoverheid bij het wonen in het komende decennium uiteengezet.

De situatie op de woningmarkt is veranderd. Waar vroeger kwantitatieve schaarste heerste is er nu meer evenwicht. In de vorige kabinetsperiode zijn de Woonverkenningen 2030 uitgebracht. Deze Woonverkenningen 2030 bevatten een lange termijn-analyse van de veranderende maatschappelijke context (individualisering, mondiger burgers) en de gevolgen daarvan voor het wonen. Hierover is een maatschappelijk debat gevoerd. De nota Wonen is het beleidsmatige vervolg op de Woonverkenningen, op het daarover gevoerde debat en op de evaluatie van de nota Volkshuisvesting in de jaren negentig, rekening houdend met veranderde omstandigheden.

De nota Wonen formuleert, in het licht van de maatschappelijke veranderingen, het overheidsbeleid voor het wonen in het eerste decennium van de volgende eeuw (tot 2010).

De nota Volkshuisvesting in de jaren negentig markeerde een verschuiving van taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en budgetten van de Rijksoverheid naar gemeenten, woningcorporaties en andere instituties, kortom de sector. De nieuwe nota markeert de overgang van de instituties naar een beheerste marktwerking en meer keuzevrijheid voor de individuele burger. De nota markeert ook de omslag van het traditionele volkshuisvestingsbeleid naar het breder georiënteerde woonbeleid. Dit zal zich meer en meer richten op synergie met andere beleidsvelden. Een beleid gericht op meer vrijheden voor burgers en markt vereist een actieve en vooral ook slagvaardige overheid waar het gaat om het publieke domein.

Thema's die in de nota Wonen nadrukkelijk aan de orde komen zijn:

- betaalbaarheid: de ontwikkeling en de positie van de «doelgroepen» in de volkshuisvesting, hun aandeel in de verdeling van de woonkwaliteit en de betaalbaarheid daarvan;
- wonen en zorg: de organisatie van woon-zorg- en dienstverleningsarrangementen, in samenhang met de toenemende vergrijzing van de bevolking;
- de ontwikkeling van «aantrekkelijk wonen» in de steden;
- de ontwikkeling van het wonen in de landelijke gebieden;
- de positie en ontwikkeling van de geprogrammeerde VINEX-wijken;
- de toekomstige kwaliteit van de woningen, inclusief de herziening van de bouwregelgeving;
- de transformatie van de sector woningcorporaties; hierbij wordt ook

De nota geeft voor elk van de thema's de beleidsrichting aan. De resultaten van het MDW (Marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit)-project betreffende de woningcorporaties worden in de nota Wonen geïntegreerd. De beleidsmatige aspecten van de herijking Vinex en de resultaten van het Trendrapport op basis van het Woningbehoefte Onderzoek (WBO) 1998 worden in de nota opgenomen.

In het voorjaar van 1999 is op grond van een discussienotitie «De Agenda» intensief gediscussieerd met vertegenwoordigers van andere overheden, wetenschap, marktpartijen en maatschappelijke organisaties. Op grond van deze inbreng zal eind 1999 een ontwerp-nota Wonen verschijnen. De definitieve nota, voorzien van het kabinetsstandpunt, wordt in de zomer van 2000 aan de Tweede Kamer aangeboden.

2.3 Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening

Het Kabinet heeft in de startnota Ruimtelijke Ordening 1999 in globale lijnen de richting vastgesteld waarlangs de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van ons land zich zal moeten voltrekken. Zoals vastgelegd in het regeerakkoord was de startnota gebaseerd op de hoofdlijnen van het advies van de VROM-raad «Stedenland Plus», waarin ondermeer werd ingegaan op de betekenis van een beheerste corridorontwikkeling. Daarmee was een basis gelegd voor de Vijfde Nota. De Vijfde Nota heeft als beleidshorizon 2020, met een doorkijk naar 2030. De actualisering VINEX zal in de Vijfde Nota verwerkt worden.

Doel van het ruimtelijk beleid, en daarmee van de Vijfde Nota, is de kwaliteit van ons land te verbeteren en duurzame economische ontwikkelingen mogelijk te maken inclusief de bevordering van de werkgelegenheid. En daarmee wonen, werken, mobiliteit en culturele ontwikkeling van mensen mogelijk te maken in een leefbare omgeving. Door nieuwe technologieën en een groeiende welvaart is de samenleving de afgelopen jaren veranderd. Deze veranderingen werken ook door in de eisen die gesteld worden aan de ruimtelijke ordening.

Uitgangspunt voor de Vijfde nota is dat hoewel het druk is in Nederland, het niet verstikkend vol mag worden.

In de Vijfde nota wordt in kaart gebracht wat de volgens trends te verwachten maximale ruimtedruk is in 2020 voor de verschillende functies: water, landbouw, infrastructuur, economische ontwikkeling, wonen, ecologische hoofdstructuur, recreatiewensen, maatschappelijke voorzieningen en dergelijke. Als deze beelden bij elkaar worden gebracht wordt duidelijk waar en welke ruimtelijke keuzes nodig zijn. Immers niet alles kan overal en altijd tegelijk.

Er zijn verschillende manieren om met ruimte om te gaan:

- scheppen van ruimte. Ondergronds bouwen is een voorbeeld van het vinden van nieuwe ruimte;
- beter benutten van ruimte. Door het vermengen of integreren van functies kan ruimte meervoudig benut worden. Hier zijn goede mogelijkheden voor. Het combineren van natuur en recreatie, met of zonder water, is een voor de hand liggend voorbeeld. Maar ook het versterken van het gebruik van waterwegen voor transport hoort daarbij;
- verdelen van ruimte. Sommige functies moeten juist gescheiden worden wil er verscheidenheid in ruimtelijke beleving mogelijk zijn.

Verdere verstedelijking zal voornamelijk binnen het bestaande stedelijke gebied gerealiseerd moeten worden. De bestaande open ruimte moet zoveel mogelijk open blijven.

In de Vijfde nota zal worden aangesloten bij nota Belvedere, het bewaren van waardevolle cultuurhistorische elementen (gebouwen, stads- en dorpsgezichten en landschappen). Ook zal worden aangesloten bij de nota Ruimtelijk Economische Beleid waarin de versterking van het nationale ruimtelijke economisch netwerk en het stimuleren en het versterken van het economisch beleid van provincies en gemeenten aan de orde komt.

Ruimtelijke ordening heeft direct te maken met de activiteiten van mensen en de gevolgen daarvan. In de Vijfde Nota worden problemen die een rol spelen, mogelijke oplossingsrichtingen en/of voorwaarden waaraan oplossingen moeten voldoen vanuit verschillende invalshoeken benaderd. Zijn oplossingen duurzaam, economisch doelmatig en sociaal rechtvaardig? Versterken ze de ruimtelijke kwaliteit en in hoeverre tasten ze de keuzevrijheid van burgers of bedrijven aan? Water en infrastructuur zijn goede voorbeelden. Wateroverlast en verdroging vragen om duurzame oplossingen waarbij ook de kwaliteit van de zoetwatervoorraden beschermd wordt en de veiligheid gewaarborgd is. Aanpassingen in de infrastructuur moeten een oplossing bieden voor de bestaande overbelasting. Tegelijkertijd kan infrastructuur gebruikt worden om ruimtelijke ontwikkelingen te sturen.

In aanvulling op de uitgangspunten in de Startnota zal in de Vijfde Nota de handhaving van het ruimtelijk beleid een prominente plaats krijgen. De Vijfde nota wordt begin 2000 uitgebracht aan de Tweede Kamer.

De ruimtelijke ordening heeft niet alleen binnenlandse maar ook internationale dimensies. In mei 1999 is in Potsdam het eerste Europees Ruimtelijk Ontwikkelingsperspectief (EROP) aanvaard. In dit EROP hebben 15 landen tezamen met de Europese Commissie een gezamenlijke visie op de ontwikkeling van het Europese grondgebied gepresenteerd. Met deze visie wordt een evenwichtige en duurzame ontwikkeling van het grondgebied van de Unie beoogd. Daartoe dienen drie fundamentele doelstellingen van Europees beleid in dezelfde mate te worden verwezenlijkt: economische en sociale cohesie; instandhouding en beheer van de natuurlijke hulpbronnen en het culturele erfgoed en een meer evenwichtig concurrentievermogen van de Europese ruimte. Het EROP is niet bindend, maar een beleidsrelevant gezamenlijk geformuleerd perspectief. In Potsdam werd afgesproken dat ieder land rekening met het EROP zal houden, voor zover de eigen ruimtelijke ontwikkeling vanuit andere Europese landen invloed ondergaat, en vice-versa.

In de discussienota die wordt uitgebracht ten behoeve van de fundamentele herziening van de Wet op de ruimtelijke ordening (WRO) zal worden ingegaan op de uitvoering van ruimtelijk beleid. Sturingsmiddelen, handhaving en instrumentarium zijn hierbij belangrijke trefwoorden. Over grondpolitiek wordt een aparte discussienota voorbereid. Deze zal eind 1999 aan de Kamer worden aangeboden.

2.4 Nationaal Milieubeleidsplan 4

Het NMP4 richt zich op het oplossen van hardnekkige milieuproblemen. In het najaar van 1999 is een kabinetsbesluit over de agenda van het NMP4 te verwachten. Hierin zullen ook de uitgangspunten worden vastgelegd. In de voorbereiding worden de waarden en behoeften die op de langere termijn (2030) de kwaliteit van het leven te bepalen als invalshoek

gekozen. Het beleid zou zich moeten richten op het veiligstellen van dergelijke behoeften zoals bijvoorbeeld een niet door milieu-omstandigheden bedreigde gezondheid, behoud van een soortenrijke natuur, een klimaat dat alleen verandert onder invloed van natuurlijke factoren.

Het NMP4 gaat daarbij uit van duurzame ontwikkeling in brede zin, dus niet alleen van de ecologische dimensie daarvan, maar ook van de economische en sociale dimensie voor zover deze daarmee samenhangen. Uiteindelijk mondt het op het meest praktische niveau uit in milieugerelateerde maatregelen om de genoemde behoeften veilig te stellen. Uitgangspunt bij het NMP4 is daarnaast een versterkte internationale aanpak. Veel milieuproblemen zijn door hun aard grensoverschrijdend en vergen daarom een internationale aanpak (bij voorbeeld: klimaat). Omgekeerd geldt dat Nederlands handelen of niet-handelen gevolgen heeft voor het milieu in andere landen. De «ecologische voetafdruk» is een van de nog nader uit te werken manieren om het energie- en ruimtegebruik in internationale context duidelijk te maken. Goed bestuur vereist dat de Nederlandse «ecologische voetafdruk» niet de perken te buiten gaat en dat negatieve gevolgen voor derden van het gebruik van schaarse bronnen ten behoeve van de economische groei van ons land worden beperkt. Het kabinet zal in de aanloop naar het NMP4 onderzoeken in hoeverre de «ecologische voetafdruk» is in te zetten om de gevolgen van maatschappelijke activiteiten meer zichtbaar te maken.

In het NMP4 zal nadrukkelijk worden gezocht naar nieuwe wegen om milieuproblemen die tot nu toe moeilijk oplosbaar bleken het hoofd te bieden. Het NMP3 heeft ten dele geen oplossing kunnen bieden voor hardnekkige milieuproblemen zoals klimaat, mest en ammoniak, negatieve gevolgen verkeer, NO_x en geluid. Dat geldt overigens, zoals recentelijk is beschreven in het rapport «Environment in the European Union at the turn of the century» ook voor de andere landen in Europa. Een deugdelijke herprioritering van het beleid is inderdaad gewenst. Daarom kiest het Kabinet voor het vervroegen van het uitbrengen van het NMP4 (oorspronkelijk voorzien voor 2002). Op die manier kan nieuw beleid nog in deze kabinetsperiode tot uitvoering komen.

De basis van het NMP4 is een herijking van het milieubeleid op grond van een analyse van de afgelopen 30 jaar en een vooruitblik op de komende 30 jaar.

In het beleid zal de nadruk worden gelegd op maatregelen gericht op het aanpakken van de oorzaken van de dreigende aantasting van het milieu in plaats van op maatregelen gericht op het opvangen van de gevolgen van die aantasting.

Tevens zal getracht worden een beleid te formuleren waarbij de nadruk zal komen te liggen op het creëren van de juiste randvoorwaarden, waardoor de maatschappelijke processen op een milieuvriendelijker wijze tot stand komen. In het regeerakkoord is reeds ingegaan op het type randvoorwaarden dat hiertoe ingezet kan worden. Het gaat bijvoorbeeld om het inzetten van marktconforme instrumenten, zoals bijvoorbeeld heffingen en om stimulering van milieusparende technologieën, waarbij de nadruk ligt op kosteneffectieve oplossingen. Maar ook overheidsinvesteringen moeten een directe bijdrage leveren aan een duurzame economie.

In het voorjaar 2000 zullen de verschillende geagendeerde onderwerpen zijn uitgewerkt en voorzien van een keuze voor de oplossingsrichtingen. Eind 2000 zal het NMP4 voor een groot deel zijn geschreven en zal een implementatieplan voor de eerste jaren worden opgesteld. Het NMP4 wordt uitgebracht in januari 2001.

3. BELEIDSPRIORITEITEN 2000

In het vorige hoofdstuk is ingegaan op de beleidsontwikkeling voor de langere termijn. Hieraan zal in het jaar 2000 veel aandacht worden besteed. Maar daarnaast wordt in 2000 ook beleid uitgevoerd. In dit hoofdstuk komen daarvan alleen de beleidsprioriteiten aan de orde. Inzicht in de overige activiteiten, waaronder de voortgang van de Nota Milieu en Economie, wordt gegeven in de toelichting per begrotingsartikel.

3.1 Duurzaamheid

Duurzaamheid is het op zo'n manier omgaan met ruimte, energie, grondstoffen en natuur dat toekomstige generaties niet onevenredig belast worden. Eén van de grootste bedreigingen voor een duurzame wereld is op dit moment de verandering van het klimaat als gevolg van menselijk handelen.

klimaat

In deel I van de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid is vastgelegd welke binnenlandse maatregelen het Kabinet neemt. In 1999 is begonnen met de uitvoering van het basispakket. In 2000 wordt hier intensief mee verder gegaan.

In het basispakket zijn opgenomen:

- Energiebesparing in de sector verkeer en vervoer
- CO₂-reductie door energiebesparing in huishoudens en bedrijven, overgang naar duurzame energie, maatregelen bij kolencentrales en vastlegging van CO₂ in bossen.
- reducties van emissies van de overige broeikasgassen.

Het Programma innovatieve technieken rijks-huisvesting biedt de mogelijkheid klimaatvriendelijke technieken te ontwikkelen en toe te passen in rijksgebouwen. Daarmee wordt ook een voorbeeld gegeven aan anderen in de wereld van de bouw.

afval

De opwekking van duurzame energie zal, behalve in energiecentrales en speciale installaties, ook voor een belangrijk deel moeten worden gerealiseerd in afvalverbrandingsinstallaties. Het openstellen van de provinciegrenzen voor brandbaar afval per 1 januari 2000 wordt mogelijk door de gelijktijdige verhoging van de belasting op te storten brandbaar afval. Hiermee wordt bij open provinciegrenzen voor brandbaar afval de vollast (volledige benutting capaciteit) van de afvalverbrandingsinstallaties tegen bedrijfseconomisch verantwoorde tarieven verzekerd. Omdat er een moratorium is op roosterovens (met een laag energierendement) zal de verhoging van de stortbelasting een stimulans zijn voor de ontwikkeling van installaties met een hoog energierendement. Voor onbrandbaar afval blijven de provinciegrenzen gesloten totdat in het Landelijk Stortplan er een goede regeling voor de nazorg van

	reeds gesloten stortplaatsen is getroffen. Het openstellen van de landsgrenzen is in 2000 nog niet aan de orde.
<i>verduurzaming</i>	Het Nationaal Initiatief Duurzame Ontwikkeling (NIDO) onderneemt activiteiten die moeten leiden tot trendbreuken in productie- en consumptiepatronen teneinde deze te verduurzamen. Dit geschiedt door het stimuleren van innovatie en van samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen. Verdergaande verduurzaming zal ook worden bevorderd in samenwerking met maatschappelijke organisaties op het terrein van natuur en milieu, ondermeer in het kader van de voorbereiding van het vierde Nationale Milieubeleidsplan. Daarbij wordt in het bijzonder aandacht gegeven aan contacten met jongeren.
<i>mest en ammoniak</i>	De overschotten aan mest en ammoniak horen tot de hardnekkige milieuproblemen. Het uitspoelen van nitraat, aluminium en zware metalen naar het grondwater vormt een bedreiging voor de gezondheid van mens, dier en plant. De regulering van zowel de omvang van de productie als het gebruik van dierlijke mest blijft noodzakelijk. Als gevolg van de Europese Nitraatrichtlijn is de noodzaak van aanvullend stikstofbeleid verder toegenomen. In 1999 is daarmee een begin gemaakt. De uitvoering loopt tot aan 2008–2010. De hoofdlijnen van dit aanvullende beleid zijn: • generieke aanscherping van de stikstofverlies-normen; • specifieke aanscherping van de stikstofverlies-normen op de droge zandgronden per 2008–2010; • invoering van een grens voor de veedichtheid in de melkveehouderij en een geleidelijke aanscherping hiervan naar maximaal 2,5 GVE (Groot Vee Eenheid) per ha grasland en voedergewassen. Om de uitvoering van dit pakket succesvol te laten zijn worden tegelijkertijd flankerende maatregelen genomen. Deze houden ondermeer in: • versnelling van de realisatie van lage stikstof-verliezen in kwetsbare waterintrekgebieden; • stimulering van de verplaatsing van landbouwbedrijven en kavelruil. Wetsvoorstellen die de Interimwet ammoniak en veehouderij moeten vervangen zullen begin 2000 worden ingediend.
<i>inrichting ruimte</i>	Bij duurzaamheid in de ruimtelijke inrichting gaat het om «practisch, mooi en degelijk» ofwel in de termen van het advies «Stedenland-plus» (VROM-raad over Nederland 2030) om economische doelmatigheid, sociale rechtvaardigheid, ecologische duurzaamheid en culturele identiteit. Op basis hiervan heeft de regering keuzen gemaakt voor de ruimtelijke inrichting van ons land die neergelegd zijn in de Startnota Ruimtelijke Ordening 1999.
<i>duurzaam bouwen</i>	In het regeerakkoord is afgesproken dat het beleid Duurzaam Bouwen (Dubo) de komende vier jaar geïntensiveerd wordt voortgezet. Samen met de

marktpartijen is een Beleidsprogramma Duurzaam Bouwen 2000–2004 opgesteld. Voornaamste doel daarvan is het verankeren van Dubo in het handelen van overheden en bouworganisaties. Na afloop van het Beleidsprogramma moet Dubo zich zo mogelijk op eigen kracht verder ontwikkelen. Het Uitvoeringsprogramma voor de eerste twee jaar, onderdeel van het Beleidsprogramma, werkt langs twee sporen. Het ene is gericht op de brede toepassing en verankering van Dubo in de bouwsector. Langs het andere spoor gaan extra beleidsimpulsen op het gebied van stedenbouw, energie en consumenten. Over de voortgang van het programma zal jaarlijks worden gerapporteerd aan de Tweede Kamer.

wereld Water Forum Eén van de bedreigingen voor het welzijn en de gezondheid van mensen over de hele wereld is het toenemende tekort aan voldoende kwalitatief goed zoet water. In maart 2000 vindt in Den Haag het Tweede Wereld Water Forum plaats. Bewustwording van politiek en publiek is het doel van het Forum. Parallel aan dit Forum is er een ministeriële conferentie. Onderwerpen die aan de orde zullen komen zijn:

- de verbetering van de volksgezondheid;
- het verband tussen water en duurzame ontwikkeling;
- duurzaam beheer van watervoorraden.

3.2 Verscheidenheid

biodiversiteit Biodiversiteit is een van de vormen van verscheidenheid. De biodiversiteit wordt in Nederland bedreigd door overbemesting en verzuring van de bodem, en door versnippering en verdroging van natuurgebieden. Overbemesting en verzuring wordt aangepakt door het aanvullend stikstofbeleid. De ontwikkeling en aaneensluiting van natuurgebieden, in het bijzonder van die welke behoren tot de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), zullen worden gesteund met behulp van instrumenten van ruimtelijke ordening. Verzuring is een van de belangrijke thema's in de Europese Unie. Onder de komende voorzitterschappen zal een aantal richtlijnvoorstellen worden geagendeerd die betrekking hebben op luchtkwaliteit en verzuring:

- nationale emissieplafonds
- troposferische ozon (smog)
- emissie-eisen grote stookinstallaties
- grenswaarden CO₂ en benzeen

ggo's Er is ook een relatie tussen de biodiversiteit en de ontwikkeling van genetisch gemodificeerde organismen (ggo's). Dit onderwerp staat inmiddels prominent op de agenda van de Europese Unie. Uitgangspunt voor het beleid is het voorzorgsbeginsel. Nog in het najaar van 1999 zal het Kabinet een integrale nota Biotechnologie en genetisch gemodificeerde organismen aanbieden aan de

Vinex

Tweede Kamer. Hierin zal de stand van zaken van de wetenschappelijke en maatschappelijke ontwikkelingen worden geschetst. Tevens zal worden ingegaan op de manier waarop met mogelijke gevolgen voor de veiligheid en gezondheid en met ethische aspecten zal worden omgegaan in het kader van nut- en risicoafwegingen. Daarbij zal ook aandacht worden gegeven aan aspecten als consumentenvertrouwen en transparantie van de besluitvorming. Ook op andere terreinen is er behoefte aan verscheidenheid. De beleving van de omgeving wordt mede bepaald door (gebrek aan) verscheidenheid.

De kritiek op de Vinex-locaties komt vooral neer op een tekort aan verscheidenheid en de mede daarop gebaseerde twijfels over de toekomstwaarde van sommige Vinex-wijken. Het Kabinet wil deze kritiek serieus nemen en acht het mogelijk dat binnen de Vinex-convenanten méér verscheidenheid tot stand wordt gebracht dan nu soms gebeurt. Indien de convenanten op onderdelen toch te beperkend blijken te zijn, is het Kabinet bereid om in samenwerking met alle betrokken partijen te bezien of aanpassing van de convenanten noodzakelijk en mogelijk is; van «eenzijdig openbreken» van de Vinex-convenanten zal geen sprake zijn. Een en ander zal zijn beslag krijgen in de herijking in 2000. De herijking in 2000 bestaat eigenlijk uit twee verschillende trajecten die in één werkproces worden voorbereid met alle betrokken partijen. In het kader van de Vinex-convenanten (1995–2005) wordt in 2000 vastgesteld of de woning-bouw-afspraken tot 2000 zijn gerealiseerd («ijking-Vinex»). In het kader van de Uitvoerings-afspraken Verstedelijkingsbeleid 2005–2010 («herijking-Vinac») wordt in datzelfde jaar bezien of nieuwe inzichten in de omvang van de verstedelijkingsopgave 2005–2010, bijvoorbeeld de woningbehoefte in die periode (Tendrapport), aanleiding geven tot bijstelling van de nu geldende afspraken. Beide trajecten (ijking-Vinex en herijking-Vinac) stonden oorspronkelijk los van elkaar vanwege het verschil in aard en reikwijdte. Echter, onder invloed van afspraken in het regeerakkoord en met de Tweede Kamer zijn beide ijkmomenten in een ander daglicht komen te staan: ook nieuwe beleidsinzichten uit de Vijfde Nota en de Nota Wonen, inzichten in de kwaliteit van Vinex-locaties en de Tussenbalans Stedelijke Vernieuwing zullen worden betrokken bij beide ijkmomenten. Om die reden zijn beide ijkmomenten ondergebracht in één werkproces. Algemene notie is dat de ruimte voor aanpassing van de lopende Vinex-afspraken geringer is dan voor aanpassing van de afspraken voor de periode 2005–2010 (Vinac).

Andere ministeries worden erbij betrokken (V&W, EZ, LNV, BZK, Financiën), maar ook de convenantpartners: de provincies en de kaderwetgebieden. De (her)ijking wordt uitgevoerd in drie fasen:

	1. In het eerste kwartaal van 2000 komt de Rapportage Basisinformatie (Her)ijking uit. In 1999 zijn de hiervoor benodigde inzichten verzameld. Nagegaan is of de kwantitatieve uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de uitvoeringsafspraken, nog juist zijn. 2. In het tweede kwartaal van 2000 worden op basis van de verworven inzichten (her)ijkingsvoorstellen geformuleerd. 3. In de tweede helft van 2000 wordt, afgestemd op de overleggen rond de Vijfde Nota, bestuurlijk overleg gevoerd met de convenantpartners over de (her)ijkingsvoorstellen teneinde overeenstemming te bereiken over hernieuwde afspraken. Deze worden samen met Deel 3 van de PKB Vijfde Nota aan de Tweede Kamer voorgelegd.
<i>architectuur</i>	In september 2000 kan de derde architectuurnota tegemoet worden gezien. Het is een gezamenlijke nota van de Ministeries van OC&W, VROM, LNV en V&W. Algemene doelstelling van het architectuurbeleid is het scheppen van gunstige voorwaarden voor de totstandkoming van architectonische kwaliteit. Daarbij gaat het om: • de doorwerking van de ambities voor de architectonische kwaliteit in de relevante beleidsvelden van het Rijk; • het vormgeven aan architectuurbeleid met andere betrokkenen (zowel binnen als buiten de rijksoverheid) in relatie tot maatschappelijke ontwikkelingen en veranderde behoeften; • het vergroten van de inzet van de overheid in het realiseren van ruimtelijke kwaliteit in de omgeving van de eigen gebouwen.
<i>rijkshuisvesting</i>	In het naar verwachting in 2000 uit te brengen Beleidsplan Rijkshuisvesting 2000–2004 zal de voorbeeldfunctie van het Rijk via de rijkshuisvesting worden weergegeven. Het gaat daarbij om de kwaliteit van de bouwwerken zelf, en om het proces van de totstandkoming ervan. Tevens zal aandacht worden geschonken aan de rijksmonumenten.

3.3 Kwaliteit van de leefomgeving

De komende jaren ligt de nadruk op de stad, de bestaande stad en de stad in wording en ontwikkeling.

<i>ISV</i>	Revitalisering van de «grote steden» is een kabinetsprioriteit met economische, sociale en fysieke kanten. Het stedelijk vernieuwingsbeleid van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer richt zich vooral op de fysieke kant, in het besef dat de economische en sociale facetten minstens zo bepalend zijn voor de stedelijke vitaliteit. Verbetering van de openbare ruimte en het milieu, het vergroten van de kwaliteit en de diversiteit van de
------------	---

stedelijke woonmilieus en verbetering van de fysieke condities voor de economische posities van de steden dragen hier aan bij.

Fysieke vernieuwing komt ook de leefbaarheid ten goede. In 1999 is het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) vormgegeven. Naar verwachting treedt de wet in het jaar 2000 in werking. Kern van het ISV is een nieuwe sturingsfilosofie gericht op integratie, interactie en innovatie. In het ISV zijn subsidieregelingen van verschillende ministeries gebundeld. Met name geldt dit voor de middelen van de Ministeries van EZ en VROM teneinde te komen tot een prestatieveld fysieke economie en de middelen van LNV en VROM teneinde te komen tot een prestatieveld grootschalig groen in de stad. Hiermee wordt gemeenten een mogelijkheid geboden een integraal beleid te voeren. Om in aanmerking te komen voor een meerjarige bijdrage moeten zij een samenhangend ontwikkelingsprogramma voorleggen. De daarin geschetste gewenste omgevingskwaliteit bestaat zowel uit ruimtelijke als uit milieu-componenten. Verbetering van de milieukwaliteit maakt wezenlijk deel uit van de aanpak in het kader van stedelijke vernieuwing. Voor de G25 (de vijftientig steden die geheel of gedeeltelijk deelnemen aan het Grote Stedenbeleid) moet dit programma passen binnen de bredere stadsvisie die de gemeenten aan de Minister voor Grote Steden- en Integratiebeleid moeten voorleggen. Als de dertig zogenaamde rechtstreekse ISV-gemeenten (25 grote steden en 5 toegevoegde gemeenten) voldoen aan de gestelde voorwaarden krijgen ze eind 1999 hun ISV-subsidie toegewezen. Voor de overige gemeenten zal dit, via de provincies, halverwege 2000 het geval zijn.

sleutelprojecten

In het regeerakkoord is het investeringspakket «Vitaliteit steden» vastgelegd. Een onderdeel hiervan zijn de Nieuwe sleutelprojecten (NSP). In deze projecten worden de grote investeringen die gemoeid zijn met de aanleg van de Hoge Snelheids Lijn (HSL) ook benut voor stedelijke vernieuwing, economisch, sociaal en fysiek. De zes potentiële Sleutelprojecten worden op hun haalbaarheid onderzocht. Er wordt ook gekeken naar de mate waarin ze aan stedelijke vernieuwing bijdragen. In voorkomende gevallen zal onderzocht worden of een rijksbijdrage aan de NSP gerechtvaardigd is en zo ja, onder welke voorwaarden en in welke vorm.

ruimtegebruik

Door intensief met de ruimte in de stad om te gaan, bijvoorbeeld door meervoudig ruimtegebruik, wordt het ruimtebeslag beperkt. Hierdoor kan de kwaliteit van de stad vergroot worden. Maar ook zal er minder groen in en buiten de stad hoeven te worden aangetast. Het Stimuleringsprogramma Intensief Ruimtegebruik (StIR) is op deze kwaliteitsverbetering gericht. Betrokkenheid van doelgroepen bij opzet en uitwerking van het programma is een belangrijk

onderdeel. Doelgroepen worden aangemoedigd aan het stimuleringsprogramma deel te nemen door projecten en ideeën in te dienen. Jaarlijks worden thema's vastgesteld. Dit gebeurt in samenwerking met de Ministeries van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en Economische Zaken (stimulering duurzame bedrijventereinen). De thema's voor het jaar 2000 worden in december 1999 vastgesteld. Met de Stad & Milieu-experimenten wordt nagegaan hoe de spanning tussen intensief ruimtegebruik en milieukwaliteit kan worden aangepakt.

3.4 Sociale rechtvaardigheid

Het Kabinet wenst de maatschappelijke cohesie en de sociale infrastructuur te versterken. In de komende periode zal daarom geïnvesteerd worden in de kwaliteit van de samenleving. Daarbij gaat het onder meer om:

- de investering in de stedelijke vernieuwing (de VROM-bijdrage aan het Grote Stedenbeleid), omdat vooral in de (grote) steden sociale problemen zijn geconcentreerd;
- de zorg voor betaalbare huisvesting, omdat ieder huishouden recht heeft op een goede woning tegen een redelijke prijs, gezien het inkomen;
- een betere afstemming van woon-zorg- en dienstverleningsarrangementen, om zo beter te kunnen inspelen op de werkelijke vragen en behoeften van mensen (zoals ouderen en gehandicapten).

Het beleid ten aanzien van de betaalbaarheid van het wonen hangt daarom samen met het bredere sociale beleid, dat gericht is op het tegengaan van uitsluiting, en met het Grote Stedenbeleid. Ook de activiteiten van woningcorporaties en de wijze waarop zij hun sociale taak vervullen, zijn hierbij van groot belang.

Voor de betaalbaarheid van wonen zijn in het jaar 2000 drie zaken van bijzonder belang.

Ten eerste eindigt het bruteringscontract voor de sociale sector. Daardoor komen de afspraken die in dat kader gemaakt zijn over het huurbeleid te vervallen. In 2000 zal een nieuw lange termijn-huurbeleid worden vastgesteld, als onderdeel van de nota Wonen.

eigen woningbezit Ten tweede wil het Kabinet de toegankelijkheid van de koopsector voor lage inkomensgroepen bevorderen, zodat de vrijheid om te kiezen tussen huren en kopen toeneemt. Het Kabinet staat daarom op hoofdlijnen positief ten opzichte van het initiatiefvoorstel voor de regeling Bevordering Eigen Woningbezit, dat naar verwachting 1 juli 2000 in werking zal treden. Het Kabinet zal de werking en de effecten van de regeling nauwlettend volgen.

huursubsidie De huursubsidie tenslotte blijft een kerninstrument van het volkshuisvestingsbeleid, dat past in het beleid dat gericht is op vraagversterking. De toegankelijkheid van de huursubsidie zal worden vergroot door het zogenaamde EOS-project, dat tot doel heeft de uitvoering van de huursubsidiwet te moderniseren. Nieuwe technieken maken het mogelijk de administratieve lasten van subsidieontvangers en uitvoeringsorganisaties te beperken en sneller over aanvragen te besluiten. Hiermee

verbetert de klantvriendelijkheid. Ook het niet-gebruik kan daardoor verder worden teruggedrongen. In 2000 zal naar verwachting al twintig procent van de mensen die huursubsidie ontvangen geen nieuw aanvraagformulier meer hoeven in te leveren. In 2002 moet dit gestegen zijn tot boven de tachtig procent. De huursubsidiewet wordt volgens afspraken geëvalueerd. De resultaten daarvan worden in de zomer van 2000 aan de Tweede Kamer aangeboden.

Daarnaast wordt het inrichten van «lokale loketten», klantcontactpunten, gestimuleerd. Hier kunnen meerdere overheidsdiensten worden aangeboden. Dit past ook in het streven naar meer toegespitste woon-zorg-voorzieningen.

wonen en zorg

Het aantal ouderen zal de komende jaren fors groeien. De afstemming tussen wonen en zorg is daarom een beleidsprioriteit. Ouderen, maar ook andere zorgbehoevenden (gehandicapten, (ex-) psychiatrische patiënten) stellen specifieke eisen aan de woning, woonomgeving, zorg en dienstverlening. Aan deze vier elementen zijn vele organisatievormen, regelingen, wetten en financiële instrumenten verbonden. Zoals vastgelegd in het regeerakkoord zal de totstandkoming van een woon-zorgstimuleringsfonds worden overwogen. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is de coördinatie van wonen, zorg en dienstverlening op lokaal en regionaal niveau, naast de al eerder ingezette drie sporen (aanpassing woningvoorraad, nieuwbouw en gerichte toewijzing van woningen).

3.5 Verbetering instrumentarium

handhaving

Als bestaande wet- en regelgeving niet wordt nageleefd is het zaak te kijken wat daar de oorzaak van is. Het kan zijn dat wet- en regelgeving herzien moeten worden omdat deze niet meer voldoen aan de eisen die eraan gesteld worden. Bestaande wetten en regels kunnen ondoorzichtig zijn geworden of onvoldoende aansluiten bij elders ontwikkeld nieuw beleid. Is de slechte naleving echter het gevolg van een gebrek aan handhaving dan lossen nieuwe regels niets op. Het Kabinet hecht aan een goed toezicht en goede handhaving. Dit is in het belang van de rechtszekerheid en de rechtsgelijkheid, maar ook van de effectiviteit. Gedogen moet uitzondering zijn. In 2000 zullen de Inspectie ruimtelijke ordening, de Inspectie volkshuisvesting, de Inspectie milieuhygiëne en de Dienst recherchezaken nauwer gaan samen werken. Dit kan op termijn uitmonden in een samengaan.

De milieucriminaliteit vergt een aparte aanpak. Begin 2000 zal het Milieu Inlichtingen en Opsporings Team (MIOT) van start gaan. Het MIOT komt niet in de plaats van de Inspectie milieuhygiëne, maar is een vorm van samenwerking van deze Inspectie met de

Dienst recherchezaken en de Accountantsdienst, niet op ad hoc basis doch structureel. Vanzelfsprekend zal het MIOT afstemmen met en samenwerken met andere instanties wanneer zijn activiteiten de verantwoordelijkheden van die instanties raken. Als het gaat om bestuursrechterlijke handhaving zal het MIOT samenwerken met de betrokken handhavingsdiensten en afstemmen met het bevoegde bestuurlijke gezag. Indien het gaat om strafrechtelijke handhaving zal het MIOT samenwerken met de Koninklijke Landelijke Politie Dienst (KLPD) en de regiopolitie, alsmede de bijzondere opsporingsdiensten. Voor het inwinnen van informatie over criminele handelingen, het repressieve toezicht in het kader van de bijzondere opsporingsmethoden en de opsporing zelf zullen binnen de bestaande wettelijke gezagsverhoudingen afspraken worden gemaakt met het Openbaar Ministerie. De drie belangrijkste taken van het MIOT zullen zijn:

- voorbereiden en uitvoeren van speciale acties bij incidenten;
- uitvoeren van opsporingsonderzoeken;
- uitvoeren van handhavingsacties bij probleembedrijven.

Van belang hierbij is de ketenverantwoordelijkheid van bedrijven.

Waterleidingwet

Nieuwe wet- en regelgeving beperkt zich tot het noodzakelijke. Aan de nieuwe Waterleidingwet zal in 2000 verder worden gewerkt volgens de lijnen die zijn uitgezet in de Hoofdpijnennotitie die in 1998 in de Tweede Kamer is behandeld. Belangrijk element in de herziening is dat de drinkwatervoorziening niet in private handen zal overgaan. Bij de verwachte schaalvergroting in de watersector gaat de voorkeur uit naar «water bij water» in plaats van het samengaan met bedrijven werkzaam in een andere sector. De Europese drinkwaterrichtlijn zal in 2000 in de Waterleidingwet worden opgenomen.

WRO

De belangrijkste herziening van wet- en regelgeving betreft de fundamentele herziening van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO).

Bij de fundamentele herziening van de WRO zal in ieder geval ingegaan worden op:

- efficiënte en effectieve doorwerking en handhaving van ruimtelijk beleid;
- versterken ruimtelijke samenhang bij projectbesluitvorming;
- heldere en eenvoudige procedures inclusief rechtsbescherming.

Een wetsvoorstel voor de fundamentele herziening zal nog deze kabinetsperiode bij de Tweede Kamer worden ingediend. De eerste stap is het uitbrengen van een discussienota aan de Tweede Kamer in het najaar van 1999. In die discussienota zal worden ingegaan op de te behandelen onderwerpen. Per onderwerp worden mogelijke oplossingsvarianten beschreven. Aan de hand van de discussienota en

belastingstelsel

het daarover met de Tweede Kamer te voeren debat wordt een wetsvoorstel voorbereid.

Naast wet- en regelgeving zijn ook financiële en economische instrumenten een belangrijk middel voor de overheid om gewenste ontwikkelingen te stimuleren. Bij de herziening van het belastingstelsel draagt de vergroening in belangrijke mate bij aan de beoogde verschuiving in het fiscale stelsel van directe naar indirecte belastingen. Onder groene belastingen kunnen worden gerangschikt:

- accijnzen op minerale oliën;
- belastingen op motorrijtuigen (motorrijtuigenbelasting, belasting personenauto's en motorrijwiel, vaartuigen en luchtvaart);
- belastingen op milieugrondslag, zoals de belastingen op afvalstoffen, grondwater, brandstoffen en de regulerende energiebelasting (REB).

Het Kabinet geeft door middel van vergroening mede invulling aan het beleid uit de Nota Milieu en Economie om het milieubeslag in de prijzen van goederen en diensten tot uitdrukking te brengen. De extra opbrengst van de hogere belastingen op milieugrondslag wordt ingezet voor compenserende maatregelen gericht op huishoudens en bedrijven, waaronder een verlaging van de loon- en inkomstenbelasting en een pakket fiscale faciliteiten om milieusparend gedrag en energiebesparing te stimuleren, zoals onder andere de Milieu-investeringsaftrek, de Energie-investeringsaftrek, de energiepremies en mogelijk de Duurzame ondernemersaftrek.

De belastingherziening zal in 2001 worden gerealiseerd. Met het oog daarop wordt een aantal vergroenings- en verschuivingsmaatregelen in drie tranches (1999, 2000 en 2001) ingevoerd. De eerste tranche, die in 1999 is ingevoerd, betrof het eerste deel van de verhoging van de REB, de BTW-verhoging van water en de indexering van de bestaande milieubelastingen. Voorts zijn stimulerende maatregelen ter bevordering van energiebesparing door particulieren voorgesteld (Kamerstukken II, 1998/1999, 26 532, nrs. 1–2).

De tranches in 2000 en 2001 worden ingevuld in de voorgestelde belastingmaatregelen voor 2000 en 2001. In een bijlage bij de Miljoenennota 2000 wordt ingegaan op de gevolgde lijn bij de vergroening. Het Kabinet blijft streven naar het invoeren van BTW op vliegreizen in Europees verband om daarmee de BTW voor alle vormen van reizen zoveel mogelijk gelijk te trekken. Het Kabinet is voorstander van Europese harmonisatie van BTW-tarieven voor verschillende vervoerswijzen, omdat daarmee een evenwichtige concurrentieverhouding tussen de verschillende vervoersmodaliteiten ontstaat. De realisering hiervan is mede afhankelijk van de internationale concurrentieverhoudingen.

bodembescherming De resultaten van de herijking van het bodem-

saneringsbeleid in 2000 zullen leiden tot aanpassing van de wet Bodembescherming. De aanpassingen hebben betrekking op een nieuw afwegingsproces voor de saneringsdoelstelling (functiegericht saneren), het verbeteren van de effectiviteit van het financieel instrumentarium en het bevorderen van de slagvaardigheid van de overheid onder meer door het decentraliseren van taken naar provincies en gemeenten. Afronding van deze aanpassing wordt verwacht in 2003.

MIG

In het kader van de MDW-operatie is het instrumentarium voor het geluidhinderbeleid onder de loep genomen. Dit heeft in 1998 geresulteerd in de nota Vernieuwing Geluidhinderbeleid (MIG), waarin voorstellen worden gedaan voor een sterk gedecentraliseerd bestuurlijk-juridisch stelsel voor geluidbeleid. In het voorgestelde stelsel ligt het accent op lokale (met name gemeentelijke) bevoegdheden en verantwoordelijkheden. De Wet geluidhinder zal worden afgeschaft, en het vernieuwde geluidbeleid zal worden opgenomen in de Wet milieubeheer. De beleidsvoorstellen zijn eind 1998 door de Tweede Kamer op hoofdlijnen geaccordeerd. Het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer werkt momenteel, in een samenwerkingsverband met andere departementen en andere overheden, aan de implementatie van het nieuwe stelsel. Naar verwachting zal het Kabinet een voorstel tot wetwijziging eind 2000 bij de Tweede Kamer kunnen indienen.

3.6 Vermaatschappelijking

groen poldermodel In 2000 wordt voortgegaan op de weg van een verdere vermaatschappelijking. Meer partijen worden betrokken bij de formulering van beleid. Met het groene poldermodel wordt verdergegaan volgens de al ontwikkelde ideeën, zoals verwoord in de brief aan de Kamer van 18 februari 1999 en tijdens overleggen met de Kamer (Kamerstukken II, 1998–1999, 26 391, nr. 2). Deze ideeën zullen worden toegepast bij de opstelling van de grote nota's. De motie Duivesteijn (kamerstukken II, 1998–1999, 26 391, nr. 4), waarin gepleit wordt het groene poldermodel een meer structureel karakter te geven, zal door het Kabinet worden uitgevoerd.

woningcorporaties

Mogelijkheden voor samenwerking bij de realisatie van allerlei projecten worden verkend en benut. Maar ook wordt er meer en meer gekeken naar wat de rol van de overheid en wat de rol van maatschappelijke organisaties bij de uitvoering van beleid is. Zo is de positie van de woningcorporaties – private instellingen met een publieke taak – voorwerp van discussie. Schaalvergroting en productvernieuwing zijn daartoe mede aanleiding. In het kader van het MDW-project wordt deze positie kritisch geëvalueerd. De resultaten daarvan worden verwerkt in de nota Wonen.

PPS

In navolging van het regeerakkoord wordt bezien op welke wijze door de gezamenlijke woningcorporaties vorm kan worden gegeven aan een systeem van matching van (sociale) investeringsopgaven en financiële middelen binnen de sector.

In het regeerakkoord heeft het Kabinet aangegeven te streven naar een gecontroleerde verbreding van de praktijk van publiek-private samenwerking (PPS) in Nederland. Het Kabinet beoogt daarmee te komen tot een betere prijs/kwaliteitsverhouding van projecten waar ook een publiek belang mee gediend is. Hier en daar worden spontaan private plannen ingediend voor projecten die op het investeringsprogramma van de overheid staan. Het Kabinet zal dergelijke plannen niet klakkeloos overnemen, maar kritisch bekijken of de beleidsdoelen wel effectief en efficiënt worden gehaald, alvorens ze samen met private partijen in procedure te brengen. Daarbij geldt ook voor publiek-private plannen dat zij de bestaande procedures (PKB, dan wel Tracéwet) moeten doorlopen. Wanneer de overheid private partijen bij de planvorming betreft, zal er van te voren democratisch gelegitimeerde overeenstemming over de na te streven doelen moeten bestaan. Op basis van deze doelen kan de overheid dan verplichtingen aangaan.

Vanuit het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer is en wordt actief samenwerking gezocht met andere overheden en private partijen. Zo worden bijvoorbeeld de nieuwe sleutelprojecten en het project Mainportontwikkeling Rotterdam in samenwerking met andere publieke en private partijen ontwikkeld. Ook is het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer betrokken bij de PPS-projecten Schedeldoekshavencomplex (Den Haag) en Westerdokseiland (Amsterdam). Binnen het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer is in 1999 een begin gemaakt met het samenbrengen en uitwisselen van de kennis over publiek-private samenwerking binnen het departement. Deze ontwikkeling zal in 2000 voortgaan, evenals de bijdrage aan de lopende PPS-projecten.

coördinatie bouw

Het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer is coördinerend bouwministerie. In samenspraak met de betrokken organisaties en marktpartijen is gekozen voor een herijking van deze coördinerende taak. Indien daar aanleiding voor is zal «coördinatie bouw» primair fungeren als centraal aanspreekpunt voor de bouw. De coördinatie is dan gericht op het gezamenlijk werken aan oplossingen voor concrete problemen dan wel het realiseren van nieuwe mogelijkheden voor de bouw indien de overheid daar een bijdrage aan kan leveren.

3.7 Internationaal

In 2000 zal meer aandacht worden geschonken aan de internationale aspecten van het beleid. Het beleid met betrekking tot milieu en ruimtelijke ordening wordt sterk medebepaald vanuit de Europese Unie. Zowel door de aard van de problemen als door de mogelijke oplossingen neemt de noodzaak tot internationale afstemming en samenwerking toe. De voornaamste onderwerpen zijn hieronder weergegeven. Op een aantal daarvan is al eerder in deze memorie ingegaan:

- klimaatbeleid en dan met name de voorbereiding van CoP 6 (Conferentie der Partijen) die in Nederland zal worden gehouden;
- het Europese ruimtelijke ontwikkelingsperspectief (EROP);
- uitbreiding van de Europese Unie en dan met name het milieubeleid in de toetredende landen (normen, wet- en regelgeving);
- steun aan toetredingskandidaten Europese Unie in bilateraal en multilateraal kader (EU, VN, ECE, OESO, IBRD, EBRD);
- vernieuwing van het stoffenbeleid en het beleid met betrekking tot chemische producten;
- handel en milieu- en consumentenbelangen;
- grensoverschrijdende samenwerking op de terreinen milieu en ruimtelijke ordening met België en Duitsland;
- externe integratie Europese milieu-beleid in andere sectoren.

HOOFDSTUK 4

4. FINANCIËEL OVERZICHT

In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen in de VROM-begroting 2000 vergeleken met de begrotingscijfers uit de begroting 1999.

Het spreekt voor zich dat er vele mineure aanpassingen zijn aangebracht, vanuit een technische dan wel een beleidsmatige achtergrond. In de toelichting per begrotingsartikel wordt dit inzicht gegeven. Hier wordt stilgestaan bij de belangrijkste aanpassingen. Deze zijn in de volgende tabel gerangschikt naar intensiveringen, ombuigingen, ramingstechnische bijstellingen en kasverschuivingen.

Tabel

(bedragen in NLG1mln)	1999	2000	2001	2002	2003
Stand begroting 1999 Uitgaven	8 464,3	8 321,2	7 667,2	6 936,6	6 673,7
Stand begroting 1999 Ontvangsten	- 289,3	- 231,1	- 188,5	- 127,9	- 127,1
Netto Stand begroting 1999	8 175,0	8 090,1	7 478,7	6 808,7	6 546,6
Intensiveringen					
vitaliteit steden					
Investerings stedelijke vernieuwing		112,0	124,0	147,0	226,9
Lokale milieuhinder		9,0	10,0	12,0	18,1
Rijksmonumenten	9,0	9,0	2,0	1,0	11,1
Sanering waterbodems	7,0	6,0	5,0	4,5	
NMP-3 opties:					
Intensivering klimaatbeleid		10,0	12,5	12,5	18,1
Mest en ammoniakbeleid	2,5	12,5	10,0	20,0	20,0
NO _x en geluid				5,0	10,0
Loden drinkwaterleidingen	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
NIDO/SKB/Milieutechnologie	12,0	22,0	24,0	25,0	
RIVM t.b.v. meer meten		5,0	5,0	5,0	5,0
Inrichting/uitbreiding Raad van State		2,0	30,0	34,0	0,0
ICT		20,0	20,0	20,0	20,0
euro	8,7	12,4	17,7	1,7	
Totaal intensiveringen	41,7	222,4	262,7	290,2	331,7
Ombuigingen					
Geluidsbeschermende maatregelen		- 10,0	- 15,0	- 20,0	- 30,0
NO _x /Voertuigtechniek	- 10,0	- 10,0	- 10,0	- 10,0	- 10,0
Bodemsanering		- 7,0	- 16,0	- 10,0	
vrijwillige garanties bodem	- 5,0	- 8,0	- 9,0	- 10,0	- 10,0
Planvorming/Ruimtelijk beleid		- 2,0	- 2,0	- 2,0	- 2,0
Totaal ombuigingen	- 15,0	- 37,0	- 52,0	- 52,0	- 52,0
Ramingstechnische bijstellingen, mee- en tegenvallers					
bijstellingen huursubsidie	21,2	6,6	- 10,7	- 16,0	- 5,4
volkshuisvesting: lagere uitgaven oude regelingen en hogere restituties	- 6,0	- 6,0	- 6,0	- 5,0	- 5,0
subsidies hoofdinfrastructuur		- 6,0	- 2,0		
ingetrokken verplichtingen milieu	- 14,0	- 14,0	- 14,0	- 14,0	- 9,0
Totaal ramingstechnische bijstellingen	1,2	- 19,4	- 32,7	- 35,0	- 19,4
Kasverschuivingen					
ISV budgetten		- 202,2	- 312,0	109,1	207,5
Stadsvernieuwingsfonds in relatie tot ISV		- 200,0	200,0		
ISV in relatie tot Stadsvernieuwingsfonds		200,0	- 200,0		
Overige broeikasgassen		- 10,0	- 15,0	- 10,0	10,0
Totaal kasverschuivingen	0,0	- 212,2	- 327,0	99,1	217,5
Overige posten					
Prijsbijstelling stadsvernieuwingsfonds 1998	65,9	20,7			
eindejaarsmarge	71,2				
naar aanvullende post i.v.m. concentratie JI-gelden	- 11,0	- 22,0	- 12,0		
uitboeken onderhandenwerk en herberekening					
bestaande voorraad	- 20,2	- 28,8	- 39,6	- 52,5	- 49,6
diverse posten	131,7	18,6	- 20,2	- 25,1	- 37,0
Totaal overige posten	237,5	- 11,5	- 71,9	- 77,7	- 86,6
Stand Ontwerpbegroting 2000					
Uitgaven	8 846,3	8 287,0	7 524,2	7 201,7	7 058,1
Stand Ontwerpbegroting 2000 Ontvangsten	- 405,9	- 254,6	- 266,4	- 168,4	- 120,3
Netto Stand Ontwerpbegroting 2000	8 440,4	8 032,4	7 257,8	7 033,3	6 937,8

4.1 Intensiveringen

Belangrijk in het afgelopen jaar was de verwerking van de budgetten die via het regeerakkoord zijn toegewezen aan de begroting van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Het ging dan om onderdelen van de beleidspakketten «vitaliteit steden», «milieu» en «kennis».

In het pakket «vitaliteit steden» gaat het om een verdere intensivering van de stedelijke vernieuwing, een financiële voorziening voor bestrijding van lokale milieuhinder, een bijdrage voor de sleutelprojecten en een impuls voor restauratie van Rijksmonumenten. De extra middelen voor de stedelijke vernieuwing en de lokale milieuhinder zijn toegevoegd aan de reeds hiervoor beschikbare middelen. Via de Wet Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing kunnen gemeentelijke en provinciale overheden hiervoor een rijksbijdrage krijgen om samen met de andere partners in de stad de stedelijke vernieuwing te stimuleren. De voor 1999 voorziene extra middelen ten behoeve van Stedelijke Vernieuwing uit het regeerakkoord zijn ingezet voor de oplossing van financiële problematiek binnen de VROM-begroting waaronder in het kader van de begroting 1999 niet uitgekeerde prijsbijstelling voor de WSDV ad f 86,6 mln.

De voorziene bijdragen voor de nationale sleutelprojecten blijven vooralsnog geparkeerd in het Fonds Economische Structuurversterking (FES). Zodra er met een van de betreffende steden overeenstemming is over het project en de participatie van het Rijk daarin, dan worden de daarvoor nodige middelen overgeheveld naar de VROM-begroting.

Een deel van het pakket «milieu» uit het regeerakkoord is bestemd voor de uitbreiding van het Programma Milieu en technologie (ProMT). Dit is bedoeld om de ontwikkeling en toepassing van innovatieve technologieën processen te ondersteunen en draagt zo bij aan schonere en meer duurzame productieprocessen. Voorts is een deel van de extra middelen voor de sanering van vervuilde waterbodems aan de VROM-begroting toegevoegd. Het grootste deel van deze intensivering is toegevoegd aan de begroting van V & W. De aan de VROM-begroting toegevoegde middelen zijn bestemd voor programmering, onderzoek en sanering van verontreinigingen van met name de regionale wateren.

De middelen die bij het regeerakkoord zijn vrijgemaakt voor de zogenaamde NMP3 opties zullen worden ingezet voor:

- de intensivering van het klimaatbeleid. Het gaat dan om de financiering van voorlichtingsactiviteiten rond energiezuinig handelen en wonen, en om activiteiten van andere overheden om klimaat- en energiebeleid uit te voeren. Het overgrote deel van de extra middelen wordt toegevoegd aan de reeds beschikbare bedragen voor het reductieplan overige broeikasgassen;
- de mest en ammoniakproblematiek. De extra middelen die beschikbaar zijn voor de mest en ammoniakproblematiek zullen worden ingezet voor een versnelde verscherping van de verliesnormen voor stikstof;
- de vermindering van de NO_x uitstoot en geluidsbelasting vanuit het verkeer (bron- en mobiliteitsbeleid). De extra middelen zijn pas beschikbaar vanaf 2002: concreet beleid op dit onderdeel wordt nog uitgewerkt;
- de problematiek van lood in het drinkwater. Hiervoor is een regeling opgezet, gericht op het verstrekken van bijdragen aan burgers die loden drinkwaterleidingen vervangen.

In het kader van het pakket «kennis» zijn aan de begroting van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer voor vier jaren middelen toegevoegd voor het Nationaal Initiatief Duurzame Ontwikkeling (NIDO) en de Stichting Kennisontwikkeling en kennisoverdracht Bodem (SKB). Door het NIDO worden lange-termijn-studies uitgevoerd gericht op technologische doorbraken, waardoor nieuwe innovatietrajecten mogelijk worden gemaakt. De SKB houdt zich vooral bezig met het opbouwen, overdragen en toepassen van nieuwe kennis op het gebied van bodemsaneringstechnieken.

Voorts zijn er voor de volgende posten, in het kader van de voorbereiding van de begroting 2000 extra middelen vrijgemaakt:

- RIVM: een voorziening van f 5 mln per jaar, opdat de milieubelasting voortaan meer gemeten en gemonitord kan worden;
- handhaving en implementatie van het bouwstoffenbesluit: uit het bodembudget zijn middelen vrijgemaakt voor een bijdrage voor gemeenten, waardoor voorkomen wordt dat er in de toekomst nieuwe bodemverontreinigingen ontstaan;
- Dubo: binnen de ISV-middelen is een bedrag van f 5 mln per jaar *gereserveerd* voor de ontwikkeling van een nieuw Dubo-programma;
- inrichting en uitbreiding van de huisvesting van de Raad van State: hiervoor is een bedrag van f 66 mln beschikbaar;
- ICT: vanuit de constatering dat de budgetten voor ICT structureel te laag bleken, is hiervoor een bedrag van f 20 mln per jaar vrijgemaakt;
- voor de invoer van de euro is ruim f 40 mln nodig. Vanuit de generale middelen is 50% hiervan toegevoegd aan de VROM-begroting.

4.2 Ombuigingen

Als gevolg van enkele externe tegenvallers, voortkomend uit het algemeen budgettair kader en enkele interne herschikkingen (met name ICT, euro), was het nodig om op enkele onderdelen om te buigen. Omgebogen is op de budgetten van geluid, structureel doorwerkend in een verlaging van dit budget met f 30 mln. Hierdoor zullen vanuit het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer geen bijdragen meer verstrekt worden voor het realiseren van afscherpende maatregelen (geluidschermen) of van verkeersmaatregelen. Voor zover hiervoor aanpassing van wet- en regelgeving nodig is zal die worden voorbereid. De structurele bijdrage vanuit het geluidsbudget aan het ISV blijft hierbij intact.

Daarnaast is bezuinigd op de budgetten die beschikbaar waren voor de NO_x problematiek, en voor maatregelen in de sfeer van de voertuigtechniek. Voorts is ter invulling van de ombuigingstaakstelling het budget voor de garanties bodemsaneringen structureel praktisch volledig ingeleverd en is een incidentele korting aangebracht op het budget voor de bodemsanering.

4.3 Ramingstechnische bijstellingen

Op enkele terreinen zijn ramingstechnische bijstellingen aangebracht. Het gaat hierbij om met name bijstellingen van kasverwachtingen, die niet voortvloeien uit bewuste beleidskeuzen en waardoor er zich in beginsel geen beleidsextensivering voordoen.

4.4 Kasverschuivingen

De budgettaire problematiek maakte het nodig enkele kasverschuivingen aan te brengen. Zo is er een omvangrijke kasverschuiving aangebracht op de middelen die beschikbaar zijn voor de stedelijke vernieuwing. Wel is het mogelijk om het totaal van de beschikbare middelen (inclusief de extra middelen vanuit het regeerakkoord) te handhaven. De aangebrachte verlagingen in 2000 en 2001 komen weer volledig ten goede aan het ISV in de jaren 2002 t/m 2004. Daarnaast is ook een kasverschuiving aangebracht op de beschikbare kasgelden voor het klimaatbeleid: het eerder voorziene kastempo bleek niet realistisch. De totale voor het klimaatbeleid gereserveerde middelen blijven evenwel beschikbaar.

B.1 ALGEMENE BEHEERSMATIGE TOELICHTING BIJ DE BEGROTING(SSTAAT)

1. INLEIDING

De toelichting per begrotingsartikel heeft als gevolg van de veranderingen in de algemene beleidsmatige toelichting van de Memorie van Toelichting aan beleidsinformatie gewonnen. Daar waar in de algemene beleidsmatige toelichting de beleidsprioriteiten zijn vermeld is de nadere uitwerking en budgettaire doorwerking terug te vinden in de toelichting per begrotingsartikel. Daarnaast is de informatie over de voortgang van het beleid hierin terug te vinden.

De algemene beheersmatige toelichting vangt aan met een algemeen deel. Hierin zijn allereerst de bedrijfsvoeringsonderwerpen die voor 2000 in het bijzonder aandacht vragen verwoord. Vervolgens is in hoofdstuk 3 een horizontale toelichting op de begroting opgenomen, gevolgd door een totaalbeeld van de uitgaven naar beleidsterrein. Hierin is per beleidsterrein, uitgesplitst naar type mutatie, het budgettaire beeld voor de uitgaven vanaf de stand begroting 1999 naar de begroting 2000 weergegeven.

Na de vermelding van de vigerende budgetteringsafspraken in hoofdstuk 4 is voor de afzonderlijke VROM-diensten het verloop van de verwachte gemiddelde bezetting gedurende de meerjarenperiode opgenomen.

Vervolgens komen de verplichtingen- en uitgavenartikelen van de beleidsterreinen aan bod. Het beleidsterrein 01 «Algemeen» bevat vooral de apparaatsbudgetten van de centrale stafdiensten en gemeenschappelijke diensten van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Op beleidsterrein 02 «Rijkshuisvesting» zijn de budgetten opgenomen, die door de Rijksgebouwendienst worden besteed buiten de huur-verhuurrelatie.

Beleidsterrein 03 «Volkshuisvesting» is gesplitst in een actief en een niet-actief deel. Op het niet-actieve deel wordt geen beleid meer ontwikkeld. De in dit deel opgenomen artikelen bevatten slechts de uitfinanciering van regelingen. Beleidsterrein 04 beslaat de Ruimtelijke Ordening. Onder beleidsterrein 05 zijn de beleidsvoorstellen en budgetten voor Milieubeheer opgenomen. De toelichting per begrotingsartikel op het beleidsterrein milieubeheer is aanmerkelijk gewijzigd. Vooruitlopend op de implementatie van het gedachtegoed uit Van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording wordt reeds gewerkt met algemene doelstellingen en operationele doelstellingen en worden waar mogelijk prestatiegegevens opgenomen. Benadrukt dient te worden dat als gevolg van dit vooruitlopen er zich nog wijzigingen kunnen voordoen.

Na de uitgaven en verplichtingen komen als toelichting op wetsartikel 2 de ontvangsten per beleidsterrein aan de orde, gevolgd door de begroting van baten en lasten en kapitaaluitgaven en -lasten van het agentschap Rijksgebouwendienst (wetsartikel 3).

Tot slot zijn de bijlagen opgenomen. In vergelijking tot de begroting 1999 is een zestal bijlagen komen te vervallen. In sommige gevallen is geoordeeld dat het nut van de bijlagen niet meer aanwezig is. In andere gevallen is de informatie geïntegreerd in de toelichting per begrotingsartikel; onder meer met het werkprogramma van de Wadden Adviesraad en de decentralisatiebijlage.

2. BEDRIJFSVOERING

De bedrijfsvoering van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer is gericht op het doeltreffend, doelmatig en rechtmatig vaststellen, ontwikkelen en realiseren van de beleidsdoelstellingen. In deze paragraaf komen de volgende specifieke bedrijfsvoeringsonderwerpen aan de orde:

- doelmatigheidstaakstelling,
- samenvoeging inspecties van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
- project Modernisering en verzelfstandiging Secretariaten Huurcommissie,
- reorganisatie Directoraat-Generaal Milieubeheer,
- nieuwe infrastructuur het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (NIVRO),
- van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording (VBTB),
- invoering euro,
- millennium en
- emancipatiebeleid.

2.1 Doelmatigheidstaakstelling regeerakkoord

Bij de uitvoering van de doelmatigheidstaakstelling uit het regeerakkoord heeft het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer de te behalen programmadoelen van meet af aan breed geformuleerd. Het realiseren van de doelmatigheidstaakstelling van het Kabinet is nadrukkelijk gekoppeld aan een drietal andere doelen op het gebied van bedrijfsvoering en apparaatzorg:

1. verhogen van VROM-synergie in beleid en uitvoering;
2. versterken van het huidige besturingsconcept: het SG-DG model in combinatie met integraal- en resultaatgericht management;
3. verhogen van efficiency en synergie van het beheer.

Mede gelet op de noodzaak tot beheersing van werkdruk is er voor gekozen het toepassen van de kaasschaaf na 1999 te vermijden. Op basis van een beknopt maar intensief efficiency-onderzoek in een 19-tal oplossingsrichtingen zijn zestien projecten gedefinieerd, welke tot de beoogde doelmatigheidsverbetering zullen leiden. De specificaties van de besparings- en ombuigingsmaatregelen, zoals genoemd in het regeerakkoord, zijn hierbij richtinggevend: verhogen van arbeidsproductiviteit door een efficiënte inrichting van organisatie en bedrijfsprocessen, doelmatige en doeltreffende inkoop, besparen op de inzet van externen en waar mogelijk het bewerkstelligen van schaal- en synergievoordelen door intra- en interdepartementale samenwerking.

De gedefinieerde projecten worden thans uitgevoerd. Door verschillen in aard en omvang kennen zij allen hun eigen dynamiek en procesgang. Een programmatische aanpak waarborgt inhoudelijke afstemming.

De verwachting is dat circa de helft van de projecten nog voor 2000 tot efficiëncymaatregelen zal leiden. De overige projecten vragen wat meer tijd: bij voorbeeld de voorgenomen integratie van de VROM-inspecties, de modernisering en mogelijke verzelfstandiging van de ondersteuning van de Huurcommissies en de beoogde verbetering in de organisatie van het beheer van het departement. Het totale doelmatigheidsprogramma zal naar verwachting in de loop van het jaar 2002 zijn uitgevoerd. De

structurele taakstelling van f 57,2 mln wordt via een opklimmende reeks bereikt in 2003. Deze taakstelling zal voor een relatief klein deel worden ingevuld door taakvermindering.

Een leidend beginsel bij de uitwerking van een aantal oplossingsrichtingen is de toepassing van vraag gestuurd contractmanagement als instrument om zakelijk en doelmatig denken en handelen in de bedrijfsvoering van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer te bevorderen. Dit beginsel sluit goed aan op de elders beschreven ontwikkelingen rond resultaatgericht management. Vooral bij de organisatie van de beheerfuncties binnen het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer biedt het goede kansen voor kwaliteitsverbetering en doelmatigheidsverhoging.

De inhoudelijke taakstelling van het doelmatigheidsprogramma voor het jaar 2000 is dat alle deel uitmakende projecten, voor zover zij niet al eerder zijn gerealiseerd, in hoofdlijnen zijn afgerond en tot besluitvorming over invoering hebben geleid. Hierbij worden naast het management en de medewerkers ook de medezeggenschap en het georganiseerd overleg betrokken.

2.2 Samenvoeging Inspecties van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Het project «Integratie VROM-inspecties» heeft tot doel de inspecties Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieuhygiëne alsmede de Dienst Recherche Zaken te integreren. Het definitieve besluit daartoe zal nog in 1999 worden genomen. Het project omvat drie voorbereidingsfasen voor de implementatie, namelijk:

1. het ontwikkelen van een ontwerp op hoofdlijnen voor de nieuwe inspectie,
2. de verdere uitwerking daarvan tot een inrichtings-, verbouwings- en consequentieplan en
3. de benoeming van de nieuwe inspectieleiding.

In 2000 zal fase 1 afgerond worden en gestart worden met fase 2. De implementatie wordt voorzien in 2001 en zal naar verwachting ongeveer een jaar vergen.

In dat verband kan nog worden vermeld dat het uitgevoerde interdepartementale beleidsonderzoek (IBO) naar de bedrijfsvoering met betrekking tot de Inspecties, afhankelijk van het thans in voorbereiding zijnde regeringsstandpunt, bij de uitwerking zal kunnen worden gebruikt.

2.3 Project Modernisering en verzelfstandiging Secretariaten Huurcommissie

Uitgangspunten voor de nieuwe Hoofdafdeling Huurgeschillen (HHG)

Doel van het moderniseren (en het verzelfstandigen) is te komen tot een klantgerichte HHG-organisatie die op een efficiënte wijze haar taak zal uitoefenen. Deze algemene uitgangspunten zijn geconcretiseerd in de volgende verbetervoorstellen:

- betere ondersteuning van de huurcommissie, met name door concentratie van kennis, adequatere ondersteuning door het geautomatiseerd systeem en intensievere samenwerking waardoor onder andere de kwaliteit van de producten aanmerkelijk toeneemt en een

doorgaans uniformer beleid beter gefaciliteerd wordt. Met deze maatregelen wordt beoogd continue leerprocessen in de werkwijze van de organisatie te verankeren;

- kortere doorlooptijden, met als uitgangspunt het halen van de wettelijke termijnen (nu zijn doorlooptijden maximaal één jaar): uit onderzoek blijkt dat de burger met name ontevreden is over de snelheid waarmee huurgeschillen afgehandeld worden. Door een striktere planning, een flexibele inzet van medewerkers, beter management in het werkproces alsmede meer verantwoordelijkheid en zelfstandigheid van medewerkers kan de doorlooptijd aanzienlijk teruggebracht worden. Ambitie hierbij is een doorlooptijd te realiseren van maximaal 3 maanden;
- verbeteren van de voorlichting en bereikbaarheid: snelle en kwalitatief hoogwaardige afhandeling van telefonische verzoeken om informatie, de inlooppreekuren zo dicht mogelijk bij de burger en op afspraak alsmede als verlengstuk informatie verspreiden via loketten van andere instanties met de intentie om uiteindelijk tot gezamenlijke loketten te komen (OL 2000);
- beter bruikbare beleidsinformatie (monitoren van de woningmarkt): bundeling van kennis, minder filters inbouwen en verbeterde toegankelijkheid;
- transparantere bedrijfsvoering: een meer eenduidige landelijke planning en aansturing alsmede een permanente control op de bedrijfsprocessen.

Om bovengenoemde uitgangspunten bij een dalende werklast te kunnen realiseren is een ingrijpende wijziging van de organisatie nodig waarbij front- en back-office taken van elkaar worden onderscheiden. Totaal wordt er voor een bedrag van f 19,8 mln geïnvesteerd (automatisering, flankerend beleid en dergelijke). Dit zal een besparing opleveren van naar verwachting f 6,8 mln op jaarbasis. De levertijd van het product zal teruggebracht worden van circa 7 maanden tot maximaal 3 maanden. De kwaliteit van de uitspraken zal eveneens toenemen. De planning is dat de nieuwe organisatie op 1 oktober 2001 gereed is.

2.4 Reorganisatie Directoraat-Generaal Milieubeheer

In het kader van de ombuigingstaakstelling in het regeerakkoord is bij het Directoraat-Generaal Milieubeheer een voornemen tot aanpassing van de organisatiestructuur bij de Ondernemingsraad ingediend. Het voornemen is het aantal beleidsdirecties terug te brengen van tien naar vijf en twee stafdirecties samen te voegen. Daarnaast zal er sprake zijn van een Stafdirectie Internationale Milieuzaken en een Stafbureau Milieubeheer. Het aantal plaatsvervangend directeuren-generaal wordt teruggebracht van twee naar één. Naast het opvangen van de bezuinigingstaakstelling heeft de voorgenomen reorganisatie mede tot doel de interne integratie te versterken en de DGM-organisatie gereed te maken voor toekomstige uitdagingen en ontwikkelingen.

2.5 Nieuwe infrastructuur van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (NIVRO)

Het project NIVRO is in september 1999 afgerond. Na het project wordt een gemeenschappelijke dienst ICT opgericht die namens de diensten van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer de beheerorganisatie gaat begeleiden. Binnen de Gemeenschappelijke dienst worden taken als Planning & Control, Financieel beheer en

Contractbeheer uitgevoerd. De Gemeenschappelijke dienst bevindt zich op dit moment nog in een stadium van reorganisatie. De verwachting is dat in de zomer van 2000 de reorganisatie achter de rug is en de Gemeenschappelijke Dienst volwaardig functioneert. De beheerorganisatie is in 1999 volledig ingericht op basis van ITIL processen. Deze operatie is in de zomer van 1999 afgerond. Ten aanzien van de beheerorganisatie is de verwachting dat tot in het najaar van het jaar 2000 werkzaamheden zullen worden verricht om de beheerorganisatie meer stabiel te maken. In het najaar van het jaar 2000 zal worden overgegaan, middels Europese aanbesteding, tot uitbesteding van «grote delen van» de beheerorganisatie.

2.6 Van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording

Het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer zal als uitvloeisel van het rapport «Van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording» (VBTB) in mei 2000 een dummy van de VROM-begroting 2000 naar het parlement sturen waarin het gedachtegoed van het rapport tot uitdrukking komt. Dit betekent dat de dummy inzicht zal geven in de nieuwe beleidsartikelen van de VROM-begroting naar algemene beleidsdoelstellingen, zoveel mogelijk vertaald naar operationele doelstellingen en de programma's/instrumenten en de onderdelen van het VROM-apparaat die daaraan bijdragen. Zo moet een transparant antwoord kunnen worden gegeven op de vraag: wat wil het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer bereiken, wat moet daarvoor gedaan worden en wat gaat dat kosten? De begroting 2002 zal conform de planning uit het VBTB-rapport worden omgezet naar een beleidsbegroting. Een eerste proeve is al beschikbaar voor de volkshuisvestingsbegroting. Deze is als Voorbeeldbegroting Volkshuisvesting tegelijk met het VBTB-rapport aan het parlement toegezonden. In mei zal tevens inzicht worden gegeven in de aanpassingen in de informatiesystemen die nodig zijn om de realisatie van de doelstellingen, programma's en apparaatsuitgaven aan het parlement te kunnen verantwoorden.

2.7 Invoering Euro

Overeenkomstig de afspraken die in interdepartementaal verband zijn gemaakt wordt binnen het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer gewerkt aan de invoering van de euro. Recentelijk is de planning en analyse fase afgerond. Deze heeft geresulteerd in een overzicht en planning van de uit te voeren activiteiten op het gebied van de wet- en regelgeving, bedrijfsvoering en geautomatiseerde systemen.

Uitgangspunt bij de omzetting van bedragen in wet- en regelgeving is dat omrekening van bedragen op de cent nauwkeurig – volgens de Europese verordening – gebeurt. De inventarisatie van wet- en regelgeving heeft geleid tot een volledig inzicht van de te wijzigen bedragen in VROM wet- en regelgeving. Daarnaast zijn enkele juridische vragen naar voren gekomen die in interdepartementaal verband zijn opgelost. Het overgrote deel van de aan te passen bedragen is opgenomen in regelgeving die regelmatig (meestal jaarlijks) worden aangepast en wordt dan ook niet meegenomen in de verzamelwet. Bij de aanpassingen van deze regelingen per 1 januari 2002 zal de omzetting naar de euro moeten worden meegenomen.

De bedrijfsvoering van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer zal op een aantal punten moeten worden aangepast om de invoering van de euro mogelijk te maken. Het betreft onder andere de betaalinfrastructuur (bedrijfsrestaurant, parkeerautomaten en dergelijke), interne regelgeving, AO-handboeken, werkinstructies, formulieren. Deze zaken zullen overeenkomstig de opgestelde planning in de loop van de jaren 2000/2001 worden aangepast.

In de afgeronde planning en analyse fase is voor alle systemen een analyse gemaakt van de benodigde aanpassingen om de euro in de betreffende systemen in te voeren. Overeenkomstig de gemaakte plannings zullen de benodigde wijzigingen in de komende jaren worden geïmplementeerd. Er wordt grotendeels gestreefd naar afronding van de realisatie op 1 januari 2001 zodat voldoende tijd over blijft om alle systemen inclusief ketenafhankelijkheden uitgebreid te testen. Het merendeel van de werkzaamheden is geconcentreerd rond de systemen voor de uitvoering van Huursubsidiewet, de regelingen Eigen Woningen/BWS, de personeelssystemen en het VROM-brede financiële systeem (SBB).

Met betrekking tot de voorlichting is een plan gemaakt van de activiteiten die nodig zijn op het gebied van de interne voorlichting. Hierbij moet worden gedacht aan algemene informatieverstrekking, ontwikkeling en organiseren van specifieke opleiding en instructie. De beleidsdirecties zien in samenwerking met de directie Communicatie op welke wijze met voorlichting en gewenningsinformatie richting derden moet worden omgegaan. Hierbij wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de lopende algemene campagnes van het Nationaal Forum en de specifieke doelgroep van het betreffende beleid en de gebruikte beleidsinstrumenten.

Overeenkomstig interdepartementale afspraak wordt tot 2002 ieder halfjaar een audit uitgevoerd naar de invoering van de euro binnen het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Deze audits – die worden uitgevoerd door de Accountantsdienst van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer in samenwerking met een externe auditor – bestaan iedere keer uit een audit naar de projectorganisatie invoering euro binnen het ministerie (de zogenaamde E-toets) en ieder halfjaar 1 à 2 audits naar een belangrijk proces binnen het ministerie (de I-toets). De eerste van deze serie audits is in juni afgerond.

De totale additionele kosten voor de invoering van de euro bedragen f 40,458 mln. Deze kosten worden voor de helft gedekt uit de aanvullende post invoering euro.

2.8 Millennium

Het millenniumproject als geheel is gericht op het voorkomen van het optreden van millenniumproblemen bij het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Het betreft hier vooral het aanpassen van de informatiesystemen en van de gebouwgebonden installaties in het kader van de rijkshuisvestingstaak, het opstellen van noodplannen en een jaarovergangsplan om de vitale processen veilig te stellen indien toch onverhoopt millenniumproblemen zouden optreden.

Op het moment van de eeuwwisseling, in de eerste periode daarna en in de periode rondom 29 februari 2000 (schrikkeljaar) zijn risico's aanwezig voor het optreden van verstoringen, zowel in de bedrijfsprocessen bij het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer als bij de voor dit ministerie relevante maatschappelijke organisaties. Doelstelling is het beheersen van deze risico's.

De nazorg en evaluatie van het millenniumproject zijn de activiteiten van het millenniumproject in het jaar 2000. Deze activiteiten zullen in het tweede kwartaal 2000 zijn afgerond.

Het gaat hierbij om:

1. *Reparatie en herstel* van installaties, computer-apparatuur of software van zowel de vitale als de niet-vitale systemen bij de diensten
2. VROM-brede *coördinatie en ondersteuning*
3. *Externe rapportages* over het millenniumproject
4. *Evaluatie* van het millenniumproject binnen het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

2.9 Emancipatiebeleid

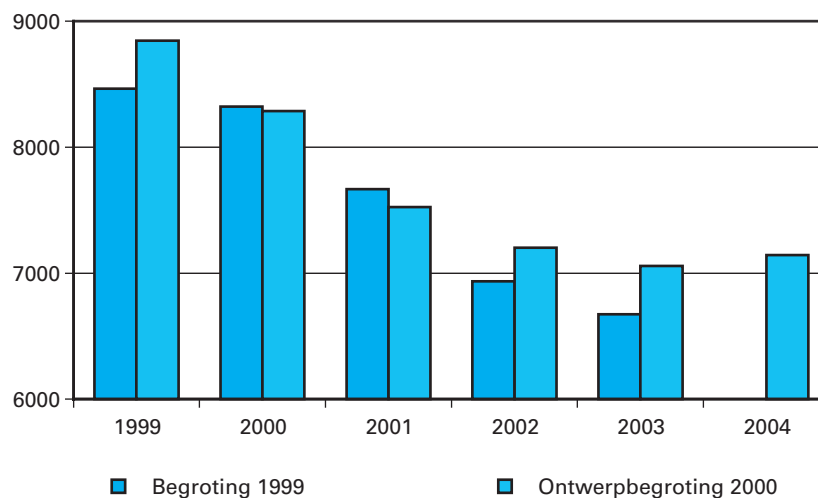
Om ervoor te zorgen dat in de beleidsontwikkeling van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer integraal aandacht wordt besteed aan emancipatie, wordt bij de totstandkoming van in elk geval twee cruciale beleidsproducten van dit ministerie – te weten de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening en de Nota Wonen – een emancipatie-effecttoets verricht. Dit met het doel de consequenties van het beleid vanuit emancipatoir perspectief in beeld te brengen. Het resultaat van de toets is medebepalend voor de vormgeving van het definitieve beleid. In een aparte emancipatieparagraaf wordt in beide nota's aandacht besteed aan de resultaten van de toets en de relatie van het te voeren beleid voor de positie van mannen en vrouwen.

In het licht van het emancipatiebeleid verdient de discussie vermelding die binnen het ministerie wordt gevoerd over beschikbaarheid. Het gevoel altijd beschikbaar te moeten zijn, remt een andere verdeling van werk- en zorgtaken. Zolang strategische functies niet in deeltijd worden aangeboden, blijft er een barrière bestaan voor de doorstroom van vrouwen in hogere functies. De huidige beschikbaarheidscultuur wordt enerzijds in stand gehouden door de organisatie of de baas (vragen om beschikbaarheid) en anderzijds door de medewerker (biedt beschikbaarheid aan, monopoliseert kennis). De resultaten van deze discussie zullen in concrete acties worden omgezet.

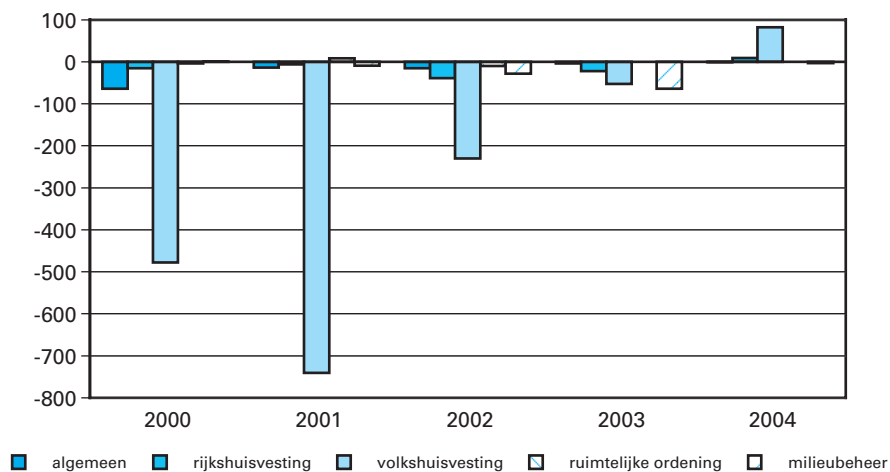
Het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer heeft een taakstelling geformuleerd, gericht op meer vrouwen in de functieschalen 13 en hoger in 2000, die reeds medio 1999 is gerealiseerd. Daarnaast geldt een gelijke vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in adviesorganen als uitgangspunt.

3. ONTWIKKELING UITGAVEN

De ontwerpbegroting 2000 van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer geeft meerjarig een dalende tendens weer. Ten opzichte van de begroting 1999 is deze daling enigszins afgevlakt. De volgende grafiek geeft voor de begroting 1999 en de ontwerpbegroting 2000 de meerjarige reeksen weer.

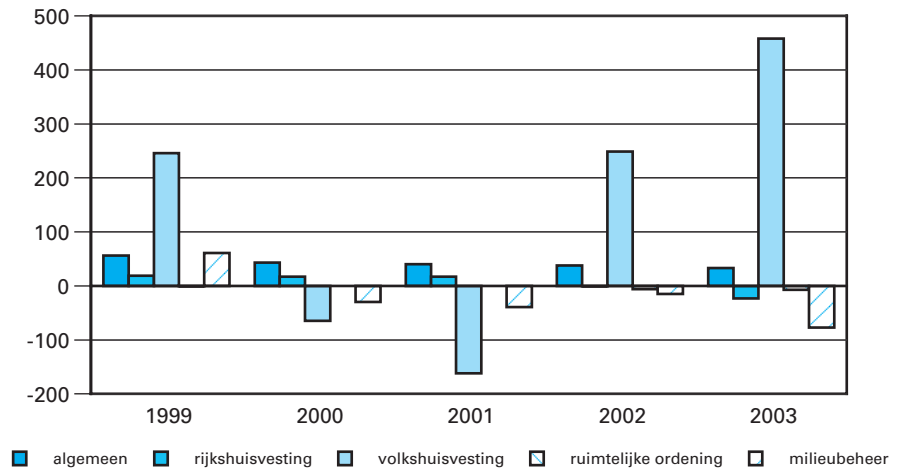

De vergelijking tussen de jaren 1999 en 2004 laat in totaal een daling zien van f 1,7 mld. Dit dalend verloop doet zich op ieder individueel beleidsterrein voor, waarbij het hoofdbeleidsterrein Volkshuisvesting de grootste daling (ca 84% van de f 1,7 mld) laat zien. De hoofd- beleidsterreinen Algemeen en Milieu verklaren ieder ca 6% van deze daling, de input-begroting voor de Rijkshuisvesting voor ongeveer 4% en Ruimtelijke Ordening het resterende percentage. De navolgende grafiek geeft in absolute bedragen voor de ontwerp begroting 2000 de verschillen weer tussen de beschikbare bedragen in enig jaar ten opzichte van het voorgaande jaar.

De ontwerpbegroting van het hoofdbeleidsterrein Volkshuisvesting voor het jaar 2000 geeft ten opzichte van het jaar 1999 een scherpe daling te zien. Dit wordt op hoofdlijnen veroorzaakt doordat de begroting voor 1999 is verhoogd zoals bijvoorbeeld met de prijsbijstelling voor ISV ad f 65,9 mln. Daarnaast omdat voor het jaar 2000 de begroting reeds een daling te

zien geeft door de aflopende reeks van uitgaven voor de afkoop van de jaarlijkse bijdragen aan beleggers, particulieren en niet-winst beogende instellingen (de bruteringsoperatie in het kader van de wet Balans-verkorting geldelijke steun volkshuisvesting). De daling wordt verder verklaard door een omvangrijke kasverschuiving als gevolg van de budgettaire problematiek tijdens deze begrotingsvoorbereiding. De middelen die beschikbaar zijn voor de stedelijke vernieuwing zijn met een kasschuif voor de jaren 2000 en 2001 met respectievelijk ca f 200 en f 310 mln verlaagd. In de meerjarenperiode 2002 t/m 2004 komt dit geld weer beschikbaar. Met bovenstaande toelichting is derhalve ca 84% van de daling tussen de jaren 1999 naar 2004 toegelicht. De verschillen tussen de begroting 1999 en de Ontwerpbegroting 2000 worden in onderstaande grafiek per hoofdbeleidsterrein weergegeven.

In onderstaande tabel wordt per hoofdbeleidsterrein het totaalbeeld van de uitgaven toegelicht uitgesplitst naar type mutatie. De belangrijkste mutaties ten opzichte van de begroting 1999 worden toegelicht. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de algemene beleidsmatige toelichting van de Memorie van Toelichting, hoofdstuk 4 het «Financieel overzicht» (de verticale toelichting) dan wel de toelichting per begrotings-artikel waarin een gedetailleerde toelichting is terug te vinden.

3.1 Totaalbeeld uitgaven

(x NLG1000)	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Begroting 1999						
01 Algemeen	265 549	214 715	203 363	190 915	191 315	
02 Rijkshuisvesting	153 796	141 292	134 900	113 849	113 849	
03 Volkshuisvesting	6 858 159	6 691 288	6 046 767	5 405 578	5 143 95 5	
04 Ruimtelijke Ordening	104 776	100 660	108 731	104 757	104 757	
05 Milieubeheer	1 082 040	1 173 222	1 173 409	1 121 468	1 111 9 854	
Totaal Begroting 1999	8 464 320	8 321 177	7 667 170	6 936 567	6 673 730	
Mutaties 1e suppletore begroting 1999:						
01 Algemeen	19 686	- 59 666	- 54 945	- 51 109	- 30 161	
02 Rijkshuisvesting	37 238	41 055	24 855	15 571	24 671	
03 Volkshuisvesting	224 984	99 288	124 683	138 434	190 666	
04 Ruimtelijke Ordening	160	5 425	5 363	83	- 103	
05 Milieubeheer	105 760	44 405	55 214	66 702	50 100	
Totaal 1e suppletore 1999	387 828	130 507	155 170	169 681	235 173	
Wijzigingen ontwerp-begroting:						
Overboekingen:						
01 Algemeen	9 966	3 299	6 147	8 577	11 181	
02 Rijkshuisvesting	- 19 509	- 27 557	- 38 416	- 51 227	- 48 343	
03 Volkshuisvesting	17 661	20 114	19 227	8 311	7 228	
04 Ruimtelijke Ordening	1 976	1 538	1 368	1 321	1 323	
05 Milieubeheer	1 029	2 654	1 916	1 933	6 942	
Totaal overboekingen	11 123	48	- 9 758	- 31 085	- 21 669	
Desalderingen:						
01 Algemeen		1 588	1 237	1 440	1 481 02	
02 Rijkshuisvesting						
03 Volkshuisvesting						
04 Ruimtelijke Ordening						
05 Milieubeheer	- 4 000	1 000	1 000	2000	0	
Totaal desalderingen	- 4 000	2 588	2 237	3 440	1 481	
Generale mutaties:						
01 Algemeen	28 865	51 127	69 398	61 385	60 550	
02 Rijkshuisvesting	- 2 600	- 600	27 400	31 400	- 2 600	
03 Volkshuisvesting		- 146 000	- 302 000	100 000	170 000	
04 Ruimtelijke Ordening		- 2000	- 2000	- 2000	- 2000	
05 Milieubeheer	- 41 876	- 83 148	- 93 751	- 77 300	- 59 502	
Totaal generale mutaties	- 15 611	- 180 621	- 300 953	113 485	166 448	
Specifieke mutaties:						
01 Algemeen	- 2 313	47 120	18 526	17 394	- 10 203	
02 Rijkshuisvesting	3 911	3 948	3 507	3 275	3 250	
03 Volkshuisvesting	3 659	- 38 161	- 3 442	2 429	90 143	
04 Ruimtelijke Ordening	- 2 650	- 5 003	- 5 116	- 5 612	- 5 733	
05 Milieubeheer	- 984	3 396	- 3 175	- 7 886	- 74 557	
05 Milieubeheer HGIS	1 024	2 013	13	13	13	
Totaal specifieke mutaties	2 647	13 313	10 313	9 613	2 913	
Totaal mutaties ontwerp-begroting	- 5 841	- 164 672	- 298 161	95 453	149 173	
Ontwerp-begroting 2000						
01 Algemeen	321 753	258 183	243 726	228 602	224 163	220 844
02 Rijkshuisvesting	172 836	158 138	152 246	112 868	90 827	99 826
03 Volkshuisvesting	7 104 463	6 626 529	5 885 235	5 654 752	5 601 99 2	5 683 649
04 Ruimtelijke Ordening	104 262	100 620	108 346	98 549	98 244	98 097
05 Milieubeheer	1 142 993	1 143 542	1 134 626	1 106 930	1 042 850	1 039 450
Totaal Ontwerp-begroting 2000	8 846 307	8 287 012	7 524 179	7 201 701	7 058 076	7 141 866

3.2 Toelichting wijzigingen miljoenennota 2000

Overboekingen:

Bij alle beleidsterreinen zijn voornamelijk mutaties verwerkt als gevolg van Loonbijstelling en Prijsbijstelling en daarnaast enkele overboekingen van en naar andere ministeries. De omvangrijkste daarvan is een overboeking van het hoofdbeleidsterrein 05 «Milieubeheer» naar het Ministerie van Verkeer en Waterstaat van f 5 mln per jaar in 1999 t/m 2002 voor vergroting van de gemaalcapaciteit (waterschade). Verder is van het hoofdbeleidsterrein 02 «Rijkshuisvesting» met name de component «onderhanden werk» uitgeboekt naar de desbetreffende ministeries.

Desalderingen:

De reeks bij 01 «Algemeen» betreft een verhoging in verband met kosten kinderopvang en een bijdrage van het agentschap RGD voor knelpunten bij de apparaatsuitgaven van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Bij 05 «Milieubeheer» gaat het om kasverschuivingen bij uit het FES gefinancierde bedragen voor het Nationaal initiatief voor duurzame ontwikkeling (NIDO) en de Stichting kennisontwikkeling en kennisoverdracht bodem (SKB).

Generale mutaties:

Bij hoofdbeleidsterrein 01 «Algemeen» zijn bij 1e suppletore begroting enkele nog in te vullen taakstellingen opgenomen op het artikel 01.11 «Nog nader te verdelen». De nu, bij Milieubeheer, ingevulde taakstellingen leiden hier tot een verhoging. Tevens is totaal circa f 20 mln toegevoegd ter bestrijding van de kosten van invoering van de euro.

De toevoeging bij hoofdbeleidsterrein 02 «Rijkshuisvesting» is bestemd voor inrichtingskosten van bestaande huisvesting en uitbreiding van de huisvesting van de Raad van State.

Bij hoofdbeleidsterrein 03 «Volkshuisvesting» zijn als onderdeel van de door het Kabinet getroffen maatregelen enkele kasverschuivingen aangebracht, waarvan de omvangrijkste op artikel 03.43 «Investerings stedelijke vernieuwing».

De verlaging bij hoofdbeleidsterrein 04 «Ruimtelijke Ordening» heeft geheel betrekking op maatregelen ter dekking van de algemene, rijksbrede problematiek. De verlaging vindt voornamelijk plaats bij artikel-onderdeel 04.03.02 «Planvorming en stimulering ruimtelijk beleid».

De aan hoofdbeleidsterrein 05 «Milieubeheer» opgelegde taakstellingen, die tijdelijk waren opgenomen op het algemene artikel «Nog nader te verdelen», zijn nu ingevuld door maatregelen op de artikelen 05.13 «Garanties en deelnemingen» en 05.16 «Milieukwaliteit en emissiebeleid».

Daarnaast is in overleg met het Ministerie van Economische Zaken f 45 mln voor Joint Implementation van de VROM-begroting teruggedaan naar de aanvullende post. Dit bedrag zal in latere jaren aan de begroting van het Ministerie van Economische Zaken worden toegevoegd.

Specifieke mutaties:

De hier opgenomen bedragen betreffen ramingsbijstellingen en herschikkingen van de begroting en meerjarenramingen en zijn gebaseerd op bijgestelde verwachtingen omtrent de hoogte van de uitgaven. Ze maken deel uit van het totaal van verhogingen en verlagingen, die in samenhang met de ontvangsten en een saldo uit de 1^e suppletore begroting 1999, budgettair neutraal zijn. De opvallende posten in 2003 bij de hoofdbeleidsterreinen 03 «Volkshuisvesting» en 05 «Milieubeheer» zijn veroorzaakt

door het overhevelen van f 60 mln voor gevelisolatie van artikelonderdeel 05.16.04 «Geluid en verkeer» naar artikel 03.43 «Investerings stedelijke vernieuwing».

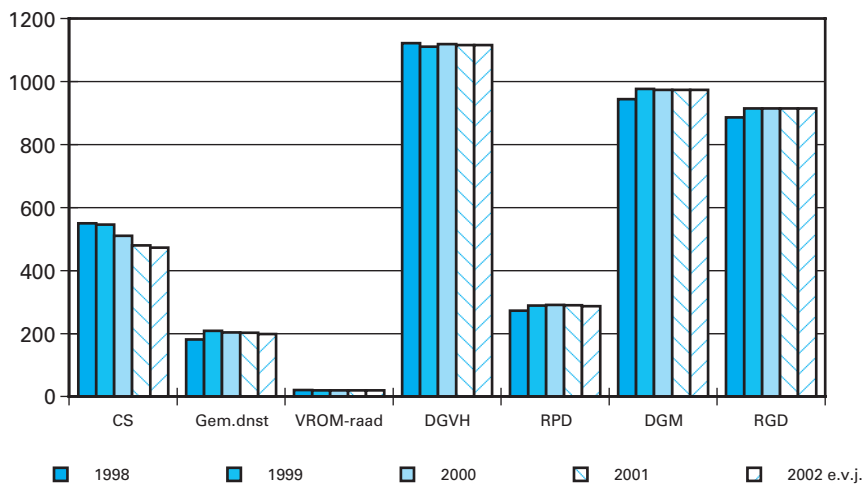
4. BUDGETTERINGSAFSPRAKEN

Budgetteringsafspraken zijn van kracht voor de hoofdbeleidsterreinen «Algemeen», «Ruimtelijke Ordening» en «Milieubeheer».

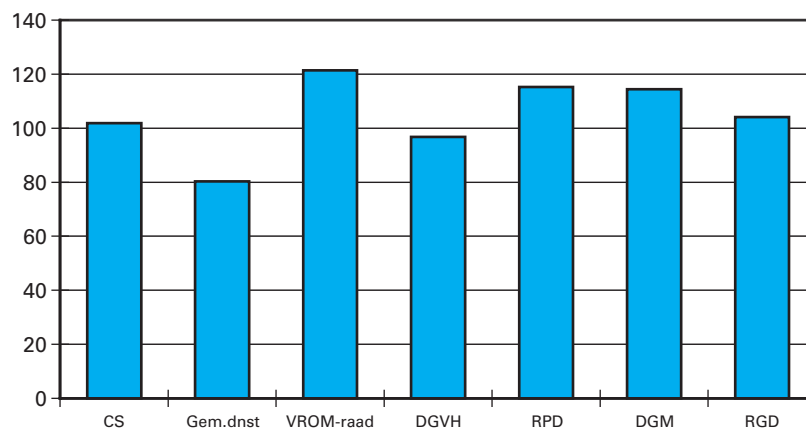
5. KENGETALLEN PERSONEEL EN MATERIEEL

In de toelichting per begrotingsartikel zijn bij de artikelen «Personeel en materieel» kengetallen opgenomen. In de hierna opgenomen overzichten zijn deze kengetallen geclusterd naar dienst weergegeven. Voor de totstandkoming van deze kengetallen wordt korthedshalve verwezen naar de artikelen «Personeel en materieel».

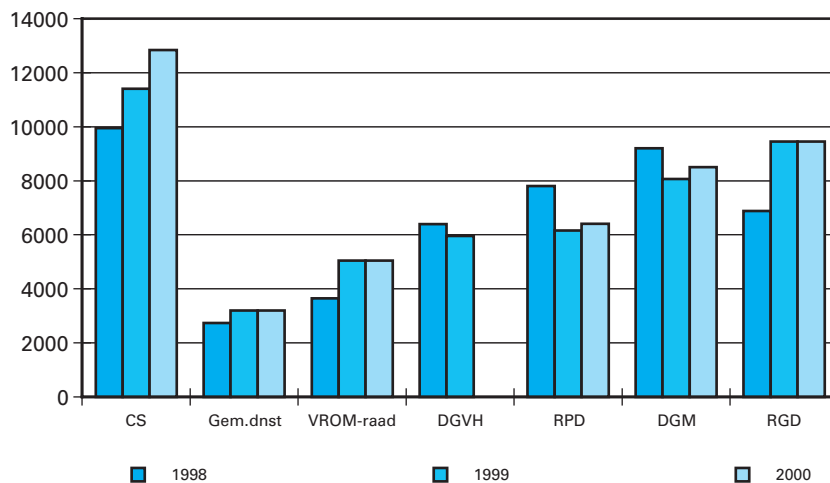
Verwachte gemiddelde bezetting ambtelijk personeel

Loonmiddelsom ambtelijk personeel (x NLG1000)

Persoonsgebonden uitgaven per fte (ambtelijk personeel)

Toelichting:

Met betrekking tot de persoonsgebonden uitgaven per fte (ambtelijk personeel) wordt vermeld dat bij het Directoraat-Generaal van de Volkshuisvesting (DGVH), in het kader van het integraal management met ingang van 1999 de materiële en personele budgetten op artikelonderdeel worden begroot. Het begrip persoonsgebonden uitgaven beslaat een deel van het artikelonderdeel Algemene Materiële Uitgaven. In de raming worden deze uitgaven niet meer apart opgenomen. Hierdoor kunnen voor deze dienst de persoonsgebonden uitgaven per fte voor het jaar 2000 niet worden gepresenteerd. Wel kan achteraf vanuit de boekhouding de realisatie worden geleverd.

C. TOELICHTING PER BEGROTINGSARTIKEL (UITGAVEN EN VERPLICHTINGEN)

01. ALGEMEEN

01.01 Personeel en materieel centrale directies

Het te voeren beleid

Algemene doelstelling Centrale Sector

De missie van de Centrale Sector is het ondersteuning geven aan de departementsleiding en de VROM-diensten zodat het gehele ministerie optimaal invulling kan geven aan de zorg voor de duurzame kwaliteit van de leefomgeving.

In de verwerking van de verplichtingen en uitgaven zijn de taakstellingen regeerakkoord verwerkt bij de apparaatskosten. Zowel op de materiële als personele uitgaven hebben ombuigingen plaatsgevonden.

Operationele doelstellingen Centrale Sector

In de jaarplannen van de CS-directies zijn mede in het kader van resultaatgericht management de doelstellingen als uitgangspunt genomen:

- het doen van voorstellen aan departementsleiding met betrekking tot de VROM-doelstellingen en de wijze waarop dat moet gebeuren. Daarnaast worden er voorstellen gedaan met betrekking tot de interne organisatie (strategie),
- het verschaffen van redelijke zekerheid voor het beheersen van belangrijke risico's (kaderstelling en toetsing),
- het leveren van diensten en producten aan de VROM-organisatie en VROM-leiding, die onderdeel van de output zijn van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer of die deze output ondersteunen (gespecialiseerde know-how),
- het verrichten van beheersmatige pofah-taken ten behoeve van de Centrale Sector.

Alle taken voortkomende uit deze doelstellingen betreffen personele en materiële inzet op dit artikel.

De principes van resultaatgericht management waarbij een koppeling tussen resultaten, producten en middelen wordt gelegd, vormen het uitgangspunt bij de begroting 2000. De outputsturing vindt plaats door middel van de ingevoerde jaarplancycclus bij het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Het verder ontwikkelen van controlvariabelen is voor de Centrale directies in 1999 voortgezet waarbij doelmatigheidskengetallen in de toekomst aan de begroting zullen worden toegevoegd. Hiermee kan een extra dimensie worden toegevoegd aan het beheer tussen middelen en producten en de allocatiefunctie van de begroting.

Met de volgende taakstellingen zal in 2000 rekening gehouden worden:

- doorstroom van vrouwen naar schaal 13 en hoger,
- instroom arbeidsgehandicapten (Wet REA),
- creëren van additionele werkgelegenheid,
- terugdringen van ziekteverzuim,
- het beperken van instroom vast personeel in de wachtgeldregelingen,
- minimaliseren van instroom van tijdelijk personeel in regeling 1966,
- implementeren van de taakstellingen regeerakkoord,
- instroom jonge academici en hbo'ers (starters).

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerp-begroting 1999	77 901	75 598	75 538	75 570	75 570	
1e suppletore begroting 1999	– 144	32	– 425	– 411	– 198	
Nieuwe wijzigingen	3 994	2 402	1 359	186	– 242	
Stand ontwerp-begroting 2000	81 751	78 032	76 472	75 345	75 130	75 130
Stand ontwerp-begroting 2000 in EUR1000	37 097	35 409	34 701	34 190	34 093	34 093

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerp-begroting 1999	77 901	75 598	75 538	75 570	75 570	
1e suppletore begroting 1999	310	472				
Nieuwe wijzigingen	3 540	1 962	934	– 225	– 440	
Stand ontwerp-begroting 2000	81 751	78 032	76 472	75 345	75 130	75 130
Stand ontwerp-begroting 2000 in EUR1000	37 097	35 409	34 701	34 190	34 093	34 093

Millennium

In de hiervoor vermelde uitgavenbudgetten zijn de volgende bedragen verwerkt die zijn verbonden aan de oplossing van het millennium-probleem:

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Millennium	1 000	750				

Toelichting:

Het bedrag in 2000 heeft betrekking op inzet van externe capaciteit ten behoeve van rapportages, coördinatie, ondersteuning van VROM-diensten en projectevaluatie.

Euro

In de hiervoor vermelde uitgavenbudgetten zijn de volgende bedragen verwerkt die zijn verbonden aan de invoering van de euro:

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Euro	269	329	329	269		

Toelichting:

De uitgaven voor de euro worden voor het grootste deel onder artikel 01.02 verantwoord. Op het onderhavige artikel worden uitgaven geraamd voor kleine onderhoudswerkzaamheden, applicaties en testcapaciteit. Daarnaast zijn er middelen benodigd in het kader van wet en regelgeving.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

	Openstaande stand verplichtingen t/m 1998	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:								
01.01 Ambtelijk personeel	0	57 603	58 173	58 702	57 644	56 932	56 743	56 743
01.02 Overige personele uitgaven	1 778	8 387	3 059	2 422	2 319	2 306	2 288	2 288
01.03 Post-actieven	0	2 969	2 376	2 400	2 245	2 243	2 243	2 243
01.06 Algemene materiële uitgaven	1 666	14 864	13 473	11 770	11 549	11 157	11 066	11 066
01.07 Automatiseringsuitgaven	2 801	7 558	4 670	2 738	2 715	2 707	2 790	2 790
Totaal	6 245	91 381	81 751	78 032	76 472	75 345	75 130	75 130
Uitgaven:								
01.01 Ambtelijk personeel		57 603	58 173	58 702	57 644	56 932	56 743	56 743
01.02 Overige personele uitgaven		8 144	3 059	2 422	2 319	2 306	2 288	2 288
01.03 Post-actieven		2 969	2 376	2 400	2 245	2 243	2 243	2 243
01.06 Algemene materiële uitgaven		14 790	13 473	11 770	11 549	11 157	11 066	11 066
01.07 Automatiseringsuitgaven		6 552	4 670	2 738	2 715	2 707	2 790	2 790
Totaal		90 058	81 751	78 032	76 472	75 345	75 130	75 130

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>					
Overboekingen van/naar andere begrotingen:					
a. Aanvullende post; loonbijstelling 1999 en incidentele loonontwikkeling 1999	1 903	2 474	2 196	2 122	2 125
b. Van het Ministerie van Economische Zaken i.v.m. penvoerderschap Kernenergiewet	90	181	181	181	181
Specifieke mutaties:					
c. Doelmatigheidstaakstelling regeerakkoord	206	- 1 752	- 2 674	- 3 694	- 3 722
d. Naar 01.02 «Personeel en materieel gemeenschappelijke diensten en voorzieningen»		- 491	- 319	- 424	- 445
e. Verhoging i.v.m. correctie boeking ICT-problematiek		1 414	1 414	1 414	1 414
f. Overboeking naar RPD	- 100	- 200	- 200	- 100	
g. Verhoging t.b.v. post-actieven	500	500	500	500	500
h. Bijdrage van diensten aan Coördinatie Overleg Onderzoek (COO) activiteiten	887				
i. Mutaties i.v.m. euro	269	329	329	269	
j. Niet beleidsrelevant	278				
<i>Verplichtingen niet gelijk aan uitgaven</i>					
Specifieke mutaties:					
k. Naar 01.02 «Personeel en materieel gemeenschappelijke diensten en voorzieningen» i.v.m. centralisering SBB-contract					
- Verplichtingen	- 39	- 53	- 68	- 82	- 295
- Uitgaven	- 493	- 493	- 493	- 493	- 493

Overboekingen van/naar andere begrotingen

ad b.

Het Kabinet heeft besloten om de coördinatie van en primaire verantwoordelijkheid voor de Kernenergiewet met betrekking tot nucleaire installaties over te dragen aan het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

Specifieke mutaties

ad c.

Voor de doelmatigheidstaakstelling regeerakkoord bij het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer is gebruik gemaakt van een projectmatige aanpak van onderzoek naar de ombuigingstaakstelling, synergieverhoging in beleid en uitvoering en verhoging van de efficiency en synergie van beheer. De taakstellingen worden ingevuld door arbeidsproductiviteitsverhoging, een volume-taakstelling personeel door besluitvorming over posterioriteiten bij de Centrale Sector, een doelmatiger inkoopbeleid (waaronder mogelijke samenwerking van departementen) en een vermindering respectievelijk inbesteding van de inhuur externen. De verhoging met f 0,206 mln in 1999 wordt veroorzaakt door een correctie op een voorlopige inboeking van de taakstelling regeerakkoord voor het begrotingsjaar 1999.

ad d.

Voor het gemeenschappelijke Opleidings- en Loopbaancentrum is bij de Centrale Sector een structurele verlaging aangebracht voor de VROM-brede apparaatskosten.

ad e.

In de begroting 1998 werd op het automatiseringsartikel vanaf het begrotingsjaar 2000 een structurele reeks van f 1,4 mln gereserveerd voor de overige apparaatskosten binnen de Centrale Sector in het kader van budgetmutatiemogelijkheden van de integraal managers. Tijdens de begrotingsvoorbereiding 1999 is deze reeks echter ingezet voor problematiek op andere artikelonderdelen binnen de Centrale Sector. Tijdens de voorbereiding van de begroting 2000 bleek echter dat dezelfde reeks tegelijkertijd was ingezet als bijdrage aan de oplossing van de VROM-brede ICT problematiek. Hierdoor is op bovengenoemd artikelonderdeel een dubbele afboeking ontstaan die met deze mutatie wordt hersteld.

ad f.

Het betreft hier de extra inzet van tijdelijk personeel op projectmatige basis met een VROM-breed karakter. Het betreft werkzaamheden in het kader van de Wet Ruimtelijke Ordening.

ad g.

De verhoging ten behoeve van de postactieven heeft betrekking op de extra instroom in het Wachtgeldbesluit 1959 waar in begrotingsjaar 1998 meer medewerkers zijn ingestroomd dan was geraamd. Daarnaast vallen de opbrengsten door compensatie op uitkeringsverplichtingen in verband met «tijdelijk» werk van uitkeringsgerechtigden lager uit dan meerjarig is geraamd. De som van de extra instroom en de opbrengsten door compensatie op uitkeringsverplichtingen bedraagt de bovengenoemde f 0,5 mln.

ad h.

Voor het project Coördinatie Overleg Onderzoek zijn de volgende bijdragen per VROM-dienst geboekt :

Milieu	f 0,510 mln.
Volkshuisvesting	f 0,244 mln.
Ruimtelijke ordening	f 0,111 mln.
Rijksgebouwendienst	f 0,022 mln.
Totaal	f 0,887 mln.

ad i.

Voor extra uitgaven in verband met de euro zijn op dit artikel bedragen benodigd voor extra personele uitgaven voor respectievelijk aanpassingen van applicaties, wet en regelgeving.

ad k.

Voor beheer, onderhoud en exploitatie van het VROM-boekhoudsysteem SBB, is een nieuw contract gesloten voor de periode 2000–2003. De verplichting is aangegaan op het gemeenschappelijke artikel 01.02 «Personeel en Materieel gemeenschappelijke diensten en voorzieningen». Voor de Centrale Sector heeft dit tot gevolg dat de verplichtingen- en uitgavenbudgetten worden overgeboekt. Op verplichtingenbasis waren bij eerste suppletore begroting 1999 reeds meerjarig bedragen overgeboekt.

Ambtelijk personeel**Overzicht verwachte gemiddelde bezetting «Centrale directies» in fte's**

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ontwerpbegroting 1999		514,5	490,2	478,2	476,2	476,2	
1e suppletore begroting 1999		24,9	22,0	16,1	16,1	16,1	
Nieuwe wijzigingen:							
a. SG-reserve naar Centrale Sector			8,0	7,0	7,0	5,0	
b. Taakstelling regeerakkoord		6,7	– 10,0	– 21,0	– 26,0	– 26,0	
c. correctie gemiddelde bezetting		– 0,5	– 0,2				
Ontwerpbegroting 2000	550,3	545,6	510,0	480,3	473,3	471,3	471,3
Verwachte loonmiddelsom in NLG1000	104,7	98,9	105,3	109,2	108,6	107,8	107,8

Toelichting:

Daar waar de dekking van het ramingskengetal nog niet volledig sluit met de beschikbare middelen, wordt dit verklaard door de nog niet volledig met fte's ingevulde doelmatigheidstaakstelling regeerakkoord.

ad a.

In het kader van de uitwisseling van medewerkers naar diverse Europese instellingen worden structureel 5 fte's toegevoegd uit de SG-reserve. Voor de Algemene Leiding is een beleidsmedewerker, een Secretaris van de Minister en tot en met 2002 een beleidsmedewerker toegevoegd. Uit de SG-reserve is tevens een projectleider Milieucertificering gefinancierd.

ad b.

De taakstellingen regeerakkoord met personele consequenties zijn bij de Centrale Sector door middel van het stellen van posterioriteiten verwerkt over de verschillende begrotingsjaren. In 1999 vindt een verhoging plaats van 6,7 fte's omdat de oorspronkelijke «tijdelijke» verlaging in het betreffende jaar (ontwerpbegroting 1999 was voorlopig 8,7 fte afgeboekt in 1999) gecorrigeerd is met bovengenoemde reeks. Hiermee komt een juiste invulling van bovengenoemde taakstelling tot stand.

ad c.

De correctie is van boekhoudkundige aard en betreft een aanpassing in verband met het uitgangspunt van gemiddelde bezettingen in de begroting.

Overzicht personeelssterkte SG-reserve (aantallen fte's)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ontwerpbegroting 1999	1,4	15,0	16,0	18,0	18,0	
1e suppletore begroting 1999						
Nieuwe wijzigingen:						
a. Naar CS/DPZ		- 5,0	- 5,0	- 5,0	- 5,0	
b. Naar CS/AL		- 2,0	- 2,0	- 2,0		
c. Naar CS/BSG		- 1,0				
d. Naar CS/PEGO	- 0,9	- 0,5				
e. Naar RGD	- 0,5	- 0,5				
Ontwerpbegroting 2000	0,0	6,0	9,0	11,0	13,0	13,0

Toelichting:

De SG-reserve is bedoeld voor het oplossen van tijdelijke VROM-brede knelpunten.

Post-actieven**Verdeling van de uitgaven voor post-actieven over de verschillende categorieën (in NLG1000)**

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Wachtgeldgarantieregeling 1987	624	585	554	424	349	349	349
Rijkswachtgeldbesluit 1959	2 033	1 400	1 414	1 389	1 462	1 462	1 462
Overige uitkeringsregelingen	196	291	332	332	332	332	332
Overige kosten flankerend beleid	117	100	100	100	100	100	100
Totaal	2 970	2 376	2 400	2 245	2 243	2 243	2 243

Toelichting:

De wachtgeldgarantieregeling 1987 geeft een dalende tendens weer onder andere door instroom naar pensioenregelingen. Gelet op de taakstellingen regeerakkoord (volumetaakstelling) is het mogelijk dat de instroom in de regeling Rijkswachtgeldbesluit 1959 hoger zal uitkomen dan nu geraamd is.

Geraamde in- en uitstroom bij de wachtgeldgarantieregeling 1987

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Begin van het jaar	9	7	7	6	6	5	4
Geraamde instroom	1	1	1	1	1	1	1
Geraamde uitstroom	3	1	2	1	2	2	2
Eind van het jaar	7	7	6	6	5	4	3

Geraamde in- en uitstroom bij Rijkswachtgeldbesluit 1959

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Begin van het jaar	40	38	28	27	27	27	27
Geraamde instroom	2	1	1	1	1	1	1
Geraamde uitstroom	4	11	2	1	1	1	1
Eind van het jaar	38	28	27	27	27	27	27

Algemene materiële uitgaven**De persoonsgebonden uitgaven per fte ambtelijk personeel in NLG1**

Herziene raming 1998	Realisatie 1998	Ontwerp-begroting 1999	Herziene raming 1999	Ontwerp-begroting 2000
10 400	9 957	10 400	11 409	12 846

Toelichting:

Met bovenstaand overzicht wordt ca 55% van het budget Algemene materiële uitgaven toegelicht. Uitgavencomponenten zoals de kantoorgebonden uitgaven en inhuur externen vallen hier buiten. De persoonsgebonden uitgaven hebben betrekking op bureaunkosten, reis- en verblijfkosten, opleidingskosten en representatiekosten. De stijging wordt onder andere verklaard door de opleidingskosten voor starters.

Doelmatigheidskengetallen

In 1999 vindt een onderzoek plaats naar doelmatigheidskengetallen bij de diverse directies van de Centrale Sector. In het laatste kwartaal van 1999 worden resultaten verwacht die mogelijk in de volgende begroting kunnen worden meegenomen. In het kader van dit onderzoek is het in de begroting 1999 gepresenteerde kengetal met betrekking tot de directie Recherche zaken geschrapt. De hiervan is dat dit kengetal niet blijkt te worden gebruikt voor de interne sturing. De oorzaak daarvan is het feit dat het kengetal een «samenraapsel» bleek te zijn van verschillende soorten onderzoeken.

01.02 Personeel en materieel gemeenschappelijke diensten en voorzieningen*Het te voeren beleid*

Op het onderhavige artikel worden de uitgaven van de zogenaamde gezamenlijke eenheden van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer geraamd en verantwoord. Deze eenheden bieden een basisvoorzieningenpakket voor het gehele ministerie. Activiteiten bij de VROM-diensten, die dit voorzieningenpakket te boven gaan worden door de betrokken VROM-dienst zelf begroot en verantwoord.

De budgetten van de gemeenschappelijke voorzieningen zijn/worden gevoed vanuit de overige VROM-diensten. Indien er beleidswijzigingen optreden worden de budgettaire gevolgen, afhankelijk van het betreffende beleidsveld, volgens een bepaalde verdeelsleutel over de diensten omgeslagen.

Onder gemeenschappelijke voorzieningen wordt ook verstaan de huisvesting. De te betalen huisvestingskosten aan het agentschap RGD worden centraal gebudgetteerd op het daarvoor bestemde artikel-onderdeel 01.02.08 «huisvestingskosten aan agentschap RGD».

Vanaf 1999 zijn de budgetten bij de diensten ten behoeve van het Systeem BegrotingsBeheer (SBB) op het onderhavige artikel gecentraliseerd. De jaarlijkse exploitatie-uitgaven ten behoeve van het SBB worden geraamd op ca f 6,5 mln.

In 1999 is de inrichting van de Nieuwe Infrastructuur van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer(NIVRO) afgerond. Daarmee wordt beoogd de ICT-infrastructuur van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer op een dusdanig niveau te brengen, dat de noodzakelijke continuïteit en de mogelijkheden van doorgroeien gewaarborgd blijven. De bestaande gezamenlijke eenheid «Gemeenschappelijke Dienst Informatiebeheer» wordt hierbij opnieuw ingericht. De jaarlijkse uitgaven voor deze aangepaste organisatie-eenheid bedragen vanaf 2000 structureel ca f 35 mln (inclusief personeel en inhuur externen).

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerp-begroting 1999	144 538	115 791	119 893	114 880	115 871	
1e suppletore begroting 1999	8 675	20 000	20 000	20 000	20 000	
Nieuwe wijzigingen	6 641	6 221	- 118	3 875	1 430	
Stand ontwerp-begroting 2000	159 854	142 012	139 775	138 755	137 301	139 242
Stand ontwerp-begroting 2000 in EUR1000	72 539	64 442	63 427	62 964	62 304	63 185

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerp-begroting 1999	149 674	116 440	117 559	116 860	117 060	
1e suppletore begroting 1999	36 675	20 000	20 000	20 000	20 000	
Nieuwe wijzigingen	9 826	13 928	10 238	6 325	5 501	
Stand ontwerp-begroting 2000	196 175	150 368	147 797	143 185	142 561	139 242
Stand ontwerp-begroting 2000 in EUR1000	89 020	68 234	67 067	64 975	64 691	63 185

Millennium

In de hiervoor vermelde uitgavenbudgetten zijn de volgende bedragen verwerkt die zijn verbonden aan de oplossing van het millennium-probleem:

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Millennium	24 500					

Toelichting:

Voorshands is in de meerjarenbudgetten geen budget begrepen voor millenniumuitgaven voor het begrotingsjaar 2000.

Euro

In de hiervoor vermelde uitgavenbudgetten zijn de volgende bedragen verwerkt die zijn verbonden aan de invoering van de euro:

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Euro	1 040	3 179	3 375	900		

De geraamde uitgaven hebben betrekking op automatiseringsuitgaven en met name op het voor het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer vitale begrotingsadministratiesysteem SBB.

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

	Openstaande stand verplichtingen t/m 1998	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:								
02.01 Ambtelijk personeel	0	14 185	15 801	16 193	16 033	16 013	16 014	16 014
02.02 Overige personele uitgaven	15 044	34 750	21 104	9 721	8 258	6 945	6 927	6 927
02.03 Post-actieven	0	364	278	279	281	281	281	281
02.06 Algemene materiële uitgaven	13 069	33 862	33 261	27 936	26 388	30 414	26 582	27 882
02.07 Automatiseringsuitgaven	52 304	66 744	30 067	27 946	28 852	25 021	27 416	31 176
02.08 Huisvestingskosten aan agentschap RGD			59 343	59 937	59 963	60 081	60 081	56 962
Totaal	80 417	149 905	159 854	142 012	139 775	138 755	137 301	139 242
Uitgaven:								
02.01 Ambtelijk personeel		14 185	15 801	16 193	16 033	16 013	16 014	16 014
02.01 Overige personele uitgaven		24 215	36 104	9 721	8 258	6 945	6 927	6 927
02.03 Post-actieven		364	278	279	281	281	281	281
02.06 Algemene materiële uitgaven		32 834	31 940	30 796	28 761	27 814	27 882	27 882
02.07 Automatiseringsuitgaven		25 287	52 709	33 442	34 501	32 051	31 376	31 176
02.08 Huisvestingskosten aan agentschap RGD			59 343	59 937	59 963	60 081	60 081	56 962
Totaal		96 885	196 175	150 368	147 797	143 185	142 561	139 242

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>					
Overboekingen van/naar andere begrotingen:					
a. Aanvullende post; loonbijstelling 1999 en incidentele loonontwikkeling 1999	492	628	559	539	540
b. Aanvullende post; prijsbijstelling 1999	1 045	1 045	1 045	1 045	1 045
c. Van Rijksgebouwendienst i.v.m. nacalculatie huisvestingsbudgetten en uitboeking van het onderhanden werk.	632	788	931	1 032	1 032
Desalderingen:					
d. Verhoging t.b.v. kinderopvang		690	760	760	760
e. Van Rijksgebouwendienst i.v.m. bijdrage in VROM-brede P&M knelpunten		898	477	680	721
Generale mutaties:					
f. Verhoging i.v.m. nacalculatie huisvestingsbudgetten	512	950	1 533	1 550	1 550
Specifieke mutaties:					
g. Verhoging t.b.v. VROM-brede personele en materiële knelpunten		3 448	2 325	2 956	3 082
h. Doelmatigheidstaakstellingen regeerakkoord	- 1 206	- 3 612	- 5 981	- 8 351	- 8 443
i. Verhoging t.b.v. gebouwgebonden millenniumuitgaven	1 500				
j. Verhoging i.v.m. hogere gebruikersvergoedingen aan Rijksgebouwendienst	2 161	2 161	1 461	1 461	1 461
k. Verhoging t.b.v. aanpassing systemen i.v.m. invoering euro	1 040	3 179	3 375	900	
- Niet beleidsrelevant	- 103				
<i>Verplichtingen niet gelijk aan uitgaven</i>					
Specifieke mutaties:					
l. Verhoging i.v.m. centralisering SBB Budgetten					
Verplichtingen	702	801	899	993	2 419
Uitgaven	3 753	3 753	3 753	3 753	3 753
<i>Alleen verplichtingen</i>					
Specifieke mutaties:					
m. Bijstelling verplichtingen	- 134	- 4 755	- 7 502	310	- 2 737

Overboekingen van/naar andere begrotingen en generale mutaties

ad c. en f.

De verhogingen hebben betrekking op een nacalculatie van de te betalen gebruikersvergoedingen wegens herijking van de «voorraad» huisvesting en onderhanden werk, zoals die is gehanteerd bij de uitboeking van de huisvestingsbudgetten in de ontwerpbegroting 1999.

Desalderingen en specifieke mutaties

ad d.

Door een toenemend gebruik van de regeling kinderopvang stijgen de uitgaven daarvoor structureel. De uitgavenstijging kan worden gecompenseerd door een fiscale stimuleringsregeling, waartoe de raming van het ontvangstenartikel 01.01 «Ontvangsten van algemene aard» met dezelfde bedragen is verhoogd.

ad e. en g.

Ten behoeve van VROM-brede apparaatskosten wordt een structurele verhoging aangebracht.

De belangrijkste oorzaken zijn de oprichting van het gemeenschappelijk VROM- Opleidingscentrum (geraamde exploitatielasten f 1,6 mln) en het gemeenschappelijk VROM-Loopbaan Centrum (geraamde exploitatielasten f 1,4 mln).

De verhoging wordt VROM-breed als volgt gecompenseerd:

(bedragen in NLG1000)

	2000	2001	2002	2003
Rgd	898	477	680	721
Centrale Sector	491	319	424	445
DGVH	1 147	740	988	1 038
RPD	319	126	190	203
DGM	1 491	1 140	1 354	1 396

ad h.

De doelmatigheidstaakstellingen op het onderhavige artikel worden als volgt verwerkt

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
Samenwerking met andere ministeries	500	500	1 500	2 500	2 500
Inzet externen	300	1 900	3 200	4 500	4 500
Inkoop	372	512	581	651	743
Besparing SBB-contract	700	700	700	700	700
Correctie ontwerp-begroting 1999	- 666				

De onderdelen «samenwerking met andere ministeries» en «inzet externen» hebben een VROM-breed karakter, waarvan de taakstelling voorlopig op het onderhavige artikel is ingeboekt. Nadere uitwerking kan er toe leiden dat die taakstelling over andere artikelen Personeel en Materieel binnen het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer wordt verdeeld.

ad i.

De verhoging wordt aangebracht in verband met millenniumuitgaven in relatie tot de hoofdzetel.

ad j.

De verhoging wordt aangebracht wegens tekorten op het artikelonderdeel 01.02.08 «Huisvestingskosten aan agentschap RGD». Wegens verschillen tussen de te betalen gebruikersvergoedingen en ontvangen budget, gebaseerd op de oorspronkelijke pandenlijst ontstond een structureel tekort van ongeveer f 0,5 mln. Tevens ontstond een structureel tekort van ongeveer f 0,5 mln wegens het niet geheel uitkeren van de prijsbijstelling 1998.

Voor de huur van extra ruimte en een voorziening voor aanpassen van telefooncentrales is een structurele verhoging aangebracht van f 0,4 mln. Ten behoeve van de aanpassing van het verzamelkantoor Haarlem (wegens geluidshinder) is voor de jaren 1999 en 2000 een verhoging aangebracht van f 0,7 mln.

ad l.

Eind 1998 is ten behoeve van het beheer, de exploitatie en onderhoud van het Systeem Begrotingsbeheer (SBB) een meerjarig mantelcontract gesloten, voor de periode 1-1-99 t/m 30-6-2003, ten bedrage van f 37,8 mln. Bij 2^e suppletore begroting 1998 (Kamerstukken II, 1998–1999, 260 123 nrs. 1 en 2) is bij de onderscheiden artikelen «Personeel en Materieel» de verplichtingenraming aangepast. Vanaf 1998 worden de verplichtingen en vanaf 1999 ook de uitgaven voor exploitatie en onderhoud gecentraliseerd geraamd en verantwoord.

ad m.

Betreft een bijstelling van meerjarige contracten ten behoeve van Arbo Management Groep, Beheer Personeelssysteem en Systeem Begrotings-Beheer, waarvan de looptijden afwijken van eerdere veronderstellingen. De bijstelling heeft geen gevolgen voor de meerjarige uitgaven.

Kengetallen

Ambtelijk personeel

Overzicht verwachte gemiddelde bezetting «Gemeenschappelijke diensten» in fte's

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ontwerpbegroting 1999		177,9	176,3	176,3	176,3	176,3	
1e suppletore begroting 1999		26,6	26,6	26,6	26,6	26,6	
Nieuwe wijzigingen:							
a. projectbureau Energiebesparing							
Gebouwde omgeving		1,0	0,5				
b. Correctie doelmatigheidstaakstellingen							
regeerakkoord		3,0					
c. Doelmatigheidstaakstellingen regeerakkoord					– 4,0	– 4,0	
Ontwerpbegroting 2000	181,3	208,5	203,4	202,9	198,9	198,9	198,9
Verwachte loonmiddelsom in NLG1000	78,2	79,0	80,3	80,3	80,3	80,3	80,3

Toelichting:

Daar waar de dekking van het ramingskengetal nog niet volledig sluit met de beschikbare middelen, wordt dit verklaard door de nog niet volledig met fte's ingevulde doelmatigheidstaakstelling regeerakkoord.

ad b. en c.

Het betreft de verwerking van de personele consequenties van de doelmatigheidstaakstellingen in het regeerakkoord. Voor het jaar 1999 vindt een correctie plaats op de voorlopige boeking in de begroting 1999 van 3 fte's.

Post-actieven

Verdeling van de uitgaven voor post-actieven over de verschillende categorieën (in NLG1000)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Wachtgeldgarantieregeling 1987	18	108	76	76	76	76	76
Rijkswachtgeldbesluit 1959	345	97	138	140	140	140	140
Overige uitkeringsregelingen	1	68	60	60	60	60	60
Overige kosten flankerend beleid	0	5	5	5	5	5	5
Totaal	364	278	279	281	281	281	281

Geraamde in- en uitstroom bij de wachtgeldgarantieregeling 1987

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Begin van het jaar	4	4	2	1	1	1	1
Geraamde instroom	0	0	0	0	0	0	0
Geraamde uitstroom	0	2	1	0	0	0	0
Eind van het jaar	4	2	1	1	1	1	1

Ramingskengetallen Huisvestingskosten

Huisvestingsuitgaven per fte ambtelijk personeel (in NLG1)

1999	2000
18 356	18 717

Toelichting:

Het kengetal geeft weer wat voor het gehele ministerie de kosten per fte zijn voor huren en overige huisvestingskosten. Onder overige huisvestingskosten wordt verstaan «energiekosten, schoonmaak en klein onderhoud». De huisvestingsuitgaven worden voor 1999 en 2000 geraamd op respectievelijk f 76,7 en f 77,4 mln. De aantallen fte's worden voor de onderscheiden jaren geraamd op respectievelijk 4 178 en 4 134.

Voor het jaar 1998 kan geen vergelijkbaar kengetal worden opgesteld, omdat er vóór de stelselwijziging per 1 januari 1999 geen sprake was van gebruikersvergoedingen. De huisvestingskosten die de Rijksgebouwendienst in dat jaar betaalde, betrof een mengeling van huur, lease en eigendom.

Algemene materiële uitgaven

De persoonsgebonden uitgaven per fte ambtelijk personeel (in NLG)

Herziene raming 1998	Realisatie 1998	Ontwerp-begroting 1999	Herziene raming 1999	Ontwerp-begroting 2000
3 100	2 734	3 200	3 200	3 200

Toelichting:

Met bovenstaand overzicht wordt deels het budget Algemene materiële uitgaven toegelicht. Uitgavencomponenten zoals de kantoorgebonden uitgaven en inhuur externen vallen hier buiten. De persoonsgebonden uitgaven hebben betrekking op bureaunkosten, reis- en verblijfkosten, opleidingskosten en representatiekosten.

01.03 Prijsbijstelling

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen en uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerp-begroting 1999	0	0	0	0	0	
1e suppletore begroting 1999	6 957	6 892	7 075	5 246	5 567	
Nieuwe wijzigingen						
Overboekingen van/naar andere begrotingen:						
a. Van aanvullende post: prijsbijstelling 1999	34 197	34 006	34 854	26 119	27 653	
b. Verdeling prijsbijstelling 1999 over diverse artikelen	- 15 085	- 17 697	- 17 947	- 7 255	- 6 167	
c. Oplossing VROM-brede problematiek	- 26 069	- 23 201	- 23 982	- 24 110	- 27 053	
Stand ontwerp-begroting 2000	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerp-begroting 2000 in EUR1000	0	0	0	0	0	0

Overboekingen van/naar andere begrotingen

ad a.

Aanvankelijk was de prijsbijstelling 1999 met 75% verlaagd ten behoeve van de algemene budgettaire problematiek (zie 1^e suppletore begroting 1999). Op grond van de meevallende economische ontwikkelingen is nadien door het Kabinet besloten de prijsbijstelling 1999 geheel aan de ministeries ter beschikking te stellen.

ad b.

Een deel van de prijsbijstelling 1999 is toegevoegd aan artikelen waarbij afspraken over prijsaanpassingen vastliggen in contracten en convenanten of waarvoor anderszins toezeggingen zijn gedaan. Het gaat daarbij

om de volgende artikelen en bedragen.

(bedragen x NLG1000)

Artikel	1999	2000	2001	2002	2003
01.02.08 Huisvestingskosten	1 045	1 045	1 045	1 045	1 045
02.01.00 Inputfinanciering	0 290	0 640	0 720	0 805	0 805
03.19.00 Stadsvernieuwingsfonds	13 750	15 800			
03.43.00 Investerings stedelijke vernieuwing		0 212	16 182	5 405	4 317
Totaal	15 085	17 697	17 947	7 255	6 167

ad c.

Deze reeks is ingezet voor de oplossing van VROM-brede tekorten die onder andere resteerden uit 1^e suppletore begroting 1999. Tevens is deze reeks gebruikt om de «achterstallige» prijsbijstelling van vorig jaar aan het Stadsvernieuwingsfonds met f 86,6 mln te corrigeren. Met deze correctie is voldaan aan de in de begroting 1999 (kamerstukken II 1998–1999, 26 200 XI nr. 2, blz. 93) gedane toezegging dat «In het kader van de begrotingsvoorbereiding 2000 nader zal worden gezien op welke wijze de prijsbijstelling 1998 bij het SV-fonds (toen 25%) tot 100% kan worden aangevuld».

01.04 Loonbijstelling

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen en uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	0	0	0	0	0	
1e suppletore begroting 1999	14 454	18 532	16 063	15 593	15 615	
Nieuwe wijzigingen						
Overboekingen van/naar andere begrotingen:						
a. Verdeling loonbijstelling 1999 over diverse artikelen	– 14 454	– 18 532	– 16 063	– 15 593	– 15 615	
b. Van BZK i.v.m. meevaller Ziektekostenvoorziening Rijkspersoneel	778					
Stand ontwerpbegroting 2000	778	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	353	0	0	0	0	0

Overboekingen van/naar andere begrotingen

ad a.

De verdeling van de loonbijstelling 1999 over de verschillende artikelen is als volgt.

(bedragen in NLG1000)

Artikel	1999	2000	2001	2002	2003
01.01 Personeel en materieel centrale directies	1 903	2 474	2 196	2 122	2 125
01.02 Personeel en materieel gemeenschappelijke diensten en voorzieningen	492	628	559	539	540
01.13 VROM-raad	98	128	113	109	109
01.14 Stichting advisering bestuursrechtspraak	270	278	278	278	278
02.01 Inputfinanciering buiten huur-verhuurrelatie	443	570	503	485	487
03.01 Personeel en materieel	3 911	5 002	3 945	3 806	3 811
04.01 Personeel en materieel	1 166	1 538	1 368	1 321	1 323
05.01 Personeel en materieel	4 192	5 446	4 898	4 803	4 812
05.15 Algemeen milieubeleid	131	131	131	131	131
05.17 Ketenbeheer en milieuzorg	99	99	99	99	99
05.19 Structurele bijdrage aan Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) ten behoeve van het RIVM	1 749	2 238	1 973	1 900	1 900
Totaal	14 454	18 532	16 063	15 593	15 615

ad b.

Op de begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties valt in 1999 in de Ziektekostenvoorziening Rijks-personeel (ZVR) incidenteel 0,20% vrij. Het aan het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer toekomende deel is door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties overgeboekt naar de VROM-begroting. Verdeling van deze post binnen de VROM-begroting zal plaatsvinden in de 2e suppletore begroting 1999.

01.05 Onvoorziene uitgaven

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen en uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	4 069	14 693	15 407	14 026	14 026	
1e suppletore begroting 1999						
Nieuwe wijzigingen						
Specifieke mutatie:						
a. Sluitpost oplossing VROM-brede problematiek 1999	- 787					
Stand ontwerpbegroting 2000	3 282	14 693	15 407	14 026	14 026	14 026
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	1 489	6 667	6 991	6 365	6 365	6 365

01.07 Voorlichting

Het te voeren beleid

Voor het te voeren beleid wordt verwezen naar bijlage 8 «De bijlage inzake voorlichting».

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	19 588	20 201	20 201	20 401	20 401	
1e suppletore begroting 1999	100					
Nieuwe wijzigingen	- 479	- 1 000	- 300	- 1 000	- 1 600	
Stand ontwerpbegroting 2000	19 209	19 201	19 901	19 401	18 801	18 801
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	8 717	8 713	9 031	8 804	8 532	8 532

Verplichtingen 1998: 21 973

Openstaande stand verplichtingen t/m 1998: 6 421

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	19 588	20 051	20 201	20 201	20 401	
1e suppletore begroting 1999	1 200	900				
Nieuwe wijzigingen	- 479	- 1 000	- 300	- 1 000	- 1 600	
Stand ontwerpbegroting 2000	20 309	19 951	19 901	19 201	18 801	18 801
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	9 216	9 053	9 031	8 713	8 532	8 532

Uitgaven 1998: 23 250

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>						
Specifieke mutaties:						
a. Voorziening bijdrage VROM aan Floriade 2002		200	1 200	600		
b. Doelmatigheidstaakstelling regeerakkoord	- 629	- 1 300	- 1 600	- 1 600	- 1 600	
c. Verhoging t.b.v. euro-problematiek	100	100	100			
- Niet beleidsrelevant	50					

Euro

In de hiervoor vermelde uitgavenbudgetten zijn de volgende bedragen verwerkt die zijn verbonden aan de invoering van de euro:

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Euro	100	100	100			

Toelichting:

De uitgaven voor de euro worden voor het grootste deel onder artikel 01.02 verantwoord. Op het onderhavige artikel worden uitgaven geraamd voor voorlichtingsactiviteiten.

Specificatie besteding Voorlichtingsmiddelen (in NLG1000)

	Realisatie 1998	Begroting 1999 dj. 1999	Begroting 2000 dj. 1999	Begroting 2000 dj. 2000
Verplichtingen				
Volkshuisvesting	3 096	2 200	2 070	2000
Ruimtelijke Ordening	372	700	655	1 000
Milieubeheer	14 612	13 453	11 600	11 850
Rijkshuisvesting	347	400	580	400
Algemeen en structurele voorzieningen	3 546	1 470	2 875	1 701
Interne Voorlichting en corporate communi- catie.		1 365	1 429	1 400
Dienstoverstijgende communicatie				700
Persvoorlichting				100
Publieksvoorlichting				50
Totaal	21 973	19 588	19 209	19 201
Uitgaven				
Volkshuisvesting	3 481	2 200	2 070	2000
Ruimtelijke Ordening	362	700	655	1 000
Milieubeheer	11 948	13 453	12 700	12 600
Rijkshuisvesting	314	400	580	400
Algemeen en structurele voorzieningen	7 145	1 470	2 875	1 701
Interne Voorlichting en corporate communi- catie.		1 365	1 429	1 400
Dienstoverstijgende communicatie				700
Persvoorlichting				100
Publieksvoorlichting				50
Totaal	23 250	19 588	20 309	19 951

Toelichting:

In bovenstaande tabel is voor het begrotingsjaar 2000 de verdeling uitgebreid met de beleidsvelden «Dienstoverstijgende communicatie», «Persvoorlichting» en «Publieksvoorlichting».

De doelmatigheidstaakstellingen regeerakkoord (f 0,6 mln in 1999 en f 1,6 mln in 2000) zijn naar rato verdeeld over de bestaande beleidsvelden.

01.11 Nog nader te verdelen

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	0	- 26 700	- 40 000	- 50 400	- 50 400	
1e suppletore begroting 1999	- 35 554	- 97 462	- 89 083	- 82 948	- 62 343	
Nieuwe wijzigingen	35 554	104 262	98 183	95 148	71 343	
Stand ontwerpbegroting 2000	0	- 19 900	- 30 900	- 38 200	- 41 400	- 41 400
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	0	- 9 030	- 14 022	- 17 334	- 18 787	- 18 787

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	0	- 26 700	- 40 000	- 50 400	- 50 400	
1e suppletore begroting 1999	- 44 554	- 106 462	- 98 083	- 91 948	- 71 343	
Nieuwe wijzigingen	44 554	113 262	107 183	104 148	80 343	
Stand ontwerpbegroting 2000	0	- 19 900	- 30 900	- 38 200	- 41 400	- 41 400
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	0	- 9 030	- 14 022	- 17 334	- 18 787	- 18 787

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>					
Generale mutaties:					
a. Invulling taakstelling begroting 2000		15 000	35 000	50 000	50 000
b. Van aanvullende post: kosten invoering euro		4 353	6 177	8 865	835
Specifieke mutaties:					
c. Invulling doelmatigheidstaakstellingen regeerakkoord			25 600	27 900	31 000
d. Invulling saldo specifiek beeld 1e suppletore begroting 1999		20 554	43 662	20 283	14 148
e. Reservering voor 50 % kosten invoering euro		4 352	6 176	8 865	835
f. Verdeling beschikbare bedragen voor de invoering euro		- 8 705	- 12 353	- 17 730	- 1 670
<i>Alleen uitgaven</i>					
Generale mutaties:					
g. Invulling taakstelling begroting 2000		9 000	9 000	9 000	9 000

Generale mutaties:

ad a. en g.

De invulling van deze taakstellingen heeft plaatsgevonden bij Milieubeheer. Op artikel 05.13 «Garanties en deelnemingen» waar een verlaging mogelijk was wegens het geringe beroep op de garantieregelingen voor vrijwillige bodemsanering en op artikel 05.16 «Milieukwaliteit en emissiebeleid». Op laatstgenoemd artikel zijn ramingsbijstellingen aangebracht in de vorm van het afboeken van beschikbare kasruimte en een kasverschuiving naar latere jaren bij het «Klimaatbeleid». Voorts

wordt er omgebogen op de onderwerpen «Voertuigtechniek», «NO_x-totaalprogramma», «Bodemsanering» en «Geluidsanering verkeerslawaaï».

ad b.

Van de geraamde kosten voor de invoering van de euro komt 50% uit de daarvoor door Financiën op de «Aanvullende post» gereserveerde bedragen. Voor het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer is dat in totaal ruim f 20 mln.

Specifieke mutaties:

ad c.

Bij de voorbereiding van de begroting 1999 zijn de doelmatigheidstaakstellingen, waartoe in het regeerakkoord is besloten, voor de jaren 2000 en volgende nog niet met maatregelen ingevuld. Voor 1999 is toen een voorlopige, naar rato, verdeling opgenomen. Inmiddels heeft de invulling van de taakstellingen voor een groot deel plaatsgevonden, waarbij ook de naar rato invulling van 1999 is herzien. De nu gerealiseerde invulling van de doelmatigheidstaakstellingen is aangebracht op de volgende artikelen. Een klein gedeelte van de taakstelling, voornamelijk een kasverschuiving, is betrokken bij de invulling van het saldo van de specifieke mutaties (zie ad d.)

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
01.01 Personeel en materieel C.D.	206	- 1 752	- 2 674	- 3 694	- 3 722
01.02 Personeel en materieel gem. diensten	- 1 206	- 3 612	- 5 981	- 8 351	- 8 443
01.07 Voorlichting	- 629	- 1 300	- 1 600	- 1 600	- 1 600
01.13 VROM-raad	52				
01.14 Stichting advisering bestuursrechtspraak	77				
03.01 Personeel en materieel	270	- 3 219	- 4 192	- 4 765	- 4 863
03.03 Onderzoek	- 154	- 550	- 550	- 825	- 825
03.05 VHV instellingen, experimenten en kennisoverdracht.	86				
03.16 Subjectsubsidies	498				
04.01 Personeel en materieel	186	- 596	- 802	- 1 009	- 1 017
04.01 Onderzoek, planvorming en stimulering ruimtelijk beleid.	- 25	- 250	- 250	- 375	- 375
05.01 Personeel en materieel	1 415	- 2 799	- 5 021	- 8 143	- 8 672
05.14 Onderzoek en monitoring	- 575	- 1 150	- 1 150	- 1 725	- 1 725
05.19 Bijdrage aan XVI t.b.v. RIVM		- 1 500	- 2 200	- 2 900	- 2 900
00.00 Betrokken bij het specifieke beeld	- 201	- 8 872	- 3 480	2 387	6 342
Totaal	0	- 25 600	- 27 900	- 31 000	- 27 800

ad d.

In de 1^e suppletore begroting 1999 is een groot aantal specifieke mutaties verwerkt die per saldo een verhoging van de begroting tot gevolg hadden. Ter compensatie hiervan was een nog nader in te vullen verlaging opgenomen. Invulling daarvan heeft nu plaatsgevonden. Daarbij is ook betrokken een klein deel, voornamelijk een kasverschuiving, van de doelmatigheidstaakstellingen (zie ad c.).

Bij de invulling van het geheel is een belangrijk deel van prijsbijstelling 1999 als compensatie gebruikt, zie ook de toelichting bij artikel 01.03 «Prijsbijstelling».

ad b. e. en f.

Voor de kosten verbonden aan de invoering van de euro is voor een deel (50%) geld beschikbaar gesteld uit de aanvullende post waarop voor dit doel een voorziening was getroffen. De andere helft van de benodigde bedragen is vrijgemaakt op de VROM-begroting. Het geheel van de beschikbare bedragen is vervolgens verdeeld over de artikelen ten laste waarvan de uitgaven zullen worden gedaan. Het gaat daarbij om de volgende artikelen.

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
01.01 Personeel en materieel C.D.	269	329	329	269	
01.02 Personeel en materieel gem. diensten	1 040	3 179	3 375	900	
01.07 Voorlichting	100	100	100		
02.01 Inputfinanciering buiten de huurverhuurr.	633	698	257	25	
03.01 Personeel en materieel	6 475	7 947	13 669	476	
04.01 Personeel en materieel	188	100			
Totaal	8 705	12 353	17 730	1 670	

Na verwerking van de «Nieuwe wijzigingen» resteert een saldo dat bestaat uit de volgende componenten.

(bedragen x NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
doelmatigheidstaakstellingen regeerakkoord	- 1 100	- 12 100	- 19 400	- 22 600		
taakstellingen begroting 2000	- 18 000	- 18 800	- 18 800	- 18 800		
totaal	- 19 900	- 30 900	- 38 200	- 41 400		

Voor het resterende deel van de doelmatigheidstaakstelling is op dit moment nog niet aan te geven waar de verlagingen zullen worden aangebracht. Voor de invulling van het resterende deel is de projectgroep «ARGUS» ingesteld. (Zie ook het hoofdstuk Bedrijfsvoering in de algemene beheersmatige toelichting).

Voorts blijft op dit artikel voor de jaren 2000 en volgende nog een taakstelling niet ingevuld van f 18,8 mln. Deze taakstelling is ontstaan uit een verhoging van het artikel 03.16 «Subjectsubsidies», met name voor de hogere uitgaven voor de Regeling Bijdrage Huurlasten/Vangnetregeling, van structureel circa f 29 mln. Voor f 10,2 mln is daarvoor compensatie gevonden door besparingen bij het Gemeentefonds op de regeling voor Bijzondere Bijstand. Momenteel vindt een evaluatie van de vangnetregeling plaats waardoor het bedrag dat ten laste komt van het GF nog kan wijzigen. De uitkomst van de evaluatie wordt na de zomer verwacht. Verdere invulling zal dus niet eerder dan in de 1^e suppletore begroting 2000 kunnen plaatsvinden.

01.13 VROM-raad

Het te voeren beleid

Het werkprogramma van de VROM-raad wordt jaarlijks door de Minister vastgesteld. Voor 2000 is dit programma nog in bewerking. Voor het te voeren beleid wordt verwezen naar bijlage 14 «VROM-raad».

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerp-begroting 1999	4 172	4 277	4 302	4 302	4 302	
Nieuwe wijzigingen	150	128	113	109	109	
Stand ontwerp-begroting 2000	4 322	4 405	4 415	4 411	4 411	4 411
Stand ontwerp-begroting 2000 in EUR1000	1 961	1 999	2003	2002	2002	2002

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerp-begroting 1999	4 172	4 277	4 302	4 302	4 302	
Nieuwe wijzigingen	150	128	113	109	109	
Stand ontwerp-begroting 2000	4 322	4 405	4 415	4 411	4 411	4 411
Stand ontwerp-begroting 2000 in EUR1000	1 961	1 999	2003	2002	2002	2002

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

	Openstaande stand verplichtingen t/m 1998	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:								
13.01 Ambtelijk personeel		2 416	2 484	2 534	2 515	2 511	2 511	2 511
13.02 Overige personele uitgaven		776	748	748	748	748	748	748
13.06 Algemene materiële uitgaven	61	644	1 090	1 123	1 152	1 152	1 152	1 152
Totaal	61	3 836	4 322	4 405	4 415	4 411	4 411	4 411
Uitgaven:								
13.01 Ambtelijk personeel		2 416	2 484	2 534	2 515	2 511	2 511	2 511
13.02 Overige personele uitgaven		776	748	748	748	748	748	748
13.06 Algemene materiële uitgaven		663	1 090	1 123	1 152	1 152	1 152	1 152
Totaal		3 855	4 322	4 405	4 415	4 411	4 411	4 411

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NL1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>					
Overboekingen van/naar andere begrotingen:					
a. Aanvullende post; Loonbijstelling en incidentele loonontwikkeling 1999	98	128	113	109	109
Specifieke mutaties:					
b. Correctie op verwerking doelmatigheidsaankstelling regeerakkoord	52				

*Kengetallen***Ambtelijk personeel****Overzicht verwachte gemiddelde bezetting VROM-raad in fte's**

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ontwerpbegroting 1999	20,7	19,5	19,8	19,8	19,8	19,8	
Nieuwe wijzigingen:							
a. Correctie doelmatigheidsaankstelling		0,3					
Ontwerpbegroting 2000	20,7	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8	19,8
Verwachte loonmiddelsom in NLG1000	116,7	119,4	121,5	121,3	121,3	121,3	121,3

Toelichting:

ad a.

Betreft een correctie op de eerder ingeboekte voorlopige doelmatigheidsaankstelling regeerakkoord

Algemene materiële uitgaven**De persoonsgebonden uitgaven per fte ambtelijk personeel (in NLG1)**

Herziene raming 1998	Realisatie 1998	Ontwerp-begroting 1999	Herziene raming 1999	Ontwerp-begroting 2000
4 400	3 646	4 400	5 050	5 050

Toelichting:

De persoonsgebonden uitgaven hebben betrekking op bureaunkosten, reizen verblijfskosten, opleidingskosten en representatiekosten.

De persoonsgebonden uitgaven stijgen ten opzichte van de realisatie in begrotingsjaar 1998 omdat de geplande uitgaven voor de opleidingsactiviteiten en de reiskosten iets hoger uitvallen.

01.14 Stichting Advisering Bestuursrechtspraak

Het te voeren beleid

Het werkterrein van de stichting is het adviseren van de bestuursrechter in geschillen op het gebied van ruimtelijke ordening en het milieu. Deze advisering geschiedt onpartijdig en onafhankelijk en beoogt een bijdrage te leveren aan een consistente en efficiënte rechtspraak.

Het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer verstrekt de stichting jaarlijks een subsidie ter dekking van de noodzakelijk te achten lasten van de stichting. De stichting dient jaarlijks vóór 15 oktober een begroting in voor het eerstvolgende jaar.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	9 170	9 306	9 306	9 306	9 306	
Nieuwe wijzigingen	347	278	278	278	278	
Stand ontwerpbegroting 2000	9 517	9 584	9 584	9 584	9 584	9 584
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	4 319	4 349	4 349	4 349	4 349	4 349

Verplichtingen 1998: 10 032

Openstaande stand verplichtingen t/m 1998: 9 836

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	9 085	9 306	9 306	9 306	9 306	
Nieuwe wijzigingen	347	278	278	278	278	
Stand ontwerpbegroting 2000	9 432	9 584	9 584	9 584	9 584	9 584
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	4 280	4 349	4 349	4 349	4 349	4 349

Uitgaven 1998: 9 867

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>					
Overboekingen van/naar andere begrotingen:					
a. Aanvullende post; loonbijstelling 1999 en incidentele loonontwikkeling 1999		270	278	278	278
Specifieke mutaties:					
b. Correctie eerder ingeboekte doelmatigheidstaakstelling regeerakkoord		77			

01.15 Duurzaam Bouwen

Het te voeren beleid

De bedragen in 1999 hebben betrekking op de uitvoeringskosten van het DUBO-2 programma, dat in 1999 afloopt.

De reeks vanaf het begrotingsjaar 2000 betreft de continuering van uitvoeringskosten ten behoeve van het facilitair bureau «Milieuberaad voor de Bouw».

Momenteel wordt de mogelijkheid gezien om het projectbureau Duurzaam Bouwen organisatorisch onder te brengen bij het Directoraat Generaal van de Volkshuisvesting.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerp-begroting 1999	1 050	1 050	1 050	1 050	1 050	
1e suppletore begroting 1999	2 714					
Stand ontwerp-begroting 2000	3 764	1 050	1 050	1 050	1 050	1 050
Stand ontwerp-begroting 2000 in EUR1000	1 708	476	476	476	476	476

Verplichtingen 1998: 1 781

Openstaande stand verplichtingen t/m 1998: 3 208

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerp-begroting 1999	1 060	1 050	1 050	1 050	1 050	
1e suppletore begroting 1999	4 644					
Stand ontwerp-begroting 2000	5 704	1 050	1 050	1 050	1 050	1 050
Stand ontwerp-begroting 2000 in EUR1000	2 588	476	476	476	476	476

Uitgaven 1998: 2 061

02. RIJKSHUISVESTING

02.01 Inputfinanciering buiten de huur-verhuurrelatie

Inleiding

De rijkshuisvesting wordt met ingang van 1999 voor het overgrote deel bekostigd met gebruiksvergoedingen die de ministeries betalen aan de Rgd voor geleverde huisvestingsproducten (huisvesting, beheer, adviezen en services). Voor dit deel is sprake van een huur-verhuurrelatie. Voor een aantal huisvestingsobjecten, -projecten en werkzaamheden is echter een afzonderlijke financiering wenselijk, aangezien geen sprake is van een huur-verhuurrelatie of van een vergoeding voor adviezen of services. Vanwege de afwijkende financiering loopt deze component mee in het baten/lastenstelsel via het hoofdbeleidsterrein 02 «Rijkshuisvesting» van de begroting van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Langs deze weg loopt een aantal uitgaven naar de Rgd-agentschapsbegroting. Het uitgavenartikel «inputfinanciering buiten de huur-verhuurrelatie» maakt deel uit van het verplichtingen-kasstelsel waarop de VROM-begroting (met uitzondering van de agentschapsbegroting Rgd) is gestoeld. Het artikel kent een relatie met de begroting van baten en lasten 2000 en de meerjarenraming in de agentschapsbegroting van de Rgd (zie de toelichting bij de agentschapsbegroting).

De Rgd zal in overleg met de Hoge Colleges van Staat en het Ministerie van Algemene Zaken onderzoeken of deze gebruikers kunnen gaan deelnemen aan het nieuwe financieringsstelsel voor rijkshuisvesting dat per 1 januari 1999 in werking is getreden.

Het te voeren beleid

Het inputartikel levert de dekking voor uitgaven op diverse beleids-terreinen, zoals huisvesting van de Hoge Colleges van Staat en Algemene Zaken, onderhoud van monumenten met erfgoedfunctie en facet-programma's zoals Energie Efficiency Rijkshuisvesting en Integrale Toegankelijkheid. De apparaatskosten ten behoeve van genoemde beleidsterreinen alsmede de VROM-beleidstaken worden eveneens door dit artikel gedekt. De voornaamste wijzigingen in het te voeren beleid worden hieronder genoemd.

Monumenten met erfgoedfunctie

Op basis van het regeerakkoord 1998 is voor de instandhouding van de rijksmonumenten in rijksbezit in de periode 1999–2010 een bedrag van f 110 mln bestemd, waarvan 21 miljoen t/m 2002. Dit als onderdeel van de ICES-investeringen binnen de cluster vitaliteit steden. In het naar verwachting in 2000 uit te brengen Beleidsplan Rijkshuisvesting dan wel in een separate notitie Monumenten en rijkshuisvesting zal onder meer worden aangegeven hoe mede dankzij deze extra gelden deze objecten niet alleen bouwkundig in stand, maar ook in gebruik kunnen worden gehouden.

Huisvesting Hoge Colleges van Staat

In 2001 en 2002 wordt f 66 mln geïnvesteerd in de uitbreiding van de huisvesting van de Raad van State.

Coördinatie Bouwbeleid

Een aantal taken met betrekking tot coördinatie van het bouwbeleid, waaronder leerlingbouwplaatsen, is binnen het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer herschikt en zal voortaan door de Rgd worden uitgevoerd. Daarom zijn de betreffende middelen aan dit artikel toegevoegd.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	153 796	141 292	134 900	113 849	113 849	
1e suppletore begroting 1999	46 238	34 055	24 855	21 571	24 671	
Nieuwe wijzigingen	- 18 198	- 24 209	- 7 509	- 16 552	- 47 693	
Stand ontwerpbegroting 2000	181 836	151 138	152 246	118 868	90 827	99 826
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	82 514	68 583	69 086	53 939	41 215	45 299

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	153 796	141 292	134 900	113 849	113 849	
1e suppletore begroting 1999	37 238	41 055	24 855	15 571	24 671	
Nieuwe wijzigingen	- 18 198	- 24 209	- 7 509	- 16 552	- 47 693	
Stand ontwerpbegroting 2000	172 836	158 138	152 246	112 868	90 827	99 826
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	78 430	71 760	69 086	51 217	41 215	45 299

Millennium

In de hiervoor vermelde uitgavenbudgetten zijn de volgende bedragen verwerkt die zijn verbonden aan de oplossing van het gebouwgebonden millenniumprobleem ten behoeve van de inputgefinancierde huisvesting:

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Millennium	3 000	1 000				

Euro

Ten laste van de aanvullende post euro zijn de volgende bedragen aan dit artikel toegevoegd.

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Euro	633	698	257	25		

De onderverdeling van de verplichtingen en uitgaven:

De onderverdeling van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:					
Huisvesting Koninklijk Huis, Hoge Colleges van Staat en Algemene Zaken, beheer monumenten met erfgoedfunctie	67 903	77 779	66 609	36 009	45 009
Functionele kosten Koninklijk Huis	9 870	9 870	9 870	9 870	9 870
Beleidsstaken RGD	28 435	27 927	27 677	27 654	27 654
Energie Efficiencyprogramma Rijkshuisvesting	15 220	14 625	300		
Toegankelijkheid	1 410	1 410	1 410	1 410	1 410
Overige bijdragen via moederministerie	1 362	239	83	83	83
nog te verdelen huisvestingsbudget	26 937	20 396	12 919	15 801	15 800
Totaal	151 138	152 246	118 868	90 827	99 826
Uitgaven:					
Huisvesting Koninklijk Huis, Hoge Colleges van Staat en Algemene Zaken, beheer monumenten met erfgoedfunctie	74 903	77 779	60 609	36 009	45 009
Functionele kosten Koninklijk Huis	9 870	9 870	9 870	9 870	9 870
Beleidsstaken RGD	28 435	27 927	27 677	27 654	27 654
Energie Efficiencyprogramma Rijkshuisvesting	15 220	14 625	300		
Toegankelijkheid	1 410	1 410	1 410	1 410	1 410
Overige bijdragen via moederministerie	1 362	239	83	83	83
nog te verdelen huisvestingsbudget	26 938	20 396	12 919	15 801	15 800
Totaal	158 138	152 246	112 868	90 827	99 826

Voor realisatiegegevens 1998 wordt verwezen naar de Jaarverantwoording 1998 en de slotwet 1998.

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>					
Overboekingen van/naar andere begrotingen:					
a. naar EZ t.b.v. uitvoering EER programma	- 100	- 200			
b. Prijsbijstelling	290	640	720	805	805
c. Loonbijstelling	443	570	503	485	487
d. uitboeken onderhanden werk	- 20 167	- 28 211	- 38 687	- 46 196	- 46 196
e. correcties uitgeboekte budgetten	25	- 356	- 952	- 6 321	- 3 439
Generale mutaties:					
f. uitbreiding Raad van State		2 000	30 000	34 000	
– Niet beleidsrelevant	- 2 600	- 2 600	- 2 600	- 2 600	- 2 600
Specifieke mutaties:					
g. invoering euro	633	698	257	25	
h. overdracht coördinatie bouwbeleid	3 300	3 250	3 250	3 250	3 250
i. naar 01.01.06 i.v.m. bijdrage Rgd aan Coördinatie Overleg Onderzoek (COO) activiteiten	- 22				

Overboekingen van/naar andere begrotingen

ad a.

het Ministerie van Economische Zaken voert enkele activiteiten in het kader van het programma Energie Efficiency Rijkshuisvesting zelf uit. Daarom vindt een terugboeking plaats naar de betreffende begroting.

ad c.

De loonkosten van Rgd medewerkers die werkzaam zijn ten behoeve van inputgefinancierde activiteiten worden gedekt door dit artikel. Hierop is loonbijstelling van toepassing.

ad d.

In de ontwerpbegroting 1999 is op dit artikel een reeks gereserveerd ten behoeve van gebruiksvergoedingen voor panden die in de begroting 1998 zijn opgenomen en na 1-1-1999 worden opgeleverd. Bij ontwerpbegroting 2000 vindt de toevoeging aan de betreffende begrotingshoofdstukken plaats op basis van BAR (bruto aanvangsrendement) percentages. De budgetten zullen definitief berekend worden na afstemming met de departementen. Correcties zullen bij 1^e suppletore begroting 2000 plaatsvinden. De resterende middelen, die bij 1^e suppletore begroting 1999 zijn toegevoegd, worden hiertoe gereserveerd.

ad e.

In de ontwerpbegroting 1999 zijn de huisvestingsbudgetten voor de bestaande voorraad beschikbaar gesteld aan de ministeries. Thans vinden enkele correcties plaats op de uitgekeerde budgetten naar aanleiding van onder andere het inmeten van de panden en nader overleg met de ministeries.

Generale mutaties

ad f.

De huisvesting van de Raad van State wordt uitgebreid in verband met groei van de organisatie welke een gevolg is van een toegenomen aantal beroepsprocedures.

Specifieke mutaties

ad g.

Ten laste van de aanvullende post euro zijn bedragen aan dit artikel toegevoegd als dekking voor de kosten van het geschikt maken van Rgd systemen voor de euro.

ad h.

Een aantal taken met betrekking tot coördinatie van het bouwbeleid, waaronder leerlingbouwplaatsen, is binnen het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer herschikt en zal voortaan door de Rijksgebouwendienst worden uitgevoerd. Daarom worden de betreffende middelen aan dit artikel toegevoegd.

In een stimuleringsovereenkomst, ondertekend in 1992 door vertegenwoordigers van de Bouw- en Houtbond FNV, de Hout- en Bouwbond CNV, het Algemeen Verbond Bouwbedrijf en het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, is tot doel gesteld het leerlingbouwplaatsenbeleid actief te ondersteunen.

Het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer heeft aan deze stimuleringsovereenkomst een financiële bijdrage verbonden die jaarlijks wordt toegekend, op basis van een driejarenplan leerlingbouwplaatsen dat ieder jaar door de Stichting Vakopleiding Bouwbedrijf wordt opgesteld. De bijdrage is met name bestemd voor een subsidie voor opdrachtgevers van leerlingbouwplaatsprojecten, die extra kosten kunnen krijgen als gevolg van een langere bouwtijd met de daarbij behorende extra rentelasten en eventuele meerdere voorbereidingskosten.

ad i.

De Rgd levert een bijdrage aan het gezamenlijke onderzoeksprogramma van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

Ramingskengetallen

Gerealiseerde en geraamde leerlingbouwplaatsweken

	realisatie 1997	realisatie 1998	raming 1999	raming 2000
Aantal leerlingbouwplaatsweken	17 100	18 045	20 000	22000
Aantal leerlingen	2 442	2 578	2 860	3 140
Subsidie per leerlingbouwplaatsweek(in NLG1)	75	75	95	75

Toelichting:

In het driejarenplan 1998 van de Stichting Vakopleiding Bouwbedrijf is de stijgende lijn verder opgepakt met de doelstelling om in 1999, minstens 20 000 en in 2000 22 000 leerlingbouwplaatsenweken te realiseren. Het principe van koppeling van subsidie aan volume van leerlingbouwplaatsweken wordt voortgezet, wat neer komt op een afrekening achteraf op basis van de realisatie op ieder project. Deze bijdrage wordt met name ingezet om opdrachtgevers te stimuleren om leerlingbouwplaatsen te realiseren. Gezien het positieve effect van de tijdelijke verhoging van het standaard tarief van f 75,- met f 20,- voor primaire en f 25,- voor

voortgezette leerlingen per leerlingbouwplaatsweek zal deze verhoging ook voor 1999 worden voortgezet. Eind 1999 worden van deze maatregel de financiële gevolgen beschouwd en eventueel besloten tot verlenging van deze maatregel. Daarnaast zal een deel van de bijdrage worden ingezet ter financiering van een overlegstructuur met (middel)grote bedrijven in de regio en de begeleiding van bedrijven die actief zijn met het realiseren van leerlingbouwplaatsen. De leerlingen die actief zijn op leerling bouwplaatsen betreffen zowel primaire als voortgezette leerlingen in de zogenaamde beroepsbegeleidende leerweg (vier dagen werken, één dag naar school). Voor al deze leerlingen geldt dat zij een beroepspraktijk-overeenkomst (BPVO) hebben afgesloten. In feite zijn zij dus reeds actief op de arbeidsmarkt. Op basis van ervaringscijfers is een inschatting gemaakt van het aantal leerlingen. Gemiddeld verblijft een leerling ongeveer 7 weken op een leerlingbouwplaats. Het opleidingsrendement (leerlingen die met goed gevolg de opleiding afronden) bedraagt ongeveer 70%, hetgeen betekent dat na afronden van de opleiding van de in 2000 geschatte aantal leerlingen circa 2200 blijvend op de bouwmarkt actief zijn.

03. VOLKSHUISVESTING

Leeswijzer toelichting per begrotingsartikel begroting Volkshuisvesting

«Op weg naar de 21^e eeuw»

In mei 1999 heeft de Tweede Kamer de voorstellen ontvangen voor een nieuwe, meer beleidsmatige inrichting van begrotingen en verantwoordingen voor «de 21^e eeuw»: Van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording. Inmiddels zijn deze voorstellen ook besproken in een overleg tussen de Tweede Kamer en het Kabinet. Bij deze voorstellen was een voorbeeldbegroting Volkshuisvesting gevoegd. Deze voorbeeldbegroting bevat een voorlopige en nog niet volledig uitgewerkte nieuwe indeling van de DGVH-begroting. De indeling is zoveel mogelijk gericht naar de beleidsdoelstellingen met betrekking tot wonen en de toelichting bij de beleidsartikelen probeert zo goed mogelijk inzicht te verschaffen in wat er wordt gedaan om die doelstellingen te bereiken en welke kosten daarmee zijn gemoeid.

In het najaar van 1999 zal verder worden gewerkt aan de nieuwe opzet voor de begroting voor volkshuisvesting. In mei 2000 zal de Tweede Kamer een compleet voorstel ontvangen voor een nieuwe inrichting van de DGVH-begroting, als onderdeel van een nieuwe opzet voor de gehele VROM-begroting. Het is de bedoeling dat de nieuwe begroting de afstemming tussen beleids-, begrotings- en bedrijfsvoeringscycli vergemakkelijkt. De nieuwe inrichting zal met de Tweede Kamer worden besproken. Het is de bedoeling dat de begroting 2002 in de nieuwe vorm zal worden opgesteld.

De begroting 2000 is gebaseerd op de bestaande artikelindeling en de huidige voorschriften voor de toelichting per begrotingsartikel. Vooruitlopend op de nieuwe inrichting en in samenhang met de ontkokerde indeling van de algemene beleidsmatige toelichting van deze Memorie van Toelichting, is de tekst van de toelichting per begrotingsartikel wel reeds beleidsmatiger van aard.

Aansluiting beleidsmatige en beheersmatige deel en de toelichting per begrotingsartikel

In de onderstaande tabel wordt de aansluiting gepresenteerd tussen de beleidsprioriteiten van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer voor het jaar 2000 zoals deze zijn gepresenteerd in hoofdstuk 3 van de algemene beleidsmatige toelichting van de Memorie van Toelichting en de toelichting per begrotingsartikel voor volkshuisvesting. De verbindende schakels zijn de beleidsprioriteiten voor volkshuisvesting zoals die zijn af te leiden uit het genoemde hoofdstuk 3. Het overzicht bevat alleen de beleidsprioriteiten en dekt dus niet de volledige begroting voor volkshuisvesting.

beleidsprioriteiten VROM voor 2000	beleidsprioriteiten volkshuisvesting voor 2000	begrotingsartikel volkshuisvesting
duurzaamheid	• beleidsprogramma duurzaam bouwen	03.40
verscheidenheid	• ijking Vinex- convenanten en herijking Vinacafspraken	03.35
kwaliteit van de leefomgeving	• investeringsbudget stedelijke vernieuwing	03.43
sociale dimensie	betalbare huisvesting:	03.16/03.03
	• nieuw lange termijn huurbeleid	
	• bevordering eigen woningbezit	
	• modernisering uitvoering huursubsidiewet	
	• evaluatie huursubsidiewet	
	overweging mogelijkheid en wenselijkheid woonzorg-stimuleringsfonds	03.15
verbetering instrumentarium	• nauwere samenwerking inspecties	03.03
vermaatschappelijking	• positie woningcorporaties bezien	03.03
	• systeem van matching van investering-sopgaven en middelen	idem
	• VROM aanspreekpunt voor de bouw	idem

Kengetallen

Overzicht van de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de begroting 1999:

Nieuwe kengetallen ten opzichte van begroting 1999

03.16 «Subjectsubsidies»: ramingskengetallen inzake aantallen huishoudens dat huursubsidie ontvangt boven de aftoppingsgrenzen en inzake de hoogte van de onkostenvergoeding bij huurmatiging en gemeentelijke voorschotverstrekking.

03.35 «Besluit locatiegebonden subsidies»: bij de doeltreffendheidskengetallen is aangekondigd dat in begroting 2001 een en ander zal worden gepresenteerd.

03.40 «Duurzaam Bouwen»: ramingskengetallen inzake de Tijdelijke stimuleringsregeling en doeltreffendheidskengetallen inzake de sanering loden drinkwaterleidingen.

03.41 «Planologische- en woningbouwknelpunten Vinex»: onder kengetallen/evaluatie is een overzicht opgenomen van in te dienen prestatieverklaringen.

03.43 «Investeringen Stedelijke Vernieuwing»: aankondiging en toelichting op ontwikkeling doeltreffendheidskengetallen.

Aanpassingen in bestaande kengetallen ten opzichte van begroting 1999

03.15 «Bijzondere aandachtsgroepen»: bij de ramingskengetallen is de grafiek/toelichting inzake aantallen/gemiddelde bedragen van woonwagens/standplaatsen vervallen.

03.16 «Subjectsubsidies»: bij de doelmatigheidskengetallen is de presentatie inzake kosten per aanvraag huursubsidie herzien.

03.42 «Stimulering herstructurering van de woningvoorraad»: de ramingskengetallen inzake de rijksbijdragen aan gemeentelijke plannen zijn vervallen.

03.A Algemeen en actief deel

03.01 Personeel en materieel

Het te voeren beleid

Bij het DGVH zijn diverse ontwikkelingstrajecten om te komen tot een verdere professionalisering van de uitvoeringsorganisatie gestart. Deze zijn inmiddels in verschillende stadia van realisatie. De integratie van de centrale uitvoeringsonderdelen (directie Reken- en Administratiecentrum en Hoofdafdeling Individuele Huursubsidie) heeft gestalte gekregen in de nieuwe directie Informatie, Beheer en Subsidieregelingen. De implementatie start in het najaar van 1999 en zal in het jaar 2000 worden afgerond. Aangaande het project modernisering Huurcommissies is inmiddels een voornemen tot besluit reorganisatie genomen. De uitvoering daarvan zal in het begrotingsjaar 2000 vorm krijgen en moet in het jaar 2002 worden afgerond.

Voor wat betreft het afdekken van de millenniumproblematiek ligt DGVH goed op schema. De aanpassing van de vitale systemen is gereed. Tevens zijn er voor de vitale systemen noodplannen beschikbaar. De aanpassing van de niet-vitale systemen zal, conform planning, in het najaar van 1999 worden afgerond.

Alle organisatie-onderdelen binnen het DGVH hebben op of rond 1 juli 1999 de planning- en analysefase inzake de invoering euro afgerond. De planning is erop gericht dat alle systemen tijdig, dus voor 1 januari 2002, gereed zijn met de invoering van de euro.

Voor het meest prioritaire systeem, het huursubsidie-systeem, zal dat omstreeks 1 januari 2001 reeds het geval zijn. Voor het subsidietijdvak dat start op 1 juli 2001 is gekozen voor een wrapping scenario. Dat houdt in dat een rekenmodule om de bestaande programmatuur wordt gebouwd zodat vanaf 1 januari 2002 huursubsidie-ontvangers of matigende instanties in euro's worden betaald. Met ingang van het daaropvolgende tijdvak zal ook het systeem intern volledig op de euro zijn overgegaan. De totale kosten voor de invoering van de euro worden geraamd op ongeveer f 28,5 mln. Het grootste gedeelte daarvan heeft betrekking op het huursubsidiesysteem.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	206 408	194 870	168 106	164 090	164 090	
1e suppletore begroting 1999	- 7 540	- 10 244	- 10 202	- 10 162	- 4 756	
Nieuwe wijzigingen	10 346	7 881	11 938	- 2 255	- 3 480	
Stand ontwerpbegroting 2000	209 214	192 507	169 842	151 673	155 854	160 654
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	94 937	87 356	77 071	68 826	70 723	72 902

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	208 468	194 870	168 106	164 090	164 090	
1e suppletore begroting 1999	19 407	612	612	612	612	
Nieuwe wijzigingen	9 048	6 625	10 724	- 3 429	- 4 048	
Stand ontwerpbegroting 2000	236 923	202 107	179 442	161 273	160 654	160 654
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	107 511	91 712	81 427	73 182	72 902	72 902

Millennium

In de hiervoor vermelde uitgavenbudgetten zijn de volgende bedragen verwerkt die zijn verbonden aan de oplossing van het millennium-probleem:

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Millennium	15 468	2 500				

Euro

In de hiervoor vermelde uitgavenbudgetten zijn de volgende bedragen verwerkt die zijn verbonden aan de invoering van de euro:

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Euro	6 475	7 947	13 669	476		

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

	Openstaande stand verplichtingen t/m 1998	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:								
01.01 Ambtelijk personeel	0	101 443	105 706	108 395	96 070	95 938	95 943	95 943
01.02 Overige personele uitgaven	31 442	54 904	18 640	13 961	8 392	7 266	7 140	7 140
01.03 Post-actieven	0	9 090	9 559	7 420	7 060	6 507	6 448	6 448
01.06 Algemene materiële uitgaven	3 066	31 649	27 035	26 074	23 831	23 941	23 870	23 870
01.07 Automatiseringsuitgaven	50 579	55 131	48 274	36 657	34 489	18 021	22 453	27 253
Totaal	85 087	252 217	209 214	192 507	169 842	151 673	155 854	160 654
Uitgaven:								
01.01 Ambtelijk personeel		101 443	105 706	108 395	96 070	95 938	95 943	95 943
01.02 Overige personele uitgaven		34 138	37 083	13 961	8 392	7 266	7 140	7 140
01.03 Post-actieven		9 090	9 559	7 420	7 060	6 507	6 448	6 448
01.06 Algemene materiële uitgaven		29 855	25 440	26 074	23 831	23 941	23 870	23 870
01.07 Automatiseringsuitgaven		28 995	59 135	46 257	44 089	27 621	27 253	27 253
Totaal		203 521	236 923	202 107	179 442	161 273	160 654	160 654

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>					
Overboekingen van/naar andere begrotingen:					
a. Loonbijstelling 1999	3 911	5 002	3 945	3 806	3 811
b. Naar Provinciefonds in verband met personeelsoverdracht huisvesting statushouders		- 900	- 900	- 900	- 900
Specifieke mutaties:					
c. Naar 01.02.01 in verband met VROM-brede knelpunten		- 1 147	- 740	- 988	- 1 038
d. Van 03.77.00 in verband met extra capaciteit beleidsondersteuning		550	550	550	550
e. Taakstelling regeerakkoord 1998	270	- 3 219	- 4 192	- 4 765	- 4 863
f. Kosten invoering van de euro	6 475	7 947	13 669	476	
<i>Verplichtingen niet gelijk aan uitgaven</i>					
Specifieke mutaties:					
g. Naar 01.02.07 ten behoeve van mantelovereenkomst SBB					
Verplichtingen	- 310	- 352	- 394	- 434	- 1 040
Uitgaven	- 1 608	- 1 608	- 1 608	- 1 608	- 1 608

Overboekingen van/naar andere begrotingen

ad b.

In 1996 zijn afspraken gemaakt tussen het Directoraat-Generaal van de Volkshuisvesting en het Inter Provinciaal Overleg (IPO) omtrent de overdracht van taken en mensen van DGVH naar IPO in het kader van huisvesting statushouders. Voor de periode tot en met 1999 heeft DGVH, volgens afspraak, jaarlijks een bijdrage beschikbaar gesteld aan het IPO. Vanaf het begrotingsjaar 2000 wordt, conform de afspraken, een structu-
rele overboeking gedaan naar het Provinciefonds.

Specifieke mutaties

ad c.

Dekking van tekorten op het artikel 01.02 «Personeel en materieel gemeenschappelijke diensten en voorzieningen», geschiedt ten laste van alle VROM-diensten. De huidige overboeking betreft onder meer de overgang van drie formatieplaatsen naar het VROM-Opleidings Centrum.

ad d.

Teneinde de in het jaarplan 1999 voorgenomen activiteiten op het gebied van beleidsvoorbereiding en -ondersteuning te realiseren, wordt extra budget beschikbaar gesteld ten laste van de op artikel 03.77 gestalde reserve voor VROM-brede onderwerpen.

ad e.

Nadere uitwerking van de doelmatigheidstaakstellingen regeerakkoord heeft binnen het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer geleid tot een aanpassing van de reeds verwerkte taakstellingen in 1999 en tot een verdere invulling van de taakstellingen voor 2000 en volgende jaren.

ad f.

Deze mutatie betreft de door DGVH te maken kosten voor de invoering van de euro.

ad g.

Voor beheer, onderhoud en exploitatie van het VROM-boekhoudsysteem SBB is een nieuw contract gesloten voor de periode 1 januari 1999 tot en met 30 juni 2003. De verplichting hiervoor is in 1998 aangegaan op artikel 01.02 «Personeel en materieel gemeenschappelijke diensten en voorzieningen». Middels deze mutatie worden de meerjarige bedragen naar voornoemd artikel overgebracht.

Kengetallen en resultaten evaluatieonderzoek

Ambtelijk personeel

De raming van het onderhavige artikel is, conform het regeerakkoord, vooruitlopend op de verwachte effecten van het EOS project met ingang van 2001 met f 25 mln per jaar neerwaarts bijgesteld. De toedeling van deze neerwaartse bijstelling over de artikelonderdelen heeft in afwachting van de definitieve uitkomsten van het EOS project die naar verwachting in de loop van het jaar 2000 bekend zullen zijn, een voorlopig karakter. Ook de vertaling naar de personele aantallen is afhankelijk van die definitieve uitkomsten.

Overzicht verwachte gemiddelde bezetting «Directoraat-Generaal van de Volkshuisvesting in fte's»

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ontwerpbegroting 1999		1 113,6	1 117,4	1 113,5	1 113,5	1 113,5	
1 ^e suppletore begroting 1999		– 3,0					
Nieuwe wijzigingen:							
a. Naar 01.02.01 personeel VOC			– 3,0	– 3,0	– 3,0	– 3,0	
b. Extra capaciteit voor beleids-ondersteuning		5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	
c. Taakstelling regeerakkoord 1998		– 5,0					
Ontwerpbegroting 2000	1 122,2	1 110,6	1 119,4	1 115,5	1 115,5	1 115,5	1 115,5
Verwachte loonmiddelsom in NLG1000	90,4	95,2	96,8	98,1	97,9	97,9	97,9

Toelichting:

ad a.

Dit betreft de overgang van drie formatieplaatsen naar het VROM-Opleidings Centrum.

ad b.

Voor de ontwikkeling en implementatie van een aantal beleidsprioriteiten op het gebied van de volkshuisvesting (zoals Nota Wonen, ISV) is structureel extra capaciteit benodigd.

ad c.

Nadere uitwerking van de taakstellingen regeerakkoord heeft binnen het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer geleid tot een aanpassing van de reeds verwerkte taakstellingen in 1999.

Overzicht verwachte gemiddelde bezetting per directie in fte's

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Algemene leiding / Bureau DG	14,5	14,8	14,8	10,9	10,9	10,9	10,9
Voorzitters Huurcommissies	12,1	11,9	11,9	11,9	11,9	11,9	11,9
Financiën, Strategie & Control	16,6	20,3	20,3	20,3	20,3	20,3	20,3
Bestuursdienst	104,0	105,0	105,0	105,0	105,0	105,0	105,0
Informatie, Beheer en Subsidieregelingen i.o.	175,6	533,2	519,3	519,3	519,3	519,3	519,3
waarvan:							
Reken- en Administratiecentrum	175,6	149,1	143,1	143,1	143,1	143,1	143,1
Hoofdafdeling Individuele Huursubsidie (HIS)		384,1	376,2	376,2	376,2	376,2	376,2
Marktdiensten totaal	799,4	450,1	448,1	448,1	448,1	448,1	448,1
waarvan:							
Marktdiensten centraal (incl. KOL en NWI)	10,4	18,8	16,8	16,8	16,8	16,8	16,8
Hoofdafdeling Individuele Huursubsidie (HIS)	358,4						
Hoofdafdeling Huurgeschillen (HHG)	267,7	264,3	264,3	264,3	264,3	264,3	264,3
Inspecties van de Volkshuisvesting (IVH)	162,9	167,0	167,0	167,0	167,0	167,0	167,0
Onverdeeld		– 24,7					
	1 122,2	1 110,6	1 119,4	1 115,5	1 115,5	1 115,5	1 115,5

Toelichting:

De taken en werkzaamheden van de verschillende directies binnen het DGVH kunnen als volgt worden toegelicht.

Binnen de directie «Financiën, Strategie en Control» ligt de nadruk van de werkzaamheden op de strategie-ontwikkeling. Strategie-ontwikkeling betreft met name de strategische advisering op het gebied van beleid en beheer.

Binnen de directie «Bestuursdienst» vindt onder andere de instrumentering van (nieuw) beleid plaats. Dit betreft met name de vormgeving/uitwerking van de vastgestelde beleidskaders in de vorm van concrete beleidsinstrumenten en adviseringen richting bewindslieden en parlement.

De uitvoerende werkzaamheden vinden plaats binnen de directie «Informatie, Beheer en Subsidieregelingen i.o.» (IBS i.o.) voor wat betreft de uitvoering van de huursubsidie en de overige regelingen en de directie «Marktdiensten» voor wat betreft de werkzaamheden van de secretariaten huurcommissies (HHG). Deze werkzaamheden hebben voornamelijk betrekking op het, volgens afgesproken richtlijnen, uitvoeren van het vastgestelde beleid alsook de advisering over uitvoeringsgerichte aspecten van nieuw beleid.

Bij de directie «Marktdiensten» ligt bij de inspecties volkshuisvesting de nadruk tevens op toezichthoudende en monitoringswerkzaamheden. Deze werkzaamheden hebben voornamelijk betrekking op het, veelal in overleg met de betrokken volkshuisvestingspartijen, volgen van de relevante ontwikkelingen en de toetsing van de bestaande beleidskaders in de praktijk. De resultaten van deze werkzaamheden vormen veelal de input voor te ontwikkelen/aan te passen strategische beleidskaders en of instrumenten op het gebied van de volkshuisvesting.

De gevolgen, in personele aantallen, van de bij het te voeren beleid genoemde ontwikkelingen zijn in bovenstaand overzicht niet verwerkt. Dit zal geschieden zodra de personele consequenties bekend zijn.

Post-actieven

Verdeling van de uitgaven voor post-actieven over de verschillende categorieën (in NLG1000)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Wachtgeldgarantieregeling 1987	6 381	6 171	5 275	5 033	4 859	4 838	4 838
Uitkeringsregeling 1966	1 489	1 551	1 386	1 317	998	986	986
Overige uitkeringsregelingen	716	537	459	410	350	324	324
Overige kosten flankerend beleid	504	1 300	300	300	300	300	300
Totaal	9 090	9 559	7 420	7 060	6 507	6 448	6 448

Toelichting:

Vanwege het relatief grote budgettaire beslag van de Uitkeringsregeling 1966 (de uitkeringsregeling voor tijdelijk personeel) in verhouding tot de andere kleinere uitkeringsregelingen, is met ingang van de Ontwerp-begroting 1999 deze uitkeringsregeling afzonderlijk zichtbaar gemaakt. Daarmee vormen het Rijkswachtgeldbesluit 1959 en de WWV-maatregel tezamen de «overige uitkeringsregelingen».

In onderstaand overzicht is voor de wachtgeldgarantieregeling 1987 het aantal uitkeringsgerechtigden per jaar en het verloop van deze aantallen per jaar weergegeven.

Geraamde in- en uitstroom bij de wachtgeldgarantieregeling 1987

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Begin van het jaar	134	126	123	109	110	106	97
Geraamde instroom	2	7	2	2	2	2	2
Geraamde uitstroom	10	10	16	1	6	11	13
Eind van het jaar	126	123	109	110	106	97	86

Toelichting:

Als gevolg van late aanmelding van uitkeringsgerechtigden bij de dienst USZO en aan de hand van, na controles noodzakelijk gebleken, correcties wijken de aantallen voor 1998 af van de aantallen opgenomen in de jaarverantwoording 1998. De forse afname van het aantal post-actieven in 2000 is het gevolg van een hoge uitstroom uit de regeling van mensen die in de periode 1994–1996 zijn ingestroomd en in 2000 65 jaar oud worden en derhalve overgaan naar de AOW.

Algemene materiële uitgaven

De persoonsgebonden uitgaven per fte ambtelijk personeel (in NLG1)

Herziene raming 1998	realisatie 1998	Ontwerp-begroting 1999	Herziene raming 1999	Ontwerp-begroting 2000
5 912	6 393	5 956	n.v.t.	n.v.t.

Toelichting:

In het kader van het integraal management worden met ingang van 1999 de materiële en personele budgetten op artikelonderdeel begroot. Het begrip persoonsgebonden uitgaven beslaat een deel van het artikelonderdeel Algemene Materiële Uitgaven. In de raming worden deze uitgaven niet meer apart opgenomen. Wel kan achteraf vanuit de boekhouding de realisatie worden geleverd.

03.03 Onderzoek

Het te voeren beleid

Bij het onderzoek op het terrein van de volkshuisvesting is een drietal soorten te onderscheiden te weten strategisch, beleids- en basis-onderzoek.

Het strategisch onderzoek is vooral gericht op het ontwikkelen van bouwstenen voor de koersbepaling van het volkshuisvestingsbeleid voor de middellange en langere termijn.

De uitwerking van de Nota Wonen in de 21^e eeuw, die in het jaar 2000 zal verschijnen, is voor het jaar 2000 leidend bij de programmering van het

strategisch onderzoek. In dat verband zijn de nadere uitwerking en onderbouwing van een kwaliteits- en locatiebeleid, het doelgroepenbeleid (waaronder ouderen en zorg) en de sturing bij het volkshuisvestingsbeleid belangrijke onderwerpen.

Het beleidsonderzoek is vooral gericht op de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. Het is in sterke mate gekoppeld aan beleidsthema's en -projecten.

Bij het thema **«Woningbouw»** gaat de aandacht in het onderzoek vooral uit naar de voortgang van de woningbouw in het algemeen en in de Vinex-locaties in het bijzonder. Andere aspecten binnen dit thema zijn de kwaliteit van gerealiseerde woningen en de omgeving alsmede de prijzen van nieuwbouwwoningen. Een belangrijk deel van het voorgenomen onderzoek betreft dan ook het volgen en zo nodig verklaren en evalueren van ontwikkelingen op deze aspecten. Een bijzonder accent ligt daarbij op het grondbeleid.

Een volgend thema is **«Stedelijke vernieuwing»**. Een deel van het onderzoek zal betrekking hebben op de implementatie van het investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV). Zo zal een eerste evaluatie plaatsvinden van de door gemeenten ingediende ontwikkelingsprogramma's. Bij het onderzoek zal de aandacht verder uitgaan naar de samenhang tussen de fysieke, economische en sociale component van stedelijke vernieuwing in concrete projecten. Tenslotte zal in het jaar 2000 een evaluatie plaatsvinden van de Tijdelijke regeling herstructurering. Het thema **«Betaalbaarheid»** betreft onder meer het huurbeleid en de ontwikkeling van de woonlasten van zowel huurders als kopers. Wat de huurders betreft worden zowel de ontwikkeling van de huren gevolgd als die van de bijkomende woonuitgaven en ontwikkelingen op het gebied van individuele huursubsidie. Verder is in het jaar 2000 een evaluatie voorgenomen van de nieuwe Huursubsidiewet. Voorts zal het convenant met de koepels van verhuurders over de stijging van huren die in de buurt van de grens voor huursubsidie liggen worden gevolgd.

Het onderzoek op het thema **«Corporaties»** zal, mede naar aanleiding van het voorgestelde beleid in de Nota Wonen in de 21^e eeuw, in het jaar 2000 vooral in het teken staan van de toekomstige positie en rol van de woningcorporaties. Afhankelijk van de besluitvorming over de ordening en sturing van de volkshuisvesting en de rol van de corporaties daarbij is het toezicht op de corporaties en daarmee samenhangende instituties mogelijk onderwerp voor onderzoek evenals de organisatiestructuren en holdingsconstructies bij corporaties.

In 1999 is bij het thema **«Sociale as en doelgroepen»** vooral inzicht verkregen in het begrip «doelgroep» zoals dat wordt gehanteerd bij verschillende overheidsinstanties alsmede in het doelgroepenbeleid van actoren op gemeentelijk niveau. In aansluiting daarop zal het onderzoek in het jaar 2000 op dit thema vooral zijn gericht op de uitwerking van beleidskeuzen zoals verwoord in de Nota Wonen in de 21^e eeuw.

Het thema **«Wonen en zorg»** heeft betrekking op doelgroepen die een zorgbehoefte zullen hebben, zoals ouderen en gehandicapten. Het onderzoek op dit thema betreft onder meer het volgen van de woningbehoefte en zorgvraag in relatie tot het aanbod van woningen en zorg. Daarnaast zal, mede als follow-up van de Nota Wonen in de 21^e eeuw, onderzoek plaatsvinden naar specifieke beleidsthema's op dit terrein zoals nieuwe woon- en zorgarrangementen, woningaanpassing, samenwerking tussen woningcorporaties en zorgaanbieders en ontwikkelingen in de AWBZ.

Onderzoek «**Bouwregelgeving en Duurzaam bouwen**». In het regeerakkoord is een drastische vereenvoudiging van de bouwregelgeving aangekondigd rekening houdend met duurzaam bouwen in het algemeen en strengere isolatie-eisen in het bijzonder (=energiebesparing). De uitwerking van deze voornemens vindt plaats in combinatie met de uitwerking uit het MDW-traject en het Plan van aanpak Duurzaam bouwen 2000. Bij de uitvoering vindt overleg plaats met de bouwpartners uit het Overlegplatform Bouwregelgeving. Onderzoeksthema's waarin wordt voorzien zijn:

- onderzoek naar vereenvoudiging van Woningwet en Bouwbesluit ondermeer via verbetering van aansprakelijkheid, (deel-)certificering van het vergunningsstelsel, uniformering van de eisen uit de bouwregelgeving en integratie van regelgeving;
- verdere analyse van geselecteerde niet-materiaalgerelateerde Dubo-maatregelen (bijvoorbeeld waterbesparing) ten aanzien van milieu-effectiviteit, kosten en handhaafbaarheid;
- de verdere ontwikkeling van een normatieve bepalingsmethode voor het meten van het milieu-effect van bouwmaterialen op basis van de levenscyclusanalyse (LCA);
- het uitvoeren van een communicatieplan gericht op de beoordeling van de bruikbaarheid van voorschriften en de bevordering van de praktische toepassing ervan.

Tenslotte zal aandacht worden besteed aan de verdere uitwerking van het systeem van normalisatie en certificatie, waarmee de bouwregelgeving kan inspelen op nieuwe ontwikkelingen in de bouwsector. Aangezien het hier om terugkerende activiteiten gaat, wordt gezocht naar een alternatieve vorm van financiering (bijvoorbeeld door middel van meerjarencontracten) die beter aansluit bij deze activiteiten. Daarbij wordt mede in verband met het Europees kader voorzien in:

- de normalisatie van de vereiste bepalingsmethoden en
- onderzoek en ontwikkeling van de bijbehorende systematiek van certificatie en verificatie.

Het «**basisonderzoek**» is gericht op de structurele informatievoorziening van het DGVH. Bij deze informatievoorziening zijn vooral vraag- en aanbodkant van de woningmarkt in beeld.

Daarnaast krijgt ook de leefbaarheid in de steden en dorpen respectievelijk wijken en buurten toenemende aandacht bij genoemde informatievoorziening.

Om de ontwikkelingen aan de vraagkant van de woningmarkt in beeld te brengen zal in het jaar 2000 binnen het nieuwe WBO een aantal nieuwe modules worden ontwikkeld om de informatievragen rond (toekomstige) beleidsontwikkelingen verder te optimaliseren en de gewenste informatie op een goede wijze in te passen in het monitoringtraject van het ISV. In het jaar 2000 starten de voorbereidingen voor de volgende PRIMOS-prognose die in het jaar 2001 zal worden uitgebracht.

Bij de aanbodkant gaat het zowel om de nieuwbouw als de bestaande bouwvoorraad. De informatievoorziening over de nieuwbouw is ook in het jaar 2000 een belangrijk element in het basisonderzoek. De Monitor nieuwe woningen zal in het jaar 2000 worden voortgezet. Wat de informatievoorziening over de bestaande voorraad betreft zijn in het jaar 2000 vervolgactiviteiten op de in 1999 opgedragen Kwalitatieve woningregistratie (KWR2000+) aan de orde. Dit betreft onder meer het ontwikkelen van een milieumodule en een onderzoek naar mogelijkheden om gemeenten en andere partijen aan te laten sluiten op de KWR 2000+.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	17 299	13 720	14 970	14 920	33 820	
1e suppletore begroting 1999	- 1 293					
Nieuwe wijzigingen	5 802	- 50	- 550	- 825	- 825	
Stand ontwerpbegroting 2000	21 808	13 670	14 420	14 095	32 995	14 145
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	9 896	6 203	6 544	6 396	14 972	6 419

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	20 182	16 020	19 120	16 340	19 830	
1e suppletore begroting 1999	- 2 131	- 1 078				
Nieuwe wijzigingen	2002	3 750	- 550	- 825	- 825	
Stand ontwerpbegroting 2000	20 053	18 692	18 570	15 515	19 005	19 005
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	9 100	8 482	8 427	7 040	8 624	8 624

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

	Openstaande stand verplichtingen t/m 1998	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:								
03.01 Onderzoek op het gebied van wonen	7 679	8 515	6 831	5 750	5 850	5 575	5 575	5 575
03.02 Onderzoek naar de woningbehoefte en de kwaliteit van de woningvoorraad	15 776	3 748	10 977	3 920	4 570	4 520	23 420	4 570
03.03 Onderzoek op het gebied van bouwregelgeving en duurzaam bouwen			4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Totaal	23 455	12 263	21 808	13 670	14 420	14 095	32 995	14 145
Uitgaven:								
03.01 Onderzoek op het gebied van wonen		7 831	5 630	6 272	5 850	5 575	5 575	5 575
03.02 Onderzoek naar de woningbehoefte en de kwaliteit van de woningvoorraad		7 148	12 423	9 420	8 720	5 940	9 430	9 430
03.03 Onderzoek op het gebied van bouwregelgeving en duurzaam bouwen			2000	3 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Totaal		14 979	20 053	18 692	18 570	15 515	19 005	19 005

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>					
Specifieke mutaties:					
a. naar 01.01.06 ten behoeve van bijdrage aan VROM-brede onderzoeken	- 244				
b. invulling regeerakkoord-taakstelling	- 154	- 550	- 550	- 825	- 825
<i>Verplichtingen niet gelijk aan uitgaven</i>					
Specifieke mutaties:					
c. budgetaanpassing onderzoek KWR 2000+					
– verplichtingen	5 200	500			
– uitgaven	2 000	3 700			
d. extra onderzoek naar fundering- en betonschade					
– verplichtingen	1 000				
– uitgaven	400	600			

Specifieke mutaties

ad a.

Het departementale Coördinatie Overleg Onderzoek draagt zorg voor de coördinatie van VROM-brede onderzoeken. Tevens is er de mogelijkheid van kennisuitwisseling bijvoorbeeld met universiteiten. De mutatie betreft de DGVH-bijdrage voor 1999.

ad b.

Een nadere uitwerking van de taakstellingen regeerakkoord heeft binnen het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer geleid tot een aanpassing van de reeds verwerkte taakstellingen in 1999 en tot een verdere invulling van de taakstellingen voor 2000 en volgende jaren. Als gevolg hiervan is ook het onderzoeksbudget aangepast hetgeen zal leiden tot een beperking van het door het DGVH uit te voeren onderzoek in de komende jaren. In het kader van de jaarlijkse onderzoeksplannen zal hieraan invulling worden gegeven.

ad c.

Het betreft hier een budgetaanpassing ten behoeve van de Kwalitatieve woningregistratie (KWR). Het KWR is een belangrijk onderzoek voor evaluatie en ontwikkeling van beleid op de thema's stedelijke vernieuwing, doelgroepenbeleid, energiebesparing en milieu/duurzaam bouwen. Met deze mutatie is in de periode 1999 tot en met 2000 totaal f 10,2 mln beschikbaar voor de KWR 2000+. Het budget van het voorgaande KWR had een vergelijkbare omvang.

ad d.

De mutatie vloeit voort uit een toezegging aan de Tweede Kamer (brief van de Staatssecretaris van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer aan Tweede Kamer d.d.12 februari 1999) om een fundamenteel (methodisch bepalen van) en innovatief onderzoek uit te voeren naar problemen bij funderingen met houten palen, en om de nationale omvang van de problematiek van betonschade bij vloeren in kaart te brengen.

Over de resultaten van dit onderzoek zal de Tweede Kamer in de 2e helft van het jaar 2000 worden geïnformeerd. Dan zal de noodzaak kunnen worden gezien voor vervolgstapen.

03.05 Volkshuisvestingsinstellingen, experimenten en kennisoverdracht

Het te voeren beleid

Het beleid inzake de bijdragen aan instellingen, die op het terrein van de volkshuisvesting actief zijn op het gebied van kwaliteitszorg, opleidingen en kennisoverdracht, is ook in 2000 gericht op het verlenen van bijdragen aan programma's en projecten van organisaties buiten het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Uitgangspunt daarbij is dat dergelijke activiteiten bijdragen aan de ontwikkeling en uitvoering van het volkshuisvestingsbeleid, zoals verwoord in de algemene beleidsmatige toelichting van de Memorie van Toelichting.

Organisaties die (op basis van een jaarprogramma) bijdragen ontvangen zijn de stichting Bouwkwiteit (SBK), het Nederlands Normalisatie-Instituut (NNI) en het Bouwcentrum.

Deze bijdragen zijn onder meer bestemd voor activiteiten op het gebied van kwaliteitsverklaringen voor bouwproducten en voor het ontwikkelen en onderhouden van normen op het gebied van het bouwen.

Aan de Netherlands Graduate School of Housing and Urban Research (NETHUR) zal in het kader van de voorgenomen tweede driejarige samenwerkingsovereenkomst met VROM-DGVH ook in 2000 een bijdrage worden verleend ter bevordering van post-doctoraal onderzoek en onderwijs en kennisuitwisseling op het gebied van de volkshuisvesting.

Naar verwachting zullen in het jaar 2000 beleidsprojecten als bijvoorbeeld de «Nota Wonen in de 21^e eeuw», de implementatie van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) en projecten op het terrein van Bouwregelgeving en Duurzaam bouwen (Dubo) de nodige kennisoverdrachtsactiviteiten met zich meebrengen.

De Stichting Stuurgroep Experimenten Volkshuisvestingsbeleid (SEV) geeft uitvoering aan het experimentenbeleid van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer op onder meer het terrein van de volkshuisvesting. De SEV adviseert over nieuwe ideeën op het gebied van de volkshuisvesting en beproeft deze in de praktijk. De SEV biedt verder een platform voor uitwisseling van kennis over en ervaringen met de uitgevoerde experimenten.

Om genoemd experimentenbeleid optimaal uit te voeren is in het begrotingsjaar 1997 met de SEV een meerjarenafspraak gemaakt tot en met het jaar 2001.

De uitgaven op het terrein van de internationale volkshuisvestingsaangelegenheden hebben vooral betrekking op kennis- en ervaringsuitwisseling in het kader van Habitat, de Europese Unie en activiteiten in het kader van de samenwerking tussen het Zuidafrikaanse Ministry of Housing en het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. In samenhang hiermee is ondermeer in 1998 samen met het Ministerie van Buitenlandse Zaken een 3-jarige verplichting aangegaan met de Stichting Habitat Platform.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	7 424	7 910	24 950	8 910	9 410	
1e suppletore begroting 1999	- 1 000	- 1 000				
Nieuwe wijzigingen	86					
Stand ontwerpbegroting 2000	6 510	6 910	24 950	8 910	9 410	9 410
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	2 954	3 136	11 322	4 043	4 270	4 270

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	12 193	12 781	13 295	13 020	14 410	
1e suppletore begroting 1999	4 433					
Nieuwe wijzigingen	- 1 914	1 000	1 000			
Stand ontwerpbegroting 2000	14 712	13 781	14 295	13 020	14 410	14 410
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	6 676	6 254	6 487	5 908	6 539	6 539

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

Openstaande stand verplichtingen t/m 1998			Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:									
05.01	Volkshuisvestings- instellingen	1 692	1 341	1 323	1 323	1 323	1 323	1 323	1 323
05.02	Experimenten en kennisoverdracht	20 098	2 578	3 150	3 650	20 690	4 650	5 150	5 150
05.03	Internationale Volks- huisvestingsinstellingen	3 227	3 731	2 037	1 937	2 937	2 937	2 937	2 937
Totaal		25 017	7 650	6 510	6 910	24 950	8 910	9 410	9 410
Uitgaven:									
05.01	Volkshuisvestings- instellingen		1 240	1 905	1 376	1 323	1 323	1 323	1 323
05.02	Experimenten en kennisoverdracht		6 597	8 998	9 420	10 235	8 760	10 150	10 150
05.03	Internationale Volks- huisvestings- instellingen		1 432	3 809	2 985	2 737	2 937	2 937	2 937
Totaal			9 269	14 712	13 781	14 295	13 020	14 410	14 410

Toelichting op de raming:

Voorzien wordt dat in het jaar 2001 opnieuw een meerjarenafspraak met de SEV wordt gemaakt. Dit verklaart het hoge niveau van de verplichtingenraming 2001 bij artikelonderdeel 03.05.02.

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>					
Specifieke mutaties:					
a. Correctie regeerakkoord-taakstelling	86				
<i>Verplichtingen niet gelijk aan uitgaven</i>					
Specifieke mutaties					
b. Aanpassing uitfinancieringsbudgetten voor experimenten en kennisoverdracht					
– uitgaven	– 2 000	1 000	1 000		

Specifieke mutaties

ad a.

Een nadere uitwerking van de taakstellingen regeerakkoord heeft binnen het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer geleid tot een aanpassing van de reeds verwerkte taakstellingen in 1999.

03.06 Woonconsumenten*Het te voeren beleid*

Teneinde de positie van woonconsumenten te versterken, wordt een bijdrage gegeven in de kosten van een aantal landelijke woonconsumentenorganisaties. Het betreft een bijdrage in de kosten van scholing van woonconsumenten en bijdragen in de exploitatiekosten en projecten.

De navolgende woonconsumentenorganisaties ontvangen subsidie ten behoeve van scholingsactiviteiten:

- De Vereniging Eigen Huis
- De Nederlandse Woonbond
- De Stichting Landelijk Contact van de Vrouwenadviescommissies (VAC's) voor de woningbouw.

De Nederlandse Woonbond, de Stichting Landelijk Contact van de VAC's en het Centraal Coördinatiepunt ter bevordering van de Toegankelijkheid voor Gehandicapten (CCPT) ontvangen (tevens) een bijdrage in de exploitatielasten.

Met de Nederlandse Woonbond en de Stichting Landelijk Contact van de VAC's zijn afspraken gemaakt over het omzetten van de exploitatie gerichte bijdragen naar projectgebonden bijdragen. Daarmee wordt een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering van de betrokken organisaties bevorderd.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999= Stand ontwerpbegroting 2000	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	1 502	1 502	1 502	1 502	1 502	1 502

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999= Stand ontwerpbegroting 2000	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	1 502	1 502	1 502	1 502	1 502	1 502

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

	Openstaande stand verplichtingen t/m 1998	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:								
06.02 Scholing van woon- consumenten	621	621	621	621	621	621	621	621
06.03 Subsidies aan woon- consumentenorganisaties	2 590	2 590	2 690	2 690	2 690	2 690	2 690	2 690
Totaal	3 211	3 211	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311
Uitgaven:								
06.02 Scholing van woon- consumenten		621	621	621	621	621	621	621
06.03 Subsidies aan woon- consumentenorganisaties		2 695	2 690	2 690	2 690	2 690	2 690	2 690
Totaal		3 316	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311	3 311

03.12 Garanties

Het te voeren beleid

In het verleden is het Rijk garantieverplichtingen aangegaan voor de bouw van woningen en woongebouwen. Voor nieuw te bouwen woningen worden geen garanties meer verstrekt. Deze taak is door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) overgenomen, waarbij het Rijk als tertiaire achtervang fungeert.

De Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) heeft met ingang van 1 januari 1995 de garantieverstreking op koopwoningen op zich genomen. De kosten van het fonds worden onder meer gedekt uit de door de kopers te betalen risico-vergoedingen. Verder heeft het WEW de tot 1 januari 1995 door het Rijk (voor 50%) verstrekte garanties overgenomen. Indien de hiervoor in 1995 verstrekte eenmalige bijdrage te laag blijkt te

zijn, hetgeen nu niet in de lijn der verwachting ligt mede gezien de rentestand, dan is het Rijk in de periode tot en met 2006 verplicht tot een bijdrage in een tekort van maximaal f 102 mln.

Uitgaven

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999 =	0	0	7 000	10 000	10 000	
Stand ontwerpbegroting 2000	0	0	7 000	10 000	10 000	10 000
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	0	0	3 176	4 538	4 538	4 538

Overzichten risico-ontwikkeling uitstaande garantie-verplichtingen

In onderstaande overzichten is rekening gehouden met een forse afbouw van de voor het Rijk uitstaande risico's in het jaar 1999 als gevolg van de uitvoering van de vrijwaringsconstructies door het WSW met betrekking tot reeds afgegeven contragaranties. Een klein deel van deze gegarandeerde leningen zal niet in de borgingsconstructie meegaan. De vrijwaringsconstructie is niet van toepassing op leningen van niet-winstbeogende instellingen. Met de uitvoering van de vrijwaringsconstructies wordt – door middel van een raming – rekening gehouden bij de gepresenteerde ontwikkelingen in de komende jaren.

Andere mogelijke wijzigingen in uitstaande garanties (zoals aflossingen, rentebijtellings, gerealiseerde risico's en verleende (nieuwe) garanties) zijn bij de betreffende regelingen niet van toepassing en/of worden niet geraamd. Ingeval dergelijke wijzigingen in de loop van een jaar wel (mochten) optreden, dan wordt dit in de verantwoording opgenomen en toegelicht.

– Onderdeel: Huurwoningen geëxploiteerd door woningcorporaties respectievelijk non profit-instellingen (100% deelname in het verlies) (in NLG1mld)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Garantieplafond	33,3	18,9	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9
Uitstaand renterisico							
Uitstaand risico per 1 januari	33,3	18,9	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9
Aflossingen							
(rente) bijtellings	0,5						
gerealiseerd risico							
vervallen garanties	– 14,9	– 10,0					
verleende garanties							
Uitstaand risico per 31 december	18,9	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9

De garantieverplichtingen worden vastgesteld aan de hand van de subsidiegegevens van de Beschikking geldelijke steun huurwoningen 1975. Hierbij is aangenomen dat het per ultimo van een jaar geïnvesteerd

vermogen van complexen gefinancierd met gegarandeerde kapitaalmarktleningen, ontleend aan dat subsidiebestand, een reële benadering vormt van het schuldrestant op die datum.

Tot deze garantieverplichtingen behoren de Rijksgaranties die destijds door het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer zijn verleend aan een aantal stichtingen in de voormalige IJsselmeerpolder (Lelystad /Almere).

– Onderdeel: Verbetering van woningwetwoningen (inclusief warmte-isolatie) (100% deelname in het verlies) (in NLG1mld)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Garantieplafond	1,1	0,9	0,7	0,5	0,3	0,1	
Uitstaand renterisico							
Uitstaand risico per 1 januari	1,1	0,9	0,7	0,5	0,3	0,1	
Aflossingen (rente) bijtellingen gerealiseerd risico vervallen garanties verleende garanties	- 0,2	- 0,2	- 0,2	- 0,2	- 0,2	- 0,1	
Uitstaand risico per 31 december	0,9	0,7	0,5	0,3	0,1	0,0	

De bovenstaande gegevens zijn gebaseerd op de afgegeven garantiebeschikkingen in voorgaande jaren. Aan deze gegevens ontbreken de actuele schuldrestanten, er is derhalve uitgegaan van de gegarandeerde leningen.

– Onderdeel: Eigen woningen en eigen woonwagens (50% deelname in het verlies) (in NLG1mln)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Garantieplafond	102	102	102	102	102	102	102
Uitstaand renterisico							
Uitstaand risico per 1 januari	102	102	102	102	102	102	102
Aflossingen (rente) bijtellingen gerealiseerd risico vervallen garanties verleende garanties							
Uitstaand risico per 31 december	102	102	102	102	102	102	102

De verplichting voor het Rijk aan het WEW van f 102 mln is in bovenstaand overzicht als restant-risico opgenomen voor 1999 en latere jaren.

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Garantieplafond	240	210	180	150	120	90	60
Uitstaand renterisico							
Uitstaand risico per 1 januari	240	210	180	150	120	90	60
Aflossingen (rente) bijtellingen gerealiseerd risico vervallen garanties verleende garanties	– 30	– 30	– 30	– 30	– 30	– 30	– 30
Uitstaand risico per 31 december	210	180	150	120	90	60	30

Er is bij het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer een administratie ten aanzien van de verleende garanties ten behoeve van studentenhuisvesting in wooneenheden die tot stand zijn gekomen onder het subsidieregime van het toenmalige Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen en het toenmalige Ministerie van Landbouw en Visserij. Aan de hand van deze administratie wordt een vooruitberekening gemaakt van het uitstaande risico in de komende jaren.

03.15 Bijzondere aandachtsgroepen

Het te voeren beleid

Begin 1999 is voor het artikelonderdeel 03.15.02 «Woonwagengewoners» de mogelijkheid voor afkoop van de subsidies voor woonwagens en standplaatsen geopend. De verwachting was dat alle betrokken gemeenten zouden deelnemen aan de afkoop. De begroting werd daarop afgestemd (zie het gestelde onder artikel 03.80 «Afkoop subsidies woonwagens en standplaatsen»). 90% van de gemeenten heeft nu ingestemd met de afkoop, 4% van de gemeenten wilde geen gebruik maken van de afkoop, 6% heeft niet of te laat gereageerd. Bij 2^e supplementaire begroting 1999 zal alsnog een budget voor die gemeenten worden opgenomen waarvan de woonwagens en standplaatsen hun traditionele subsidie behouden.

Het aantal ouderen, waaronder zij met behoefte aan diensten en zorg, en ook anderen die met begeleiding zelfstandig kunnen wonen (gehandicapten, psychiatrische patiënten) zal in de komende jaren fors groeien. Deze doelgroepen stellen specifieke eisen aan de woning en de woonomgeving, de zorg en de dienstverlening. Het is een vereiste en beleidsprioriteit om een goede samenhang te bereiken met een juiste afstemming door alle betrokkenen op de terreinen wonen, zorg en dienstverlening. Als oudere of andere die met begeleiding zelfstandig kan wonen moet men in de gelegenheid worden gesteld om uiteindelijk zelf te kunnen kiezen welk (haalbaar en betaalbaar) pakket van wonen, zorg en dienstverlening het best bij de eigen situatie past.

Conform het regeerakkoord wordt een Woonzorgstimuleringsfonds overwogen in relatie tot de mogelijkheden die corporaties hebben; dit met het oog op de verbetering van de coördinatie van wonen, zorg en

dienstverlening op lokaal en regionaal niveau en vergroting van het aanbod. De vraag naar samenhangende, op maat geleverde woon-, zorg- en dienstenpakketten neemt toe niet alleen bij ouderen maar ook bij andere kwetsbare groepen. Oorzaken zijn de demografische ontwikkelingen en het substitutiebeleid van de overheid alsmede de voorkeuren van de betrokkenen zelf. Bij de besluitvorming over het al dan niet instellen van een Woonzorgstimuleringsfonds zal – gezien het intersectorale karakter ervan – ook de bereidheid van andere partijen om financieel te participeren, een belangrijke rol spelen.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999						
1e suppletore begroting 1999	2000					
Nieuwe wijzigingen		48 250	40 750	38 250		
Stand ontwerpbegroting 2000	2000	48 250	40 750	38 250	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	908	21 895	18 492	17 357	0	0

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	112 528	104 900	87 200	83 200	83 200	
1e suppletore begroting 1999	– 29 277	– 26 700	– 20 500	– 20 500	– 20 500	
Nieuwe wijzigingen		48 250	40 750	38 250		
Stand ontwerpbegroting 2000	83 251	126 450	107 450	100 950	62 700	62 700
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	37 778	57 381	48 759	45 809	28 452	28 452

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

	Openstaande stand verplichtingen t/m 1998	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:								
15.01 Huisvesting gehandicap- ten	606 494	2 152	2000					
15.02 Woonwagenbewoners	180 663							
15.06 Knelpunten ouderen- beleid	24 023	17 946		48 250	40 750	38 250		
Totaal	811 180	20 098	2000	48 250	40 750	38 250		
Uitgaven:								
15.01 Huisvesting gehandicap- ten		86 285	70 728	66 700	66 700	62 700	62 700	62 700
15.02 Woonwagenbewoners		30 337						
15.06 Knelpunten ouderen- beleid		11 974	12 523	59 750	40 750	38 250		
Totaal		128 596	83 251	126 450	107 450	100 950	62 700	62 700

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>					
Specifieke mutaties:					
a. Van 03.16.01 t.b.v. voorbereiding Woonzorgstimuleringsfonds		48 250	40 750	38 250	

Specifieke mutaties

ad a.

Conform het regeerakkoord wordt een Woonzorgstimuleringsfonds overwogen. Vooruitlopend op nadere uitwerking en besluitvorming heeft een overboeking plaatsgevonden van reeds op het artikel 03.16 «Subject-subsidies» gereserveerde budgetten.

*Kengetallen en resultaten evaluatieonderzoek**Ramingskengetallen***Aantallen en gemiddelde bijdragen van de openstaande stand van de verplichtingen t/m 1998 voorzieningen gehandicapten en algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL)**

	Jaarlijkse bijdrage	ADL-clusters
Aantallen	17 926	43
Gemiddelde bijdrage in NLG1	31 935	791 153

Doelmatigheidskengetallen

De personele inzet die aan de afwikkeling van de gehandicaptenregeling wordt besteed heeft onder meer betrekking op administratieve werkzaamheden en het registratieproces. Uitgegaan is van de werkzaamheden die in de betreffende kalenderjaren worden uitgevoerd.

Doelmatigheidskengetallen gehandicaptenregeling (bedragen in NLG1mln)

	realisatie 1998	1999	2000	2001
Personele kosten	f 0,224	f 0,224	f 0,230	f 0,237
Automatiseringskosten	f 0,200	f 0,200	f 0,206	f 0,212
Totale uitvoeringskosten	f 0,424	f 0,424	f 0,436	f 0,449
Aantal beschikkingen	717	540	550	600
Uitvoeringskosten per bijdrage (in NLG1)	f 591	f 785	f 793	f 748

Toelichting:

De verschillen in de gemiddelde uitvoeringskosten per bijdrage worden veroorzaakt door per jaar verschillende aantallen beschikkingen. Verondersteld wordt dat het totaal van de uitvoeringskosten, in de periode 1998–2001, nagenoeg gelijk blijft.

Evaluatie:

De resultaten van de evaluatie van de liftenregeling zullen eind 1999 aan de Tweede Kamer worden aangeboden.

03.16 Subjectsubsidies

Het te voeren beleid

Huursubsidie is en blijft een belangrijk instrument voor huishoudens met lage inkomens. De nieuwe wet heeft er toe geleid dat de gemiddelde huursubsidiebijdrage is gestegen. Dit blijkt ook uit de realisatiecijfers van het tijdvak 1997–1998, waarbij de gemiddelde bijdragen gestegen zijn.

Op het terrein van de huursubsidie is in 1998 in drie gemeenten (Den Haag, Groningen en Alphen a/d Rijn) een pilot gestart waarbij door het koppelen van bestanden wordt bekeken of het «niet-gebruik» verder kan worden teruggedrongen. De uitkomsten van deze pilot worden in het jaar 2000 verwacht. Daarnaast is ter bestrijding van het niet gebruik de uiterste indieningstermijn voor eerste aanvragers voor het tijdvak 1999–2000 van 3 maanden opgerekt naar 12 maanden. Bovendien kunnen vervolg-aanvragers het gehele tijdvak huursubsidie aanvragen. Deze maatregel geldt voor alsnog alleen voor het tijdvak 1999–2000.

Per 1 juli 1999 is de maximale huurgrens ontdooid en verhoogd met het inflatiepercentage. Na overleg met de organisaties van verhuurders is hiertoe op 7 oktober 1998 een convenant afgesloten, waarbij onder andere over de maximale huurgrens de volgende afspraken zijn gemaakt. De korting op de huursubsidie in het geval dat de maximale huurgrens zou worden overschreden bij de zittende huurder is met terugwerkende kracht tot 1 juli 1998 ongedaan gemaakt. Verhuurders zullen bij huursubsidie-ontvangers met een huur in het segment rond de maximale huurgrens de huur in het huurrondejaar 1999–2000 met niet meer dan het inflatiepercentage verhogen. Het convenant is afgesloten voor een periode van twee jaar. In 1999 worden de uitkomsten van het eerste jaar geëvalueerd.

Het instrument van de prestatienormering, waarbij de verhuurders en gemeenten een grotere verantwoordelijkheid hebben bij de beheersing van de kosten zal per 1-7-1999 worden geëffectueerd. De bijdragestijging mag in het tijdvak 1998–1999 niet hoger zijn dan 3,3%. Voor het tijdvak 1999–2000 geldt een norm van 3,2%. De stijging van de gemiddelde bijdrage van tijdvak 1997–1998 ten opzichte van 1996–1997 bedroeg 6,1% en bleef daarmee onder de vastgestelde norm van 6,7%.

In het regeerakkoord en in de VROM-begroting 1999 is aangekondigd dat het eigen woningbezit onder mensen met lage inkomens zal worden bevorderd. In de Tweede Kamer is hiertoe een gewijzigd voorstel van wet uitgebracht (Bijdrage Eigen Woningbezit). Verwacht wordt dat deze medio 2000 in werking zal treden en tegelijk met het in werking treden van deze regeling zal de Gewenningsbijdrage Eigen Woning worden ingetrokken.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	3 189 602	3 351 358	3 483 750	3 605 050	3 676 250	
1e suppletore begroting 1999	27 300	12 700	- 7 600	- 12 900	- 2 300	
Nieuwe wijzigingen	498	- 48 250	- 40 750	- 38 250		
Stand ontwerpbegroting 2000	3 217 400	3 315 808	3 435 400	3 553 900	3 673 950	3 757 950
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	1 459 992	1 504 648	1 558 917	1 612 690	1 667 166	1 705 283

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	3 189 602	3 351 358	3 483 750	3 605 050	3 676 250	
1e suppletore begroting 1999	27 603	13 645	- 6 970	- 12 585	- 2 300	
Nieuwe wijzigingen	498	- 48 250	- 40 750	- 38 250		
Stand ontwerpbegroting 2000	3 217 703	3 316 753	3 436 030	3 554 215	3 673 950	3 757 950
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	1 460 129	1 505 077	1 559 202	1 612 832	1 667 166	1 705 283

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

	Openstaande stand verplichtingen t/m 1998	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:								
16.01 Huursubsidie	105 884	3 052 831	3 101 050	3 198 358	3 316 050	3 432 950	3 551 300	3 633 800
16.02 Huurgewennings- bijdragen			50	50	50	50	50	50
16.03 Vergoeding verhuurders		65 877	33 000	32 900	33 100	33 100	32 900	32 700
16.04 Bijdrage huurlasten		37 282	78 300	79 500	81 200	82 800	84 700	86 400
16.05 Gewenningssubsidie eigen woningbezit	2	3 379	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Totaal	105 886	3 159 369	3 217 400	3 315 808	3 435 400	3 553 900	3 673 950	3 757 950
Uitgaven:								
16.01 Huursubsidie		3 047 487	3 101 050	3 198 358	3 316 050	3 432 950	3 551 300	3 633 800
16.02 Huurgewennings- bijdragen			50	50	50	50	50	50
16.03 Vergoeding verhuurders		65 877	33 000	32 900	33 100	33 100	32 900	32 700
16.04 Bijdrage huurlasten		50 769	78 301	79 500	81 200	82 800	84 700	86 400
16.05 Gewenningssubsidie eigen woningbezit		1 205	5 302	5 945	5 630	5 315	5 000	5 000
Totaal		3 165 338	3 217 703	3 316 753	3 436 030	3 554 215	3 673 950	3 757 950

Bovenstaande overzichten betreffen jaarcijfers. De huursubsidie-systeem gaat uit van tijdvakbasis (1 juli tot 1 juli). In onderstaande tabel vindt u de totale uitgaven op artikelonderdeel 03.16.01 omgerekend naar tijdvakbasis.

Totale uitgaven artikelonderdeel 3.16.01 omgerekend naar tijdvakbasis (bedragen in NLG1mln)

1998–1999	1999–2000	2000–2001	2001–2002	2002–2003	2003–2004
3 077	3 174	3 302	3 414	3 511	3 593

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>					
Specifieke mutaties:					
a. Naar 03.15.06 i.v.m. voorbereiding Woonzorgstimuleringsfonds		– 48 250	– 40 750	– 38 250	
b. Taakstelling regeerakkoord 1998, correctie 1999 (inkoop)	498				

Specifieke mutaties

ad a.

Conform het regeerakkoord wordt een Woonzorgstimuleringsfonds overwogen. Vooruitlopend op nadere uitwerking en besluitvorming heeft een overboeking plaatsgevonden naar het artikelonderdeel 03.15.06 «Knelpunten ouderenbeleid»

ad b.

De in het regeerakkoord opgenomen doelmatigheidstaakstelling 1998 voor artikelonderdeel 03.16.03 «Vergoeding verhuurders» die in de begroting van 1999 is opgenomen wordt terug gedraaid.

Toelichting op de raming en ramingstechniek:

De ramingstechniek voor de huursubsidie bestaat uit het voorspellen en berekenen van de omvang van de subsidiebepalende factoren en het confronteren van deze factoren met het huursubsidiebeleid. De belangrijkste subsidiebepalende factoren zijn de samenstelling van huishoudens, leeftijd, inkomen, vermogen, huur en de omvang van de huursubsidie-gerechtigden. Op basis van realisatie-gegevens en prognoses, afkomstig van onder meer het CBS en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wordt het effect op het huursubsidiebeslag geraamd van:

- volkshuisvestingsfactoren (bouwproductie, huurontwikkeling);
- sociaal economische factoren (inkomensontwikkeling, werkloosheidsontwikkeling en werkgelegenheidsontwikkeling);
- demografische factoren (huishoudensvorming, individualisering, vergrijzing).

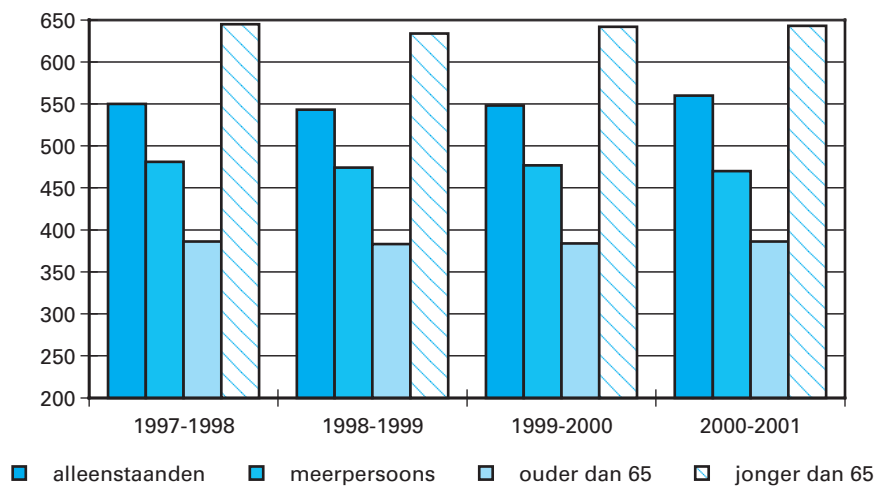
In de raming is conform de huurbrief rekening gehouden met een stijging van 2,9%, dit is lager dan bij de opgestelde begroting in 1999 en heeft dan ook geleid tot een verlaging van de raming ten opzichte van de begroting 1999.

Ramingskengetallen

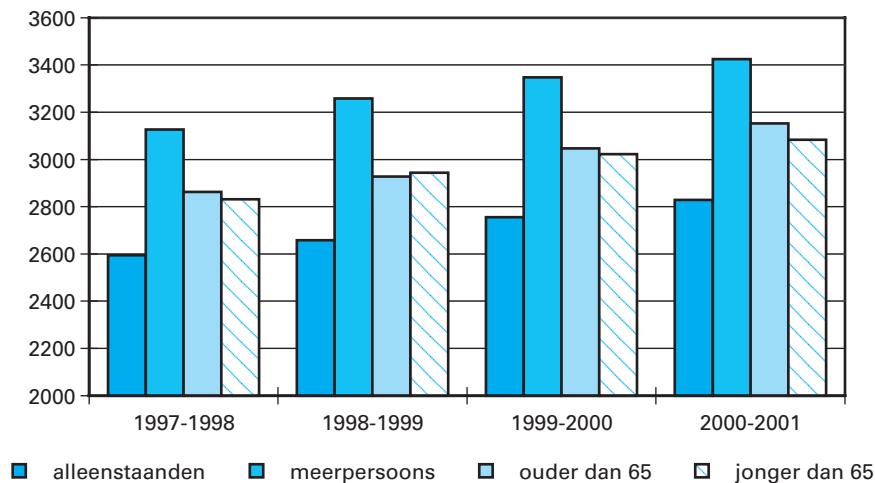
(bedragen in NLG1)

	Realisatie	Begroting	Herziene	Ontwerp-	Meerjarenperiode			
		1999	raming	begroting				
			begroting	2000				
			1999					
Tijdvakken	1997-1998	1998-1999	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Huursubsidie (16.01)								
Aantallen	1 039 416	999 000	1 017 000	1 025 000	1 029 000	1 032 000	1 030 000	1 025 000
Gemiddelde Subsidie	2 931	3 005	2 938	3 031	3 101	3 180	3 276	3 358
Vergoeding verhuurders (16.03)								
Aantallen	983 166	940 000	971 000	979 000	983 000	986 000	983 000	
Gemiddelde Subsidie	58	59	44	44	44	44	44	
Bijdrage huurlasten (16.04)								
Aantallen	16 325	13 000	14 240	21 100	21 100	21 100	21 100	
Gemiddelde Subsidie	2 858	1 300	2 675	2 753	2 833	2 915	3 000	
Gewenningssubsidie Eigen woningbezit (16.05)								
Aantallen	344	10 000	500	500	500	500	500	
Gemiddelde Subsidie	9 822	2000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	

Huursubsidie: aantallen naar huishoudtype per tijdvak

Huursubsidie: gemiddelde subsidie naar huishoudtype per tijdvak

Toelichting:

De aantallen en de gemiddelde subsidiebedragen hebben betrekking op de tijdvakken die lopen van 1 juli tot en met 30 juni en kunnen daardoor afwijken van de jaarbedragen uit de begroting.

Het aantal huishoudens dat huursubsidie voor het tijdvak 1997–1998 ontvangt is ten opzichte van het vorige tijdvak toegenomen met circa 60 000 aanvragen. De realisatie van de aantallen over 1997–1998 is inclusief het aantal huishoudens dat ondanks een te hoog vermogen toch huursubsidie heeft aangevraagd en welke dus een navordering kunnen verwachten. Vanwege het verschuiven van de peildatum van de vermogenstoets zal de controle om administratieve redenen pas dit jaar plaatsvinden. Op dit moment vindt er overleg met de Belastingdienst plaats om te kijken hoe de controle zo effectief mogelijk kan plaats vinden. Door het onzekere effect van deze vermogenstoets zijn de realisatiecijfers niet één op één te vergelijken met de geraamde aantallen en gemiddelde bedragen.

Vanwege de verwachte economische ontwikkeling zullen na het tijdvak 2001–2002 de aantallen weer licht teruglopen.

In totaal ontvingen in het tijdvak 1997–1998 ruim één miljoen huishoudens huursubsidie. In onderstaande tabel staat het totaal aantal huishoudens dat huursubsidie ontving boven de aftoppingsgrenzen in het tijdvak 1997–1998. De aftoppingsgrenzen bedroegen in dit tijdvak voor 1 of 2 persoon huishoudens f 823,- en voor huishoudens met meer dan 2 personen f 882,-

Aantal huishoudens dat huursubsidie ontvangt boven de aftoppingsgrenzen in tijdvak 1997–1998 uitgesplitst naar huishoudtype

	Absoluut (afgerond op honderdtallen)	Totaal aantal huishoudens (afgerond op honderdtallen)
Eenpersoonshuishoudens	14 800 (5,0%)	294 200
Meerpersoonshuishoudens	2 200 (0,6%)	374 100
Eenpersoonsouderenuishoudens	29 400 (11,5%)	255 600
Meerpersoonsouderenuishoudens	15 800 (14,8%)	106 800
Totaal	62 300 (6,0%)	1 030 700

De vergoeding verhuurders is aangepast conform de op 1 juli 1999 ingevoerde nieuwe systematiek kostenvergoeding verhuurders. Dit betekent een aanzienlijke daling van de gemiddelde subsidiebijdrage per aanvraag. Nu wordt uitgegaan van de volgende onkostenvergoeding.

Hoogte onkostenvergoeding bij huurmatiging en gemeentelijke voorschot-verstrekking

Uitwerking	In getallen	Niet BTW-plichtigen	BTW-plichtigen
Eerste 1 500	0 – 1 500	f 50,-	f 55,-
Overig	1 501 en volgende	f 30,-	f 33,-

Voor de Bijdrage Huurlasten respectievelijk Vangnetregeling is de gemiddelde bijdrage verhoogd ten opzichte van de eerder geraamde bijdragen. Dit komt mede door het feit dat een groot deel van de aanvragers die gebruik maken van de Vangnetregeling geen huursubsidie ontvangen. In eerste instantie werd er nog van uitgegaan dat de bijdrage in het kader van de Vangnetregeling aanvullend was op de huursubsidie.

Aantallen en kosten beschikte huursubsidie-aanvragen

	realisatie 1998	1999	2000
Kosten (in NLG1000)			
Apparaatskosten VROM			
primaire activiteiten	52,9	54,0	54,0
ondersteunend activiteiten	21,6	22,0	22,0
automatisering	15,2	16,0	16,0
Kosten vergoeding verhuurders	65,9	33,0	32,9
Declaratiekosten Gemeenten Vangnetregeling (vanaf 1 juli 1998)	8,2	18,8	22,3
Totaal kosten	163,8	143,8	147,2
Aantal beschikte aanvragen			
aantal beschikkingen Huursubsidie	1 215 460	1 021 000	1 027 00
aantal beschikkingen Vangnet (vanaf 1 juli 1998)	10 280	21 100	21 100
aantal beschikkingen GEW	344	500	500
Totaal aantal aanvragen	1 226 084	1 042 600	1 048 600
Kosten per aanvraag huursubsidie (in NLG1)	134	138	141

Toelichting:

Per 1 juli 1999 is de Hoofdafdeling Huursubsidie overgegaan naar de nieuwe directie Informatie, Beheer en Subsidieregelingen. Vanwege de administratieve wijzigingen die dit met zich heeft meegebracht is het niet meer mogelijk om de oude doelmatigheidskengetallen in de toekomst te reproduceren. Er is daarom gekozen om de doelmatigheidskengetallen te herzien. In bovenstaande tabel vindt u nieuwe doelmatigheidskengetallen. Het hoge aantal beschikte aanvragen in het realisatiejaar 1998 heeft een administratieve oorzaak. Vanwege achterstanden in 1997 in de administratieve verwerking is een groot aantal aanvragen pas in 1998 afgehandeld. Dit heeft een eenmalig hoger aantal aanvragen voor het jaar 1998 tot gevolg.

De in dit overzicht gepresenteerde aantallen beschikte aanvragen hebben betrekking op de verwerking in een kalenderjaar. De huursubsidie-systematiek is gebaseerd op tijdvakken die lopen van 1 juli tot 1 juli. Zij wijken om die reden af van de eerder gepresenteerde aantallen die op tijdvakbasis zijn weergegeven. Het aantal huursubsidie-aanvragen heeft betrekking op het aantal aanvragen dat heeft geleid tot een uitbetaling. Het aantal aanvragen dat niet leidt tot een positieve beschikking is ongeveer 5%.

Het aantal fte's dat betrokken is bij het behandelingsproces HS bedraagt 358,4 (dit aantal betreft het aantal vaste medewerkers en mensen met een tijdelijk contract en is exclusief uitzendkrachten en externen; stand per 1998). Omgerekend betekent dat een fte gemiddeld 3 436 aanvragen heeft afgedaan in 1998.

Het verschil tussen de oude en nieuwe manier van berekenen heeft als gevolg dat de kosten per aanvraag hoger uitvallen. Dit ligt in het feit dat nu een groter deel van de kosten worden toegerekend naar het

huursubsidieartikel. Zo wordt er in de nieuwe berekening rekening gehouden met de indirecte kosten, zoals de kosten die ondermeer bij de Huurcommissies en Dienst Recherche Zaken worden gemaakt. Daarnaast worden in de nieuwe berekening ook de kosten voor opleiding en reiskosten doorberekend.

03.18 Infrastructuur en locatiesubsidie

Het te voeren beleid

Het in het jaar 2000 te voeren beleid betreft de afwikkeling van de in het verleden toegezegde subsidies voor hoofdinfrastructuur (groei-kernen- en groeistedenbeleid), locatiesubsidie en de subsidie grote bouwlocaties. Er is derhalve geen sprake van nieuw te voeren beleid ten aanzien van dit begrotingsartikel.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerp-begroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerp-begroting 1999	6 500	12 070	11 247			
1e suppletore begroting 1999	30 174	- 12 070	- 11 247			
Nieuwe wijzigingen						
Stand ontwerp-begroting 2000	36 674	0	0	0	0	0
Stand ontwerp-begroting 2000 in EUR1000	16 642	0	0	0	0	0

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerp-begroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerp-begroting 1999	20 474	19 070	14 362	12 474		
1e suppletore begroting 1999	- 5 000	- 4 000	- 1 268	1 000		
Nieuwe wijzigingen		- 6 000	- 2 000			
Stand ontwerp-begroting 2000	15 474	9 070	11 094	13 474	0	8 000
Stand ontwerp-begroting 2000 in EUR1000	7 022	4 116	5 034	6 114	0	3 630

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

	Openstaande stand verplichtingen t/m 1998	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:								
18.01	Hoofdinfrastructuur- subsidie	17 332	2 134	36 674				
18.02	Locatiesubsidie	7 473	5 260					
18.03	Subsidie Grote Bouwlocaties				0			
Totaal		24 805	7 394	36 674	0			
Uitgaven:								
18.01	Hoofdinfrastructuur- subsidie		6 153	10 000	7 070	11 094	13 474	8 000
18.02	Locatiesubsidie		18 118	5 474	2 000			
18.03	Subsidie Grote Bouwlocaties							
Totaal			24 271	15 474	9 070	11 094	13 474	8 000

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen niet gelijk aan uitgaven</i>					
Generale mutatie:					
a. Aanpassing fasering uitgaven hoofdinfrastructuursubsidie uitgaven		- 6 000	- 2 000		

Generale mutaties

ad a.

De aanpassing van de fasering van uitgaven is mogelijk in samenhang met het tot stand brengen van de laatste vaste financiële afspraken. De in 2000 en 2001 getemporiseerde budgetten worden in het jaar 2004 aan de raming toegevoegd.

De vrijval in 2000 – 2001 is aangewend ter oplossing van de totale rijksbrede budgettaire problematiek.

*Kengetallen en resultaten evaluatieonderzoek**Ramingskengetallen**03.18.02 «Locatiesubsidie»*

Met de onderstaande gemeenten zijn vaste financiële afspraken gemaakt. Daarbij is per gemeente de te betalen restantbijdrage per 1999 vermeld.

Gemeente	locatie	restantbijdrage in NLG1000
Dordrecht	Stadspolders	1,150
Lelystad	diverse locaties	0,500
Hoorn	Kersenboogerd	2,161
Arnhem	Rijkerswoerd	0,500
Oegstgeest	Broek- en Simontjespolder	3,162
Totaal		7,473

Rapportage-momenten over afronding locatie-ontwikkeling:
Dordrecht in 1999. Lelystad, Hoorn, Arnhem en Oegstgeest in 2000.

03.18.03«Subsidie grote bouwlocaties»

In de periode tot en met 2011 zullen de verplichte voortgangsverslagen respectievelijk eindrapportages door betrokken gemeenten worden ingediend. Het betreft de volgende gemeenten en locaties:

Gemeente	locatie	eindrapportagemomenten
Rotterdam	Kop van Zuid	2001/2011
Maastricht	Sphinx-terrein	1-10-1999
Rijswijk	De Strijp	1-6-1999
Venlo	Centrum-zuid	2005
Amersfoort	Eemskwartier	31-12-2003

03.19 Stadsvernieuwing

Het te voeren beleid

In de Nota «Beleid voor Stadsvernieuwing in de Toekomst» (Belstato) is het stadsvernieuwingsbeleid tot het jaar 2005 vastgelegd. Met dit beleid wordt beoogd de nog aanwezige achterstanden in bestaand stedelijk gebied in te lopen. Met de nota «Stedelijke vernieuwing» heeft het Kabinet – ter afronding van de stadsvernieuwingsoperatie – voor de jaren tot en met 2010 in totaal f 1,85 mld beschikbaar gesteld. Hiervan wordt f 1,7 mld op de DGVH-begroting verantwoord.

De op het onderhavige begrotingsartikel opgenomen budgetten zijn betrokken bij de bundeling van geldstromen. In dat kader zijn de verplichtingen en uitgaven met ingang van respectievelijk 2000 en 2001 overgeboekt naar het begrotingsartikel 03.43 «Investerings stedelijke vernieuwing».

De toedeling van de in het stadsvernieuwingsfonds opgenomen gelden voor het jaar 2000 zal, zoals te doen gebruikelijk, in de verdeelcirculaire in het najaar 1999 worden gepubliceerd en in 12 (gelijke) maandtranches aan de betrokken budgethouders worden verstrekt. Ook de verdeling van de nog voor het jaar 2001 op het onderhavige artikel beschikbare f 200 mln zal in het najaar 1999 bekend worden gemaakt. Deze rijksmiddelen gaan rechtstreeks of via de provincie naar de gemeentelijke en provinciale

stadsvernieuwingsfondsen. De budgethouders zijn zelf verantwoordelijk voor planning, financiering en uitvoering van stadsvernieuwingsactiviteiten.

In de bijlage «Stadsvernieuwingsrapportage 1999» wordt verslag gedaan van de stand van zaken bij de stadsvernieuwing.

In de begroting 2001 zal de laatste stadsvernieuwingsrapportage (2000) behorende bij het onderhavige begrotingsartikel worden opgesteld.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	929 535	20 000				
1e suppletore begroting 1999	34 000					
Nieuwe wijzigingen	44 150					
Stand ontwerpbegroting 2000	1 007 685	20 000	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	457 268	9 076	0	0	0	0

Verplichtingen 1998: 832 783

Openstaande stand verplichtingen t/m 1998: 787 708

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	807 732	929 535				
1e suppletore begroting 1999	51 978	– 18 000				
Nieuwe wijzigingen	7 686	– 163 536	200 000			
Stand ontwerpbegroting 2000	867 396	747 999	200 000	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	393 607	339 427	90 756	0	0	0

Uitgaven 1998: 748 003

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>					
Specifieke mutaties:					
a. Inzet reserve stadsvernieuwingsfonds 1999	- 20 000				
b. Aanwending regeerakkoord-intensivering 1999	- 52 000				
<i>Verplichtingen niet gelijk aan uitgaven</i>					
Overboekingen van/naar andere begrotingen:					
c. Van Aanvullende Post: prijsbijstelling 1999					
verplichtingen	29 550				
uitgaven	13 750	15 800			
d. Van Aanvullende Post: prijsbijstelling 1998					
verplichtingen	86 600				
uitgaven	65 936	20 664			
<i>Alleen de uitgaven:</i>					
Specifieke mutaties:					
e. Temporisering budget 2000 in relatie tot budget «Investeringen Stedelijke Vernieuwing» (artikel 03.43)					
uitgaven		- 200 000	200 000		

Specifieke mutaties

ad a en b.

Een groot deel van de voor 1999 voorziene extra middelen voor de stedelijke vernieuwing uit het regeerakkoord (f 52 mln) en de beschikbare reserve binnen de WSDV (f 20 mln), zijn mede ingezet om financiële problematiek binnen de VROM-begroting op te lossen. Voor 1999 hield deze problematiek mede verband met de in het kader van de begroting 1999 niet uitgekeerde prijsbijstelling ad f 86,6 mln.

ad e.

Ter oplossing van de rijksbrede financiële problematiek en van de specifieke problematiek op de VROM-begroting is bij artikel 03.43 «Investeringen Stedelijke Vernieuwing» de raming voor het jaar 2000 verlaagd met ruim f 200 mln.

Aangezien bij de implementatie van ISV recht moet worden gedaan aan toezeggingen en afspraken zoals onder andere financiële toezeggingen in het kader van het BLS, zou op artikel 03.43 door genoemde verlaging een budgettair tekort in het jaar 2000 ontstaan.

Om dit tekort te voorkomen, wordt vanuit het onderhavige artikel f 200 mln aan kasmiddelen toegevoegd aan de raming van 03.43. Dit bedrag wordt in het jaar 2001 vervolgens teruggeboekt naar artikel 03.19.

Overboeking van/naar andere begrotingen

ad c.

De mutatie betreft de voor de jaren 1999 en 2000 aan het stadsvernieuwingsfonds toe te voegen prijsbijstelling 1999. De prijsbijstelling voor de jaren 2001–2003 wordt toegevoegd aan de raming van artikel 03.43 «Investeringen stedelijke vernieuwing».

ad d.

In het kader van de begrotingsvoorbereiding 1999 is besloten slechts 25% van de prijsbijstelling 1998 aan de raming van het onderhavige artikel toe te voegen. Met deze mutatie van in totaal f 86,6 mln wordt de prijsbijstelling 1998 alsnog tot 100% aangevuld.

Toelichting op de raming:

De ramingen betreffen tot en met het jaar 2000 aan te gane verplichtingen die conform de huidige uitfinancieringssysteem worden betaald in het jaar, volgend op het jaar waarin de verplichtingen worden aangegaan. Uitzondering hierop betreft de reservering ad f 20 mln voor mogelijke tegenvallers elders op de DGVH-begroting. Dit bedrag wordt – ingeval het niet voor tegenvallers behoeft te worden ingezet – in hetzelfde jaar verplicht en betaald. Op het onderhavige artikel is hiervoor tot en met het jaar 2000 ruimte gereserveerd. Daarnaast zal voor de nog in het jaar 2001 beschikbare f 200 mln de verplichting in het najaar 1999 worden aangeaan.

Kengetallen en resultaten evaluatieonderzoek

Doelmatigheidskengetal

Doelmatigheidskengetal stadsvernieuwingsfonds

Verplichtingenbudget 2000	Aantal budget houders	Aantal fte's	Apparaats- kosten	Gemiddelde kosten per beschikking
f 20 mln	60	1	f 120 000	f 2 000

Het verplichtingenbudget zal, zoals te doen gebruikelijk, in het 4^e kwartaal, als de MG-circulaire terzake is verzonden, worden toegekend. Er zijn 60 budgethouders bestaande uit 4 grote steden, 13 middelgrote gemeenten, 31 kleinere rechtstreekse gemeenten en 12 provincies (die de budgetten beheren voor de niet-rechtstreekse gemeenten).

De apparaatskosten zijn gebaseerd op een gemiddeld schaalniveau van betrokkenen bij het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

03.35 Budget Besluit locatiegebonden subsidies

Het te voeren beleid

De voornaamste doelstelling van het Besluit locatiegebonden subsidies (BLS) is de bevordering van de ontwikkeling van bouwlocaties door het wegnemen van financiële belemmeringen, opgeworpen door hoge grondkosten. Locatiegebonden subsidies zijn van belang om mogelijk te maken, dat bouwlocaties op een zodanige wijze worden ontwikkeld dat de woningbehoefte in voldoende mate kan worden bevredigd, dat bouwlocaties worden ontwikkeld op een wijze die past binnen het planologisch en volkshuisvestingsbeleid, en dat wordt gekomen tot kwalitatief hoogwaardige bouwlocaties, ook uit oogpunt van verbetering van het milieu, beperking van de mobiliteit en aandacht voor sociale veiligheid.

Het BLS is een budgetregeling waarin de budgetten in 1995 als lump sum zijn toegekend. Dat betekent dat de budgetten vooraf zijn vastgesteld en niet achteraf aan de hand van werkelijk gemaakte kosten worden herberekend. De wijze waarop de budgetverdeling heeft plaatsgevonden staat uitvoerig beschreven in de Regeling Normering Budgetberekening Locatiegebonden Subsidies (Stcrt. 1994, nr. 65).

In het kader van de bundeling van geldstromen zijn de betreffende budgetten met ingang van het jaar 2000 overgeboekt naar artikel 03.43.

In het regeerakkoord is in een temporisering BLS voorzien op grond van de voortgang van woningbouw op Vinex-locaties. Deze temporisering is in de vorige begroting verwerkt. Het rijksbeleid gaat er echter van uit dat het totaal aantal geplande woningen binnen de Vinex-locaties in de periode 1995 tot en met 2004 wordt gehaald. Derhalve worden de in de periode tot 2002 naar het Rijk terugvloeiende middelen verschoven naar de periode na 2002.

Aan de budgethoudende bestuursorganen zal een voorstel worden gedaan hoe de in het regeerakkoord overeengekomen temporisering kan worden ingevuld.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999=		20 000	20 000	20 000	20 000	
Stand ontwerpbegroting 2000	0	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	0	9 076	9 076	9 076	9 076	9 076

Verplichtingen 1998: 22 795

Openstaande stand verplichtingen t/m 1998: 934 592

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999 =	269 690	20 000	20 000	20 000	20 000	
Stand ontwerpbegroting 2000	269 690	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	122 380	9 076	9 076	9 076	9 076	9 076

Uitgaven 1998: 263 113

Toelichting op de raming:

De in de meerjarencijfers opgenomen ramingen hebben betrekking op een naar het Ministerie van Verkeer en Waterstaat over te boeken reeks ten behoeve van de railverbinding Zoetermeer-Oost (f 100 mln voor de periode 2000 t/m 2004). Met het Ministerie van Verkeer en Waterstaat worden over het voornemen tot overboeking nog nadere afspraken gemaakt zoals het tijdstip waarop.

Teneinde de in het BLS verwoorde doelstellingen te realiseren, zijn (in de in 1994 en 1995 afgesloten Vinex-uitvoeringsconvenanten) met de budgethoudende bestuursorganen te realiseren aantallen woningen op Vinex-locaties in de periode 1995 tot en met 2004 en in de periode tot 2000 afgesproken. In de verantwoording over het jaar 2000 zullen de resultaten van bereikte doelstellingen over de periode tot 2000 worden bekend gemaakt.

03.37 Budget Besluit woninggebonden subsidies 1995

Het te voeren beleid

Het Besluit woninggebonden subsidies 1995 (BWS 1995) strekt tot uitvoering van de bepalingen in de Woningwet, voor zover deze betrekking hebben op de verlening van geldelijke steun van rijkswege ter bevordering van de bouw van woningen, woonwagens en standplaatsen en het treffen van ingrijpende voorzieningen aan woningen, alsmede de programmering die daaraan voorafgaat.

In het regeerakkoord is vastgelegd dat de woninggebonden subsidies, waarvan het vorige Kabinet reeds heeft besloten deze af te schaffen, versneld worden afgeschaft.

Als gevolg hiervan worden op het onderhavige artikel geen nieuwe verplichtingen meer aangegaan. De raming betreft de uitfinanciering van tot en met het jaar 1998 aangegane verplichtingen.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	21 610					
1e suppletore begroting 1999	- 21 610					
Stand ontwerpbegroting 2000	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	0	0	0	0	0	0

Verplichtingen 1998: 93 611

Openstaande stand verplichtingen t/m 1998: 715 062

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	311 638	213 704	132 185	46 791	10 804	
1e suppletore begroting 1999			10 804		- 10 804	
Stand ontwerpbegroting 2000	311 638	213 704	142 989	46 791	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	141 415	96 975	64 886	21 233	0	0

Uitgaven 1998: 427 739

Bij brief van 6 mei 1999 (kamerstukken II, 1998–1999, 24 508, nr.50) heeft de Staatssecretaris van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer aan de Tweede Kamer gerapporteerd inzake de uitkomst van de inventarisatie van mogelijke knelpunten bij de realisatie van sociale nieuwbouw. De inventarisatie was het gevolg van het versneld afschaffen van BWS-subsidies in relatie tot het regeerakkoord. In genoemde brief is aangegeven dat het optreden van een mogelijk knelpunt afhankelijk is van de mogelijkheden ten aanzien van de spaarsaldi BWS en (matching)initiatieven vanuit de corporatiesector. Op 30 juni 1999 heeft hierover een algemeen overleg met de Tweede Kamer plaatsgevonden. Daarin is afgesproken dat medio 2000 bij de herijking Vinex in beeld zal worden gebracht welk aandeel sociale nieuwbouw op de betreffende locaties is gerealiseerd. Ook de omvang van de investeringen door corporaties in sociale woningbouw op Vinex-locaties zal dan zichtbaar worden.

03.39 Sanering woningbeheerders

Het te voeren beleid

Onder strenge voorwaarden kan financiële steun worden verstrekt voor sanering van niet-winstbeogende instellingen (NWI's), welke geen toegelaten instelling zijn. In voorkomende gevallen dienen de instelling en de gemeente een gezamenlijk saneringsplan op te stellen. In samenhang met de afkoop van de subsidies voor NWI's worden de te verstrekken saneringsbijdragen thans begroot en verantwoord op artikel 03.79.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen en uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999 =	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	0	0	0	0	0	0

Verplichtingen en uitgaven 1998: 17 486

03.40 Stimulering duurzaam en innovatief bouwen en sanering loden drinkwaterleidingen

Het te voeren beleid

Op dit artikel worden in het kader van Duurzaam bouwen, vanuit de één-loketgedachte, de verplichtingen en uitgaven begroot en verantwoord ten behoeve van de stimulering van duurzaam en innovatief bouwen alsmede de sanering van loden drinkwaterleidingen. De inzet van rijksmiddelen betreft de subsidiëring door middel van een tijdelijke stimuleringsregeling, bijdragen aan voorbeeldplannen op het gebied van duurzaam en innovatief bouwen en de subsidiëring van de sanering van loden drinkwaterleidingen in woningen.

Het Subsidieprogramma Industrieel, Flexibel en Demontabel bouwen 1999 (IFD, Stcrt. 1999, nr. 36) heeft als doel het bevorderen van het (her-)gebruik van industrieel vervaardigde bestanddelen bij het bouwen. Die bestanddelen zijn dan technisch zodanig ontwikkeld, dat het daaruit samen te stellen bouwwerk flexibel kan worden aangepast aan een veranderde functie van het bouwwerk of aan veranderde eisen van een gebruiker van het bouwwerk. In het kader van de toepassing van IFD is sprake van milieuwinst, woningen en utiliteitsgebouwen die functioneel en kwalitatief beter voldoen aan eisen van woonconsumenten en andere gebruikers en economische versterking van de bouwsector.

Met de Subsidieregeling sanering loden drinkwaterleidingen wordt beoogd te stimuleren dat huiseigenaren en huurders loden drinkwaterleidingen vervangen. De loodregeling is uitsluitend gericht op de sanering van loden drinkwaterleidingen in woningen en is gebaseerd op het advies van april 1997 van de Gezondheidsraad waarin is gesteld dat zuigelingen een gezondheidsrisico lopen op het neurologisch en cognitieve vlak bij een te hoge concentratie lood in het drinkwater. Doelstelling is dat in 2005 80% van alle loden binnenleidingen voor de drinkwatertoevoer zijn vervangen (brief d.d. 28 april 1997 aan de Tweede Kamer; Kamerstukken II, 1996–1997, 25 000 XI, nr. 65). De loodregeling is gepubliceerd in Stcrt. 1999, nr.121 en is met ingang van 1 juli 1999 in werking getreden.

Als vervolg op de Plannen van aanpak Dubo 1 en 2 zal in oktober 1999 het Beleidsprogramma Dubo 2000 – 2004 aan de Tweede kamer worden aangeboden. Dit programma zal ten eerste voortgaan met de brede toepassing en verankering vanuit Dubo 1 en 2 en zal ten tweede extra beleidsimpulsen bevatten op het gebied van duurzame stedenbouw, energie en consumenten.

Voor duurzame stedenbouw is f 5 mln op jaarbasis gereserveerd binnen het artikel 03.43 «Investerings stedelijke vernieuwing» ten behoeve van duurzame stedenbouw in het innovatieprogramma stedelijke vernieuwing.

Gegevens omtrent evaluatie-onderzoek

In september 1999 zal de integrale monitoringsrapportage Duurzaam bouwen 1 en 2 aan de Tweede Kamer worden aangeboden.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	8 000	8 500	2 500	11 500		
1e suppletore begroting 1999	7 400	1 500	0	500	2 500	
Stand ontwerpbegroting 2000	15 400	10 000	2 500	12000	2 500	2 500
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	6 988	4 538	1 134	5 445	1 134	1 134

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	58 040	52 955	7 500	5 500	6 000	
1e suppletore begroting 1999	2 600	2 250	2 550	3 350	3 150	
Stand ontwerpbegroting 2000	60 640	55 205	10 050	8 850	9 150	2 500
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	27 517	25 051	4 560	4 016	4 152	1 134

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

	Openstaande stand verplichtingen t/m 1998	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:								
40.01 Duurzaam bouwen	95 001							
40.02 Voorbeeldplannen	6 495	2000	400					
40.03 Innovatief bouwen		500	12 500	7 500		9 500		
40.04 Sanering loden drinkwaterleidingen			2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Totaal	101 496	2 500	15 400	10 000	2 500	12 0 00	2 500	2 500
Uitgaven:								
40.01 Duurzaam bouwen		20 001	49 545	45 455				
40.02 Voorbeeldplannen		6 005	5 795	1 000	100			
40.03 Innovatief bouwen		500	2 800	6 250	7 450	6 350	6 650	
40.04 Sanering loden drinkwaterleidingen			2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Totaal		26 506	60 640	55 205	10 050	8 850	9 150	2 500

*Toelichting op de raming:***Tijdelijke stimuleringsregeling duurzaam bouwen**

Tot en met eind december 1998 zijn door betrokken budgethouders verplichtingen aangegaan. Daarna is door de budgethouders gerapporteerd over de realisatie (waaronder een mogelijke onderuitputting) en de eventuele liggende werkvoorraad. In het 2^e kwartaal 1999 heeft, conform de regelgeving terzake, de herverdeling van budgetten (totaal f 13 mln) in het kader van de tijdelijke stimuleringsregeling duurzaam bouwen plaatsgevonden (MG 99-12, d.d. 3 juni 1999). Het effect van deze herverdeling inzake de aangegane verplichtingen zal in de 2^e suppletore begroting 1999 worden verwerkt. Enkele budgethouders hebben tot 1 juli 1999 de gelegenheid gehad om verplichtingen vanuit de werkvoorraad aan te gaan waarna de stand van definitieve realisatie van verplichtingen bekend zal zijn. Eind 2000 zal er aan de hand van door budgethouders in te dienen verslagen inzake de subsidievestigingen inzicht zijn verkregen over de definitieve realisatie.

Subsidieprogramma industrieel, flexibel en demontabel bouwen

Het subsidieplafond voor het kalenderjaar 1999 bedraagt f 6 mln. Tot 1 juli 1999 konden voorstellen worden ingediend. In het laatste kwartaal van 1999 zal worden bekend gemaakt aan welke projecten subsidie is

verleend. Voor het kalenderjaar 2000 bedraagt het subsidieplafond ca f 6,5 mln. Het budget en het tijdschema zullen in het 1^e kwartaal 2000 worden gepubliceerd in de staatscourant.

Sanering loden drinkwaterleidingen

Er wordt uitgegaan van een meerjarig budget van f 2,5 mln per jaar (verplichting en uitgaven). De verplichtingen en uitgavenraming zal aan de hand van de werking van de regeling en de belangstelling van huiseigenaren voor het saneren van loden drinkwaterleidingen nog nader kunnen worden aangepast.

Kengetallen en resultaten evaluatieonderzoek

Ramingskengetallen

Tijdelijke stimuleringsregeling Duurzaam bouwen (TSR):

	totaal bedrag x NLG1000	aantal woningen	gemiddeld subsidie- bedrag in NLG1
beschikkingen t/m 1998	111 900	57 183	1 957
waarvan lood	3 200	3 156	1 014

Toelichting:

In het kader van de TSR was er, vooruitlopend op de per 1 juli 1999 in werking getreden subsidieregeling sanering loden drinkwaterleidingen, de mogelijkheid om tot sanering van loden drinkwaterleidingen over te gaan. In het najaar 2000 zal bekend zijn tot welk bedrag de beschikkingen definitief zijn vastgesteld met de daaraan gerelateerde definitieve uitgaven. Aan de hand van de afwikkeling van de verplichtingen na herverdeling van de Tijdelijke Stimuleringsregeling Duurzaam bouwen (TSR) zullen nog in een later stadium doelmatigheidskengetallen worden gepubliceerd.

Doeltreffendheidskengetal

In de brief van 28 april 1997 aan de Tweede Kamer (Kamerstukken II, 1996–1997, 25 000, XI, nr. 65) zijn de volgende doelstellingen opgenomen inzake de sanering van loden drinkwaterleidingen. De ter stimulering hiervan beschikbaar gestelde f 15 mln aan subsidie is één van de instrumenten om deze doelstellingen te realiseren.

Omschrijving	doelstelling
aandeel vervanging loden drinkwaterleidingen	80% in 2005
– waarvan huurwoningen (sociale woningbouw)	100% in 2005

03.41 Planologische en woningbouwknelpunten Vinex

Het te voeren beleid

Ten behoeve van de ontwikkeling van Vinex-locaties kunnen aanvullende financiële bijdragen worden verstrekt ter oplossing van voorkomende knelpunten. Tevens kunnen voor deze locaties bijdragen worden verstrekt, ingeval sprake is van investeringsvoorstellen in het kader van de impuls voor de ruimtelijk-economische structuur. Deze bijdragen kunnen niet op grond van bestaande regelingen worden verstrekt. Op grond van overwegingen gericht op de ontwikkeling van een locatie kan echter wel tot een bijdrage van rijkswege worden besloten.

De raming van het onderhavige artikel betreft thans alleen de uitfinanciering van tot en met het jaar 1998 toegezegde bijdragen. Voor toekomstige knelpunten is vooralsnog geen budget geraamd.

Voor de in het kader van de impuls voor de ruimtelijk-economische structuur te verstrekken bijdragen wordt op het ontvangsten-artikel 03.08 «Impuls voor de ruimtelijk-economische structuur» voorzien in het beschikbaar komen van de betreffende gelden uit het Fonds Economische Structuurversterking.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999 = Stand ontwerpbegroting 2000	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	0	0	0	0	0	0

Verplichtingen 1998: 61 700

Openstaande stand verplichtingen t/m 1998: 25 000

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	12 500	14 100	8 900		5 200	
1e suppletore begroting 1999	- 2 000	- 6 600	- 4 900	2 500	- 5 200	
Stand ontwerpbegroting 2000	10 500	7 500	4 000	2 500	0	500
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	4 765	3 403	1 815	1 134	0	227

Uitgaven 1998: 36 700

Kengetallen en resultaten evaluatieonderzoek

In de periode tot en met het jaar 2005 zullen de verplichte prestatieverklaringen met accountantsrapportages door betrokken gemeenten worden ingediend.

Het betreft de volgende gemeenten en projecten:

Gemeente	Project	rapportagemomenten
Deventer	infrastructuur As binnenstad Colmschate	31-8-2004
Houten	Rondweg Houten-zuid	31-8-2004
Apeldoorn	Excessieve grondverwerving Kanaaloevers	voor 1-10-2005
IJsselsteijn (Bestuur Regio Utrecht)	ontwikkeling bouwlocatie Zenderpark	voor 15-9-1999

03.42 Stimulering herstructurering van de woningvoorraad

Het te voeren beleid

De tijdelijke stimuleringsregeling herstructurering goedkope woningvoorraad (Stcrt. 1996, nr. 244) is in 1997 in werking getreden. Deze regeling beoogt het stimuleren van maatregelen die gericht zijn op het tot stand brengen van een meer gedifferentieerde woningvoorraad in gebieden waar leefbaarheidsproblemen mede worden veroorzaakt door een eenzijdig samengestelde voorraad van overwegend goedkope huur- of koopwoningen.

Het jaar 1999 zal het laatste jaar zijn dat de regeling van kracht is. Met ingang van 2000 zullen de gelden deel uitmaken van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing.

Per 1 juni 1999 zijn door de vier grote steden en de overige gemeenten weer herstructureringsplannen bij het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer ingediend. In de ontwerpbegroting 1999 was een bedrag van f 75 mln beschikbaar. Ten behoeve van de gemeente Lelystad is in het kader van de totale toezegging van f 74,4 mln tot 2008, in het jaar 1999 een bedrag van f 4 mln naar artikel 03.44 overgeboekt. Met de vier grote steden heeft voorafgaande aan de indiening overleg over de plannen plaats gevonden. Voor de vier grote steden is 50% van het restant budget (f 71 mln) beschikbaar welke zij zelf onderling hebben verdeeld. De resterende gelden zijn bestemd voor de overige gemeenten. De plannen die door deze gemeenten zijn ingediend worden door het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer getoetst aan een aantal inhoudelijke criteria: problematiek, aanpak, voorbeeldwerking, draagvlak, samenwerking, haalbaarheid, beoogde resultaten, duurzaam bouwen, lokale en regionale afstemming. Over de selectie van de plannen van de GSB gemeenten heeft in 1999 overleg plaats gevonden met de Minister voor Grote Steden en Integratiebeleid. Om dit overleg mogelijk te maken is de behandelingstermijn van de door de overige gemeenten ingediende plannen verlengd tot 1 september 1999. Om die reden kunnen de vorig jaar opgenomen ramingskengetallen niet meer in z'n geheel verstrekt worden in deze ontwerpbegroting.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	75 000					
1e suppletore begroting 1999	- 4 000					
Stand ontwerpbegroting 2000	71 000	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	32 218	0	0	0	0	0

Verplichtingen 1998: 65 000

Openstaande stand verplichtingen t/m 1998: 114 400

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	33 050	57 200	60 900	38 250		
1e suppletore begroting 1999	- 4 000					
Stand ontwerpbegroting 2000	29 050	57 200	60 900	38 250	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	13 182	25 956	27 635	17 357	0	0

Uitgaven 1998: 7 800

03.43 Investeringsbudget stedelijke vernieuwing*Het te voeren beleid*

Het doel van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) is om de kwaliteit van steden duurzaam op een hoger peil te brengen. Gemeenten krijgen zodanige beleids- en bestedingsvrijheid dat zij goed kunnen inspelen op de lokale situatie, samen met lokale actoren. Daartoe dient de gemeente ontwikkelingsprogramma's over een periode van 5 jaar op te stellen waarin de Gemeenteraad voor de gemeente toetsbare doelstellingen vastlegt. Deze programma's worden door het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer geaccordeerd en gedurende 5 jaar gemonitord.

Met het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) wordt gemeenten voor een periode van 5 jaar een budget in het vooruitzicht gesteld ter stimulering en ondersteuning van de stedelijke vernieuwing. Het ISV is een bundeling van bestaande subsidieregelingen en nieuwe gelden op het gebied van wonen, ruimte, fysieke condities voor economische activiteiten en grootschalig groen in de stad met als kenmerk ontschotting van de verschillende geldstromen. Het ISV richt zich op fysieke aspecten die vaak samenhangen met sociale en economische doelstellingen. Centraal staat dat elke rechtstreekse gemeente een ontwikkelingsprogramma opstelt waarin op een samenhangende manier de gewenste ontwikkeling van de gemeente in beeld wordt gebracht. Die ontwikkelingsrichting dient in termen van toetsbare prestaties te worden geformuleerd.

Aan het eind van de periode wordt afgerekend op de behaalde prestaties. De gemeenten leggen hierover verantwoording af in een eindverslag

waarvan een bestedingsverslag onderdeel uitmaakt. Het eigen systeem van kwaliteitszorg dat gemeenten in dit verband dienen in te stellen, zal in combinatie met het monitoringssysteem dat ten behoeve van het ISV wordt ingericht, de nodige informatie moeten verstrekken over het verloop van stedelijke vernieuwing in Nederland. De ISV-monitor zal het mogelijk maken de gemeentelijke prestaties vergelijkenderwijs te kunnen beoordelen, en periodiek inzicht bieden in de landelijke ontwikkelingen op het gebied van stedelijke vernieuwing, en vervolgens in de doeltreffendheid van het ISV als instrument tot duurzame verbetering van de kwaliteit van steden.

Voor het onderdeel bodemsanering geldt dat in de periode tot 1 november 1999 door de betrokken overheden wordt overlegd welke projecten en budgetten deel zullen gaan uitmaken van de ontwikkelingsprogramma's. De gemeente zal vervolgens het totaal van de betreffende budgetten in het ISV-budget opnemen. Voor het volgende ISV-tijdvak zullen de bodemsaneringsbudgetten naar verwachting kunnen worden verdeeld op grond van een objectieve sleutel.

Voor een uitgebreide toelichting over het voorgenomen beleid wordt verwezen naar de Nota Stedelijke Vernieuwing van 26 juni 1997 (Kamerstukken II, 1996–1997, 25 427, nrs.1 en 2) en de daarop volgende brieven aan de Tweede Kamer onder kamerstuknummer 25 427.

Momenteel is de wet Stedelijke Vernieuwing in voorbereiding. Het voornemen is dat het wetsvoorstel dit jaar aan de Tweede Kamer wordt aangeboden. De voorgestelde inwerkingtreding van het wetsvoorstel is begin 2000. Vooruitlopend daarop zullen in december 1999 convenanten met de G30 worden afgesloten. Daarbij wordt meerjarige zekerheid geboden voor de betaling van de kasbudgetten over de jaren 2000 t/m 2004. In de loop van 2000 zullen met de overige budgethouders, te weten de provincies, eveneens convenanten worden gesloten. In de 2^e suppletore begroting van 1999 zal het bieden van meerjarige zekerheid aan de G30 in financieel-technische zin worden verwerkt. Op dat moment is de definitieve verdeling van de budgetten over de budgethouders bekend.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	0	1 202 065	406 026	347 100	348 400	
1e suppletore begroting 1999	4 000	132 000	127 000	152 000	238 000	
Nieuwe wijzigingen	- 2 337	- 145 548	- 235 051	175 339	272 277	
Stand ontwerpbegroting 2000	1 663	1 188 517	297 975	674 439	858 677	904 938
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	755	539 326	135 215	306 047	389 651	410 643

Verplichtingen 1998: 0

Openstaande stand verplichtingen t/m 1998: 0

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999		93 717	1 063 617	474 598	677 630	
1e suppletore begroting 1999	4 000	132 000	127 000	152 000	238 000	
Nieuwe wijzigingen	- 4 000	- 5 336	- 494 839	115 544	272 794	
Stand ontwerpbegroting 2000	0	220 381	695 778	742 142	1 188 424	1 210 984
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	0	100 005	315 730	336 769	539 283	549 521

Uitgaven 1998: 0

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>					
Overboeking van/naar andere begrotingen:					
a. Aanvullende post: prijsbijstelling WSDV tranche 1999			15 970	5 200	3 800
Generale mutaties:					
b. Temporisering ISV budgetten		- 140 000	- 300 000	100 000	170 000
Specifieke mutaties:					
c. Bijdrage VROM brede budgettaire problematiek	- 1 600	- 62 248	- 12 021	9 139	37 477
d. Van artikel 04.03 i.v.m. budget stedelijke knooppunten		1 000	1 000	1 000	1 000
e. Naar artikel 03.03 i.v.m met extra onderzoeksbudget	- 2 400	- 4 300			
<i>Verplichtingen niet gelijk aan uitgaven</i>					
Overboekingen van/naar andere begrotingen:					
f. Aanvullende post: prijsbijstelling BLS tranche 1999 verplichtingen uitgaven	1 663	212	212	205	517
Specifieke mutatie:					
g. Aanpassing raming i.v.m. bestaande financiële afspraken en toezeggingen uitgaven		200 000	- 200 000		
h. Van artikel 05.16 i.v.m. budget gevelisolatie Geluid en Verkeer verplichtingen uitgaven		60 000	60 000	60 000	60 000

Overboeking van/naar andere begrotingen

ad a.

De mutatie betreft de toevoeging aan het ISV van de prijsbijstelling 1999 ten behoeve van het oorspronkelijke WSDV-deel.

ad f.

Deze mutatie betreft de op grond van artikel 18 van het Besluit Locatie-gebonden Subsidies regulier toe te kennen prijsaanpassing per 31 december 1999. De eerste betaling van deze aanpassing vindt plaats in 2000. Uitgegaan is van een verwachte prijsstijging van 0,25% op grond van het Centraal Economisch Plan 1999.

Generale mutaties

ad b.

In het kader van de rijksbrede budgettaire problematiek is besloten om een bedrag van f 440 mln te temporiseren. Dit bedrag wordt verlaagd in de jaren 2000/2001 en komt weer volledig ten goede aan het ISV in de eerste vijfjarige periode (2002 t/m 2004).

Specifieke mutaties

ad c.

In het kader van de oplossing van de specifieke problematiek op de totale VROM-begroting is besloten tot een intertemporele kasschuif op het onderhavige artikel zodanig dat het beschikbare bedrag voor de periode 2000–2004 niet wijzigt.

ad d. en h.

Deze mutatie betreft de overboeking vanuit artikel 04.03 «Onderzoek, planvorming en stimulering ruimtelijk beleid» naar het ISV ten behoeve van stedelijke knooppunten. Daarnaast worden met ingang van 2000 de budgetten bestemd voor de sanering van geluidshinder door middel van gevelisolatie overgeboekt vanuit artikel 05.16 «Milieukwaliteit en Emissiebeleid».

ad e.

In verband met de uitvoering van het aan het ISV gerelateerde onderzoek «Kwalitatieve woningregistratie» (KWR 2000) wordt een bedrag van f 6,7 mln overgeboekt naar artikel 03.03 «Onderzoek».

ad g.

Ter oplossing van de rijksbrede financiële problematiek en van de specifieke problematiek op de VROM-begroting is bij het onderhavige artikel de raming voor het jaar 2000 verlaagd met ruim f 200 mln. (zie de mutaties ad b en ad c.).

Aangezien bij de implementatie van ISV recht moet worden gedaan aan toezeggingen en afspraken zoals onder andere financiële toezeggingen in het kader van het BLS, zou door genoemde verlaging een budgettair tekort in het jaar 2000 ontstaan.

Om dit tekort te voorkomen, wordt vanuit het stadsvernieuwingsbudget (artikel 03.19) voor het jaar 2000 f 200 mln aan kasmiddelen toegevoegd aan de raming van het onderhavige artikel. Dit bedrag wordt in het jaar 2001 vervolgens teruggeboekt naar artikel 03.19.

Kengetallen en resultaten evaluatie onderzoek

Door de 30 grote steden worden vóór 1 november 1999 de ontwikkelingsprogramma's ingediend. Deze ontwikkelingsprogramma's zullen sporen met de doelstellingen van het grote stedenbeleid en met het beleidskader stedelijke vernieuwing. Het beleidskader bestaat uit de missie van stedelijke vernieuwing en een twaalfstal prestatievelden. De prestatievelden geven de prioriteiten van het rijksbeleid aan. Gemeenten moeten op die prestatievelden zelf hun (operationele) doelen formuleren. De lokale situatie is immers zodanig verschillend dat kwantitatieve normen, die voor heel Nederland gelijk zijn, op deze onderdelen weinig zinvol zijn. Het ISV is een groeimodel. In de komende jaren zal moeten blijken of het mogelijk is om de doelstellingen en prestatievelden aan te scherpen. Het monitoringsysteem dat ten behoeve van het ISV wordt ingericht zal in

combinatie met een systeem van kwaliteitszorg dat gemeenten zelf instellen, daartoe de nodige informatie moeten verstrekken. Met de prestatievelden worden de thema's aangegeven die het Rijk voor het eerste tijdvak van bijzonder belang acht. Van de gemeente wordt verwacht dat zij in haar ontwikkelings-programma aangeeft welke prestaties zij op deze velden nastreeft. De eerste zes prestatievelden hebben een procesmatig karakter. De andere zes hebben een inhoudelijk karakter. Op alle prestatievelden moeten de gemeenten hun doelstellingen en maatregelen in toetsbare termen weergeven, op de laatste zes waar mogelijk kwantitatief. De prestatievelden zijn:

Procesmatige prestatievelden

1. Toekomstgericht
2. Horizontale integratie: beleidsterreinen
3. Verticale integratie: schaalniveaus
4. Kansen en ontwikkelingspotenties
5. Private investeringen
6. Prioriteiten, fasering en gebiedsgerichte aanpak

Inhoudelijke prestatievelden

7. Fysieke condities economische versterking
8. Aanbod van gevarieerde woonmilieus
9. Omgevingskwaliteit
10. Duurzaamheid
11. Zorgvuldig ruimtegebruik
12. Versterking betrokkenheid bij de dagelijkse leefomgeving

Doeltreffendheidskengetallen

Monitoring van de doeltreffendheid van het ISV.

De toetsingsprogramma's van gemeenten worden door het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer geaccordeerd en gedurende 5 jaar gemonitord.

Om de doeltreffendheid in de eerste periode 2000–2004 te beoordelen zullen voor 1 januari 2000 indicatoren worden ontwikkeld. Hierbij kan worden gedacht aan de relatieve WOZ-waarde-ontwikkeling van het vastgoed in de steden, een van de indicatoren bij het grote stedenbeleid. Hierbij wordt overigens gezocht naar mogelijkheden om te corrigeren voor het effect van schaarste. De gecorrigeerde waardeontwikkeling hangt samen met de aantrekkelijkheid van de stad voor huishoudens met midden- en hogere inkomens. Ook de (ontwikkeling van de) «multiplier» (de mate waarin de budgettaire impuls van de rijksoverheid, samen met gemeentelijke begrotingsmiddelen leidt tot private investeringen) zou in aanmerking kunnen komen als indicator. Met betrekking tot de overige prestatievelden in het beleidskader is het nog te vroeg om uitspraken te doen over geschikte indicatoren. Zeker in de eerste periode van het ISV is er sprake van een «groeimodel». De komende jaren zal moeten blijken of het nodig is om gericht de doelstellingen, prestatievelden en bijbehorende indicatoren voor het volgende tijdvak aan te scherpen.

03.44 Stedelijke vernieuwing Lelystad

Het te voeren beleid

De betrokkenheid met Lelystad wordt gevormd door de zorgelijke situatie van de gemeente. Het ontstaan daarvan kan worden geweten aan een breed scala van oorzaken zoals de naar prijs en type eenzijdig opge-

bouwde woningvoorraad en stedenbouwkundige opzet, achterblijvende economische ontwikkeling, en de zwakke sociaal-economische positie van een meer dan gemiddeld aantal huishoudens.

Op grond van het gestelde in het rapport «Ooit ging de zee er tekeer» is een toezegging gedaan om maximaal f 70 mln bij te dragen in de specifieke problematiek van de gemeente over een periode van 10 jaar (met ingang van 1998).

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999 = Stand ontwerpbegroting 2000	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	0	0	0	0	0	0

Verplichtingen 1998: 72 950

Openstaande stand verplichtingen t/m 1998: 68 550

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999 1e suppletore begroting 1999	4 000	7 000	7 000	7 000	7 000	
Stand ontwerpbegroting 2000	4 000	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	1 815	3 176	3 176	3 176	3 176	3 176

Uitgaven 1998: 4 400

03.B Niet-actief deel

03.73 Afkoop jaarlijkse bijdragen op grond van de wet «Balansverkortings geldelijke steun volkshuisvesting»

Het te voeren beleid

Na de in het laatste kwartaal van 1995 gerealiseerde bevoorschotting ingevolge de wet Balansverkortings geldelijke steun volkshuisvesting (Stb.1995, 313) en het tegelijkertijd opeisen van de betrokken rijksleningen is begonnen met de definitieve vaststelling van de geïnde en betaalde bedragen.

De bruteringsoperatie zal – naar verwachting – eind 1999 zijn afgerond. In de zesde voortgangsrapportage (Kamerstukken II, 1998–1999, 23 817, nr. 60) is de Tweede Kamer geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van de Wet balansverkortings in de periode 1995–1998.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999 =	155 000					
Stand ontwerpbegroting 2000	155 000	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	70 336	0	0	0	0	0

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999 =	155 000					
1e suppletore begroting 1999	19 461					
Stand ontwerpbegroting 2000	174 461	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	79 167	0	0	0	0	0

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

	Openstaande stand verplichtingen t/m 1998	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:								
73.01 Netto contante waarde jaarlijkse bijdragen	11 204	53 284						
73.02 Flankerend beleid balansverkortings	8 261	30 942	155 000					
73.03 Herfinancieringsverliezen rijksleningen		3 774						
Totaal	19 465	88 000	155 000					
Uitgaven:								
73.01 Netto contante waarde jaarlijkse bijdragen		45 984	11 200					
73.02 Flankerend beleid balansverkortings		27 577	163 261					
73.03 Herfinancieringsverliezen rijksleningen		3 774						
Totaal		77 335	174 461					

03.78 Afkoop jaarlijkse bijdragen huurwoningen DKP-systeem op grond van het basisconvenant met de sector Beleggers en Particulieren

Het te voeren beleid

Op dit begrotingsartikel worden de verplichtingen en uitgaven in samenhang met de afkoop van de DKP-objectsubsidies voor woningen van beleggers en particulieren begroot en verantwoord.

Naast de in 1998 gerealiseerde afkoop van DKP-subsidies wordt een aantal instellingen alsnog (in 1999) in staat gesteld «mee te liften» met de afkoop van DKP-objectsubsidies voor beleggers. Dit zijn met name toegelaten instellingen met overgenomen DKP-complexen, die niet meer in het kader van de balansverkorting sociale sector kunnen worden afgekocht. De budgettaire gevolgen van de met deze instellingen afgesloten afkoopconvenanten zijn verwerkt in de 1^e suppletore begroting 1999. In 2000 zullen naar verwachting de laatste betalingen plaatsvinden.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999						
1e suppletore begroting 1999	24 000					
Stand ontwerpbegroting 2000	24 000	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	10 891	0	0	0	0	0

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	602 000	496 000				
1e suppletore begroting 1999	- 35 224	- 677				
Stand ontwerpbegroting 2000	566 776	495 323	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	257 192	224 768	0	0	0	0

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

	Openstaande stand verplichtingen t/m 1998	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:								
78.01 Afkoop jaarlijkse bijdragen DKP-systeem	966 045	1 432 061	24 000					
78.02 Bijdrage overdracht ABP-planwoningen		37 500						
78.03 Vergoedingen belasting-schade en belasting-nadeel	106 659	106 659						
Totaal	1 072 704	1 576 220	24 000					
Uitgaven:								
78.01 Afkoop jaarlijkse bijdragen DKP-systeem		466 017	485 117	495 323				
78.02 Bijdrage overdracht ABP-planwoningen		37 500						
78.03 Vergoedingen belasting-schade en belasting-nadeel			81 659					
Totaal		503 517	566 776	495 323				

Toelichting op de raming:

De budgettaire verwerking van de afkoop van jaarlijkse bijdragen huurwoningen DKP-systeem vindt plaats in lijn met hetgeen destijds bij de bruterij van de sociale sector is afgesproken. Dit betekent dat de afkoopsom en de daarmee samenhangende uitgaven (vergoeding overdracht ABP-woningen en belastingschade en -nadeel) niet relevant zijn voor het uitgavenkader van de rijksbegroting in enge zin. De overige budgettaire gevolgen (met name de rentebetalingen en de vrijval op de VROM-begroting) zijn wel relevant voor het uitgavenkader van de rijksbegroting in enge zin.

De betaling van de in 1998 gerealiseerde afkoopsommen vindt plaats in de jaren 1998–2000. De afkoopsommen van de «mee-liftende» instellingen worden in 1999 en 2000 betaald. Ook de rentevergoedingen worden tot en met het jaar 2000 betaald.

03.79 Afkoop subsidies en overnamebijdragen niet-winstbeogende instellingen

Het te voeren beleid

In 1998 is begonnen met de afkoop van subsidies voor niet-winstbeogende instellingen (NWI's). De regeling terzake betreft naast het afkopen van de DKP-subsidie en het leveren van een alternatief voor de rijkscontragaranties, de eigendomsoverdracht aan een toegelaten instelling en sanering van de NWI's. In de regeling is de mogelijkheid opgenomen dat NWI's voor verzorgingshuizen naast de eventuele afkoopsubsidie in verband met toekomstige subsidieverplichtingen ook in aanmerking kunnen komen voor een saneringsbijdrage. Voor het bepalen van de hoogte van deze bijdrage zullen dezelfde regels gelden als voor het bepalen van de hoogte van de overnamesubsidie, indien eigendomsoverdracht plaats vindt aan een toegelaten instelling. Deze aanpak wordt uitgevoerd tot eind 2002.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	332 500	516 267	495 333	521 333		
1e suppletore begroting 1999	32 514	6 375	8 747	11 702		
Stand ontwerpbegroting 2000	365 024	522 642	504 080	533 035	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	165 641	237 165	228 742	241 881	0	0

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	369 586	511 167	454 246	445 551	229	
1e suppletore begroting 1999	102	5 705	7 989	11 134	22	
Stand ontwerpbegroting 2000	396 374	516 872	462 235	456 685	251	235
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	179 867	234 546	209 753	207 235	114	107

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

	Openstaande stand verplichtingen t/m 1998	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:								
79.01 Afkoop jaarlijkse bijdragen en overname- bijdragen	641 089	34 716	365 024	522 642	504 080	533 035		
79.02 Jaarlijkse bijdragen oude regelingen	3 300							
Totaal	644 389	34 716	365 024	522 642	504 080	533 035		
Uitgaven:								
79.01 Afkoop jaarlijkse bijdragen en overname- bijdragen		104 856	395 071	516 066	461 695	456 328		
79.02 Jaarlijkse bijdragen oude regelingen		2 284	1 303	806	540	357	251	235
Totaal		107 140	396 374	516 872	462 235	456 685	251	235

Toelichting op de raming:

Uitgangspunt voor de bepaling van het afkoopbedrag voor de NWI's is dat er sprake dient te zijn van een evenwichtige benadering van de afkoop voor de sociale sector en de afkoop voor de beleggers en de particulieren. Op basis van de administratieve gegevens is met gebruikmaking van dezelfde parameters als bij de brutoering van de sociale sector het afkoopbedrag bepaald. Slechts het subsidieafbraakpercentage is vanwege de peildatum 1-1-1998 (in plaats van 5,5% en peildatum 1-1-1995 voor de sociale huursector) aangepast tot 4,1%. Voor de bepaling van de overname- en saneringsbijdrage is gebruik gemaakt van de administratieve gegevens van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en de gegevens uit de jaarverslagen van de instellingen. Uitgangspunt van de berekening is dat er theoretisch een sluitende exploitatie mogelijk is.

Bij de raming van de afkoopbijdragen en sanerings- en overnamebijdragen is verondersteld dat in de periode 1999–2002 sprake zal zijn van een gelijkmatige betaling van het totaal beschikbare budget ad f 1,567 mld.

Afhankelijk van de voortgang van de onderhandelingen zijn in die veronderstelling van gelijkmatige betaling wijzigingen mogelijk.

Aantallen en uitvoeringskosten afkoop niet- winstbeogende instellingen (bedragen in NLG1000)

jaar	1999	2000	2001	2002	totaal
aantal instellingen	76	64	78	12	230
afkoopbedrag	327 000	440 000	400 000	400 000	1 567 000
uitvoeringskosten	2 282	2 267	2 272	2 262	9 083
uitvoeringskosten per afkoop	30	35	29	189	39

Toelichting:

Naast een gelijkmatige betaling van de afkoopbijdragen en sanerings- en overnamebijdragen wordt ook bij de uitvoeringskosten in de periode 1999–2002 uitgegaan van een constant niveau van ca f 2,2 mln per jaar. Gezien het in 2002, naar verwachting, nog geringe aantal, doch met complexe dossiers, af te kopen instellingen leidt dit in dat jaar tot relatief hoge uitvoeringskosten per afkoop.

Het product in het kader van artikelonderdeel 03.79.01 wordt gedefinieerd als het verbreken van de financiële relatie met het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. In de meeste gevallen komt dit overeen met het slaan van een afkoopbeschikking en het betalen van de betreffende bijdragen. In een aantal gevallen wordt tevens een overname/saneringsbijdrage toegekend.

In 1999 ontvangen nog 50 instellingen een bijdrage ten laste van artikelonderdeel 03.79.02.

Na 1999 neemt dit aantal sterk af omdat de complexen uit de bijdrage lopen.

03.80 Afkoop subsidies woonwagens en standplaatsen*Het te voeren beleid*

In 1998 is na overleg met de Vereniging Nederlandse Gemeenten besloten de subsidies voor huurwoonwagens en standplaatsen af te kopen. In de Regeling afkoop geldelijke steun woonwagens en standplaatsen (Stcrt. 1998, nr. 245) zijn de voorwaarden voor afkoop en de te volgen procedure vermeld. De aanvraagformulieren zijn eind december 1998 naar de betreffende gemeenten gezonden. Bij het vastleggen van de aldus in 1998 aangegane verplichting ad f 190,1 mln en bij de thans in de begroting opgenomen ramingen is ervan uitgegaan dat alle betrokken gemeenten met de afkoop zullen instemmen. De begroting werd daarop afgestemd. 90% van de gemeenten heeft nu ingestemd met de afkoop. 4% van de gemeenten wilde geen gebruik maken van de afkoop, 6% heeft niet of te laat gereageerd. Bij 2^e suppletore begroting 1999 zal het budget voor de afkoop daarop worden afgestemd (zie het gestelde onder artikel 03.15 «Bijzondere aandachtsgroepen»).

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999 =						
Stand ontwerpbegroting 2000	0	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	0	0	0	0	0	0

Verplichtingen 1998: 190 100

Openstaande verplichtingen t/m. 1998: 190 100

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999						
1e suppletore begroting 1999	156 148					
Stand ontwerpbegroting 2000	156 148	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	70 857	0	0	0	0	0

Toelichting op de raming:

De budgettaire verwerking van de afkoop van subsidies voor woonwagens en standplaatsen vindt plaats in lijn met hetgeen destijds bij de bruterij van de sociale sector is afgesproken. Dit betekent dat de afkoopsom niet van invloed is op het uitgavenkader van de rijksbegroting in enge zin. Vooralsnog uitgaande van 100% deelname betreft dit een bedrag van in totaal f 173,862 mln (het netto-contante waarde deel van de jaarlijkse bijdragen). De rentecomponent ad f 16,238 mln is wel relevant voor de rijksbegroting.

De overige budgettaire gevolgen (de terugvordering van in 1998 en 1999 verstrekte bijdragen en rentebetalingen ad f 33,952 mln) zijn ook van invloed voor het uitgavenkader van de rijksbegroting in enge zin.

Overige niet-actieve begrotingsartikelen

Verplichtingen en uitgaven

Onderstaande gegevens hebben betrekking op de overige niet-actieve begrotingsartikelen van de volkshuisvestingsbegroting. Dit betreffen de volgende artikelen:

- 03.68 «Leningen woningwet»
- 03.74 «Bijdragen nieuwbouw en verbetering huurwoningen»
- 03.75 «Bijdragen woningen marktsector en premiekoopwoningen»
- 03.76 «Budgetten Besluit woninggebonden subsidies 1992–1994»
- 03.77 «Overige niet-actieve uitgaven»

Deze artikelen betreffen (grotendeels) de uitfinanciering van vóór 1995 aangegane verplichtingen, waarbij het te voeren beleid op het terrein van de volkshuisvesting (afgezien van de hoogte van het subsidieafbraak-

percentage bij de jaarlijkse bijdragen) geen invloed meer heeft op de omvang van de voorgestelde ramingen. Sinds de begroting 1995 worden deze ramingen als één geheel gepresenteerd.

Als gevolg van de in de afgelopen jaren gerealiseerde afkoopoperaties (sociale sector, woningen van beleggers en particulieren, en NWI's) is het totaal van de ramingen van deze artikelen sedert de begroting 1995 aanzienlijk gedaald.

Met de VNG vindt overleg plaats over de – mogelijk nog in 1999 te realiseren – afkoop van subsidies voor hoogniveau renovaties (artikel-onderdeel 03.74.01).

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	1 907	2 616	2 214	2 583	2 583	
1e suppletore begroting 1999	– 81					
Nieuwe wijzigingen	8 000	– 550	– 550	– 550	– 550	
Stand ontwerpbegroting 2000	9 826	2 066	1 664	2 033	2 033	2 033
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	4 459	938	755	923	923	923

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	672 165	600 600	503 275	467 403	453 001	
1e suppletore begroting 1999	– 13 802	– 4 869	2 366	– 6 077	– 19 314	
Nieuwe wijzigingen	8 000	– 550	– 550	– 550	– 550	
Stand ontwerpbegroting 2000	666 363	595 181	505 091	460 776	433 137	406 400
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	302 382	270 081	229 200	209 091	196 549	184 416

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

		Openstaande stand verplichtingen t/m 1998	Realisa- tie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:									
03.68	Leningen woningwet								
	68.03 Overige leningen								
03.74	Bijdragen nieuwbouw en verbetering huurwoningen								
	74.01 Bijdragen huurwoningen oude regelingen		49 158						
	74.03 Bijdragen ineens verbetering huurwoningen en verhuis- en herinrichtingskosten	91	908	8 100					
03.75	Bijdragen woningen marktsector en premie-koopwoningen								
	75.01 Subsidies marktgerichte huur- en koopwoningen en jaarlijkse bijdragen huurwoningen beleggers	7 817	465						
03.76	Budgetten Besluit woninggebonden subsidies		116						
03.77	Overige niet-actieve uitgaven	11 439	437	1 726	2 066	1 664	2 033	2 033	2 033
Totaal		19 347	51 084	9 826	2 066	1 664	2 033	2 033	2 033
Uitgaven:									
03.68	Leningen woningwet								
	68.03 Overige leningen								
03.74	Bijdragen nieuwbouw en verbetering huurwoningen								
	74.01 Jaarlijkse bijdragen huur- woningen oude regelingen		43 158	35 189	33 332	32 116	31 196	30 086	28 908
	74.02 Jaarlijkse bijdragen huur- woningen DKP-systeem		8 705	4 012	23 017	1 831	1 331	369	250
	74.03 Bijdragen ineens verbetering huurwoningen en verhuis- en herinrichtingskosten		1 515	8 129					
Totaal artikel 03.74			53 378	47 330	56 349	33 947	32 527	30 455	29 158
03.75	Bijdragen woningen marktsector en premie-koopwoningen								
	75.01 Subsidies marktgerichte huur- en koopwoningen en jaarlijkse bijdragen huurwoningen beleggers		10 901	6 146	1 480				
	75.02 Bijdragen eigen woningen		315 858	232 300	171 600	120 500	81 800	60 500	39 200
Totaal artikel 03.75			326 759	238 446	173 080	120 500	81 800	60 500	39 200
03.76	Budgetten Besluit woninggebonden subsidies		394 470	377 723	363 686	348 980	344 416	340 149	336 009
03.77	Overige niet-actieve uitgaven		137	2 864	2 066	1 664	2 033	2 033	2 033
Totaal			774 744	666 363	595 181	505 091	460 776	433 137	406 400

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

		1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>						
Specifieke mutaties:						
a.	honorering AWB-bezwaar	8 000				
b.	naar 03.01.01 i.v.m. extra capaciteit beleidsondersteuning		- 550	- 550	- 550	- 550

Specifieke mutaties

ad a.

De mutatie betreft een reservering op artikelonderdeel 03.74.03 in verband met een bezwaarschrift inzake de verbetering van studentenwoningen. De exacte budgettaire gevolgen van de afwikkeling van dit bezwaarschrift zullen in de 2^e suppletore begroting 1999 worden verwerkt.

Reserve voor VROM-brede onderwerpen

Analoog aan voorgaande jaren is in het niet-actieve deel van de DGVH-begroting (op artikel 03.77 «Overige niet-actieve uitgaven») een reserve ten behoeve van de zogeheten VROM-brede onderwerpen opgenomen. Deze reserve kan ook worden aangewend ter compensatie van (toekomstige) budgettaire problematiek binnen de DGVH-begroting zelf. Van de omvang van deze reserve en de mutaties daarop sinds de ontwerp-begroting 1999 wordt het volgende overzicht gegeven

Verplichtingen=uitgaven (bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
Stand ontwerp-begroting 1999	1 907	2 616	2 214	2 583	2 583
Mutaties:					
a. Naar 01.02.01 bijdrage VROM-brede knelpunten	- 516				
b. Naar 03.01.01 i.v.m. extra capaciteit beleidsondersteuning	0	- 550	- 550	- 550	- 550
Stand ontwerp-begroting 2000	1 391	2 066	1 664	2 033	2 033
Stand ontwerp-begroting 2000 in EUR1000	631	938	755	923	923

Toelichting:

De mutatie ad a is reeds verwerkt in de 1^e suppletore begroting 1999. Voor een toelichting op de mutatie ad b wordt verwezen naar artikel 03.01.

03.74 Bijdragen nieuwbouw en verbetering huurwoningen

Ramingskengetallen

In onderstaand overzicht wordt voor de artikelonderdelen 03.74.01 en 03.74.02 de aantallen woningen gegeven waarvoor nog subsidie kan worden verstrekt. De periode waarover subsidie kan worden verstrekt belooft voor artikelonderdeel 03.74.01 van 1999 tot 2023 (dit betreft de verbeteringsregeling woningen) en voor artikelonderdeel 03.74.02 van 1999 tot 2035.

Aantallen woningen waarvoor mogelijk nog bijdragen worden verstrekt

Artikel-onderdeel	regeling	realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
03.74.01	Nieuwbouwregeling 1968	2 492	800	200	0	0	0	0
	Verbeteringsregeling	7 553	7 400	7 000	6 700	6 400	6 100	5 800
03.74.02	DKP-regeling	1 368	700	1 600	600	300	200	200

Toelichting:

Vergeleken met de begroting 1999 zijn de bovenstaande aantallen woningen niet gewijzigd. Bij een zestal complexen wordt in het jaar 2000 de zogeheten conditionele bijdrage verstrekt. Hierdoor stijgt bij de DKP-regeling het aantal woningen met een bijdrage in dat jaar.

03.75.01 Subsidies marktgerichte huur- en koopwoningen en jaarlijkse bijdragen huurwoningen beleggers

Ramingskengetallen

	Aantallen woningen	Totale bijdrage
Marktgerichte huur- en koopwoningen	0	0
Huurwoningen Beleggers	3 073	f 6 146 mln

Toelichting:

De gemiddelde bijdrage bedraagt f 10 000 per woning die in 5 gelijke termijnen betaald wordt. In 1999, zijnde het voorlaatste betalingsjaar, wordt f 2000,- bijdrage betaald ten behoeve van 3073 woningen. Voor 2000 is dat nog voor 740 woningen en dit is in principe tevens het laatste jaar waarin betalingen terzake plaatsvinden.

03.75.02 Bijdragen eigen woningen

Ramingskengetallen

De komende jaren vertonen de aantallen en hoogte van de te verstrekken bijdragen een dalende tendens. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een stijging van de individuele- en gezinsinkomens en anderzijds door de rentestand van de afgelopen jaren waardoor de toekomstige bijdragen – na een rentetoets – naar verwachting lager kunnen worden vastgesteld.

Hieronder volgt een overzicht van het aantal woningen waarvoor subsidie is / wordt verstrekt, het totale subsidie bedrag alsmede de gemiddelde bijdrage per woning

Aantallen woningen en uitgavenbudgetten eigen woningen-regelingen

	realisatie 1998	1999	2000
Aantal woningen	94 531	82 200	60 600
Uitgavenbudgetten	f 316 mln	f 232 mln	f 172 mln
Bijdrage per woning	f 3 343	f 2 826	f 2 838

Onderstaande tabel bevat voor de eigen woningen-regelingen de geraamde ontwikkeling van de totale jaarlijkse bijdragen.

Jaarlijkse bijdragen eigen woningen-regelingen (in NLG1mln)

	realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
regeling 1979	37	23	16	11	9	8	7
regeling 1984	279	209	156	110	73	53	33
Totaal	316	232	172	121	82	61	40

Onderstaande tabel bevat voor de eigen woningen-regelingen de geraamde ontwikkeling van het aantal te verrichten bijdragen per jaar.

Aantallen woningen waarvoor mogelijk nog bijdragen worden verstrekt

	realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
regeling 1979	24 479	20 100	12 800	7 000	5 100	4 800	4 500
regeling 1984	70 052	62 100	47 800	39 700	34 000	30 800	28 300
Totaal	94 531	82 200	60 600	46 700	39 100	35 600	32 800

Doelmatigheidskengetal

In de hierna opgenomen tabel worden voor de eigen woningen regelingen de uitvoeringskosten per bijdrage weergegeven. De gehanteerde bedragen zijn ramingen.

In de personeelskosten zijn begrepen het aantal personeelsleden dat direct betrokken is bij de uitvoering van de regelingen Eigen Woningen 1979 en 1984, inclusief de afhandeling van bezwaar- en beroepschriften. Voor 1999, 2000 en 2001 zijn dat respectievelijk 19,1, 13 en 8,4 medewerkers.

Inclusief de overhead van het aantal personeelsleden dat op indirecte wijze betrokken is bij de uitvoering van de regeling zoals archivering, medewerkers in de financiële kolom, centrale directies en dergelijke is uitgegaan van f 115 000,- voor 1999 en f 119 000 voor 2000 en 2001, zijnde de totale kosten per mensjaar.

Ten slotte is rekening gehouden met dalende automatiseringskosten voor de exploitatielasten voor het eigen woningen systeem. Deze bedragen f 2 mln in 1999, f 1,250 mln in 2000 en f 0,750 mln in 2001.

Door de daling van het aantal beschikkingen, de daling van het personeelsbestand en de lagere uitgaven voor automatiseringskosten dalen in de tijd gezien de uitvoeringskosten per bijdrage.

Aantallen beschikkingen en uitvoeringskosten eigen woningen-regelingen

	realisatie 1998	1999	2000	2001
Personele kosten	f 3,1 mln	f 2,2 mln	f 1,5 mln	f 1 mln
Automatiseringskosten	f 3,0 mln	f 2 mln	f 1,250 mln	f 0,750 mln
Aantal beschikkingen	94 531	82 200	60 600	46 700
Uitvoeringskosten per bijdrage	f 64,53	f 51,09	f 45,38	f 37,47

03.76 Budgetten Besluit woninggebonden subsidies 1992-1994*Ramingskengetallen*

In onderstaand overzicht wordt een specificatie gegeven van de uitgaven-raming naar sociale sector, huurverlagingstoeslagen en marktsector alsmede de totale looptijd per regeling en het totale bedrag van de toekomstige betalingen.

Budgetten Besluit woninggebonden subsidies 1992-1994

	Te betalen in 2000	Totale bedrag toekomstige betalingen	Looptijd tot
Sociale sector	336	6 775	2024
Huurverlagingstoeslagen	17	63	2004
Marktsector	11	31	2001
Totaal in NLG1mln	364	6 869	

De totale looptijd van de bijdrage aan de sociale sector is afhankelijk van het gehanteerde rentepercentage. Conform de regeling wordt na 5 jaar bij de sociale huursector en na 10 jaar bij de sociale koopsector de rente herzien. Deze renteconversie kan tot gevolg hebben dat de looptijd korter of langer is wanneer het dan gehanteerde rentepercentage afwijkt van dat waarmee thans in de begroting wordt gerekend.

03.77 Overige niet-actieve uitgaven

Naast de op dit artikel gestalde reserve voor VROM-brede onderwerpen heeft de raming voor het jaar 1999 betrekking op de uitfinanciering van oude verplichtingen van subsidies voor ingetrokken regelingen waarvoor alsnog op basis van ingediende bezwaarschriften een bijdrage moet worden verstrekt.

04. RUIMTELIJKE ORDENING

Algemeen

Het streven om de begroting inzichtelijker te maken wordt voortgezet door aan te geven op welke wijze het budget wordt ingezet in de verschillende (clusters van) producten.

Per fase van de beleidscyclus (verkenning, formulering, uitvoering, handhaving, evaluatie) is een groot aantal producten aangewezen. Hierbinnen zijn prioriteiten aangewezen die maatgevend zijn voor het al dan niet halen van de beoogde resultaten per fase in de beleidscyclus. Er is dan ook een directe koppeling gelegd tussen de specifieke fase in de beleidscyclus en de concrete productclusters en producten.

De missie van de RPD is het verbeteren van de ruimtelijke inrichting van Nederland door:

- duurzaam beheer van de voorraad ruimte (intensief meervoudig ruimtegebruik);
- versterking van de ruimtelijke kwaliteit (functionaliteit menselijke maat, duurzaamheid, verscheidenheid en esthetische beleving).

Versterking van de kwaliteit van de ruimtelijke inrichting betekent in het komend begrotingsjaar in het bijzonder: werken aan de totstandkoming van een Vijfde Nota over de ruimtelijke ordening en de fundamentele herziening van de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Daarmee ligt het accent op beleidsvernieuwing. De vijfde nota is nodig om een goede nationale ruimtelijke hoofdstructuur voor de toekomst te garanderen en de specifieke inbreng van de ruimtelijke ordening in de inrichting van Nederland te profileren. Alleen dan is het mogelijk het rijksomgevingsbeleid goed te regisseren. Beleidsvernieuwing dient gebaseerd te zijn op een goede monitoring en beleidsverkenning. Werken aan onderbouwing en meetbaarheid van de effectiviteit van het ruimtelijk beleid is daarvoor een belangrijke pijler. Hierop zal in het komend begrotingsjaar nadrukkelijk worden ingezet.

In 1999 is verder gewerkt aan het opzetten van een structurele monitoring die zich richt op de doelen uit het ruimtelijke ordeningsbeleid. De eerste rapportage zal dit najaar als een aparte publicatie verschijnen. Deze Balans Ruimtelijke Kwaliteit 1999 beschrijft de ontwikkelingen ten aanzien van doelstellingen uit de (geactualiseerde) Vierde Nota over de ruimtelijke ordening Extra (Vinex), maar is daarin nog niet volledig. In 2000 wordt gewerkt aan het verder uitbouwen van de monitoring, opdat de rapportage in 2000 wel alle doelstellingen kan omvatten. Verder in de toekomst, na het uitkomen van de Vijfde Nota, zal de monitoring worden aangepast aan het vernieuwde beleid.

De uitvoering van het beleid is gebaseerd op de Vinex en de actualisering ervan. Toezicht op daadwerkelijke doorwerking van het Vinex-beleid en de handhaving ervan is essentieel voor het slagen van dit beleid. In het begrotingsjaar 2000 zal daarom eveneens veel aandacht worden besteed aan uitvoering, doorwerking en handhaving van het ruimtelijk beleid. In dit verband worden, ook voor 2000, de volgende prioritaire producten genoemd; Nieuwe Sleutelprojecten (NSP) en Stimulering Intensief Ruimtegebruik (StIR). Alle bovengenoemde projecten zijn terug te vinden binnen artikel 04.03 «Onderzoek, planvorming en stimulering ruimtelijk beleid». Met het oog op beleidseffectiviteit vindt in 2000 herijking van de verstedelijkingsopgave plaats.

Uitvoering van het internationaal ruimtelijk beleid zal in 2000 in toeneemende mate een rol gaan spelen in het ruimtelijk beleid. In Bonn is in mei

1999 het Europees Ruimtelijk Ontwikkelingsperspectief (EROP) vastgesteld. Deze gezamenlijke visie, die met 15 landen is opgesteld, zal in de Vijfde Nota, samen met de buurlanden, vormgegeven worden. De nog lopende projecten in dit kader, binnen het Interreg IIC programma, zijn: Noordzee, North Western Metropolitan Area (NWMA) en het Interreg IIC Rijn Maas Activiteiten programma (IRMA). De uitvoering van deze projecten loopt door tot 2001.

Aansluiting met de algemene beleidsmatige toelichting van de Memorie van Toelichting

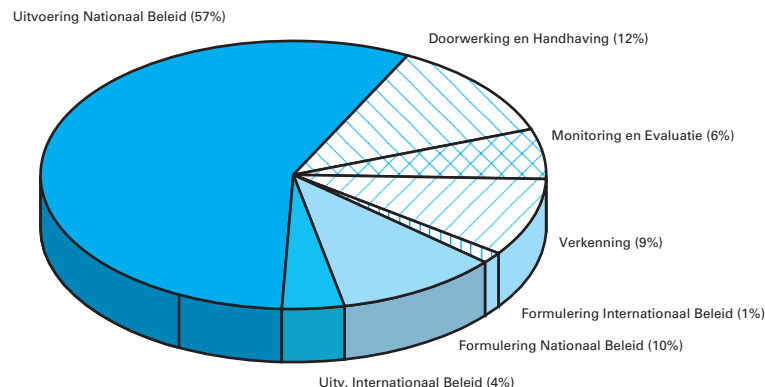
In de hierna opgenomen tabel 1 wordt de relatie gelegd tussen de beleidsprioriteiten uit de algemene beleidsmatige toelichting en de toelichting per begrotingsartikel. In de eerste kolom zijn de beleidsprioriteiten opgenomen met een verwijzing naar het desbetreffende hoofdstuk in de algemene beleidsmatige toelichting. In de tweede kolom wordt een overzicht gegeven van het productcluster waarbinnen de betreffende beleidsprioriteit uit de algemene beleidsmatige toelichting is terug te vinden.

Vanaf kolom drie wordt een indicatie gegeven van de verdeling van het budget geraamd op de begrotingsartikelen naar de clusters van producten. Tevens wordt in de grafiek een percentuele verdeling gegeven van de in de begroting opgenomen bedragen van het hoofdbeleidsterrein ruimtelijke ordening naar de onderscheiden productclusters.

Tabel 1 Indicatieve verdeling van het verplichtingenbudget 2000 naar cluster van product (in NLG1000)

		Artikel-onderdeel							
Beleidsprioriteit Algemene beleidsmatige toelichting van de Memorie van Toelichting	Product clusters	Personeel & Materieel	Onderzoek	Planvorming & Stimulering Ruimtelijk Beleid	Uitvoering PKB Wadden gebied	Veiligstellen van Bufferzones	Leerlingbouwplaatsen	Stichting Overlegorgaan RAVI	Totaal
Hoofdstuk		04.01	04.03.01	04.03.02	04.05	04.06	04.08	04.09	
	Monitoring & Evaluatie	4 032	1 190						5 222
	Verkenning	5 040	3 152						8 192
	Formulering Internationaal Beleid	720	370	100					1 190
Hoofdstuk 2 Vijfde Nota RO	Formulering Nationaal Beleid	7 150	492	1 400					9 042
Hoofdstuk 2 EROP, Interreg IIC	Uitvoering Internationaal Beleid	1 454		1 995					3 449
Hoofdstuk 3 Vinac, Verstedelijkingsbeleid, NSP en StIR	Uitvoering Nationaal Beleid	13 994	1 135	21 458		12 023	0	500	49 110
Hoofdstuk 3 Handhaving en WRO	Doorwerking & Handhaving	9 521	355	270	228				10 374
Totaal		41 911	6 694	25 223	228	12 023	0	500	86 579

Indicatieve verdeling verplichtingenbudget naar productclusters 2000

In tabel 2 wordt een indicatie gegeven van de verplichtingenbudgetten van beleidsprioriteiten uit de algemene beleidsmatige toelichting. Tevens wordt per beleidsprioriteit aangegeven wat het procentuele aandeel hiervan is binnen het betreffende productcluster zoals opgenomen in tabel 1. Het totale budget van de beleidsprioriteiten bedraagt circa 30% van de totale RPD-begroting.

Tabel 2 Indicatieve verdeling van het verplichtingenbudget 2000 naar onderwerp in NLG1000

Productclusters	Totaal verplichtingenbudget productcluster	Beleidsprioriteiten (uit de algemene beleidsmatige toelichting)	Verplichtingenbudget Beleidsprioriteit	Percentage
Monitoring & Evaluatie	5 222	–	–	0%
Verkenning	8 192	–	–	0%
Formulering Internationaal beleid	1 190	–	–	0%
Formulering Nationaal beleid	9 042	Vijfde Nota RO	3 400	38%
Uitvoering Internationaal beleid	3 449	EROP, Interreg IIc	2 300	66%
Uitvoering Nationaal beleid	49 110	StlR	9 500	19%
		NSP	4 500	9%
		Vinac, Verstedelijkingbeleid	2 800	5%
Doorwerking en Handhaving	10 374	Handhaving en WRO	3 070	30%
TOTAAL	86 579		25 570	30%

De volgende operationele doelstellingen worden binnen de genoemde productclusters geformuleerd:

Uitvoering nationaal beleid, doorwerking en handhaving:

- stedelijke knooppunten en toplocaties;
- Nederland distributieland: hoofdtransportassen en achterland-verbindingen;
- Nederland Waterland;
- regio's op eigen kracht;
- concentratie verstedelijking: Vinex-locaties, open ruimtes en bufferzones;
- stadsgewestelijke inrichting: werk- en recreatiegebieden en ABC-locatiegebied;
- koersenbeleid landelijke gebieden;
- agrarisch milieubeleid;
- leefbaarheid platteland;
- kwaliteit dagelijkse leefomgeving;
- versterken Randstad, Groene Hart en Stedenring Centraal Nederland;

- intensief ruimtegebruik.

Monitoring en evaluatie:

- toestand van de ruimte in Nederland in beeld brengen;
- effecten van de Vinex onderzoeken;
- nieuw beleid robuust en te monitoren.

Verkenning:

- kansen en bedreigingen ruimtelijke inrichting Nederland in de toekomst verkennen;
- agenda 21ste eeuw opstellen.

Formuleren nationaal beleid:

- internationaal samenwerken;
- Nederland meer laten zijn dan Randstad;
- mainports voorwaardelijke versterken;
- economische activiteiten bundelen;
- stedelijke ontwikkeling heroverwegen na Vinex-locaties;
- restrictief beleid handhaven met behulp van contouren;
- grondgebonden landbouw behouden en andere vitale functies (bijvoorbeeld recreatie) versterken;
- investeren in EHS en Waddenzee beschermen;
- waterhuishouding grondig herzien;
- economische groei en milieudruk ontkoppelen.

Formulering Internationaal beleid:

- versterken ruimtelijke component in Europees beleid;
- Nederlandse kansen en bedreigingen in transnationaal verband benaderen;
- beïnvloeden Europese structuurfondsen.

Uitvoering Internationaal beleid:

- beïnvloeden Europese structuurfondsen;
- Nederlandse kansen en bedreigingen in transnationaal verband benaderen.

04.01 Personeel en materieel

Het te voeren beleid

Het organisatie- en personeelsbeleid van de RPD is op ontwikkeling gericht. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is een optimale ondersteuning van de Minister bij de totstandkoming van het (inter)nationale beleid voor de ruimtelijke inrichting van Nederland en de uitwerking daarvan. In het licht daarvan zal, ter verbetering van de aansluiting tussen organisatiedoelen en ontplooiingsmogelijkheden van individuele medewerkers van de RPD, het accent liggen op loopbaanontwikkeling, een gerichte werving en selectie en een gerichte toepassing van vorming en opleiding. Ook wordt het accent gelegd op een meer effectief gebruik van (aanwezige) kennis, aangezien de RPD een kennisintensieve organisatie is.

Tenslotte wordt het zeer belangrijk gevonden aandacht te schenken aan het beheersbaar maken dan wel houden van werkdruk, met name het waar mogelijk terugdringen van de negatieve aspecten daarvan.

Operationele doelstellingen :

- structuur en cultuur flexibiliseren door samenwerken;
- doorlopend leren en communiceren;

- resultaatgericht werken en integraal management;
- strategisch werven en integraal managen;
- capaciteit en geld geprioriteerd toedelen.

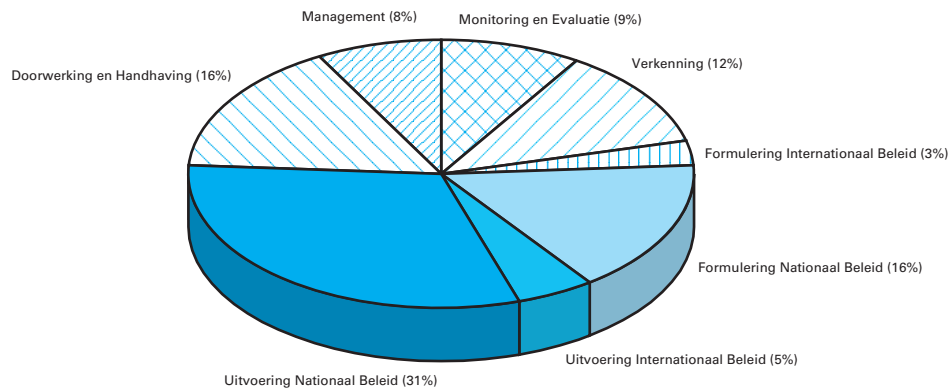
Euro

De voorbereidingen ten behoeve van de invoering van de euro bij de RPD zijn in volle gang. In de inventarisatiefase is al gebleken dat op vrijwel alle onderkende gebieden (automatisering, Personeel en Materieel, wet- en regelgeving etc.) het aantal aan te passen objecten miniem is. De verwachting is dat de invoering van de euro voor de RPD specifieke objecten ruim op tijd gereed zal zijn en bij de invoering van de euro worden dan ook geen problemen verwacht.

Millennium

De werkzaamheden in het kader van de millenniumproblematiek zijn zowel voor de vitale als de niet vitale applicaties volledig afgerond. De noodplannen zijn eveneens afgerond. Als laatste actie ter voorbereiding van de millennium-overgang zal nog een plan worden geschreven voor extra te nemen veiligheidsmaatregelen in de sfeer van bijvoorbeeld back ups en hoe de eerste testen in 2000 zullen worden uitgevoerd.

Indicatieve verdeling personele capaciteit naar productclusters 2000

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	40 313	41 376	41 688	41 714	41 714	
1e suppletore begroting 1999	255	- 314	- 304	- 294	- 142	
Nieuwe wijzigingen	1 877	849	556	128	- 143	
Stand ontwerpbegroting 2000	42 445	41 911	41 940	41 548	41 429	41 429
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	19 261	19 018	19 032	18 854	18 800	18 800

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	40 313	41 376	41 688	41 714	41 714	
1e suppletore begroting 1999	580					
Nieuwe wijzigingen	2 252	535	252	- 166	- 285	
Stand ontwerpbegroting 2000	43 145	41 911	41 940	41 548	41 429	41 429
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	19 578	19 018	19 032	18 854	18 800	18 800

Millennium

In de hiervoor vermelde uitgavenbudgetten zijn de volgende bedragen verwerkt die zijn verbonden aan de oplossing van het millennium-probleem:

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Millennium	155	75				

Euro

In de hiervoor vermelde uitgavenbudgetten zijn de volgende bedragen die zijn verbonden aan de invoering van de verwerkt:

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Euro	188	100				

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

	Openstaande stand verplichtingen t/m 1998	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:								
01.01 Ambtelijk personeel	0	29 802	32 894	33 803	33 821	33 475	33 377	33 377
01.02 Overige personele uitgaven	1 745	4 855	1 882	1 755	1 766	1 766	1 766	1 766
01.03 Post-actieven	0	1 220	1 190	1 078	875	874	874	874
01.06 Algemene materiële uitgaven	1 201	5 568	4 581	3 924	4 059	4 053	4 020	4 020
01.07 Automatiseringsuitgaven	1 326	3 131	1 898	1 351	1 419	1 380	1 392	1 392
Totaal	4 272	44 576	42 445	41 911	41 940	41 548	41 429	41 429
Uitgaven:								
01.01 Ambtelijk personeel		29 802	32 894	33 803	33 821	33 475	33 377	33 377
01.02 Overige personele uitgaven		3 839	2 582	1 755	1 766	1 766	1 766	1 766
01.03 Post-actieven		1 230	1 190	1 078	875	874	874	874
01.06 Algemene materiële uitgaven		5 246	4 581	3 924	4 059	4 053	4 020	4 020
01.07 Automatiseringsuitgaven		3 056	1 898	1 351	1 419	1 380	1 392	1 392
Totaal		43 173	43 145	41 911	41 940	41 548	41 429	41 429

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>					
Overboekingen van/naar andere begrotingen:					
a. Van 01.01 «Personeel en materieel» t.b.v. Fundamentele herziening Wet Ruimtelijke Ordening (WRO)	100	200	200	100	
b. Loonbijstelling 1999	1 166	1 538	1 368	1 321	1 323
c. Naar 01.02 «Personeel en materieel gemeenschappelijke diensten en voorzieningen» compensatie VROM-brede problematiek		- 319	- 126	- 190	- 203
Specifieke mutaties:					
d. Aanpassing i.v.m. taakstelling regeerakkoord 1998	186	- 596	- 802	- 1 009	- 1 017
e. Van 04.03 «Onderzoek, planvorming en stimulering ruimtelijk beleid» t.b.v. communicatie en publicaties diverse projecten	300				
f. Aanpassing raming a.g.v kosten verbonden aan invoering euro	188	100			
<i>Alleen uitgaven</i>					
Specifieke mutaties:					
g. Doorwerking 1998, inzet externen	700				
<i>Verplichtingen niet gelijk aan uitgaven</i>					
Overboekingen van/naar andere begrotingen:					
h. Naar 01.02 «Personeel en materieel gemeenschappelijke diensten en voorzieningen» t.b.v. mantelovereenkomst SBB verplichtingen	- 63	- 74	- 84	- 94	- 246
- uitgaven	- 388	- 388	- 388	- 388	- 388

Kengetallen en resultaten evaluatieonderzoek

Ambtelijk personeel

Overzicht verwachte gemiddelde bezetting «Rijksplanologische Dienst» in fte's

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ontwerpbegroting 1999		288,8	294,0	294,0	294,0	294,0	
Correctie ontwerpbegroting 1999		- 5,0	- 3,7	- 4,0	- 2,0	- 2,0	
Nieuwe wijzigingen:							
a. Correctie doelmatigheidstaakstelling regeerakkoord		3,0					
b. Taakstelling regeerakkoord			- 3,0	- 4,5	- 7,0	- 7,0	
c. Aanpassing a.g.v. Wet Ruimtelijke Ordening		2,0	4,0	4,0	2,0		
Ontwerpbegroting 2000	272,8	288,8	291,3	289,5	287,0	285,0	285,0
Verwachte loonmiddelsom in NLG1000	109,2	113,8	116,0	116,8	116,6	117,1	117,1

Toelichting:

Daar waar de dekking van het ramingskengetal nog niet volledig sluit met de beschikbare middelen, wordt dit verklaard door de nog niet volledig met fte's ingevulde doelmatigheidstaakstelling regeerakkoord.

De correctie op de ontwerpbegroting 1999 betreft een aanpassing in de gemiddelde bezetting. In de ontwerp begroting 1999 zijn abusievelijk de aantallen fte's van de totale maximale begrotingssterkte opgenomen. Voor 1999 en volgende jaren wordt dit gecorrigeerd.

De verwachte gemiddelde bezetting in 1998 is, ten opzichte van latere jaren, lager als gevolg van het relatief lang openstaan van vacatures. Vanaf de 2^e helft van 1998 is een actiever werving en selectiebeleid gevoerd met als doel een snellere vacaturevervulling te bewerkstelligen. De verwachting voor 1999, 2000 en latere jaren is dat dit zal leiden tot een hogere gemiddelde bezetting, die noodzakelijk is voor de uitvoering van het takenpakket. De bezetting zal door de taakstelling, die is opgelegd als gevolg van het regeerakkoord, per saldo lager zijn door taakafstoting en het stellen van posterioriteiten. Ultimo juli 1999 was de gemiddelde bezetting bij de RPD 284 fte.

Post-actieven

Verdeling van de uitgaven voor post-actieven over de verschillende categorieën (in NLG1000)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Wachtgeldgarantieregeling 1987	996	940	854	696	695	695	695
Rijkswachtgeldbesluit 1959	149	130	130	100	100	100	100
Overige uitkeringsregelingen	76	100	54	50	50	50	50
Overige kosten flankerend beleid	10	20	40	29	29	29	29
Totaal	1 231	1 190	1 078	875	874	874	874

Geraamde in- en uitstroom bij de wachtgeldgarantieregeling 1987

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Begin van het jaar	18	16	15	13	11	10	10
Geraamde instroom	0	0	1	1	1	1	0
Geraamde uitstroom	2	1	3	3	2	1	0
Eind van het jaar	16	15	13	11	10	10	10

Toelichting:

In 1998 heeft geen instroom plaatsgevonden in de wachtgeldregeling. Vanaf 1999 is de raming als gevolg van de verwachting neerwaarts bijgesteld. Voor de jaren na 1999 zijn de verwachtingen over de in- en uitstroom enigszins bijgesteld. In verband met de taakstelling regeerakkoord is vanaf 2000 een instroom van 1 geraamd.

Algemene materiële uitgaven

De persoonsgebonden uitgaven per fte ambtelijk personeel (in NLG1)

Herziene raming 1998	Realisatie 1998	Ontwerp-begroting 1999	Herziene raming 1999	Ontwerp-begroting 2000
6 572	7 805	5 883	6 163	6 410

Toelichting:

Met bovenstaand overzicht wordt ca 48% van het budget Algemene materiële uitgaven toegelicht. Uitgavencomponenten zoals de kantoor-gebonden uitgaven en inhuur externen vallen hier buiten. De persoonsgebonden uitgaven hebben betrekking op bureaunkosten, reis- en verblijfkosten, opleidingskosten en representatiekosten.

De stijging van de persoonsgebonden uitgaven worden met name veroorzaakt door een toename van vorming en opleidingsactiviteiten, hogere uitgaven ten behoeve van vervoerskosten en de verhuiskostenregeling. Voorts worden als gevolg van diverse projecten zoals Vijfde Nota, Stimulering Intensief Ruimtegebruik (StIR), Nieuwe Sleutelprojecten (NSP) en Interreg een aantal informatie (mid)dagen georganiseerd voor medewerkers en derden.

04.03 Onderzoek, planvorming en stimulering ruimtelijk beleid

Het te voeren beleid

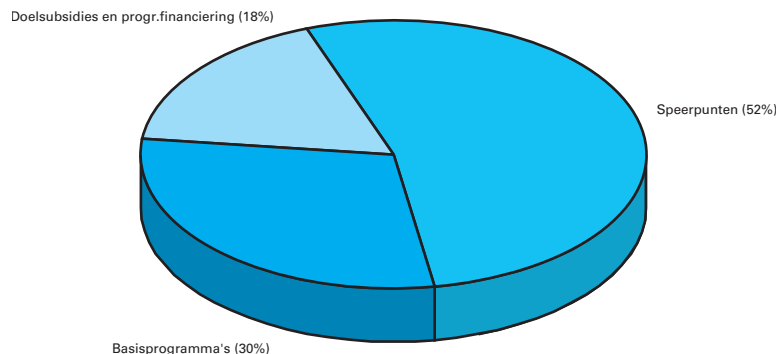
04.03.01 Onderzoek

Het onderzoeksprogramma van de Rijksplanologische Dienst (RPD) is gebaseerd op de wettelijke onderzoekstaak (artikel 52, lid 1b van de Wet op de Ruimtelijke Ordening). De RPD ontplooit steeds meer onderzoeksactiviteiten samen met andere ministeries, lagere overheden en marktpartijen. De zorg voor een goede externe kennisinfrastructuur zal hierbij de nodige aandacht krijgen. Het interne RPD-project «Kenniseffectief werken» gericht op de professionalisering van de kennishuishouding is begin 1999 afgerond. De uitkomsten hebben onder andere geresulteerd in de oprichting van kennisdomeinen voor het beleidsveld van de ruimtelijke ordening met het doel de binnen de RPD aanwezige kennis te bundelen en effectief in te zetten in het dagelijkse werk. Deze kennisdomeinen leveren hun bijdrage bij het genereren van kennisvragen voor het onderzoeksprogramma 2000.

Begin 2000 is de Vijfde Nota over de ruimtelijke ordening gereed. De beleidsagenda van de Vijfde Nota is vanaf dat moment in hoge mate sturend voor het onderzoek van de RPD.

In het onderzoeksprogramma van de Ruimtelijke Ordening is onderscheid gemaakt tussen negen speerpunten van onderzoek, vier basisprogramma's en de post doelsubsidies en programmafinanciering.

Indicatieve verdeling onderzoeksgelden 2000 naar segment

De speerpunten sluiten nauw aan bij de 6 strategische onderzoeksvelden uit de VROM-Onderzoekstrategie 1998-2003 en hebben een duidelijke relatie met de kennisdomeinen van de Rijksplanologische Dienst (mobiliteit en infrastructuur, economische structuur en investeringen, groene ruimte, politieke besluitvormingsprocessen, stad, antennes voor maatschappelijke ontwikkelingen).

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de speerpunten, basisprogramma's en doelsubsidies en programmafinanciering inclusief een indicatie van de daarbij behorende begrotingsbedragen. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de, in maart 1999 verschenen, publicatie extern onderzoek van de Rijksplanologische Dienst (RPD).

Indicatie verplichtingenbedragen onderzoek 2000 (bedragen in NLG1000)

Segment	Onderwerp	Raming 2000
<i>Speerpunten</i>	Stad en verstedelijking	150
	Vijfde Nota RO	400
	Mobiliteit en infrastructuur	300
	Ruimtelijk-economische structuur	500
	Landelijk gebieden en water	230
	Lange termijn verkenning	400
	Bestuur en instrumentarium	270
	Internationaal	200
	Korte termijn onderzoek	1 474
	Monitoring vigerend beleid	990
<i>Basisprogramma's</i>	Evaluatie ruimtelijk beleid	200
	Ruimtelijke basisprognoses	200
	Ontwerp en beeldontwikkeling	80
	Bijdragen aan organisaties voor kennisuitwisseling RO	1 000
<i>Doelsubsidies en programma-financiering</i>	Onderzoekprogramma's en leerstoelen RO	300
Totaal		6 694

De hoofddoelstelling van het RO-beleid is het verkrijgen van een goede ruimtelijke hoofdstructuur door middel van het realiseren van projecten die vanuit de optiek van de ruimtelijke ordening van essentieel belang zijn. Het gaat hierbij onder andere om:

- de Vijfde Nota RO;
- Europees Ruimtelijk Ontwikkelingsperspectief (EROP);
- Nieuwe Sleutelprojecten (NSP);
- Stimulering Intensief Ruimtegebruik (StIR);
- Fundamentele herziening Wet Ruimtelijke Ordening (WRO).

Een aantal van deze projecten wordt binnen het artikelonderdeel Planvorming en stimulering ruimtelijk beleid onder de volgende product-clusters nader toegelicht;

- Formulering Nationaal beleid
- Uitvoering Nationaal en Internationaal Beleid
- Doorwerking en Handhaving

Binnen de genoemde clusters wordt eveneens een aantal prioriteiten nader beschreven. De belangrijkste worden kort toegelicht. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de algemene beleidsmatige toelichting, hoofdstukken 2 en 3.

Formulering Nationaal beleid:

Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening (hoofdstuk 2 van de algemene beleidsmatige toelichting):

Begin 2000 zal de Vijfde Nota RO worden uitgebracht. Voor 2000 is hiervoor ongeveer f 3,4 mln begroot. Deze raming is inclusief de te verwachten personele inzet. De Vijfde Nota zal een strategische, richting-gevende beleidsnota zijn voor al degenen die verantwoordelijk of betrokken zijn bij de ruimtelijke inrichting van Nederland.

De nota legt een sturingsfilosofie vast die inspeelt op de bestuurlijke en maatschappelijke verhoudingen. De nota geeft ruimte aan regionale verschillen.

Om de ontwikkeling van de Vijfde Nota inhoudelijk te onderbouwen, zal het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer over nader te bepalen onderwerpen themaworkshops organiseren. De toekomstige inrichting van Nederland heeft veel internationale dimensies. Het Europese Ruimtelijke Ontwikkelingsperspectief dat 10 mei 1999 is vastgesteld vormt een referentiedocument voor het nationale ruimtelijk beleid. Parallel aan het binnenlandse overlegprogramma zullen bijeenkomsten worden georganiseerd met buitenlandse partners.

Ten behoeve van een «objectieve» formulering van de «opgave» en een «objectieve» ex-ante evaluatie van de omgevingseffecten van het in de Vijfde Nota voorgenomen beleid wordt in een parallel project in samenwerking met de planbureaus een strategische toets op de omgevings-effecten van de Vijfde Nota voorbereid. In de loop van 1999 zal beslist worden of Planologische Kern Beslissing (PKB) deel 1 eveneens vergezeld zal gaan van een «onafhankelijke» effectentoets ten behoeve van het politieke besluitvormingstraject of dat deze in een later stadium wordt uitgebracht.

De ruimtelijke ordening kent drie internationale dimensies: een Europese, een transnationale en een grensoverschrijdende. De drie internationale dimensies zijn in relatie tot het nationale beleid voor Nederland van belang. Voor Nederland zal hieraan op twee manieren invulling aan worden gegeven:

- door middel van een heldere weergave van de internationale aspecten van ruimtelijke processen en issues in de Vijfde Nota, met name met betrekking tot de thema's water, landelijke gebieden, ruimtelijke economie, infrastructuur en steden,
- door beleidsgericht samen te werken aan de internationale ruimtelijke issues met de buurregio's en buurlanden, zowel in EU-verband (EROP, Interreg) als bilateraal (Benelux, Duitsland).

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 2, van de algemene beleidsmatige toelichting van de Memorie van Toelichting.

Op Europees niveau zal gebruik worden gemaakt van het Europees Ruimtelijke Ontwikkelings Perspectief (EROP). Dit is een niet-bindend, gezamenlijk geformuleerd, beleidsrelevant perspectief. Afgesproken is dat ieder land rekening zal houden met EROP, voor zover de eigen ruimtelijke ontwikkeling vanuit andere Europese landen invloed ondergaat, en vice-versa. Het gaat echter vooral om de samenwerking en afstemming tussen de niveaus. Daarom heeft de Europese Commissie het communautaire initiatief Interreg voor de periode 2000–2006 verlengd (Interreg III). Interreg III bevordert de grensoverschrijdende, transnationale en interregionale samenwerking ter stimulering van een evenwichtige en duurzame ruimtelijke ontwikkeling van Europa. Nederland zal in deze periode ongeveer 275 mln buro's voor Interreg ontvangen. Nadere afspraken over de verdeling van Interreg middelen over de drie programma-onderdelen moeten nog worden gemaakt.

Als verlengstuk van het huidige Interreg IIC-initiatief, is vooral het transnationale onderdeel (Interreg IIIB) voor het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van belang. Het is de Nederlandse inzet om voor de uitvoering van het Interreg IIIB programma voor de periode 2000–2006 min of meer dezelfde programmagebieden aan te houden als die voor het huidige programma gelden (Noordzeegebied en North West Metropolitan Area (NWMA)). Ook het thema kwalitatief en kwantitatief waterbeheer dient in Interreg IIIB een vervolg te krijgen.

De huidige Interreg IIC programma's

De huidige programma's Interreg IIC Rijn en Maas Activiteiten (IRMA), Noordzee en North West Metropolitan Area (NWMA) zijn momenteel volop in uitvoering.

Tot eind 1999 kunnen bijdragen aan projecten worden toegezegd. Dit betekent dat, afhankelijk van het aantal en soort projecten dat wordt gehonoreerd, eind 1999 begin 2000 de voorlopige resultaten in beeld gebracht kunnen worden. De uitvoering van het huidige Interreg IIC programma loopt door tot ultimo 2001.

De doelstelling van het IRMA programma is het beschermen van alle mensen en belangrijke functies in het stroomgebied van de Rijn en Maas tegen overstromingen en het op deze wijze realiseren van een ruimtelijke

balans tussen de activiteiten van de bevolking in de betreffende gebieden, de sociaal-economische ontwikkelingen en het duurzaam beheer van water.

De doelstellingen van de programma's Noordzee en NWMA zijn als volgt samen te vatten:

- zorg dragen voor economische en sociale cohesie;
- duurzame ontwikkeling van de regio als geheel;
- de ruimtelijke structuur uitdragen met een blik naar de toekomst;
- transnationale samenwerking op het gebied van ruimtelijke ordening.

Voor de uitvoering van de programma's IRMA, Noordzee en NWMA heeft het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van belang, buiten het benodigde budget voor co-financiering, de financiële verantwoordelijkheid voor het Nederlandse deel van de Europese middelen van beide programma's. Binnen de VROM-begroting is in 2000 ongeveer f 2,3 mln beschikbaar voor co-financiering, ondersteuning en secretariaatskosten.

Uitvoering nationaal beleid:

Stimuleringsprogramma Intensief Ruimtegebruik (StIR) (hoofdstuk 3 van de algemene beleidsmatige toelichting):

Het Stimuleringsprogramma Intensief Ruimtegebruik is in 1998 gestart en kent een looptijd van zeven jaar met een totaalbudget van ongeveer f 50 mln waarvan f 30 mln is bestemd voor de «Voorbeeldprojecten Intensief Ruimtegebruik». In 2000 is binnen de VROM-begroting ongeveer f 9,5 mln beschikbaar.

Het programma is gericht op een verhoging van de kwaliteit van het gebruik van de ruimte. Met name door intensief met de ruimte om te gaan, bijvoorbeeld met meervoudige gebruiksvormen, wordt de aantrekkelijkheid van het stedelijk gebied verhoogd. Tegelijkertijd wordt de toename van het stedelijk ruimtebeslag beperkt en meer landelijk (groen) gebied behouden.

Doelgroepen worden aangemoedigd aan het stimuleringsprogramma deel te nemen door projecten en ideeën in te dienen, toegespitst op thema's die jaarlijks, in samenspraak met de doelgroepen, worden vastgesteld. Aan de meest belovende en kwalitatief hoogstaande projecten wordt de status van «voorbeeldproject» toegekend.

Ook in 2000 vindt een wervings- en selectieronde plaats. De thema's voor 2000 zijn nog niet bekend. De thema's in 1999 weerspiegelen een inhoudelijke verbreding, waarin duurzaamheid meer accent heeft gekregen. De verwachting is dat een deel van de voor 1999 geformuleerde thema's in 2000 worden voortgezet. De thema's in 1999 zijn onder andere:

- duurzame stedelijke ontwikkeling;
- water in de stad;
- groen in en om de stad.

De verwachting is dat in 1999 en de resterende wervings- en selectieronden (tranches), tot 2002 met een uitloop naar 2004, ruim 100 aanmeldingen per jaar zullen worden ontvangen. Uit de aanmeldingen zullen naar verwachting jaarlijks 20 tot 30 voorbeeldprojecten worden geselecteerd.

Nieuwe sleutelprojecten (NSP) (hoofdstuk 3 van de algemene beleidsmatige toelichting):

Met de NSP wordt beoogd de majeure investeringen in het HSL-netwerk mede te benutten voor stedelijke vernieuwing. De Nieuwe Sleutelprojecten (NSP) maken als onderdeel van het investeringspakket «Vitaliteit steden» deel uit van de Investeringsimpuls die in het regeerakkoord 1998 is vastgelegd. In het Fonds Economische Structuurversterking (FES) is een budget van f 540 mln gereserveerd voor de NSP (f 105 mln in de periode tot 2002; f 435 mln in de periode 2002–2010). De betrokken gemeenten en private partijen zijn primair verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de NSP. Binnen de VROM-begroting is voor 2000 ongeveer f 4,5 mln beschikbaar.

De ambitie is gericht op het ontwikkelen van multimodale openbaar vervoer-knooppunten, met een ruimtelijke concentratie van hoogwaardige functies (wonen, werken, voorzieningen) en met een hoge stedenbouwkundige kwaliteit. Uit een tussentijdse evaluatie van de NSP in mei 1998 blijkt dat vijf van de zes sleutelprojecten (Amsterdam zuidas, Rotterdam CS, Utrecht Centrumproject, Den Haag Hoog Hage en Arnhem Centraal/Coehoorn) in belangrijke mate kunnen bijdragen aan de gestelde rijksdoelstellingen te weten:

- het bevorderen van de werkgelegenheid;
- het geleiden van de toename van de mobiliteit;
- het intensiever gebruik van de bestaande stedelijke ruimte;
- het herstel van de sociaal-economische vitaliteit van de stedelijke centra.

Breda Spoorzone is medio 1998 als laatste project aan de selectie van de NSP toegevoegd. Een toetsing van dit project aan de rijksdoelstellingen wordt in 1999 afgerond. Aangezien bij alle NSP vastgoedontwikkeling deel uitmaakt van de plannen, bieden deze projecten tevens goede mogelijkheden voor publiek-private samenwerking dan wel voor het genereren van privaat kapitaal voor publieke doeleinden.

Ten behoeve van afgewogen besluitvorming tijdens de lopende kabinetsperiode voor de zes sleutelprojecten zal onderzoek worden verricht naar de rol van het Rijk bij de uitvoering van de Nieuwe sleutelprojecten.

Beoogd resultaat hiervan is:

- nader inzicht in de meerwaarde van de rijksbetrokkenheid bij deze projecten;
- nader inzicht in de wijze waarop het Rijk risicodragend bij de projecten betrokken kan zijn (in algemene zin);
- nader inzicht in de wijze waarop het Rijk bij de specifieke projecten betrokken kan zijn.

Algemeen doel voor 2000 is om de NSP – qua tijdplanning en programma – tot ontwikkeling te brengen in overeenstemming met de doelstellingen en ambities van het Rijk en de betrokken gemeenten en private partners. In 2000 zal waar mogelijk besluitvorming plaatsvinden over een mogelijke rijksbijdrage aan de NSP en zal waar nodig verder onderzoek plaatsvinden naar de haalbaarheid van de NSP en de bijdrage van deze projecten aan de gestelde rijksdoelstellingen.

Actualisering Vinex (Vinac) en verstedelijkingsbeleid (hoofdstuk 3 van de algemene beleidsmatige toelichting):

Door middel van convenanten tussen het Rijk en de kaderwetgebieden, alsmede de provincies voor wat betreft de overige stadsgewesten, zijn voor de periode 1995–2005 afspraken gemaakt over de uitvoering van het Vinex-verstedelijkingsbeleid. De voortgang en eventuele knelpunten in de

uitvoering van de afspraken wordt door het Rijk jaarlijks in beeld gebracht door middel van de rapportage Monitoring Uitvoering Verstedelijking Vinex (UVV). De rapportage vormt dit jaar tevens een bouwsteen voor de Vijfde nota over de Ruimtelijke Ordening, de ijking van de Vinex-convenanten, de herijking van de Actualisering Vinex en de Nota Wonen.

De in de Vinex-convenanten genoemde woningbouwaantallen zullen, zoals blijkt uit de voortgangsbrief Woningbouw 1999, naar verwachting in alle provincies voor 1 januari 2005 gehaald worden. Landelijk gezien is eind 1998 48% van de in de convenanten afgesproken aantallen gerealiseerd. Naar verwachting zal eind 2002 bijna de gehele Vinex-taakstelling (dat wil zeggen de afspraken over Vinex-locaties en de inspanningsverplichtingen buiten de Vinex-locaties) zijn gerealiseerd. Ten aanzien van de convenantsafspraken voor de periode tot 1 januari 2000 is sprake van een achterstand van bijna 10%, ofwel 30 000 woningen, die wordt veroorzaakt door het achterblijven van de productie in de kaderwetgebieden. Aan het eind van 1999 ligt in deze gebieden de uitbreidingsproductie ongeveer anderhalf à twee jaar achter op de aantallen uit de convenanten.

De productie in de overige stadsgewesten verloopt vrijwel overeenkomstig de woningbouwafspraken. De productie in de gebieden buiten de Vinex-stadsgewesten ligt volgens de prognose eind 1999 ongeveer een jaar voor op de inspanningsverplichting. Naar verwachting zal in deze gebieden eind 2002 al aanzienlijk meer gebouwd zijn dan de inspanningsverplichting tot 2005 in de convenanten. Om te bezien in welke mate het Vinex-bundelingsbeleid en het restrictief beleid door de woningbouwproductie buiten de stadsgewesten wordt beïnvloed zal daarom, mede gelet op de ijking van de Vinex en de herijking van de Actualisering Vinex, een gebiedsgerichte analyse van deze problematiek worden uitgevoerd. In het afgelopen jaar zijn tevens goede vorderingen gemaakt op het terrein van verkeer en vervoer, zoals onder andere blijkt uit de voortgang van een aantal belangrijke OV-projecten. Ook is gebleken dat bij veel Vinex-locaties initiatieven worden ondernomen ten aanzien van het realiseren van voorstadhaltes. Een aandachtspunt is dat enkele openbaar vervoervoorzieningen in de kaderwetgebieden mogelijk niet tijdig gerealiseerd zullen zijn, dat wil zeggen later dan het moment waarop tweederde van de woningbouw op de betreffende locaties gereed is. De voortgang van de woningbouw in de kaderwetgebieden en de overige stadsgewesten wordt niet belemmerd door de bodemsanering. Wel blijft de inzet van het instrumentarium problematisch. Dit blijkt onder meer uit de langzame besteding van de FES-gelden in enkele provincies en kaderwetgebieden. Het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer zal een onderzoek laten doen naar de oorzaken en gevolgen hiervan.

De ontwikkeling van werklocaties verloopt in alle kaderwetgebieden voorspoedig. Mede door de economische groei in de afgelopen jaren is de vraag naar bedrijventerreinen echter aanzienlijk gegroeid. Daardoor dreigt in een aantal regio's een tekort aan B- en C-locaties voor bedrijventerreinen.

De voortgang van groene verbindingen in de vier grote kaderwetgebieden (Regionaal Orgaan Amsterdam, Stadsregio Rotterdam, Haaglanden en Bestuursregio Utrecht) ligt op schema.

Nadere uitwerkingen en ROM-projecten (voortzetting bestaand beleid): Het betreft hier bijdragen in het kader van de uitvoering en doorwerking Vinex. Uit een in 1997 uitgevoerde evaluatie blijkt dat de ROM-aanpak succesvol is, maar de komende jaren nog een belangrijke inzet van het

Rijk vergt. Om voor een subsidie in aanmerking te komen moet een project zijn gericht op concrete uitvoering ten behoeve van de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Twee voorbeelden zijn het Groene Hart en de Nadere Uitwerking voor het Rivierengebied.

Het uitvoeringskader voor het Groene Hart vormt het Ontwikkelingsprogramma Groene Hart. De hierin genoemde strategische projecten komen in beginsel in aanmerking voor een subsidiebijdrage. Uitgangspunt is dat projecten bijdragen aan een duurzame versterking van het open, niet verstedelijkte karakter van het gebied en een versterking van de verbindingen met andere grootschalige open ruimten in het westen van het land. Het resultaat is een zichtbare verbetering van het gebruik van de groene ruimte van het Groene Hart. In 2000 zal een vervolg worden gegeven aan de uitvoering van reeds opgestarte projecten en andere activiteiten in het Groene Hart.

Het uitvoeringskader voor het Rivierengebied wordt gevormd door de visie Nadere Uitwerking Rivierengebied van 1991. Binnen dit samenhangend ontwikkelingsperspectief worden een aantal projecten geselecteerd die zich richten op natuurontwikkeling, toeristisch-recreatieve ontwikkelingen en transport en versterking van de samenhang tussen de rivieren en de aan de rivieren gelegen steden, mede gebruikmakend van hun cultuurhistorische betekenis. In totaal zijn 18 strategische projecten geformuleerd, waarvan 7 een prioritaire status hebben:

- de Gelderse poort
- Fort Sint-Andries
- Noordoever Nederrijn
- IJsselmonding bij Kampen
- Vaarverbinding Maas-IJssel
- de Hanzesteden langs de IJssel
- de Bastidesteden

Tevens wordt aandacht besteed aan de functieverdeling tussen de grote rivieren op het gebied van de scheepvaart, het toerisme en de recreatie, de natuurontwikkeling en de delfstofwinning.

Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen

De wet Puber heeft als doel de publiekrechtelijke beperkingen van overheden en semi-overheden toegankelijk te maken voor burgers en instellingen via één gegevensbestand. Voor 2000 is binnen de VROM-begroting f 2 mln beschikbaar. De verwachting is dat de wet medio 2000 in werking zal treden.

Doorwerking en Handhaving:

Fundamentele herziening van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) (hoofdstuk 3 van de algemene beleidsmatige toelichting):

In het kader van de mondelinge behandeling van dit wetsvoorstel begin 1999 in de Tweede Kamer is geconstateerd dat de tijd rijp is voor een meer fundamentele herziening van de WRO. Dit niet alleen met het oog op de in voorbereiding zijnde Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening, maar ook met het oog op het versterken van de ruimtelijke samenhang bij de realisering van investeringsprojecten en op heldere besluitvormingsprocedures, inclusief rechtsbescherming.

Ten behoeve hiervan worden zoveel mogelijk externe bronnen geconsulteerd. Bestuurders, belangenorganisaties, de wetenschap, provincies en gemeenten enz. zijn benaderd om mee te denken over de meest wenselijke en in de WRO te verankeren oplossingsrichtingen. De resultaten van

het bovenstaande zullen worden meegenomen in het wetsontwerp dat nog in deze kabinetsperiode zal worden ingediend.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	38 607	29 237	153 862	28 362	22 362	
1e suppletore begroting 1999	1 760	5 250	3 038	– 897	– 103	
Nieuwe wijzigingen	– 996	– 2 570	– 4 570	– 4 695	– 4 695	
Stand ontwerpbegroting 2000	39 371	31 917	152 330	22 770	17 564	17 917
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	17 866	14 483	69 124	10 332	7 970	8 130

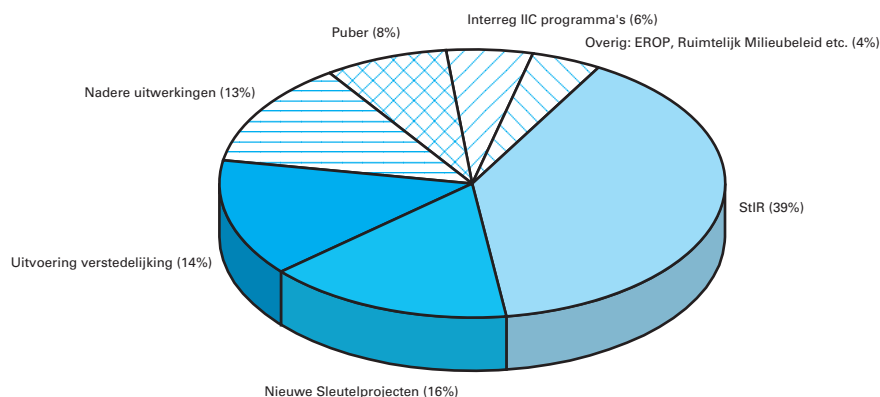
Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	49 782	44 603	52 362	48 362	48 362	
1e suppletore begroting 1999	– 420	5 425	5 363	83	– 103	
Nieuwe wijzigingen	– 996	– 4 070	– 4 070	– 4 195	– 4 195	
Stand ontwerpbegroting 2000	48 366	45 958	53 655	44 250	44 064	43 917
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	21 948	20 855	24 348	20 080	19 995	19 929

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

	Openstaande stand verplichtingen t/m 1998	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:								
03.01 Onderzoek	7 390	10 356	6 375	6 694	6 694	6 569	6 569	6 569
03.02 Planvorming en stimule- ring ruimtelijk beleid	59 838	73 322	32 996	25 223	145 636	16 201	10 995	11 348
Totaal	67 228	83 678	39 371	31 917	152 330	22 770	17 564	17 917
Uitgaven:								
03.01 Onderzoek		7 444	6 375	6 694	6 694	6 569	6 569	6 569
03.02 Planvorming en stimule- ring ruimtelijk beleid		29 507	41 991	39 264	46 961	37 681	37 495	37 348
Totaal		36 951	48 366	45 958	53 655	44 250	44 064	43 917

**Indicatieve verdeling verplichtingenbudget 2000 Planvormig en Stimulering
Ruimtelijk Beleid**

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>					
Overboekingen van/naar andere begrotingen:					
a. Van LNV t.b.v. het project Groen In en Om de Stad (GIOS)	810				
b. Naar 02.01 «Inputfinanciering buiten de huurverhuurrelatie» i.v.m. overdracht Coördinatie Bouwbeleid en bouwprognoses naar de RGD	- 1 370	- 1 320	- 1 320	- 1 320	- 1 320
c. Naar 03.43 «Investerings Stedelijke Vernieuwing»		- 1 000	- 1 000	- 1 000	- 1 000
d. Naar 01.01 «Personeel en materieel Centrale directies» i.v.m. bijdrage aan Coördinatie Overleg Onderzoek (COO) activiteiten	- 111				
Specifieke mutaties:					
e. Doelmatigheidsaankomst regeerakkoord 1998	- 25	- 250	- 250	- 375	- 375
f. Taakstelling besluitvorming begrotingsvoorbereiding 2000		- 2 000	- 2 000	- 2 000	- 2 000
g. Naar 04.01.06 «Algemene materiële uitgaven» i.v.m. communicatiekosten diverse projecten	- 300				
<i>Verplichtingen niet gelijk aan uitgaven</i>					
Specifieke mutaties:					
h. Aanpassing raming i.v.m. Wet Publiek Rechtelijke beperkingen		2 000			
- Verplichtingen		500	500	500	500
- Uitgaven					

Kengetallen en resultaten evaluatieonderzoek afgerond in 1998:

- *Leidraad ex ante beleidsevaluatie voor ruimtelijk (relevant) beleid.*
Deze leidraad is in principe bedoeld voor medewerkers van de RPD. Het is een gestructureerde methode om in de voorbereidingsfase nieuw beleid te toetsen en nieuw ruimtelijk relevant beleid van anderen te beoordelen. Deze methode wordt gebruikt om de Vijfde nota te toetsen op bestuurlijke uitvoerbaarheid en op de gevolgen op ruimtelijke kwaliteit.
- *Ex ante en ex post beleidsevaluatie contouren in het open ruimten-beleid. Rapport «Grenzen aan Contouren».*
Conclusies: Algemeen: Overheden moeten hun doelstellingen beter koppelen.
Specifiek: Contouren meer op regionale schaal beoordelen, maatwerk, belonen goed gedrag en aandacht voor goede oplossingen. De

resultaten worden gebruikt bij de doorwerking van het restrictieve beleid in het algemeen en in het bijzonder bij de Huisvestingswet en de Vijfde Nota.

- *Bestuurlijke samenwerking bij de Actualisering Vinex. Het betreft hier een ex post beleidsevaluatie.*

Sterke punten bij de Actualisering van de Vinex waren de relatieve eenheid van het Rijk, de samenwerking tussen Rijk en andere overheden, het draagvlak dat was verworven door die samenwerking, de openheid van het proces en de doelgerichtheid van het proces. Problematisch waren het gebrek aan financiële integraliteit, de functie van het onafhankelijk projectleiderschap en de verhouding tussen de inzet in en het resultaat van het proces.

Het rapport is aan de Tweede Kamer aangeboden en het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer heeft er lessen uit getrokken voor de voorbereiding van volgende grote nota's.

- *Logische locaties? Een literatuurstudie naar de kansen en bedreigingen voor het ABC-locatiebeleid. Het betreft hier een ex post evaluatie.*

Conclusies: knelpunten worden gegroepeerd rond de instrumentatie, de organisatie en het draagvlak voor het abc-locatiebeleid. Er worden suggesties gedaan ter verbetering van het beleid: versterken hiërarchische sturing, beleid op maat en de rol van overheidsinvesteringen. Deze literatuurstudie vormt de basis voor een uitgebreider onderzoek naar het ABC-locatiebeleid in 1999.

- *Uitvoeren met resultaat. Het betreft hier een ex post beleidsevaluatie.*

In dit rapport worden de kennis over en de ervaringen met de uitvoering van het ruimtelijk beleid in samenhang gepresenteerd: de uitvoeringsfilosofie voor het rijksruimtelijk beleid. Deze filosofie wordt met name gebruikt voor de Vijfde Nota RO.

- *Nieuwsgierig naar vernieuwing: tussentijdse evaluatie beleidsthema platteland vernieuwing.*

Betreft een ex post evaluatie van de ervaringen met platteland vernieuwing (een beleid van de Ministeries van LNV, VROM, VWS en EZ, IPO/provincies en VNG/gemeenten) en aanbevelingen om het beleid voort te zetten. Geadviseerd wordt om het thema te verbreden (sociaal cultureel/economisch), van ideeënvorming naar uitvoering te gaan en de rol van provincies, gemeenten en waterschappen te versterken.

- *Ex post evaluatie Nota Waddenzee.*

De PKB nota Waddenzee moet als instrument worden gehandhaafd, de nota moet wel herzien worden. Hiertoe zijn al stappen ondernomen.

- *Eerste ervaringen met de gewijzigde wet voorkeursrecht gemeenten en beoordelingskader en achtergronden wet voorkeursrecht gemeenten.*

Deze ex ante en ex post beleidsevaluatie betreft een zogenaamde Nulmeting ten behoeve van de feitelijke evaluatie in 2000. De eerste ervaringen met de gewijzigde wet zijn in kaart gebracht en er is een voorstel gedaan voor de aanpak van de evaluatie. De rapporten worden aan de Tweede Kamer aangeboden.

Kengetallen en resultaten evaluatieonderzoek afgerond in 1999:

- *Ruimtelijke strategievorming door de provincie. De betekenis voor het nationale ruimtelijke beleid. Het betreft hier een ex post beleids-evaluatie.*

Provinciale beleidsvoering omgevingsbeleid ontwikkelt zich sterk in de richting van open, interactieve werkwijzen en van gebiedsgerichte samenwerking door betrokken partijen. Met het oog daarop hebben de

provincies behoefte aan meer beleidsvrijheid en aan meer ruimte voor eigen conceptvorming. Van dat laatste worden enkele voorbeelden gegeven. Het rapport wordt gebruikt bij de voorbereiding van de Vijfde Nota.

- *Van locatiebeleid naar lokbeleid. Het betreft hier een ex post beleids-evaluatie.*

Uit de evaluatie van het ABC-beleid uit de Vinex blijkt dat het beleid om het juiste bedrijf op de juiste plaats te krijgen breed ondersteund wordt. De manier waarop vraagt echter om verbetering. Hiervoor zijn twee sturingsmodellen gemaakt. In model A wordt het huidige beleid voortgezet met verbeteringen. Dit wordt aanbevolen voor de 5e nota. Model B gaat uit van decentralisatie van het beleid. Het Rijk reguleert via outputsturing. Of en hoe dit op termijn mogelijk is moet worden bekeken via experimenten en onderzoek. Het rapport wordt gebruikt bij de voorbereiding van de Vijfde Nota.

- *Water in Ruimtelijke Ordeningsbeleid. Het betreft hier een ex post beleidsevaluatie.*

Het waterbeleid in de Vinex is heel breed. In het onderzoek is bekeken waarom onderdelen van het beleid wel of niet zijn aangeslagen.

Aanbevolen wordt onder andere om aan te sluiten bij reeds ingezette ontwikkelingen en samen te werken met anderen, die reeds op dat terrein actief zijn. Het rapport wordt gebruikt bij de voorbereiding van de Vijfde Nota.

- *Inhoudelijke evaluatie Voorbeeldprojectenprogramma 1998.*

Ex post evaluatie van de 415 plannen ingediend in het kader van de Voorbeeldprojecten Intensief Ruimtegebruik in 1998. Een overzicht wordt gegeven van aantal en samenstelling van de indieners en de aard van de plannen. De plannen zijn vervolgens bekeken op knelpunten in de uitvoering naar inhoudelijke, juridische, financiële, beleidsmatige en proceskenmerken. Aanbevolen wordt onder andere meer aandacht te richten op stationslocaties, op de aanpassingen van bestaande infrastructuur die nodig zijn bij het realiseren van (groot-schalige) projecten, op nieuwe concepten voor bedrijventerreinen en op financiële risico's. Het rapport wordt gebruikt voor het bijstellen van (communicatie)activiteiten.

04.05 Uitvoering Planologische Kernbeslissing Waddengebied

Het te voeren beleid

In de PKB-Waddenzee is bepaald dat er een Waddenadviesraad (WAR) is. Bij de herziening van het adviesstelsel is besloten de Waddenadviesraad per 1 januari 1997 opnieuw in te stellen, vooralsnog voor een periode van vijf jaar. In die periode zal de Raad als een onafhankelijk adviesorgaan op strategisch niveau gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen aan de regering en het parlement, de waddenzeeprovincies en -gemeenten over zaken die van algemeen belang zijn voor het beleid met betrekking tot het waddengebied.

Het opgenomen begrotingsbedrag betreft de uitgaven ter ondersteuning van het secretariaat van de Raad. Hieruit worden onder andere de huisvestingskosten, energie, communicatie, overige secretariaatskosten en vacatiegelden betaald.

Opbouw verplichtingen en uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	228	228	228	228	228	
Stand ontwerpbegroting 2000	228	228	228	228	228	228
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	103	103	103	103	103	103

Verplichtingen 1998: 247

Openstaande stand verplichtingen t/m 1998: 3

Uitgaven 1998: 244

Kengetallen

Uitgebrachte adviezen Waddenadviesraad

- De Waddenadviesraad heeft in 1998 6 adviezen uitgebracht.
- De Waddenadviesraad verwacht in 1999 8 à 10 adviezen uit te brengen.
- Voor 2000 wordt het aantal adviezen ingeschat tussen de 10 en 15.

Sinds de instelling van de Raad in 1983 zijn, tot en met 1998 in totaal 256 adviezen uitgebracht.

04.06 Veiligstelling van bufferzones

Het te voeren beleid

Om te voorkomen dat stadsgewesten aaneen groeien en om open ruimten tussen de stadsgewesten te handhaven dan wel te ontwikkelen, zijn bufferzones aangewezen. Bufferzones zijn goed ingerichte open ruimten tussen stadsgewesten waarin enerzijds wordt gestreefd naar een duurzaam agrarische grondgebruik en anderzijds delen worden ingericht voor recreatie, bos en landschap en natuur. Het bufferzonebeleid kent twee doelstellingen:

1. Tegengaan van verdere verstedelijking tussen stadsgewesten en
2. Versterken van de ruimtelijke kwaliteit in de bufferzones

De inrichting van bufferzones voor recreatie, bos en landschap en natuur vindt plaats conform het in het Structuurschema Groene Ruimte geformuleerde beleid. Het bufferzonebeleid is een van de speerpunten van het nationaal ruimtelijk beleid en daarmee een belangrijk onderdeel van het ruimtelijk ontwikkelingsperspectief voor de Randstad. Het is richtinggevend voor de verstedelijking en de ontwikkeling van het landelijk gebied.

De realisatie van het bufferzonebeleid wordt gefinancierd door de Ministeries van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, ieder vanuit eigen verantwoordelijkheden. De Dienst Landelijk Gebied van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij verzorgt de grondverwerving en inrichting. Het eigendom van de verworven gronden berust bij het Rijk. Het eindbeheer gebeurt met name door recreatieschappen en Staatsbosbeheer. De

instrumenten die worden ingezet zijn: landinrichting, aankoop en beheer van natuurgebieden en stichting en uitbreiding van staatsboswachterijen. Afspraken met betrekking tot de aankopen zijn vastgelegd in het in 1996 afgesloten Bufferzone-convenant tussen de Ministeries van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. In 1999 zal het convenant worden herzien. Hierbij zal tevens de problematiek van de gestegen grondprijzen aan de orde komen.

Voor bufferzone-aankopen worden geen richtbedragen aangehouden. Wel is het zo dat de betaalde prijzen boven de richtbedragen voor staatsbos, recreatie(bos), reservaatgebieden en natuurontwikkelingsprojecten liggen, zoals die zijn geformuleerd in het Structuurschema Groene Ruimte. Fricties die ontstaan doordat de gewenste realisatietermijnen van projecten op gespannen voet staan met de voor enig jaar beschikbare middelen voor grondverwerving worden deels opgelost door temporisering van de aankopen.

In de periode 1996–1998 stegen de gemiddelde grondprijzen in de bufferzones met ongeveer 40%.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen en uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	12 023	12 023	12 023	12 023	12 023	
Stand ontwerpbegroting 2000	12 023	12 023	12 023	12 023	12 023	12 023
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	5 456	5 456	5 456	5 456	5 456	5 456

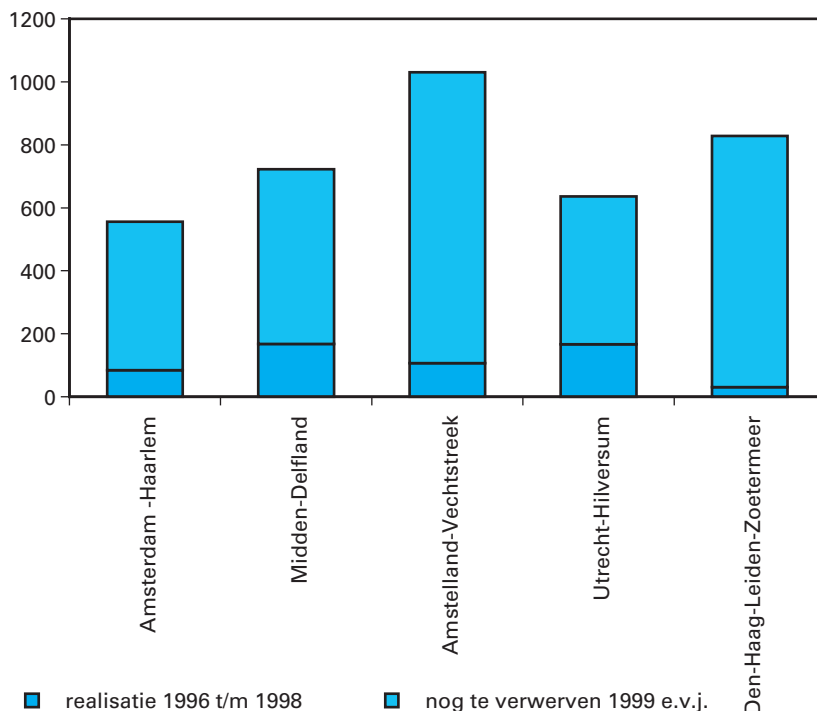
Verplichtingen en uitgaven 1998: 14 665

Kengetallen en resultaten evaluatieonderzoek

Grondverwerving bufferzones (VROM-deel in hectaren)

	Te verwerven vanaf 1996	Realisatie 1996	Realisatie 1997	Realisatie 1998	Nog te verwerven vanaf 1999	Verwervings- jaren
Amsterdam-Haarlem	556		4	80	472	9
Midden-Delfland	722	95	47	26	554	3
Amstelland-Vechtstreek	1 030	25	42	40	923	9
Utrecht-Hilversum	636	47	35	85	469	13
Den Haag-Leiden-Zoetermeer	828		31	0	797	9
IJsselmonde-Oost	283			24	259	5
Totaal	4 055	167	159	255	3 474	

Gerealiseerde grondaankopen t.o.v. totaal te verwerven

Toelichting:

Bovenstaande laat per bufferzone zien het aantal gerealiseerde aangekochte hectares in 1996, 1997 en 1998 ten opzichte van het totaal nog te realiseren aantal hectares. De aankooprijzen van de grond variëren. De gerealiseerde gemiddelde aankooprijzen zijn afhankelijk van het aankoopgebied waarbinnen de hectares zijn gerealiseerd.

In tegenstelling tot de vorige begroting wordt in dit overzicht alleen het VROM-aandeel in de te verwerken bufferzones gepresenteerd. Voor het LNV-deel wordt verwezen naar de LNV-begroting.

04.08 Leerlingbouwplaatsen

Het te voeren beleid

Binnen het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer is de afspraak gemaakt dat de afdeling Coördinatie Bouwbeleid van de Rijksplanologische Dienst wordt overgeheveld naar de Rijksgebouwendienst. Dit betekent dat niet alleen het takenpakket maar ook de daarbij behorende financiële middelen en de verantwoordelijkheid worden overgedragen. Op het onderhavige artikel zullen derhalve geen verplichtingen meer worden aangegaan en geen betalingen meer worden verricht.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	1 930	1 930	1 930	1 930	1 930	
Nieuwe wijzigingen	- 1 930	- 1 930	- 1 930	- 1 930	- 1 930	
Stand ontwerpbegroting 2000	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	0	0	0	0	0	0

Verplichtingen 1998: 1 930

Openstaande stand verplichtingen t/m 1998: 2 074

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	1 930	1 930	1 930	1 930	1 930	
Nieuwe wijzigingen	- 1 930	- 1 930	- 1 930	- 1 930	- 1 930	
Stand ontwerpbegroting 2000	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	0	0	0	0	0	0

uitgaven 1998: 1699

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>					
Overboekingen van/naar andere begrotingen:					
a. Naar 02.01 «Input financiering buiten de huurverhuurrelatie» Rijksgebouwendienst i.v.m. overhevelen leerlingbouwplaatsen	- 1 930	- 1 930	- 1 930	- 1 930	- 1 930

04.09 Stichting Overlegorgaan RAVI

Het te voeren beleid

De Stichting Overlegorgaan Ravi heeft als doel het bevorderen van een goede vastgoed- en ruimtelijke informatievoorziening ten behoeve van publieke taken tegen maatschappelijk zo laag mogelijke kosten. Deelnemers aan het overlegplatform zijn CBS, Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Kadaster, IPO, VNG, Landinrichtingsdienst/Staringcentrum, Meetkundige Dienst van Rijkswaterstaat, Overlegorgaan Nutsvoorzieningen, TDN en Unie van Waterschappen. Naast het Overlegorgaan, waarvan het bestuur gevormd wordt door vertegenwoordigers van organisaties met een publiek doel, kent de Stichting Overlegorgaan Ravi een bedrijvenplatform en een Wetenschappelijk Advies College. Het opgenomen bedrag is een bijdrage aan het secretariaat van de Stichting Overlegorgaan Ravi. De Stichting Overlegorgaan Ravi draagt zorg voor het uitvoeren van onderzoek op het gebied van vastgoed, topografie en leidingen en het verstrekken van informatie hierover binnen de overheid.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	0	500	500	500	500	
Stand ontwerpbegroting 2000	0	500	500	500	500	500
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	0	227	227	227	227	227

Verplichtingen 1998: 0

Openstaande stand verplichtingen t/m 1998: 500

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	500	500	500	500	500	
Stand ontwerpbegroting 2000	500	500	500	500	500	500
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	227	227	227	227	227	227

Uitgaven 1998: 500

05. MILIEUBEHEER

Algemeen

Zoals reeds in het regeerakkoord is verwoord, is Nederland succesvol in het ombuigen van de trend dat economische groei gepaard gaat met een evenredige groei van de milieudruk. Het Kabinet heeft de ambitie om de absolute ontkoppeling van economische groei en de druk op het milieu zelfs ten aanzien van klimaatgassen binnen bereik te brengen, indien dat vanuit het oogpunt van kosten reëel is. Daartoe is besloten tot een investeringsimpuls, waarbij het gedachtegoed uit de Nota Milieu en Economie als richtsnoer is genomen. Marktconforme instrumenten blijven daarin centraal staan. Daarbij moet wel worden bedacht dat het maken van vrijwillige afspraken tussen overheid en sectoren (zoals convenanten) een traditie is die wordt voortgezet. Naast de investeringsimpuls wordt ook een verdere vergroening van het belastingstelsel voorgesteld en is besloten tot het versterken van de inzet van technologie en kennis. Verder wordt in het kader van de Nota Milieu en Economie een stimuleringsprogramma Duurzaam Inkopen (voorheen milieugericht overheids-aanschaffingenbeleid) opgezet, waarin alle overheden samenwerken. Belangrijke aandachtspunten in het milieubeleid zijn de klimaatproblematiek, de mest- en ammoniakproblematiek, de uitstoot van NO_x door het verkeer, de stagnerende aanpak van verontreinigde waterbodems, fijn stof en biodiversiteit. Een en ander heeft geleid tot de volgende beleidsintensiveringen en -extensiveringen:

Beleidsintensiveringen

Met ingang van 1999 zijn naar aanleiding van afspraken uit het regeerakkoord aan de begroting van Milieubeheer (zie ook de 1^e suppletore begroting 1999) extra middelen toegevoegd voor de volgende onderwerpen:

- f 100 mln (periode 1999–2010) voor milieurelevante ontwikkelingen. De middelen worden ingezet op de uitbreiding van het Programma Milieu Technologie (ProMT), bedoeld om de ontwikkeling en toepassing van innovatieve technologieën te ondersteunen binnen de doelgroep Industrie die leiden tot schonere en duurzamere productieprocessen. Daarnaast ondersteunt het programma het herontwerp van productieprocessen gericht op het verminderen van het gebruik van grond- en hulpstoffen en het ontstaan van emissies en afval (artikelonderdeel 05.15.01);
- f 28 mln (periode 1999–2002) voor het Nationaal Initiatief Duurzame Ontwikkeling (NIDO), waarin langetermijnstudies worden uitgevoerd die gericht zijn op technologische doorbraken en waardoor nieuwe innovatietrajecten worden aangejaagd (artikelonderdeel 05.15.01);
- f 35 mln (periode 1999–2002) voor de Stichting Kennisontwikkeling en kennisoverdracht Bodem (SKB), gericht op het opbouwen, overdragen en toepassen van nieuwe kennis op het gebied van bodemsanerings-technieken (artikelonderdeel 05.16.01);
- f 22,5 mln voor de aanpak in de periode 1999–2002 van verontreinigde waterbodems, waarvan concreet f 7,5 mln zal worden besteed aan de programmering van de aanpak van verontreinigde waterbodems in gemeentelijke wateren en f 15 mln voor een beperkte intensivering van onderzoek en sanering van ernstig verontreinigde waterbodems in regionale wateren en de programmering van de aanpak daarvan na 2002 (artikelonderdeel 05.16.01);
- f 225 mln wordt in de periode 1999–2010 ingezet voor de aanpak van

de mest- en ammoniakproblematiek (aanvullend stikstofbeleid voor droge zandgronden), waarbij het aanvullend beleid vorm krijgt via versnelde verscherping van de verliesnormen voor stikstof (artikel-onderdeel 05.16.02);

- f 170 mln (periode 1999–2010) voor de uitvoering van het klimaatbeleid. In de op 8 juni 1999 aan de Tweede Kamer aangeboden Uitvoeringsnota Klimaatbeleid (Kamerstukken II, 1998–1999, 26 603, nrs. 1 en 2) is aangegeven dat van dit bedrag f 15 mln wordt uitgetrokken voor de financiering van communicatieve activiteiten over mogelijkheden van energiezuinig handelen en wonen door consumenten (follow-up project Perspectief), f 20 mln is bestemd voor de uitvoeringskosten van andere overheden in verband met de versterking van hun kennisniveau van vergunningen en algemene regels met betrekking tot de aspecten klimaat en energie en dat f 135 mln als aanvullend bedrag wordt toegevoegd aan de uitvoering van het Reductieplan Overige Broeikasgassen (artikelonderdeel 05.16.03);
- f 60 mln (periode 2002–2010) voor het realiseren van een reductie van NO_x-emissies door het verkeer. Het gaat hier om een voortzetting van het bronbeleid door aanpak van andere sectoren dan via de Europese Unie (artikelonderdeel 05.16.04);
- f 30 mln (periode 2003–2010) voor het stiller maken van treinen, stalen spoorbruggen en goederenwagons van shuttles die 's nachts rijden. Gelet op het beschikbare budget wordt nog onderzocht welke optie of opties het meest kosteneffectief en praktisch kansrijk zijn (artikelonderdeel 05.16.04).

Daarnaast is structureel f 5 mln toegevoegd aan de VROM-begroting, (artikel 05.19 «Structurele bijdrage aan het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) ten behoeve van het RIVM») voor het oplossen van knelpunten bij het «meer meten en monitoren van de milieubelasting» door het RIVM.

Voorts is het door interne herschikking binnen Milieubeheer mogelijk gebleken budgettaire knelpunten bij de directies Bestuurszaken, Bodem en Stoffen, Veiligheid, Straling op te lossen. Het betreft de onderwerpen «servicepunten handhaving» (f 5 mln per jaar; artikelonderdeel 05.15.01) respectievelijk «handhaving en implementatie bouwstoffenbesluit» (f 30 mln per jaar; artikelonderdeel 05.16.01) en «uitvoering Besluit Risico's Zware Ongevallen 1999 (BRZO 99)» (f 1,4 mln per jaar; artikelonderdeel 05.17.03).

Beleidsextensiveringen

A. Doelmatigheidstaakstellingen regeerakkoord

In het regeerakkoord (RA) is afgesproken dat er forse besparingen op de apparaatskosten moeten worden doorgevoerd. Een brede aanpak om de doelmatigheid te bevorderen zou deze kostenreductie moeten bewerkstelligen, waarbij de aanpak voor het oplossen van deze problematiek moet passen binnen een integrale benadering van de bedrijfsvoering. Nader onderzoek binnen het ministerie heeft geleid tot de volgende ombuigingen op het apparaatskosten- en onderzoeksbudget van Milieubeheer:

- in het kader van de korting op de personele omvang wordt op basis van gestelde posterioriteiten (taakafstoting) het personeelsbudget ingekrompen met f 0,4 mln in 1999, f 0,6 mln in 2000, f 1,3 mln in 2001 en f 2,7 mln per jaar vanaf 2002. Deze korting leidt tot afstoten van taken waarmee op termijn 23 fte's (vanaf 2003) zijn gemoeid;

- het personeelsbudget wordt verlaagd met f 0,7 mln in 2000, f 2,2 mln in 2001, f 3,9 mln in 2002 en f 4,4 mln per jaar vanaf 2003. Deze budgetaanpassing is mogelijk geworden doordat de per 1 januari 1999 afgesloten reorganisatie «DGM-2000» uiteindelijk succesvoller is verlopen dan bij de start in 1996 was geraamd;
- de doelmatigheidstaakstellingen in het regeerakkoord op «inkoop-beleid» en «uitgaven externen» resulteren in een afboeking enerzijds op het materiële apparaatskostenbudget van f 0,816 mln in 1999, f 1,499 mln in 2000, f 1,521 mln in 2001, f 1,543 mln in 2002 en f 1,572 mln per jaar vanaf 2003 en anderzijds op het onderzoeksbudget van f 0,575 mln in 1999, f 1,150 mln per jaar in 2000 en 2001 en f 1,725 mln per jaar vanaf 2002.

Daarnaast heeft de in het regeerakkoord afgesproken besparing op de apparaatskosten ook consequenties voor het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Doorvertaling van de korting op de personele omvang en de afoming van de stijging van de arbeidsproductiviteit leidt tot een verlaging van de structurele bijdrage aan het RIVM met f 1,5 mln in 2000, f 2,2 mln in 2001 en f 2,9 mln per jaar vanaf 2002.

B. Taakstellingen uit de Begrotingsvoorbereiding 2000

Voor het oplossen van de budgettaire problematiek met betrekking tot de rijksbegroting 2000 heeft het Kabinet een deel daarvan ingevuld op de (meerjarige) budgetten van Milieubeheer. Deze invulling heeft op de DGM-begroting geleid tot:

- het doorvoeren van ramingsbijstellingen. Dit is op zich een pijnloze maatregel, waarbij het voorgestane beleid, wellicht iets vertraagd, toch in zijn volle omvang uitgevoerd wordt;
- het verwerken van ombuigingen van op termijn structureel f 50 mln per jaar, hetgeen betekent dat voor dit bedrag daadwerkelijk beleidsmaatregelen moeten worden genomen. Het betreft maatregelen bij de uitwerking van de Nota Voertuigtechniek, het NO_x-totaalprogramma, de bodemsanering, de sanering verkeerslawaaï en de garanties bij bodemsanering.

Leeswijzer bij de toelichting per begrotingsartikel bij de begroting van Milieubeheer

«Op weg naar de 21^e eeuw»

In het meerjarige traject om een meer resultaatgerichte sturing en verantwoording mogelijk te maken is – enigszins anticiperend op de ideeën van de «Begroting 21^e eeuw» – in deze begroting van Milieubeheer extra aandacht besteed aan de presentatie van de in 2000 te leveren beleidsprestaties. Bij elk beleidsterrein wordt «het te voeren beleid» als volgt toegelicht:

- algemene doelstellingen (de algemene taak en de concrete lange-termijndoelen)
- voornaamste operationele doelstellingen voor 2000 (meetbare resultaten en beleidsprestaties)
- overzicht met de geplande beleidsprestaties en bijbehorende budgetten per resultaatgebied.

Deze aanpak loopt vooruit op de implementatie van het gedachtegoed «Van Beleidsbegroting tot Beleidsverantwoording» en komt daarmee niet vanzelf overeen met de toekomstige indeling. De gekozen opzet heeft geresulteerd in een beter zichtbare aansluiting van deze begroting op de meerjarige strategische milieuplannen (NMP3 respectievelijk Milieu-

programma 2000–2003) en een zo concreet mogelijke weergave van de voornaamste in 2000 te bereiken resultaten en beleidsprestaties, met daarbij voor zowel intern als extern gebruik zinvolle kengetallen. Ook worden de uitkomsten van beleidsevaluaties waar relevant in de tekst toegelicht (en ook in een overzicht in bijlage 6).

De beleids- en begrotingscyclus ziet er voor Milieubeheer op hoofdlijnen als volgt uit:

- Lange termijn milieubeleid : NMP
- Kortere termijn milieubeleid : Milieuprogramma
- Jaarplan/begroting (extern) : VROM-begroting met Memorie van Toelichting
- Werkplan (intern) : Jaarplan DGM
- Uitvoering : Interne rapportages;
Voorjaarsnota/Najaarsnota met
suppletore begrotingen
- Verantwoording : Jaarverantwoording (ten
behoefte van «3e woensdag in
mei»).

De milieubeleidsterreinen en begrotingsartikelen gerangschikt naar milieuthema

De onderwerpen in de begroting van Milieubeheer sluiten aan op de beleidsvoornemens zoals opgenomen in het Milieuprogramma 2000–2003 van de vier meest betrokken «milieuministeries» (EZ, LNV, V&W en VROM). Ze worden daarin gerangschikt naar de bekende milieuthema's en de gebiedsgerichte benadering. Hoewel de inzet van financiële middelen van Milieubeheer in relevante gevallen ook in het Milieuprogramma wordt weergegeven, is de gedetailleerde informatie omtrent de hiermee gemoeide budgetten te vinden in de toelichting per begrotingsartikel bij de VROM-begroting. Deze kent evenwel geen indeling naar thema's of gebied, maar naar beleidsterrein met bijbehorende begrotingsartikelen respectievelijk -onderdelen.

In geval een nadere financiële toelichting gewenst is bij de onder een bepaald milieuthema of gebied gepresenteerde beleidsvoornemens, kan onderstaande verwijzingstabel worden gebruikt:

Milieuthema	Beleidsterrein Milieubeheer	Begrotingsartikel
Verandering van klimaat	Lucht en energie	05.16
Verzuring	Lucht en energie	05.16
	Drinkwater, water, landbouw	05.16
Vermesting	Drinkwater, water, landbouw	05.16
Verspreiding	Stoffen, veiligheid, straling	05.17
Verontreiniging van de bodem	Bodem	05.16
Verwijdering	Afvalstoffen	05.17
Verstoring	Geluid en verkeer	05.16
Verdroging	Drinkwater, water, landbouw	05.16
Gebiedenbeleid	Milieutechnologie- en infrastructuur	05.15
	Drinkwater, water, landbouw	05.16

Voor het thema Verspilling is geen specifiek beleidsterrein aan te wijzen, maar vindt de beleidsontwikkeling voor de relevante doelgroepen plaats

onder de noemer eco-efficiency van het voorraadbeheer van de sleutelvoorraden energie, biodiversiteit en ruimte. Naast de invalshoek «milieu-thema» wordt namelijk ook de doelgroepbenadering gebruikt. Een eventuele specifieke budgettaire toelichting daarbij kan worden gevonden bij het beleidsterrein Industrie- en Consumentenbeleid (artikel 05.17).

Kengetallen

Bij de kengetallen zijn de voornaamste verbeteringen en uitbreidingen ten opzichte van vorig jaar:

- een overzicht van de start- en eindjaren van de omvangrijke bodemsaneringsprojecten;
- een overzicht van de diverse typen af te sluiten internationale samenwerkingsovereenkomsten;
- een overzicht met de voortgang van de NIRIS-projecten (regeling niet-industriële restwarmte-infrastructuur);
- een overzicht van de «klimaatinspanningen en -budgetten» van alle betrokken ministeries.

Gezien het ontwikkelingsproces dat bij het gebruik maken van kengetallen wordt doorgemaakt, wordt benadrukt dat deze vooralsnog een indicatief karakter hebben. In de jaarverantwoording over 2000 zal het mogelijk optredende verschil tussen planning en realisatie toegelicht worden. Naast de speciale overzichten met kengetallen is ook in de teksten bij het te voeren beleid meer gebruik gemaakt van kwantitatieve prestatiegegevens om de resultaatgerichte sturing en verantwoording mogelijk te maken. Voor een afgewogen beoordeling zijn de tabellen met kengetallen zoveel mogelijk direct bij de betreffende beleidsprogramma's gepresenteerd. Waar het de leesbaarheid van «het te voeren beleid» zou verstoren, zijn omvangrijke tabellen met kengetallen en de verklaringen daarbij achteraan de toelichting van elk beleidsterrein opgenomen.

05.01 Personeel en materieel

Het te voeren beleid

Voor 2000 zullen taakstellingen voor Milieubeheer worden geformuleerd ten aanzien van:

- Kwaliteit: doorstroom vrouwen in schaal 13 en hoger, 6% mobiliteit en loopbaanbeleid;
- Sociaal beleid: instroom arbeidsgehandicapten, doorstroom naar hogere schalen en behoud van allochtonen en creëren additionele werkgelegenheid;
- Kostenbeheersing: terugdringen ziekteverzuim, budget incidenteel belonen, beperking instroom in uitkeringsregelingen onder meer door minder tijdelijken in dienst te nemen en detacheringscontracten met uitzendbureaus af te sluiten.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	151 589	155 309	157 017	159 366	159 366	
1e suppletore begroting 1999	4 923	– 1 035	– 1 004	– 974	– 519	
Nieuwe wijzigingen	5 194	2 711	– 1 739	– 5 200	– 6 217	
Stand ontwerpbegroting 2000	161 706	156 985	154 274	153 192	152 630	152 630
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	73 379	71 237	70 006	69 515	69 260	69 260

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	151 347	154 336	156 867	159 366	159 366	
1e suppletore begroting 1999	5 818	– 2				
Nieuwe wijzigingen	4 343	1 769	– 2 650	– 6 081	– 6 643	
Stand ontwerpbegroting 2000	161 508	156 103	154 217	153 285	152 723	152 723
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	73 289	70 836	69 981	69 558	69 303	69 303

Millennium

In de hiervoor vermelde uitgavenbudgetten zijn de volgende bedragen verwerkt die zijn verbonden aan de oplossing van het millennium-probleem:

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Millennium	1 900	600	0	0	0	0

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

	Openstaande stand verplichtingen t/m 1998	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:								
01.01 Ambtelijk personeel		104 976	113 815	114 017	112 766	111 365	110 874	110 874
01.02 Overige personele uitgaven	4 069	12 517	2 214	2 188	2 219	2 200	2 200	2 500
01.03 Post-actieven	204	5 094	3 932	3 947	4 138	4 062	4 062	3 762
01.06 Algemene materiële uitgaven	12 217	31 965	29 266	28 654	29 137	29 101	29 030	29 030
01.07 Automatiseringsuitgaven	4 776	5 640	12 479	8 179	6 014	6 464	6 464	6 464
Totaal	21 266	160 192	161 706	156 985	154 274	153 192	152 630	152 630
Uitgaven:								
01.01 Ambtelijk personeel		104 976	113 815	114 017	112 766	111 365	110 874	110 874
01.02 Overige personele uitgaven		10 755	2 307	2 281	2 312	2 293	2 293	2 593
01.03 Post-actieven		4 890	3 932	3 947	4 138	4 062	4 062	3 762
01.06 Algemene materiële uitgaven		32 959	30 045	27 702	28 987	29 101	29 030	29 030
01.07 Automatiseringsuitgaven		7 533	11 409	8 156	6 014	6 464	6 464	6 464
Totaal		161 113	161 508	156 103	154 217	153 285	152 723	152 723

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>					
Overboekingen van/naar andere begrotingen:					
a. Aanvullende post; loonbijstellingstranche 1999	4 192	5 446	4 898	4 803	4 812
Specifieke mutaties:					
b. Doelmatigheidstaakstelling regeerakkoord 1998: correctie op omvang DGM-aandeel	2 631				
c. Invulling taakstelling regeerakkoord 1998	- 1 216	- 2 799	- 5 021	- 8 143	- 8 672
d. Naar 01.02.01 t.b.v. oplossing van VROM-brede knelpunten		- 1 491	- 1 140	- 1 354	- 1 396
e. Ramingsbijstelling ICT-problematiek		2 000			
<i>Verplichtingen niet gelijk aan uitgaven</i>					
Specifieke mutaties:					
f. Naar 01.02.07 t.b.v. mantelovereenkomst SBB					
Verplichtingen	- 290	- 322	- 353	- 383	- 838
Uitgaven	- 1 264	- 1 264	- 1 264	- 1 264	- 1 264
- Niet beleidsrelevant					
Verplichtingen	- 123	- 123	- 123	- 123	- 123
Uitgaven		- 123	- 123	- 123	- 123

Specifieke mutaties

ad b.

Op grond van een eerste verdeling van de doelmatigheidstaakstellingen uit het regeerakkoord over de verschillende beleidsterreinen binnen het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer heeft invulling voor het jaar 1999 van deze taakstelling reeds plaatsgevonden ten tijde van de ontwerp-begroting 1999. Inmiddels heeft een nadere verdeling van de taakstelling geresulteerd in de invulling zoals opgeno-

men in de huidige ontwerpbegroting (zie ook mutatie c). Gelet hierop vindt voor 1999 een correctie plaats op de oorspronkelijke invulling.

ad c.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf beleidsex-tensiveringen in de algemene toelichting op het hoofdbeleidsterrein 05 «Milieubeheer» van deze toelichting per begrotingsartikel.

Kengetallen

Ambtelijk personeel

Overzicht verwachte gemiddelde bezetting «Directoraat-Generaal Milieubeheer» in fte's

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ontwerpbegroting 1999		960,8	979,0	979,0	979,0	979,0	979,0
1e suppletore begroting 1999		– 1,4	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
Nieuwe wijzigingen:							
a. taakstelling regeerakkoord 1998; correctie op omvang DGM-aandeel		18,2					
b. doelmatigheidstaakstellingen regeerakkoord			p.m.	p.m.	p.m.	– 23,0	– 23,0
c. overdracht GV-verstoringsunit		– 1,0	– 1,0	– 1,0	– 1,0	– 1,0	– 1,0
d. overdracht P-winkels			– 7,6	– 7,6	– 7,6	– 7,6	– 7,6
Ontwerpbegroting 2000	944,3	976,6	973,6	973,6	973,6	950,6	950,6
Verwachte loonmiddelsom in NLG1000	111,2	115,1	116,1	116,1	116,1	116,1	116,1

Toelichting:

Daar waar de dekking van het ramingskengetal nog niet volledig sluit met de beschikbare middelen, wordt dit verklaard door de nog niet volledig met fte's ingevulde doelmatigheidstaakstelling regeerakkoord.

ad b.

Vanwege de korting op de personele omvang vervallen vanaf 2003 op basis van gestelde posterioriteiten (taakafstoting) 23 fte's. Aangezien de discussie over de concrete invulling van de af te stoten taken nog niet is afgerond, is de reeks over 2000–2002 nog als «p.m.» opgenomen.

Overzicht personeelssterkte 1999 uitgesplitst naar organisatie-onderdelen

	Stand 1e suppletore begroting 1999	Stand ontwerp- begroting 2000
Managementteam DGM	3,0	3,0
Pool managementteam DGM	18,4	10,0
Stafbureau Milieubeheer	20,9	20,9
Intern Beleid	53,0	52,0
Financieel Economische Aangelegenhe- den	52,0	52,0
Bodem	58,5	58,5
Drinkwater, Water, Landbouw	64,1	62,8
Geluid en Verkeer	53,8	53,0
Lucht en Energie	52,8	52,1
Afvalstoffen	62,0	61,0
Industrie- en Consumentenbeleid	41,0	40,5
Stoffen, Veiligheid, Straling	51,2	50,0
Bestuurszaken	64,4	63,9
Internationale Milieuzaken	29,6	29,2
Strategie en Planvorming	26,5	25,8
Inspectie Milieuhygiëne	318,1	312,0
	969,3	946,7
Raden en Commissies	15,9	15,9
Niet regulier personeel		14,0
Nog te verdelen	- 18,2	
	967,0	976,6

Toelichting:

Eind 1998 is het reorganisatieproces DGM-2000 afgerond. De reorganisatiedoelstelling om het personeelsvolume te verminderen is vrijwel gerealiseerd. De formatieve bezetting van Milieubeheer is op 942,7 fte vastgesteld. Daarnaast zijn in verband met de afronding van het reorganisatieproces DGM-2000 voor 4 fte financiële middelen gereserveerd. Per saldo is sprake van een personeelsvolume van 946,7 fte. Dit aantal is exclusief de personeelsbezetting bij de raden en commissies (15,9) en het niet-reguliere personeel (14,0). Deze categorieën personen zijn in bovenstaand overzicht separaat opgenomen. Het niet reguliere personeel betreft personen met een dienstverband (stageplaats) die wel in de personeelssterkte meetellen maar waarvan de personele kosten niet drukken op het personeelsbudget ambtelijk personeel.

Post-actieven

Verdeling van de uitgaven voor post-actieven over de verschillende categorieën (in NLG1000)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Wachtgeldgarantieregeling 1987	1 713	1 181	1 177	971	931	766	734
Rijkswachtgeldbesluit 1959	597	1 663	1 950	1 950	1 942	1 950	1 871
Overige uitkeringsregelingen	511	428	204	138	37	0	0
Overige kosten flankerend beleid	2 069	660	616	1 079	1 152	1 346	1 157
Totaal	4 890	3 932	3 947	4 138	4 062	4 062	3 762

Toelichting:

De meerjarenraming van de diverse regelingen is enerzijds gebaseerd op de lopende verplichtingen en anderzijds een inschatting van de instroom van personen die aanspraak gaan maken op één van deze regelingen.

Geraamde in- en uitstroom bij de wachtgeldgarantieregeling 1987

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Begin van het jaar	18	23	18	16	15	15	13
Geraamde instroom	5						
Geraamde uitstroom		5	2	1		2	2
Eind van het jaar	23	18	16	15	15	13	11

Algemene materiële uitgaven

De persoonsgebonden materiële uitgaven per fte ambtelijk personeel (in NLG1)

Herziene raming 1998	Realisatie 1998	Ontwerp- begroting 1999	Herziene raming 1999	Ontwerp- begroting 2000
8 747	9 527	8 511	8 457	8 457

Met bovenstaand overzicht wordt deels het budget Algemene materiële uitgaven toegelicht. Uitgavencomponenten zoals de kantoorgebonden uitgaven en inhuur externen vallen hier buiten. De persoonsgebonden uitgaven hebben betrekking op bureaunkosten, reis- en verblijfkosten, opleidingskosten en representatiekosten.

Inspectie milieuhygiëne

1. Algemene doelstellingen:

Handhaving is een onmisbaar onderdeel bij het bereiken van de milieudoelen. Voor de Inspectie milieuhygiëne zijn drie kerntaken geformuleerd:

- Handhaving van de milieuwetten waarvoor het Rijk het directe bevoegde gezag is.
- Toezicht op de uitvoering van de handhaving van het milieubeleid van andere overheden.
- Verbindende schakel tussen uitvoerders en beleidsmakers, ofwel het «oog en oor van de Minister».

2. Operationele doelstellingen:

Voor de kerntaak Handhaving zijn voor het jaar 2000 prioriteiten geformuleerd gericht op Opsporing, Ketenonderzoek, Nationale afvalproblematiek en Stoffen en Producten. De hierbij beoogde resultaten zijn:

Opsporing:

- De primaire partners (OM en politie) zien de IMH voortaan als een deskundige en betrouwbare partner, die van elk onderzoek een succes maakt.
- Ter inbreng van milieuhygiënische deskundigheid zal de IMH deelnemen aan ten minste 25 strafrechtelijke onderzoeken naar middelzware milieucriminaliteit.
- Uitbrengen van enige knelpuntenanalyses en een goede communicatie met de beleidsdirecties over de via opsporingsonderzoek aangetoonde handavingsknelpunten.

Ketenonderzoek:

In 2000 wordt een vierjarenprogramma opgesteld, waarvan het programma voor 2001 hard zal zijn en voor de volgende jaren richtinggevend. Doel is dat de partners op basis van de resultaten van ketenonderzoeken gericht toezicht kunnen uitvoeren op geïdentificeerde risico's. De aandacht qua onderwerpen zal vooral gericht zijn op de afvalstromen uit het landelijke afvalbeheerplan (LAP) en de onderwerpen die vanuit de handavingsstructuur worden aangeboden. Daarnaast worden in 2000 vijf ketenonderzoeken uitgevoerd op basis van de in 1999 ontwikkelde methodiek.

Nationale afvalproblematiek:

- Een set criteria die door de gezamenlijke handavingspartners kan worden gebruikt voor de selectie van afvalverwerkende en/of -producerende «Top-x-bedrijven» (groep bestaande uit de voornaamste bedrijven in een branche).
- Een door de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer geaccordeerde en een door de handavingspartners gedragen aanpak van de Top-x-afvalbedrijven in het kader van de bestuursovereenkomsten.
- Een per provincie vastgelegd proces voor de systematische handaving bij Top-x-afvalbedrijven.
- Inzicht in de vergunningssituatie, de naleving en het acceptatie- en verwerkingsbeleid van de voor 2000 geselecteerde Top-x-afvalbedrijven.

Stoffen en Producten:

- 70% naleving van de regelgeving bij gebruikers en beheerders van koelinstallaties waaruit veel CFK's ontsnappen.
- Succesvolle opsporing van illegale productie/import/export van CFK's (door samenwerking met het Kernteam, douane en EU-collega's). Voor de mate van succes zijn meerdere interne criteria geformuleerd.
- Aantoonbare verbetering van de internationale samenwerking inzake de handaving van CFK-regelgeving.
- 80% van de premium-artikelen is cadmium-vrij.
Met de douane zal een convenant gesloten worden over zelfstandige afdoening.
- Op de internationale handavingsconferentie zullen werkbare afspraken gemaakt worden over samenwerking door de EU-landen bij de handaving van de EU-richtlijn Cadmium.
- De eerste fase van het communicatietraject naar niet EU-landen zal zijn uitgevoerd.

3. Overzicht kerntaken IMH met de benodigde personele inzet en financiële middelen:

verplichtingenbudgetten in NLG1000)

Kerntaken IMH:	Budget, Menskracht:	realisatie 1998	raming 1999	raming 2000
A. Handhaving:	Budget	15 130	22 470	22 558
	Menskracht	110 fte	130 fte	130 fte
B. Toezicht uitvoering:	Budget	11 997	7 086	7 462
	Menskracht	67 fte	41 fte	43 fte
C. Verbindende schakel:	Budget	13 401	7 086	8 502
	Menskracht	69 fte	41 fte	49 fte
D. Organisatie:	Budget	12 031	17 284	15 617
	Menskracht	42 fte	100 fte	90 fte
E. Totaal:	Budget	52 559	53 926	54 139
	Menskracht	288 fte	312 fte	312 fte

Toelichting:

Handhaving

De Inspectie houdt toezicht op de naleving van die wet- en regelgeving waarvoor de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer verantwoordelijk is. Deze handhaving wordt de komende jaren kwalitatief en kwantitatief versterkt. De Inspectie wil daarin een voorbeeldfunctie vervullen. Prioriteit zal worden gegeven aan handhaving in Europees verband. Nationaal ligt de nadruk op acties samen met douane, politie en andere handhavers.

Toezicht op de uitvoering

De Inspectie houdt ook toezicht op de uitvoering van het milieubeleid en de milieuregelgeving door de andere overheden. De Inspectie zal er op toezien dat provincies en gemeenten de overgang in 1998 van het apart subsidiëren van het provinciale respectievelijk gemeentelijk milieu-apparaat (Van-Rijn-Vellekoop- en VOGM-tijdperk) naar de storting van deze middelen in het provincie- respectievelijk gemeentefonds zo realiseren, dat het rijksmilieubelang hierin gewaarborgd blijft. De Inspectie legt hiertoe thans in overleg met andere partijen de basis voor een toereikend systeem voor de monitoring van de prestaties van de andere overheden.

Verbindende schakel

De Inspectie fungeert als schakel tussen het beleid en de andere actoren in het milieuveld. De Inspectie zet haar potentieel vooral daar in, waar normen en regels in het geding zijn en milieuwinst te boeken is. Terugkoppeling van ervaringen en afstemming van beleidsontwikkeling tussen Inspectie en beleidsdirecties vallen ook onder deze kerntaak.

Organisatie

Tot deze taak behoren het reguliere werk van de bedrijfsvoering, de internationale milieuzaken, medische milieuzaken en Arbo-zaken. In vorige jaren werd hiervoor de term overheidsondersteuning gebruikt.

Aanpassing indeling taken m.i.v. 1999

- De fte's en het budget van de afdeling Crisismanagement zijn toegerekend aan de kerntaak Handhaving; voorheen werd dit voor 50% toegerekend aan Verbindende Schakel en voor 50% aan Toezicht op de uitvoering.
- De fte's en het budget van de afdeling Monitoring en Informatie zijn toegerekend aan de kerntaak Toezicht op de uitvoering; voorheen was dit de taak Verbindende Schakel.
- De fte's en het budget voor Internationale Milieuzaken en Medische Milieuzaken zijn toegerekend aan de taak Organisatie; voorheen was dit de taak Verbindende Schakel.

Procesmatige kengetallen IMH (aantallen controles, monsternemingen, overtredingen):

Omschrijving	realisatie 1998	raming 1999	raming 2000
Bedrijfs- en transportcontroles	2 500	2 800	2 800
Monsternemingen daarbij	1 055	1 100	1 100
Overtredingen daarbij, afgedaan met:	(37%) 925	(32%) 910	(32%) 910
– waarschuwingen	620	645	645
– processen verbaal	(37%) 305	265	265

Voor het aantal bedrijfs- en transportcontroles is een realistische planning op te stellen. De daaruit voortvloeiende acties (bestuursrechtelijk in de vorm van brieven, dwangsommen en dergelijke) en de strafrechtelijke vervolging (ingediende processen verbaal bij het Openbaar Ministerie) zijn echter moeilijk te plannen. Op grond van het verbeterde naleefgedrag van de laatste jaren wordt een absolute en relatieve daling van het aantal geconstateerde overtredingen verwacht.

05.13 Garanties en deelnemingen

Het te voeren beleid

Voor de garanties geldt dat de bedragen, waarvoor het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer zich garant stelt, tot uitdrukking komen in de verplichtingen. De uitgaven geven aan welk deel van de garantstelling naar verwachting tot betaling zal komen.

In het kader van de ondersteuning van de vrijwillige bodemsanering op in gebruik zijnde bedrijfsterreinen (BSB-operatie) zijn er twee garantie-regelingen van kracht, te weten het besluit Borgstelling Midden- en Kleinbedrijf, hoofdstuk II (Staatsblad 1994, nr. 225) en de Overeenkomst Kredietverlening Vrijwillige Bodemsanering 1993 (Staatscourant 1993, nr. 239), welke aansluit bij de regeling Bijzondere Financiering. In het kader van de beleidsvernieuwing bodemsanering wordt onderzocht of en in hoeverre de effectiviteit van de garantieregelingen verbeterd kan worden.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999 =	233 600	233 600	233 600	233 600	233 600	
Stand ontwerpbegroting 2000	233 600	233 600	233 600	233 600	233 600	233 600
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	106 003	106 003	106 003	106 003	106 003	106 003

Verplichtingen 1998: 413

Openstaande stand verplichtingen t/m 1998: 2 222

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	11 824	15 613	17 138	18 487	20 689	
Nieuwe wijzigingen	- 11 389	- 15 098	- 16 751	- 18 300	- 20 502	
Stand ontwerpbegroting 2000	435	515	387	187	187	187
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	197	234	176	85	85	85

Uitgaven 1998: 0

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Alleen uitgaven</i>					
Generale mutaties:					
a. Invulling maatregelen begrotingsvoorbereiding 2000 (garanties bodem)	- 11 389	- 15 098	- 16 751	- 18 300	- 20 502

Generale mutaties

ad a.

De ombuiging in de vorm van een verlaging van de kasbudgetten is mogelijk, daar er geen tot weinig beroep gedaan is op de beide garantie-regelingen voor de ondersteuning van de vrijwillige bodemsanering.

1. Regeling Bijzondere Financiering (bedragen in NLG1000)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Garantieplafond	0	89 600	89 600	89 600	89 600	89 600	89 600
Uitstaand renterisico	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico per 1 januari	0	0	86 720	167 753	242 453	311 360	374 293
Aflossingen	—	—	—	—	—	—	—
Gerealiseerd risico	0	2 644	3 558	6 032	7 233	8 098	9 098
Vervallen garanties	0	2 880	8 747	14 720	20 693	26 667	32 640
Verleende garanties	0	89 600	89 600	89 600	89 600	89 600	89 600
Uitstaand risico per 31 december	0	86 720	167 573	242 453	311 360	374 293	431 253

NB Aflossingen: Mede vanwege de uitvoering van deze regeling door het ministerie van Financiën is het element «aflossingen» inbegrepen bij «vervallen garanties».

2. Besluit Borgstelling Midden- en Kleinbedrijf (bedragen in NLG1000)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Garantieplafond	0	144 000	144 000	144 000	144 000	144 000	144 000
Uitstaand renterisico	0	0	0	0	0	0	0
Uitstaand risico in hoofdsom per 1 januari	1 563	1 959	141 481	273 399	397 317	513 235	621 153
Aflossingen	—	—	—	—	—	—	—
Gerealiseerde risico	0	4 345	8 266	9 581	9 905	10 389	11 591
Vervallen garanties	—	4 082	12 082	20 082	28 082	36 082	44 082
Verleende garanties	1 810	144 000	144 000	144 000	144 000	144 000	144 000
Uitstaand risico per 31 december	0	141 481	273 399	397 317	513 235	621 153	721 071

NB Aflossingen: Mede vanwege de uitvoering van deze regeling door het ministerie van Economische Zaken is het element «aflossingen» inbegrepen bij «vervallen garanties».

Overzicht garantstellingen

De volgende drie garantstellingen zijn pro memorie opgenomen, daar er momenteel geen aanleiding is te veronderstellen dat het Rijk financiële risico's loopt bij deze drie garantstellingen.

Garantstelling jegens de Stichting International Reference Centre for Community Water Supply and Sanitation (IRC)

Deze garantie betreft de aansprakelijkheid van het Rijk voor de eventuele schulden van de stichting, die reesteren na liquidatie van deze stichting. Overigens is liquidatie van het IRC niet in enig jaar voorzien, aangezien de stichting gelet op haar werkzaamheden als permanente organisatie dient te worden beschouwd.

Garantstelling jegens het College voor de Toelating van Bestrijdingsmiddelen (CTB)

Bij de taakuitvoering van het CTB kunnen zich situaties voordoen, waarbij het CTB door derden aansprakelijk wordt gesteld (hetzij voor «eigen fouten» van het CTB, hetzij voor fouten in wet- en regelgeving) en waarbij

door die derden schadeclaims worden ingediend. Gelet op de «achtervangposities» van de ministeries betrokken bij de uitvoering van de Bestrijdingsmiddelenwet (SZW, VWS, LNV en VROM) staan deze ministeries gezamenlijk garant voor eventuele schadeclaims die een bepaalde limiet te boven gaan.

Garantstelling jegens HABOG-participanten

De producenten van hoog radioactief afval zullen gezamenlijk een opslagfaciliteit voor hoog radioactief afval (HABOG; hoog radio-actief afvalbehandelings- en opslaggebouw) opzetten en deze overdragen aan de Centrale Organisatie voor Radioactief Afval (COVRA). Dit afvalbehandelings- en opslaggebouw is eind 2002 gereed, zodat met ingang van 2003 met de opslag kan worden begonnen. De totale kosten voor het HABOG bedragen f 241 mln. De HABOG-participanten zullen dit zelf financieren. Om de participanten te vrijwaren van onvoorziene financiële consequenties, voor zover die althans het gevolg zijn van nieuwe besluitvorming door het Rijk na 2014 met betrekking tot de passieve exploitatiefase respectievelijk de eindbergingsfase, heeft de Staat zich ter zake hiervan garant gesteld.

Overzicht deelnemingen

Deelname in de Centrale Organisatie voor Radioactief Afval N.V. (COVRA)

Maatschappelijk kapitaal	f 40,0 mln
Geplaatst 20%	f 8,0 mln
Deelneming VROM 10% van het geplaatste kapitaal	f 0,8 mln
Gestort door VROM	f 0,8 mln

Deelname in AVR Chemie B.V. (Afvalverwerking Rijnmond)

Maatschappelijk kapitaal	f 1,0 mln
Geplaatst	f 0,33 mln
Deelneming VROM 30% van het geplaatste kapitaal	f 0,099 mln
Gestort door VROM	f 0,099 mln

AVR Chemie B.V. is beherend vennoot van AVR Chemie C.V.

05.14 Onderzoek en monitoring

Het te voeren beleid

De programmering van het onderzoek op het beleidsterrein van Milieubeheer vindt plaats langs de lijnen die zijn uitgezet in de onderzoeksstrategie «Wijzer op weg» (1995) en de herijking «Halfweg herzien» (1996). De belangrijkste elementen zijn:

- de strategie in het milieubeleid bepaalt de onderzoeksprogrammering. Het onderzoek wordt dus geïnitieerd op grond van het gevoerde en het uit te voeren milieubeleid, door het formuleren van «kennisvragen»;
- het onderzoek wordt in nauwe samenwerking tussen de directies van Milieubeheer en met de andere dienstonderdelen van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (met name de Rijksplanologische Dienst) geprogrammeerd.

Het NMP3 en de gedachtevorming over het NMP4 bepalen in belangrijke mate de invulling van de onderzoeksprogrammering voor 2000. Daarnaast zijn onder meer de Uitvoeringsnota klimaatbeleid, de Nota Milieu en Economie en issues zoals vergroening van het belastingstelsel en het bevorderen van milieubesparende technologie en versterken van de kennis van invloed op de onderzoeksprogrammering.

Om trendbreuken te realiseren is het essentieel dat nu al wordt geïnvesteerd in onderzoek naar en de ontwikkeling en beproeving van fundamenteel nieuwe concepten. Onderzoek dient dan ook gericht te zijn op doorbraken die pas op langere termijn kunnen worden geïmplementeerd. Daarnaast worden VROM- en DGM-prioriteiten benoemd die doorwerken in de onderzoeksprogrammering. De concrete werkplanning van het onderzoek wordt eind 1999 vastgesteld.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	41 300	41 825	40 368	44 952	44 252	
1e suppletore begroting 1999	- 538	- 538	- 538	- 538	- 138	
Nieuwe wijzigingen	- 1 085	- 1 150	- 1 150	- 1 725	- 1 725	
Stand ontwerpbegroting 2000	39 677	40 137	38 680	42 689	42 389	43 089
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	18 005	18 213	17 552	19 371	19 235	19 553

Verplichtingen 1998: 38 812

Openstaande stand verplichtingen t/m 1998: 45 805

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	38 857	41 434	38 410	38 741	44 952	
1e suppletore begroting 1999	- 2 070	- 138	- 138	- 138	- 138	
Nieuwe wijzigingen	- 1 085	- 1 150	- 1 150	- 1 725	- 1 725	
Stand ontwerpbegroting 2000	35 702	40 146	37 122	36 878	43 089	43 089
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	16 201	18 217	16 845	16 735	19 553	19 553

Uitgaven 1998: 30 853

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>					
Specifieke mutaties:					
a. Invulling taakstelling regeerakkoord 1998 (onderzoek)	- 575	- 1 150	- 1 150	- 1 725	- 1 725
- Niet beleidsrelevant	- 510				

Specifieke mutaties

ad a.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf beleidsex-tensiveringen in de algemene toelichting op het hoofdbeleidsterrein 05 «Milieubeheer» van deze toelichting per begrotingsartikel.

05.15 Algemeen milieubeleid

Het te voeren beleid

Milieutechnologie en infrastructuur (05.15.01)

1. Algemene beleidsdoelstellingen:

Dit beleidsterrein richt zich op de planning en de consistentie van het gehele milieubeleid. Er is zorg voor enerzijds het integrale milieubeleid en anderzijds voor de afstemming en kwaliteit van de diverse onderdelen van het milieubeleid. Dit gebeurt door sturing op de ontwikkeling en het beheer van effectieve instrumenten, het scheppen van algemeen geldende voorwaarden voor de implementatie van beleid, het onderhouden van de reguliere contacten met de andere overheden en maatschappelijke organisaties en het bevorderen van de externe integratie van het milieubeleid. Tevens zal de kennisinfrastructuur worden versterkt op een zodanige wijze dat kennis en technologie optimaal worden gebruikt voor het realiseren van een duurzame economie.

2. Operationele beleidsdoelstellingen:

Vierde Nationaal Milieubeleidsplan (NMP4):

In januari 2001 zal het NMP4 uitgebracht worden. Hierin zullen de hoofdlijnen worden geschetst om te komen tot een verdere integratie en verbreding van het milieubeleid. Bij de voorbereiding van het NMP4 wordt gebruik gemaakt van de leerpunten uit de in 1998 uitgevoerde procesevaluatie van het NMP3 (zie ook de evaluatiebijlage: afgeronde onderzoeken nr. 28).

Gebiedsgericht milieubeleid:

Het gebiedsgericht milieubeleid wordt in toenemende mate onderdeel van een integrale aanpak van gebieden, waarin het milieubeleid, toegespitst op de specifieke omstandigheden in een gebied, in samenhang met andere invalshoeken wordt gebracht. Het bestaande Subsidiebesluit Gebiedsgericht Milieubeleid zal met 1 jaar worden verlengd. Medio 2000 wordt een nieuwe Stimuleringsregeling Gebiedsgericht Beleid (SGB-2000) van kracht, waarbij jaarlijks f 45 mln op een doelgerichte en efficiënte manier zal worden ingezet. Gestreefd wordt naar een interdepartementale regeling van de Ministeries van VROM, LNV en V&W, waarin het gebiedsgericht milieubeleid, het anti-verdrogingsbeleid, de reconstructie van de concentratiegebieden en het beleid voor de Waardevolle Cultuurlandschappen worden samengebracht.

Subsidieregeling Stad & Milieu:

De regeling «Stad & Milieu» is zowel gericht op het verbeteren van de leefkwaliteit in steden als op het intensiever en gevarieerder gebruiken van de beschikbare ruimte in steden. Het gaat hier om een gebiedsgerichte aanpak van milieu- en ruimtelijke-orderingsvraagstukken, waar gemeenten een belangrijke verantwoordelijkheid hebben om in samenwerking met betrokkenen maatwerk te ontwikkelen. In 25 gemeentelijke experimenten wordt gewerkt volgens de zogenaamde drie stappen

benadering. De experimenten hebben een looptijd van 5 jaar. In 2000 is f 0,5 mln voor deze experimenten beschikbaar. Tevens zal in 2000 een eerste tussentijdse evaluatie worden uitgevoerd. Conform de toezegging van de Minister zal dit een onafhankelijke evaluatie zijn, welke in het 4e kwartaal van 2000 naar de Tweede Kamer zal worden gestuurd.

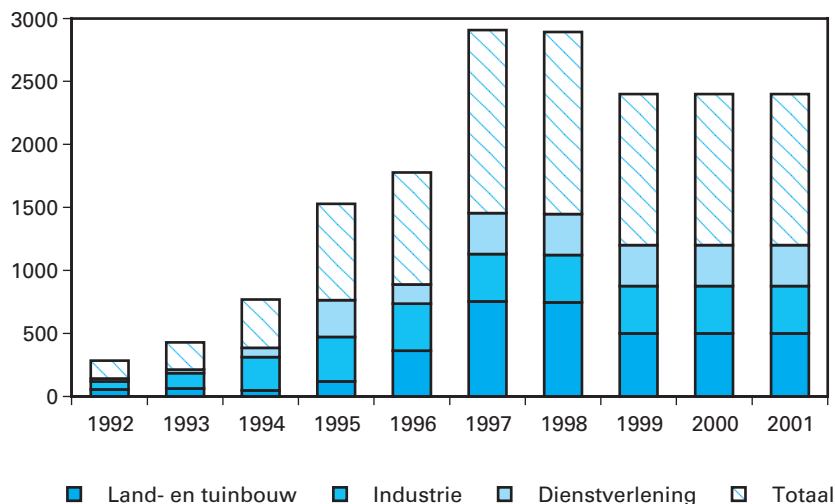
Fiscale faciliteiten:

In het regeerakkoord is als onderdeel van de herziening van het belastingstelsel een verdere vergroening van de belastingen voorzien, waarbij de milieuvorstellen in de verkenning over het belastingstelsel in de 21^e eeuw uitgangspunt zijn. De vergroening is onderdeel van de beoogde verschuiving van het fiscale stelsel van directe naar indirecte belastingen. Deze verschuivingen zoals opgenomen in de bijlage bij de Miljoenennota 2000 betreffen onder andere de invoering van een belasting op oppervlaktedelfstoffen en de wijziging van de belastingen op motorrijtuigen (MRB, BPM). Daarnaast staan in de vergroeningsbijlage voorstellen tot wijziging van de wet Belastingen op Milieugrondslag. Zo zullen de belastingtarieven van de regulerende energiebelasting (REB), de afvalstoffenbelasting en de grondwaterbelasting worden verhoogd en vinden er wijzigingen plaats in de grondslag en vrijstelling. Daarnaast zal aan de belastingen op milieugrondslag een waterbelasting worden toegevoegd. Deze belasting is ter vervanging van de huidige BTW-constructie op water. De vergroening van het fiscale stelsel is in 3 tranches ingedeeld. Bovenstaande voorstellen zullen in de tweede en derde tranche, respectievelijk in 2000 en 2001, worden ingevoerd. Naast de verschuiving naar groene belastingen zijn er andere fiscale faciliteiten zoals de energie-investeringsaftrek (EIA), de regeling Willekeurige Afschrijving van Milieu-investeringen (VAMIL) en Groen Beleggen. Naar verwachting wordt de milieu-investeringsaftrek (MIA) najaar 1999 op beperkte schaal van kracht. Het ligt in de bedoeling dat deze regeling per 1-1-2000 een ruimere werking zal krijgen waarmee alle sectoren van het bedrijfsleven bereikt worden. Daarnaast is het Kabinet voornemens een verruiming van de fiscale faciliteiten met een duurzame ondernemersaftrek (DOA) te realiseren. Over de wijze waarop de DOA vormgegeven kan worden zal nog nadere besluitvorming plaatsvinden. De VAMIL is gericht op de marktintroductie en marktverbreding van milieuvriendelijke technologie en wordt jaarlijks per 1 januari geactualiseerd. Hierbij wordt een selectie van bedrijfsmiddelen aangepast aan de voortschrijdende technologische ontwikkelingen en beleidsmatige prioriteiten (zie onderstaand overzicht).

Op grond van de VAMIL-regeling aangemelde en verwachte investeringsbedragen; (bedragen in NLG1 mln)

Investeringsen	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Land- en tuinbouw	55	64	47	118	363	754	746	500	500	500
Industrie	65	122	265	353	373	375	375	375	375	375
Dienstverlening	22	28	73	293	153	325	325	325	325	325
Totaal investeringsbedrag	142	214	385	764	889	1 454	1 446	1 200	1 200	1 200
Aantal investeringen	2 726	3 021	3 181	6 216	8 272	13 177	12 514	11 500	11 500	11 500
Gemiddeld investeringsbedrag	0,052	0,071	0,121	0,123	0,107	0,110	0,116	0,104	0,104	0,104

Investeringsbedragen VAMIL-regeling

Toelichting bij tabel en grafiek VAMIL-regeling:

De VAMIL-regeling stimuleert vanaf 1991 de marktintroductie van milieu- en energietechnologie. Ondernemers die investeren in bedrijfsmiddelen die zijn opgenomen op de zogenoemde «Milieulijst» kunnen deze investering fiscaal vrij afschrijven. Hierdoor heeft de investeerder een liquiditeitsvoordeel en een rentevoordeel. Met de lijst bedrijfsmiddelen wordt sturing gegeven aan het milieubeleid zoals de opname van investeringen in «Duurzaam bouwen» (DUBO) op de lijst. Vanaf 1995 is zowel het totale investeringsbedrag als het aantal gemelde investeringen fors toegenomen. Deze toename is onder meer toe te schrijven aan de sector land- en tuinbouw onderdeel «groen labelstallen» waar ten gunste van de luchtkwaliteit flink is geïnvesteerd. Het aantal investeringen binnen de sector industrie is vanaf 1996 gestabiliseerd. De verwachting is dat door de beleidsinitiatieven op het terrein van energiebesparing en duurzame energie de inzet van de VAMIL nog zal toenemen.

Subsidieregeling servicepunten milieuwethandhaving:

Bij brief van 29 augustus 1997 (Kamerstukken II, 1996–1997, 22 343 en 24 791 nr. 29) hebben de Ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Verkeer en Waterstaat en Justitie de Tweede Kamer geïnformeerd over hun voornemens tot versterking van de milieuwethandhaving. Daartoe worden op provinciaal en regionaal niveau bestuursovereenkomsten afgesloten. Ter ondersteuning van de daadwerkelijke handhaving worden onder regie van de provincies servicepunten opgericht. Het Rijk zal hieraan een financiële ondersteuning geven van maximaal f 33 mln tot en met 2003. Daartoe zal eind 1999 een regeling in werking treden. Voor 2000 heeft het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer hiervoor een bedrag van f 5 mln begroot.

Programma Milieu en Technologie (ProMT):

Het programma Milieu en Technologie stimuleert de ontwikkeling en toepassing van innovatieve technologieën die leiden tot schonere en duurzamere productieprocessen en een bijdrage leveren aan het realiseren van de integrale milieutaakstelling. In het regeerakkoord zijn

extra middelen voor dit instrument beschikbaar gesteld. Voor 2000 betreft het een additionele bijdrage van f 5 mln.

Milieuschadelijke subsidies

Door een interdepartementale werkgroep wordt onderzocht welke milieuschadelijke effecten verbonden kunnen zijn aan het verstrekken van subsidies. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen de directe subsidies en de fiscale regelingen. Wat betreft de directe subsidies zal van een aantal geselecteerde regelingen door de werkgroep worden onderzocht welke milieuschadelijke gevolgen eraan zijn verbonden en welke mogelijkheden er zijn om deze gevolgen te verminderen. Hierover zal eind 1999 worden gerapporteerd. Van de fiscale regelingen met milieu-effecten is een lijst opgesteld die voor verder onderzoek is overgedragen aan de werkgroep «Vergroening van het fiscale stelsel II».

3. Overzicht voornaamste beleidsprestaties en (verplichtingen) budget per operationeel resultaatgebied:

Resultaatgebied:	Beleidsprestatie 2000:	Verplichtingen budget 2000 (in NLG1000)
Actuele brede milieustrategie NMP4		2 000
Inzet kennis voor milieubeleid	Verstrekken bijdrage aan Stichting NIDO (Nationaal Initiatief voor Duurzame Ontwikkeling)	7 000
Operationele SGB-regeling	SGB 2000	45 000
Operationele regeling	Ondersteuning servicepunten handhaving	5 000
Restrictief beleid schadevergoeding	Schadevergoedingen Wet milieubeheer	0
Fiscale milieuprikkels	Uitvoering VAMIL en Groen beleggen	1 611
Belastingstelsel 21 ^e eeuw	Uitvoering MIA	P.M.
Ontwikkeling milieutechnologie	Reguliere uitvoering ProMT	5 500
Investeringsimpuls (ICES)	Taskforces en strategische conferenties ProMT	5 000
Overige resultaten	Diverse beleidsprestaties, waaronder ondersteuning milieu-organisaties	28 393
Totaal voor beleidsterrein Milieutechnologie en Infrastructuur:		99 504

Internationale milieuzaken (05.15.03)

1. Algemene beleidsdoelstellingen

In het NMP3 is aangegeven dat Nederland zich verantwoordelijk moet voelen voor zowel de bescherming van het mondiale milieu als voor het eigen belang bij een goed internationaal milieubeleid. Beide aspecten blijven de motivering voor het internationale optreden van Nederland. Nederland wil daartoe aan de volgende acht internationale onderwerpen, onderverdeeld in drie clusters, prioriteit geven:

- beleidstekorten in Nederland met als onderwerpen:
 - * klimaat- en energiebeleid;
 - * verzuring;
 - * biodiversiteit en bossen;
- Agenda 21 en dan met name gericht op het prioriteitenprogramma van de Commissie voor Duurzame Ontwikkeling met als onderwerpen:
 - * milieu en economie internationaal;

- * milieugevaarlijke stoffen;
- * mondiale zoetwaterproblematiek;
- nieuwe ontwikkelingen in de positie van het milieubeleid in Europa en de wereld en dan met name gericht op de onderwerpen:
 - * Agenda 2000 en het toekomstige Europees milieubeleid;
 - * bilaterale betrekkingen.

2. Operationale doelstellingen

Voor drie dossiers zijn de meest relevante operationele doelstellingen weergegeven, te weten: «Milieu en economie in internationaal verband», «Agenda 2000 en het toekomstige Europees milieubeleid» en «bilaterale betrekkingen». De overige zijn uitgebreid beschreven in deel III, hoofdstuk 11 van het Milieuprogramma 2000–2003.

Milieu en economie in internationaal verband

Het bereiken van duurzame ontwikkelingsdoelstellingen wordt in belangrijke mate beïnvloed door de economische processen van consumptie en productie. De trend van globalisering werkt hierop in. Via verschillende internationale gremia kan Nederland hierop invloed uitoefenen, echter met name via de aanstaande millenniumronde in de WTO (World Trade Organisation).

Op grond van het beleid dat is vastgesteld in de Nota «WTO in de winkel» (Kamerstukken II, 1998–1999, 26 575, nr. 2) worden de volgende operationele doelstellingen voor 2000 nagestreefd:

- Verhelderen van de relatie tussen de WTO en milieuverdragen;
- Duidelijkheid scheppen in de WTO over mogelijkheden voor ecolabeling van producten;
- Een begin van erkenning in de WTO van het beginsel «de vervuiler betaalt»;
- Optimale benutting van de ruimte voor toepassing van het voorzorgsbeginsel (biosafety, gezondheid, etc.);
- Erkenning in de WTO van het belang van het bevorderen van dierenwelzijn.

Agenda 2000 en het toekomstig Europees milieubeleid

Het uitgangspunt voor de Nederlandse inzet blijft dat alle inspanningen gericht moeten zijn op een overname van de verworven kennis door nieuw toetredende lidstaten. Op het moment van toetreding zal een belangrijk deel moeten zijn geïmplementeerd (milieu acquis), maar redelijke overgangstermijnen zijn noodzakelijk voor vooral binnenlands werkende richtlijnen die grote investeringen vragen.

Concreet betekent dit onder meer dat Nederland vooral inzet op:

- een snelle toetreding en redelijke overgangstermijnen;
- versterking van de kwaliteit van de overheid;
- vergroting van de omvang van milieu-investeringen.

Bilaterale samenwerking

De Nederlandse activiteiten met betrekking tot bilaterale samenwerking in Midden- en Oost Europa richten zich op samenwerking op het gebied van klimaat, versterking van de niet-gouvernementele organisaties en handhaving. Ook met een aantal landen in de rest van de wereld bestaan structurele samenwerkingsvormen: Memorandums of Understanding (MOU's) (bijvoorbeeld met China), duurzame ontwikkelingsverdragen (DOV's), of intentieverklaringen (bijvoorbeeld Zuid-Afrika). Meeste aandacht voor 2000 zal gericht zijn op samenwerking met China, waarbij het speerpunt het klimaatbeleid is en de samenwerking met (DOV-landen)

Benin, Bhutan en Costa Rica. Doel van de DOV is samenwerking op basis van gelijkwaardigheid bij het invullen van het begrip duurzame ontwikkeling. Voornemen is te laten zien dat de uitdrukkelijke gelijkwaardigheid meer perspectief biedt voor duurzame ontwikkeling dan de klassieke donor/ontvanger relatie.

3. Overzicht voornaamste beleidsprestaties en (verplichtingen) budget per operationeel resultaatgebied:

Resultaatgebied:	Beleidsprestatie 2000:	Verplichtingen- budget 2000 (in NLG1000)
<i>Milieu en economie in internationaal verband</i>		200
Heldere relatie tussen multilaterale milieuverdragen en WTO	Alle handelsparagrafen in milieu-verdragen blijven overeind	
Helderheid in WTO over mogelijkheden voor ecolabeling	Afspraak over ecolabeling in WTO	
Zicht op erkenning in WTO van beginsel «vervuiler betaalt»	Afspraak in WTO over erkenning van dit beginsel	
Benutten ruimte voorzorg-beginsel	Voorzorgprincipe wordt in milieu-verdragen zoveel mogelijk expliciet gemaakt	
Erkenning belang dieren-welzijn	Afspraak in WTO over het belang van het bevorderen van dierenwelzijn	
<i>Agenda 2000 en het toekomstig Europees milieubeleid</i>		600
Snelle toetreding en redelijke overgangstermijnen	Standpunt van de Raad over screening door de Commissie	
Verbetering van de kwaliteit van de overheid	Twinningprojecten Phare en Matra	
Vergroting van de omvang van de investeringen	PPC-, Phare- en ISPA-besluiten	
<i>Bilaterale betrekkingen</i>		1 600
Klimaat samenwerking in Midden- en Oost-Europa	Sluiten van Letters of Intent	
Versterking van de NGO's in Midden- en Oost-Europa	Ondersteuningsprojecten in 8 landen	
Versterking van de handhaving in Midden- en Oost-Europa	Workshops in de betreffende regio en Nederland	
Opbouw milieukennis, organisatie en houding in China voor mondiale milieuproblemen	Vernieuwing van het MOU met China op de terreinen: klimaat, transport, handhaving, industrie, wetlands, bosbouw en chemicaliën	
Met de landen Benin, Bhutan en Costa Rica invullen van duurzame ontwikkeling op basis van gelijkwaardigheid	Evaluatierapport van huidige samenwerking en aanbevelingen voor de toekomst	
<i>Overige resultaten</i>	<i>Diverse beleidsprestaties</i>	9 670
Totaal voor beleidsterrein Internationale Milieuzaken:		12 070

4. Kengetallen

Een manier om het internationale milieubeleid in beeld te brengen, is het op indicatieve wijze vermelden van het aantal milieuverdragen, EU-richtlijnen en andere documenten. Dit geeft een beeld van aantallen producten. Hierbij moet bedacht worden dat aan een formeel ministerieel besluit uit de 1e categorie (direct bindende gevolgen) een aantal deelbesluiten voorafgaat die de richting bepalen. Ook kan één formeel besluit (bijvoorbeeld het vaststellen van een werkprogramma bij een Memorandum of Understanding of het vaststellen van een EU-richtlijn) gepaard gaan met een reeks aan acties met indirecte gevolgen.

Internationale Milieuovereenkomsten (indicatieve aantallen)

Categorie	Verwachting 1999	Verwachting 2000
Ministeriële besluiten die direct bindende rechtsgevolgen hebben, zoals verdragen, EU-richtlijnen, protocol, bilaterale samenwerkingsovereenkomsten	32	29
Ministeriële besluiten met indirecte gevolgen, zoals EU-raadsresoluties en -conclusies, internationale strategieën en verklaringen en het overeenkomen van werkprogramma's binnen de bilaterale samenwerkingsovereenkomsten	94	98
Conclusies en aanbevelingen van workshops, seminars en conferenties, zowel in multilateraal verband als in het kader van bilaterale samenwerking	119	120

Toelichting:

De voor 2000 voorziene ministeriële besluiten met direct bindende rechtsgevolgen vinden voor ongeveer 2/3 in EU-kader plaats. Bij de andere twee categorieën ligt het accent veel meer op mondiale onderwerpen, die in specifieke fora voorbereid worden en waarbij de besluiten tot stand komen met ministerieel mandaat.

In aantallen worden geen grote verschillen tussen de jaren 1999 en 2000 verwacht. Wel kunnen de inhoudelijke accenten anders komen te liggen. Op het terrein van de Commissie voor Duurzame Ontwikkeling lag het accent in 1999 op oceanen, toerisme en productie-/consumptiepatronen. Voor het jaar 2000 zullen bijeenkomsten over handel, financiering en landgebruik tot besluiten leiden. Omdat in de komende WTO-ronde hoogstwaarschijnlijk ook «Handel en Economie» op de agenda staat, wordt verwacht dat het aantal besluiten in de tweede categorie in 2000 zal toenemen.

Op het terrein van het Europese milieubeleid gaat de aandacht in 1999 met name uit naar het te voeren milieubeleid binnen de huidige EU-lidstaten. In 2000 en volgende jaren zal het accent gaan verschuiven naar het overnemen van de bij de huidige lidstaten aanwezige kennis door de nieuwe lidstaten.

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	70 802	97 030	99 130	99 924	99 924	
1e suppletore begroting 1999	- 7 892	11 400	14 000	15 000		
Nieuwe wijzigingen	- 2 646	3 144	1 144	1 144	144	
Stand ontwerpbegroting 2000	60 264	111 574	114 274	116 068	100 068	100 068
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	27 347	50 630	51 855	52 669	45 409	45 409

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	94 378	100 165	106 264	106 429	99 924	
1e suppletore begroting 1999	13 626	13 398	14 904	15 000		
Nieuwe wijzigingen	- 1 845	3 144	1 144	1 144	144	
Stand ontwerpbegroting 2000	106 159	116 707	122 312	122 573	100 068	100 068
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	48 173	52 959	55 503	55 621	45 409	45 409

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

	Openstaande stand verplichtingen t/m 1998	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:								
15.01 Milieutechnologie- en infrastructuur	147 785	60 591	49 784	99 504	102 104	103 764	87 764	87 764
15.02 Apparaatskosten gemeenten	410	11						
15.03 Internationaal milieube- leid	18 164	9 897	10 480	12 070	12 170	12 304	12 304	12 304
15.04 Ondersteuning uitvoering milieubeleid	40							
Totaal	166 399	70 499	60 264	111 574	114 274	116 068	100 068	100 068
Uitgaven:								
15.01 Milieutechnologie- en infrastructuur		84 340	92 808	102 517	110 008	110 269	87 764	87 764
15.02 Apparaatskosten gemeenten		732						
15.03 Internationaal milieube- leid		12 155	13 351	14 190	12 304	12 304	12 304	12 304
15.04 Ondersteuning uitvoering milieubeleid								
Totaal		97 227	106 159	116 707	122 312	122 573	100 068	100 068

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>					
Overboekingen van/naar andere begrotingen:					
a. Aanvullende post; loonbijstellingstranche 1999	131	131	131	131	131
Specifieke mutaties:					
b. Van Buitenlandse Zaken, (HGIS) t.b.v. organisatie zoetwaterconferentie 2000		2 000			
c. Verplichtingen- en uitgavenverschuiving m.b.t. budget t.b.v. NIDO	- 3 000	1 000	1 000	1 000	
d. Loon- en prijsbijstelling (HGIS)	13	13	13	13	13
<i>Verplichtingen niet gelijk aan uitgaven</i>					
Generale mutaties:					
e. Van Buitenlandse Zaken, i.v.m. onderuitputting uitgaven 1998 verplichtingen	210				
uitgaven	1 011				

05.16 Milieukwaliteit en emissiebeleid*Het te voeren beleid**Bodem (05.16.01)***1. Algemene beleidsdoelstellingen:**

Dit beleidsterrein richt zich op het zorgdragen voor een goede kwaliteit van de bodem, waarbij duurzaam gebruik mogelijk wordt dan wel blijft. Meer specifiek betekent dit:

- het formaliseren en operationaliseren van het bodemkwaliteitsbeleid;
- het voorkomen van nieuwe bodemverontreiniging door
- het bewerkstelligen van preventieve maatregelen;
- het zorgdragen dat zoveel mogelijk gevallen van bestaande bodemverontreiniging maatschappelijk bruikbaar worden gemaakt door het wegnemen van de verontreiniging, dan wel het terugdringen van het actuele risico tot een aanvaardbaar niveau, waarbij de schadelijke gevolgen van resterende verontreinigingen beheersbaar zijn;
- het incorporeren van bodembescherming en -sanering in het maatschappelijk verkeer.

In het NMP3 zijn hiertoe de volgende twee langetermijndoelstellingen vastgelegd:

1. de omvang van de bodemsanering, als onderdeel van actief bodembeheer, wordt vóór 2005 landsdekkend in kaart gebracht;
2. blijvend beheer van de bodem, met als onderdeel het streven van beheersing van de bodemverontreinigingsproblematiek in ongeveer 25 jaar (mede door intensivering van particuliere investeringen).

2. Operationele beleidsdoelstellingen:

De algemene beleidsdoelstellingen zijn voor 2000 vertaald naar de volgende operationele doelstellingen die één voor één worden toegelicht:

- afronding van de Nederlandse Richtlijn Bodembescherming bedrijfsmatige activiteiten;

- aanpassing Bouwstoffenbesluit;
- implementatie EG richtlijn storten;
- implementatie beleidsvernieuwing bodemsanering (BEVER);
- integratie van de uitvoering van bodemsanering in het stedelijk gebied in het ISV-fonds;
- uitwerking en implementatie herziening grondstromenbeleid;
- implementatie van de Stichting Kennisontwikkeling en kennisoverdracht Bodem (SKB);
- uitwerking Tienjaren Scenario Waterbodems;
- kostenverhaal bodemsanering.

Nederlandse Richtlijn Bodembescherming bedrijfsmatige activiteiten (NRB)

De NRB is een hulpmiddel voor enerzijds bedrijven en anderzijds het bevoegd gezag voor een duidelijke, adequate en kosteneffectieve bodembescherming.

Het bevoegd gezag zal zich bij het opstellen en actualiseren van vergunningen en het handhaven van de Wet milieubeheer laten leiden door de NRB. De bodembescherming overeenkomstig de NRB berust op twee pijlers, namelijk enerzijds de beschrijving van de stand der techniek van bodembeschermende voorzieningen en maatregelen en anderzijds de bodemrisicobenadering. In 2000 zal naar verwachting het laatste hoofdstuk van de NRB gereed komen.

Kennisoverdracht aan het bedrijfsleven vindt plaats in samenwerking tussen de NIBV, CUR en KIWA in het Plan Bodembeschermende Voorzieningen (PBV). Nadere uitwerking van de technische grondslagen vindt plaats in het PBV. Het PBV is een Publiek-Private samenwerking van bouwbedrijfsleven en overheid. Evaluatie van de NRB vindt plaats in 2001.

Bouwstoffenbesluit

Het Bouwstoffenbesluit is sinds 1 juli 1999 volledig effectief. In 2000 zal het Bouwstoffenbesluit worden aangepast in lijn met toezeggingen die zijn gedaan in het Algemeen Overleg met de Tweede Kamer van december 1998.

Milieubeheer heeft bij de 1^e suppletore begroting 1999 middelen toegevoegd aan het gemeentefonds ter financiering van de uitvoering van het Besluit door de gemeenten. Voor het jaar 1999 gaat het om f 16,5 mln, voor 2000 en 2001 om f 30 mln elk. De bijdrage voor latere jaren wordt gebaseerd op een evaluatie die medio 2001 gereed zal zijn.

EG richtlijn storten

De EG richtlijn storten is in juli 1999 vastgesteld. Deze richtlijn moet binnen twee jaar in de Nederlandse wetgeving worden geïmplementeerd. In 2000 vergt dit aanpassing van een aantal regelingen, Stortbesluit bodembescherming, Uitvoeringsregeling Stortbesluit, Inrichtingen- en Vergunningenbesluit Wet Milieubeheer, Besluit Stortverbod Afvalstoffen) en het opstellen van enkele nieuwe ministeriële regelingen.

Vernieuwing bodemsaneringsbeleid (BEVER)

Met het in juni 1997 uitgebrachte kabinetsstandpunt over de vernieuwing van het bodemsaneringsbeleid is een koerswijziging uitgezet en sinds die tijd hebben de Ministeries van Financiën, Landbouw Natuurbeheer en Visserij, Economische Zaken, Verkeer en Waterstaat en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, het IPO en de VNG in het kader van het BEVER-project (BEleidsVERNieuwing bodemsanering) gewerkt aan concretisering van dat kabinetsstandpunt. In 2000 zullen alle onderdelen van de beleidsvernieuwing in reguliere lijnactiviteiten verankerd en

stapsgewijs geïmplementeerd worden. In dit kader past de ontwikkeling van het systematisch monitoren van de voortgang van de saneringsoperatie en het decentraliseren van taken van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer naar bevoegd gezag op basis van een programmatische aanpak. Met de overheden die bij de bodemsaneringsoperatie zijn betrokken, zijn in de eerste helft van 1999 afspraken gemaakt over de implementatie van een monitoringstelsel. De feitelijke monitoring start in het jaar 2000. Momenteel kan de voortgang van de bodemsanering worden gevolgd aan de hand van de volgende resultaten: de aanpak van de omvangrijke gevallen (zie kengetallen: tabel 1) en de afronding van budgetgevallen (zie kengetallen: tabel 2). De beleidsvernieuwing gaat uit van functioneel saneren waardoor in de toekomst minder nazorg nodig zal zijn. De nazorgaspecten bij de bodemsanering door het bevoegde gezag (provincies en de vier grote gemeenten) en de private sector (bij saneringen in eigen beheer) zijn recent geëvalueerd. De kosten van nazorg bij Wbb-gefinancierde saneringslocaties worden geraamd op f 15 à f 20 mln per jaar en op ongeveer f 19 mln bij saneringen in eigen beheer. Meer kennis van de uitvoeringspraktijk is gewenst. Er is een project gestart om uitgangspunten voor nazorgbeleid te ontwikkelen.

Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV)

Per 1 januari 2000 zal een deel van het budget dat nu via de bijdrage-regeling Wet bodembescherming voor bodemsanering beschikbaar is, opgenomen worden in het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV). Diverse geldstromen, die bedoeld zijn voor stedelijke vernieuwing, worden hierin samengevoegd. Ook de middelen voor het uitvoeren van bodemsaneringen in het stedelijk gebied gaan er onderdeel van uitmaken. Op basis van de door gemeenten op te stellen meerjarige ontwikkelingsprogramma's krijgen de gemeenten de beschikking over de financiële middelen om deze programma's uit te voeren en om de voorgenomen investeringen te realiseren.

De filosofie, die aan het ISV ten grondslag ligt, past in de doelstelling van BEVER, waarin is opgenomen het aanreiken van instrumenten aan gemeenten om bodemsanering integraal mee te nemen in hun plannen voor stedelijke ontwikkeling. Tevens biedt het kansen om het noodzakelijke multipliereffect (toename van de investeringen uit de private en publieke sector) te bewerkstelligen.

Grondstromen

De hoofdlijnen van het herziene beleid voor omgaan met verontreinigde grond worden vastgelegd in de nota «Grond grondig bekeken, verantwoord omgaan met de schone en verontreinigde grond» die naar verwachting dit najaar ter kennis wordt gebracht van de Tweede Kamer. Om hergebruik van licht verontreinigde grond mogelijk te maken zal daarna, zo mogelijk met terugwerkende kracht tot 1 juli 1999 de Vrijstellingsregeling grondverzet in werking treden, alsmede de daarop gebaseerde Interim-richtlijn voor het opstellen en toepassen van bodemkwaliteitskaarten die in het kader van de Vrijstellingsregeling grondverzet is uitgebracht.

De belangrijkste beleidsprestaties voor 2000 zijn:

- ontwikkelen van een systeem van partijkeuring, certificering en registratie voor ernstig verontreinigde grond;
- maken van een definitieve richtlijn voor het opstellen en toepassen van bodemkwaliteitskaarten in het kader van de Vrijstellingsregeling grondverzet (na een praktijktoets);
- bevorderen van het opzetten van grondbanken;

- opstellen van een handhavingsuitvoeringsmethode (HUM) grondstromen;
- in kaart brengen van de financiële consequenties van de nota Grond grondig bekeken voor gemeenten en provincies;
- voorlichting en communicatie over de beleidswijzigingen.

Stichting Kennisontwikkeling en kennisoverdracht Bodem

Afhankelijk van de uitkomsten van de notificatie bij de EU en de ter-visielegging bij de Staten-Generaal zal de Stichting Kennisontwikkeling en kennisoverdracht Bodem (SKB) van start gaan. De SKB heeft als missie zorg te dragen voor kennisontwikkeling en kennisoverdracht die nodig is om op een kosteneffectieve wijze een maatschappelijk gewenste afstemming van functioneel bodemgebruik en bodemkwaliteit te realiseren. Voor de financiering van de SKB is f 35 mln aan ICES-middelen beschikbaar voor de periode 1999–2002. De kerngebieden, waarop de SKB zich zal richten, zijn stedelijke ontwikkeling en herstructurering, sanering van bestaande verontreinigde locaties, het landelijk gebied, watersystemen en nazorg en beheer. Vanaf 2000 zal de SKB op deze gebieden kennis ontwikkelen en overdragen aan de hand van onderzoeksprojecten in samenwerking met marktpartijen.

Waterbodems

In het regeerakkoord is voor de periode 1999–2002 f 115 mln (f 600 mln tot 2010) extra uitgetrokken voor de aanpak van verontreinigde waterbodems. De bij de problematiek van verontreinigde waterbodems betrokken overheden hebben afgesproken deze middelen te besteden aan:

- extra verwerkings- en stortcapaciteit (f 85 mln; begroting van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat);
- de programmering van onderhoudsbaggerwerk in gemeentelijke wateren (f 7,5 mln begroting van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat in samenhang met de aanpak van verontreinigde bodems in rijkswateren, f 7,5 mln begroting van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer in samenhang met de aanpak van verontreinigde bodems in regionale wateren,
- intensivering van onderzoek en sanering (f 10 mln) en verbeteren van de programmering (f 5 mln) in regionale wateren (begroting van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer).

De bij de problematiek van verontreinigde waterbodems betrokken overheden hebben de afspraak gemaakt om de onderlinge samenwerking bij de aanpak van verontreinigde waterbodems te intensiveren. Zij brengen daartoe eind 1999 een Tienjarensценario waterbodems (2000–2010) uit. Dit plan zal ingaan op de uit te voeren acties in de lopende kabinetsperiode om te komen tot programmering van waterbodempjecten op regionaal en landelijk niveau en tot extra grootschalige stort- en verwerkingscapaciteit.

Inzet juridisch instrumentarium bij kostenverhaal bodemsanering

Binnen het kader van de vernieuwing van het bodemsaneringsbeleid past de overdracht van de bevoegdheid tot kostenverhaal op grond van de Wbb naar de provincies en (eventueel) gemeenten. Het Rijk blijft verantwoordelijk voor de afronding van het kostenverhaal in zaken waarin sanering heeft plaatsgevonden dan wel de inzet van het bevelsinstrumentarium anderszins niet (meer) mogelijk is.

In 2000 ben ik voornemens over te gaan tot een verdere intensivering van de aanpak van kostenverhaalszaken. Over de door mij voorgestane wijze van aanpak dient nog nadere besluitvorming plaats te vinden.

3. Overzicht voornaamste beleidsprestaties en (verplichtingen) budget per operationeel resultaatgebied:

Resultaatgebied:	Beleidsprestatie 2000:	Verplichtingen- budget 2000 (in NLG1000)
Adequate bodembeschermende voorschriften in Wm-vergunningen en Wm-AMvB's	Inwerkingtreding NRB (publicatie, kennisoverdracht, onderhoud)	2000
Bouwstoffenbesluit beter handhaafbaar. Normen voor de toepassing van bouwstoffen aangepast aan gedane toezeggingen	Aanpassing Bouwstoffenbesluit	1 000
Nederlandse wetgeving aangepast aan EG-richtlijn	Implementatie EG-richtlijn storten	200
Implementatie van functiegericht saneren, financiële en juridische instrumenten ter bevordering van de marktdynamiek en de decentralisatie, mede in relatie tot ISV	Afronden BEVER	3 000
Uitvoering bodemsanering	Beheersen actuele risico's, meer terreinen geschikt maken voor maatschappelijk gebruik	286 757
Uitvoeren van het businessplan van de SKB	Opstart en ondersteuning Stichting Kennisontwikkeling en kennisoverdracht Bodem (SKB)	10 000
Intensivering onderzoek en sanering verontreinigde waterbodems (regionale en gemeentelijke wateren)	Programmatistische aanpak waterbodemsanering	6 000
Inzet juridisch instrumentarium m.b.v. de landsadvocaat	Afhandelen werkvoorraad in 5 jaar	4 500
Overige resultaten	Diverse beleidsprestaties	3 570
Totaal voor beleidsterrein Bodem		317 027

Drinkwater, Water, Landbouw – 05.16.02

1. Algemene beleidsdoelstellingen:

Dit beleidsterrein richt zich op het tot stand komen van integrale en realistische normen voor de milieukwaliteit van het landelijke gebied en het water. Het beleid zoals dit beschreven is in het NMP3 komt (in de vorm van externe integratie) steeds meer in de uitvoeringsfase van de milieubeleidslevenscyclus. Dit gebeurt veelal in samenwerkingsverbanden met andere overheden en maatschappelijke groeperingen.

2. Operationele beleidsdoelstellingen:

Landelijk gebied

Voor het landelijk gebied zal in 2000 het toelatingsbeleid voor gewasbeschermingsmiddelen en het gedifferentieerd risicobeleid verder worden vormgegeven en de EU-biocidenrichtlijn worden geïmplementeerd. Door het afsluiten van gebiedscontracten met provincies zal een nieuwe uitvoeringsstrategie gebiedsgericht milieubeleid, zowel binnen als buiten reconstructiegebieden, worden geïmplementeerd, evenals de EU-Nitraatrichtlijn (inclusief het aanscherpen van de verliesnormen voor stikstof). Om aan de EU-Nitraatrichtlijn te kunnen voldoen is voor de droge zandgronden aanvullend stikstofbeleid noodzakelijk. Na overleg met de maatschappelijke organisaties heeft het Kabinet besloten dit aanvullend beleid vorm te geven via versnelde generieke aanscherping van de verliesnormen voor stikstof. Tevens zullen voorbereidingen plaatsvinden om de maximale veebezettingsgrens te beperken tot 2,5 Groot Vee Eenheden per ha. Ter financiering van deze maatregelen is tot 2003 in totaal f 65 miljoen beschikbaar, afkomstig uit de f 225 mln die in het NMP3 voor mest- en ammoniakbeleid is gereserveerd. Voorts zullen AMvB's in de Staatscourant worden gepubliceerd en in werking treden

voor Ammoniakemissie huisvesting veehouderij, voor de Glastuinbouw alsmede voor Landbouwbedrijven en Gemechaniseerde Loonwerkbedrijven. Tenslotte zal naar verwachting een convenant worden afgesloten met de melkveehouderij-sector en zal het convenant Groen Label worden uitgevoerd.

Water

In maart 2000 zal in het kader van de mondiale zoetwaterproblematiek in Den Haag het Tweede Wereld Water Forum in Den Haag worden gehouden. Hoofddoel hiervan is, naast het vasthouden van politiek commitment, vooral het bevorderen van de uitvoering van praktische implementatie van internationale acties. De conferentie wordt als een succes beschouwd als tenminste 80 landen vertegenwoordigd zullen zijn, waarvan 40 op ministerniveau. Ook zal een kennistransferpunt voor water (Netherlands Water Partnership) worden opgezet. Daar de betreffende financiële middelen onderdeel uitmaken van de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS), worden deze geraamd en verantwoord op artikelonderdeel 05.15.03 «Internationaal milieubeleid».

In 2000 zal voorts het ontwerp van de algeheel herziene Waterleidingswet (WLW) aan het Parlement worden voorgelegd. Hierin zullen onder andere de mogelijkheden geregeld worden voor meer marktwerking in relatie tot de verantwoordelijkheden van de overheid.

Daarnaast zal uiterlijk eind 2000 ook een wijziging van de WLW in werking treden ter implementatie van de technische eisen van de herziene EU-drinkwaterrichtlijn. De aanpassing van de norm voor lood in het drinkwater wordt hierin meegenomen.

Als het parlement in 2000 het experimenteerartikel waterspoor aanneemt, zullen enkele proefprojecten van start gaan. Het brede waterspoor beoogt de kosten van de gehele waterketen beter zichtbaar te maken voor de consument. De experimentele periode beslaat 5 jaar.

Tot slot zal zorggedragen worden voor het introduceren van integrale milieuzorgsystemen in zwemgelegenheden.

3. Overzicht voornaamste beleidsprestaties en (verplichtingen) budget per operationeel resultaatgebied:

Resultaatgebied:	Beleidsprestatie 2000:	Verplichtingenbudget 2000 (in NLG1000)
Aanvullend stikstofbeleid	Gebiedscontracten	12 500
Diversen	Diverse uitvoeringsprojecten	2 149
Totaal voor beleidsterrein Drinkwater, Water en Landbouw		14 649

Lucht en Energie (05.16.03)

1. Algemene beleidsdoelstellingen:

Dit beleidsterrein richt zich op het bereiken van een verantwoord emissieniveau naar de lucht. Een belangrijk thema daarbij is verandering van klimaat. Daaronder wordt zowel de problematiek van het versterkte broeikaseffect als de aantasting van de ozonlaag begrepen. Vermindering van het energieverbruik speelt daarbij een cruciale rol. Verzuring is het

gevolg van verontreiniging van de lucht met (direct of indirect) verzurende of vermestende stoffen en stoffen die aan de vorming van ozon op leefniveau bijdragen. Het verzuringsbeleid is gericht op vermindering van de uitstoot van zwaveldioxide (SO₂), stikstofoxiden (NO_x), ammoniak (NH₃) en vluchtige organische stoffen (VOS). Voorts is er nadrukkelijk aandacht voor milieuproblemen die de kwaliteit van de directe leef-omgeving van burgers verstoren.

Voor de langere termijn gelden de volgende doelstellingen:

Onderwerp	Milieuthema	Jaar	Doelstelling
Klimaatbeleid Broeikasgassen	Klimaat- verandering	2012	Invulling Kyoto-afspraken: Emissiereductie met gemiddeld 6% voor de broeikasgassen CO ₂ , CH ₄ , N ₂ O t.o.v. het basisjaar 1990 en voor HFK's, PFK's en SF6 t.o.v. het basisjaar 1995
Energiebeleid Alternatieve en duurzame energie	Klimaat- verandering	2010	Aandeel duurzame energie naar 5%
Verzuringsbeleid Verzurende stoffen	Verzuring	2010	Vermindering emissies verzurende stoffen: SO ₂ (88% t.o.v. 1980), NO _x (80% t.o.v. 1980), NH ₃ (77% t.o.v. 1980), VOS (80% t.o.v. 1980)
Luchtkwaliteitsbeleid Grenswaarden voor NO ₂ , SO ₂ , fijn stof en lood	Verspreiding	2005/2010	Grenswaarden te realiseren in 2005 (fijn stof, SO ₂ , lood) en 2010 (NO ₂)

2. Operationele beleidsdoelstellingen:

Voor 2000 worden de volgende resultaten beoogd:

Klimaatbeleid

- Uitvoering van technisch onderzoek en financiële stimulering van demonstratieprojecten in het kader van het Reductieplan Overige Broeikasgassen;
- Implementatie van het Kyoto-protocol en van de maatregelen in de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid, die de taakstellingen voor de eerste budgetperiode (vanaf 2008) binnen bereik moeten brengen, waaronder besluitvorming over de spelregels voor gebruik van de flexibele mechanismen onder het Kyoto-protocol en het nalevingsregime dat van toepassing zal zijn.
- Organisatie van de 6^e bijeenkomst van de Conference of Parties to the UN Climate Change Convention (COP6), eind 2000 of begin 2001 in Den Haag (de definitieve datum zal in de tweede helft van 1999 vastgesteld worden).
- Door middel van verschillende ex-ante evaluaties is nagegaan welke acties nodig kunnen zijn om de doelstellingen van het klimaatbeleid op termijn te realiseren. Daartoe zijn door ECN en RIVM vier onderzoek-rapporten opgesteld en aan de Kamer gezonden. De resultaten van de rapporten zijn verwerkt in de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid, die de Kamer op 8 juni 1999 is aangeboden (Kamerstukken II, 1998–1999, 26 603, nrs. 1 en 2). De eerste (tussen) evaluatie van de effectiviteit van het in de Uitvoeringsnota aangekondigde klimaatbeleid zal in het jaar 2002 plaatsvinden.

Energiebeleid

- Ondersteuning van zogenaamde Eco(consumenten) en E-teams (energiebedrijven) als follow-up van en communicatie over de resultaten van het begin 1999 afgeronde project Perspectief, waarbij energie-extensieve leefstijlen in beeld werden gebracht;
- Regeling Niet-industriële restwarmte infrastructuur (NIRIS): uitvoering van lopende projecten uit de 1^e tranche (zie ook hierna bij de kengetallen). De 2^e tranche ten behoeve van restwarmte en CO₂-levering aan de glastuinbouw zal naar verwachting komen uit de vrijval binnen de beschikbare middelen voor het CO₂-reductieplan;
- Ondersteuning van gemeenten en provincies om de vergunningverlening over het onderwerp energie op een adequaat niveau te krijgen. Daarbij wordt gedacht aan instelling van regioconsulenten;
- Bevordering van emissie-reducerende technieken: publicatie van een stimuleringsprogramma onder het Besluit milieusubsidies ter introductie van biomassa als duurzame energiedrager.

Verzuringsbeleid

- Evaluatie van de verzuringsdoelstellingen zoals die in het NMP3 geformuleerd zijn, omdat steeds duidelijker wordt dat deze zonder doorbraak-technologieën niet haalbaar zijn. Het jaar 2010 biedt onvoldoende tijdshorizon voor de doelgroepen. Er zal een consistente set van milieukwaliteits- en emissiedoelstellingen voor de jaren 2010 t/m 2020 worden geformuleerd, met taakstellingen voor de doelgroepen. Verder zullen de mogelijkheden worden gezien om milieukwaliteitsdoelstellingen vast te stellen voor de nog langere termijn (2050). In het kader van het multi-effect/multi-pollutant protocol in UN/ECE-kader en de EU-richtlijn Emissieplafonds zullen voor 2010 nationale emissieplafonds worden vastgesteld;
- Uitwerking en implementatie van het systeem van NO_x-kostenverevening;
- Aanpassing van het Besluit emissie-eisen stookinstallaties (BEES), mede voor het gebruik van gasmotoren;
- Stimuleren van nageschakelde technieken ter bestrijding van NO_x-emissies: publicatie van een stimuleringsprogramma onder het Besluit milieusubsidies;
- Implementatie van de EU-richtlijn m.b.t. vluchtige organische oplosmiddelen (VOS), alsmede het uitvoeren van een analyse naar reductie-opties voor 2010;
- Totstandkoming van 2 à 3 zogenaamde best available techniques-documenten (Eurobat);
- Er zal een discussie op gang worden gebracht over een Europese verfrichtlijn.

Luchtkwaliteitsbeleid

- Actualiseren van de modellen voor de verspreiding van luchtverontreiniging;
- Het (samen met de betrokken andere overheden) formuleren van beleid ter implementatie van de EU-richtlijn milieukwaliteit voor de stoffen SO₂, NO₂, lood en fijn stof en het uitvoeren van communicatie inzake deze luchtkwaliteitsproblematiek.
- Het verder in kaart brengen van de bron-effectketen voor fijn stof, met het oog op het formuleren van een effectieve bestrijdingsstrategie.

3. Overzicht voornaamste beleidsprestaties en (verplichtingen) budget per operationeel resultaatgebied:

Resultaatgebied:	Beleidsprestatie 2000:	Verplichtingen budget 2000 (in NLG1000)
Klimaat	Reductieplan overige broeikasgassen	12 250
	Algemene uitvoeringskosten klimaat-beleid	2 249
Energie	Steun ecoteams en apparaatskosten andere overheden i.v.m. vergunningverlening	10 000
	Plan van Aanpak Biomassa	500
Verzuring	Realisatie van 2 à 3 Eurobat-documenten	250
	Onderzoek reductie-opties voor 2010 voor VOS	800
	Implementatie Europees VOS-beleid	515
	Reductie NO _x	15 000
Luchtkwaliteit	Verspreidingsmodel	120
	Stedelijke luchtkwaliteit	200
Overige resultaten	Diverse beleidsprestaties	4 803
Totaal voor beleidsterrein Lucht & Energie		46 687

Geluid en Verkeer (05.16.04)

1. Algemene beleidsdoelstellingen:

Dit beleidsterrein richt zich op het terugdringen en voorkomen van verstoring door geluid en de milieu-effecten van verkeer. Hiervoor zijn de volgende langetermijndoelstellingen vastgesteld:

Bronbeleid in samenhang met mobiliteitsbeleid:

- Voor het wegverkeer in 2010 een stabilisatie van de CO₂-emissies op 10% onder het niveau van 1986;
- Voor het verkeer inclusief binnenvaart in 2010 een niveau van 65 kton restemissie NO_x;
- Voor personenauto's in 2000 een toename van de gereden kilometers van max. 25% t.o.v. 1986;
- Voor vrachtauto's in 2010 een toename van de gereden kilometers van max. 40% t.o.v. 1986.

Deze doelstellingen worden conform het NMP3 thans herijkt in het kader van het NVVP en NMP4.

Leefomgevingskwaliteit (milieuthema: verstoring):

Voor geluidshinder moet in 2010 een stabilisatie van het niveau t.o.v. 1985 bereikt zijn en mag ernstige geluidshinder niet meer voorkomen. Daartoe zullen in 2008 de gevelisolatieprojecten voor weg- en railverkeer (basis A-lijst) afgerond zijn en is voor industrielawaai de saneringsoperatie in 2002 afgerond.

De termijnen voor het halen van deze NMP3-doelstellingen worden momenteel in het kader van de recente beleidsontwikkelingen vanuit het MIG-project, het ISV en de ombuigingstaakstelling voor Milieubeheer herijkt.

2. Operationele beleidsdoelstellingen:

Bronbeleid in samenhang met klimaat, verzuring en mobiliteit

De belangrijkste beleidsprestaties bij het bronbeleid in relatie tot het klimaat, verzuring en de mobiliteit in 2000 zijn:

- Voortzetting van het bronbeleid wegverkeer via de EU: inwerkingtreding van emissie-richtlijnen voor personenauto's, bestelauto's, vrachtauto's en voor de milieukwaliteit van brandstoffen.

Voortzetting van de nationale stimulering uit de nota Voertuigtechniek en Brandstoffen (Kamerstukken II 1995–1996, 24 884, nr.1) door:

- In 2000 voor 6 000 vrachtauto's een bijdrage van max. f 5 000,- per vrachtauto beschikbaar te stellen om over te gaan op de EURO-III-norm. Tevens zullen er in 2000 toezeggingen gedaan worden voor ongeveer 4 000 vrachtauto's die begin 2001 op de weg zullen komen;
- In 2000 ongeveer 150 (30%) van de in Nederland aangeschafte stads- en streekbussen te voorzien van een LPG- of aardgasmotor. Dit reeds gestarte project «schone stads- en streekbussen» wordt onder regie van Verkeer & Waterstaat uitgevoerd. Voor de laatste 25% van het VROM-aandeel in de projectkosten is in 2000 f 563 000,- beschikbaar;
- Uitvoering van het Programma Grootchalige Demonstratieprojecten Mobiele Bronnen: gerekend wordt op 10 à 15 zinvolle voorstellen;

Voortzetting van het bronbeleid via aanpak in andere sectoren door:

- Emissienormstelling voor de scheepvaart. Na vaststelling van de verordening van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart voor de NO_x-emissienorm zal normstelling ingevoerd worden;
- Emissienormstelling voor de luchtvaart. Totstandbrenging van een Europese richtlijn voor de NO_x-emissie en een Europese geluidsrichtlijn voor het toelaten van geluidsklassen in de luchtvaart;

Handhaving en monitoring van emissie- en geluidsnormen door middel van:

- het steekproefcontroleprogramma personenauto's: circa 160 voertuigen (personenauto's en lichte bestelauto's) zullen worden getest op emissies;
- het steekproefcontroleprogramma vrachtauto's: circa 30 vrachtauto's zullen worden getest op emissies. In 2000 zal hiervoor een driejarig contract worden gesloten;
- handhaving van geluidseisen voor brommers en motoren: vereist zijn vier rapportages over controles en ontwikkeling van het aantal hinderklachten en ervaringen met het nieuwe meetinstrument;
- het opstellen van een AMvB voor energie-etikettering van personenauto's en het tot stand brengen van gedifferentieerde belastingtarieven voor personenauto's, hiermee wordt beoogd het koopgedrag van de burger te beïnvloeden.

Leefomgevingskwaliteit (verstoring)

De uitvoering van het beleid in de sfeer van geluidnormering en de integrale benadering van de lokale milieukwaliteit leidt tot de volgende resultaten in 2000:

- de voortzetting van MIG (= modernisering instrumentarium geluidshinder). Dit houdt onder andere in: het opstellen van het wetsvoorstel, vereenvoudiging van normstelling, actualisering van rekenen meetvoorschriften, het opstellen van een handreiking en het opstarten van het invoeringsbeleid;
- afronding van de saneringsoperatie militaire luchtvaartterreinen;
- afronding van de uitvoering van de lopende saneringsprojecten voor industrie- en verkeerslawaaai. Een in 1998 uitgevoerde tussentijdse beleidsevaluatie van de saneringsoperatie industriellawaai wees uit,

dat het aantal woningen die een geluidsbelasting van meer dan 55 dB(A) ondervinden, inmiddels met 86% is gereduceerd tot 22000. Het beheer van de uitvoering zal in overleg met het IPO verbeterd worden (zie ook de evaluatiebijlage).

Voor **gevelmaatregelen** wordt het aantal te saneren woningen bepaald door het delen van het beschikbare kasbudget door het geactualiseerde normbedrag per woning:

	1998	1999	2000
kasbudget in miljoenen guldens	47	60	60
normbedrag per woning in guldens	8 200	10 000	10 500
aantal woningen	5 700	6 000	5 700

Het normbedrag stijgt door aanpassing aan een prijsindex en doordat bij de voortgang van de saneringsoperatie de kleinere, lastigere projecten overblijven.

Per 1 januari 2000 zal het budget voor gevelisolatie opgenomen worden in het Investeringsbudget Stedelijke vernieuwing (ISV).

Strategische beleidsvisie Geluid

Op basis van de beschreven beleidsvisie en op basis van de bovenstaande geformuleerde doelstellingen is er inbreng in grote nota's zoals de VIJNO (vijfde nota ruimtelijke ordening) en het NVVP (nationaal verkeers- en vervoersplan) en in grote projecten op het beleidsterrein van vervoer en infrastructuur zoals ONL (Ontwikkeling Nationale Luchthaven; voorheen TNLI), Schiphol, Maasvlakte II, uitwerking HSL en de Betuweroute.

3. Overzicht voornaamste beleidsprestaties en (verplichtingen) budget per operationeel resultaatgebied:

Resultaatgebied:	Beleidsprestatie 2000:	Verplichtingen- budget 2000 (in NLG1000)
Uitvoeren nota Voertuigtechniek:	6 000 vrachtauto's met EURO-III norm	47 066
	150 schone stads- en streekbussen	563
	Demonstratieprojecten	10 000
	Uitvoeringskosten	1 000
Handhaving en monitoring van emissie- en geluidsnormen	Steekproefcontroleprogramma's voor vracht- en personenauto's	4 000
Sanering verkeerslawaaï	Afronding saneringsoperatie	
	Verkeerslawaaï	2 258
Sanering industrielawaaï	Oplossen knelpunten industrielawaaï	18 500
Realiseren MIG uitgangspunten	Voortzetting MIG	500
Overige resultaten	Diverse beleidsprestaties	266
Totaal voor beleidsterrein Geluid & Verkeer:		84 153

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	592 050	584 516	578 230	574 592	647 905	
1e suppletore begroting 1999	- 177 179	- 48 240	2 810	47 548	48 100	
Nieuwe wijzigingen	- 51 442	- 73 760	- 101 185	- 99 000	- 100 000	
Stand ontwerpbegroting 2000	363 429	462 516	479 855	523 140	596 005	593 605
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	164 917	209 881	217 749	237 391	270 455	269 366

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	667 548	734 069	728 125	673 792	676 205	
1e suppletore begroting 1999	87 787	26 953	40 810	51 548	48 100	
Nieuwe wijzigingen	- 36 442	- 67 060	- 75 985	- 56 900	- 99 000	
Stand ontwerpbegroting 2000	718 893	693 962	692 950	668 440	625 305	618 905
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	326 219	314 906	314 447	303 325	283 751	280 847

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

	Openstaande stand verplichtingen t/m 1998	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:								
16.01 Bodem	1 009 252	663 816	192 098	317 027	367 079	404 764	469 264	469 264
16.02 Drinkwater, Water, Landbouw	1 236	1 040	3 759	14 649	11 649	21 649	21 649	26 649
16.03 Lucht en Energie	159 531	156 014	25 276	46 687	51 910	49 448	53 500	56 100
16.04 Geluid en Verkeer	353 565	139 004	142 296	84 153	49 217	47 279	51 592	41 592
16.05 Bodemsanering VINEX	236 593							
Totaal	1 760 177	959 874	363 429	462 516	479 855	523 140	596 005	593 605
Uitgaven:								
16.01 Bodem		438 315	427 002	436 341	424 079	460 764	461 264	461 264
16.02 Drinkwater, Water, Landbouw		260	2 820	14 045	12 149	21 649	21 649	26 649
16.03 Lucht en Energie		7 989	31 723	36 273	48 255	56 098	86 500	85 100
16.04 Geluid en Verkeer		117 641	131 756	159 303	145 467	129 929	55 892	45 892
16.05 Bodemsanering VINEX		32 747	125 592	48 000	63 000			
Totaal		596 952	718 893	693 962	692 950	668 440	625 305	618 905

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>					
Overboekingen van/naar andere begrotingen:					
a. Naar Justitie t.b.v. strafrechtelijke handhaving bouwstoffenbesluit	- 142	- 260	- 185		
Desalderingen:					
- Niet beleidsrelevant	- 1 000			1 000	
Generale mutaties:					
b. Ombuigingen begrotingsvoorbereiding 2000	- 10 000	- 27 000	- 41 000	- 40 000	- 40 000
Specifieke mutaties:					
- Niet beleidsrelevant	- 300				
<i>Verplichtingen niet gelijk aan uitgaven</i>					
Generale mutatie:					
c. Naar Aanvullende post i.v.m. concentratie Joint Implementation gelden (EZ)					
Verplichtingen	- 40 000	- 5 000			
Uitgaven	- 11 000	- 22 000	- 12 000		
Specifieke mutaties:					
d. Aanpassing raming t.b.v. saneringsoperatie industriellawaai					
Verplichtingen		18 500			
Uitgaven		6 200	6 200	6 100	
e. Naar 03.43.00; overboeking gevelisolatie naar ISV					
Verplichtingen		- 60 000	- 60 000	- 60 000	- 60 000
Uitgaven					- 60 000
<i>Alleen uitgaven</i>					
Overboekingen van/naar andere begrotingen:					
f. Naar Verkeer en Waterstaat: VROM-bijdrage t.b.v. gemaalcapaciteit	- 5 000	- 5 000	- 5 000	- 5 000	
Generale mutaties:					
g. Ramingsbijstelling; afboeken kasruimte	- 9 000	- 9 000	- 9 000	- 9 000	- 4 000
h. Ramingsbijstelling; kasverschuivingen		- 10 000	- 15 000	- 10 000	10 000

Generale mutaties

ad b, g. en h.

Ten behoeve van het oplossen van de budgettaire problematiek met betrekking tot de begroting 2000 heeft het Kabinet besloten tot enerzijds het doorvoeren van ramingsbijstellingen (mutaties h. en i.) en anderzijds het verwerken van ombuigingen (mutatie b.) op de begroting van Milieubeheer. De ramingsbijstelling onder g. heeft betrekking op het afboeken van beschikbare kasruimtes. De kasverschuiving onder h. is mogelijk vanwege het vertraagd op gang komen van de betalingen bij het klimaatprogramma (beleidsterrein «Lucht en Energie».

De ombuigingen (mutatie b.) betreffende de volgende onderwerpen en zijn nader toegelicht in hoofdstuk 4 van de algemene beleidsmatige toelichting van de Memorie van Toelichting.

bedragen in NLG1000

	1999	2000	2001	2002	2003
Voertuigtechniek	- 5 000	- 5 000	- 5 000	- 5 000	- 5 000
NO _x -totaalprogramma	- 5 000	- 5 000	- 5 000	- 5 000	- 5 000
Sanering verkeerslawaaai		- 10 000	- 15 000	- 20 000	- 30 000
Bodemsanering		- 7 000	- 16 000	- 10 000	
Totaal	- 10 000	- 27 000	- 41 000	- 40 000	- 40 000

Specifieke mutaties

ad e.

Het Rijk hecht grote waarde aan de revitalisering van steden. Met het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) wordt de gemeenten voor een langere periode een omvangrijk budget in het vooruitzicht gesteld ter stimulering en ondersteuning van de stedelijke vernieuwing. Het ISV richt zich op de fysieke aspecten die overigens in belangrijke mate voorwaarde zijn voor sociale en economische doelstellingen. Het betreft een bundeling van grotendeels bestaande subsidieregelingen op het gebied van wonen, ruimte, milieu en fysieke condities voor economische activiteiten. Met deze mutatie worden de budgetten voor de regeling Gevelisolatie verkeerslawaaï in het ISV ondergebracht.

Bodem:**Tabel 1: overzicht van omvangrijke projecten waarvan de financiering met rijksbijdrage voor de eerste saneringfase vóór 2000 is toegezegd, met doorloop naar 2000 en later:**

Provincie	Project	Start sanering	Sanering afgerond
Groningen	Groningen – Aagrunol	1988	2000
	Groningen – Beckerweg	1994	1999
	Groningen – CiBoGa	1998	2001
	Pekela – gasfabriek Oude Pekela	1993	2003
Friesland	Franekeradeel – Enna Aerosols	1996	2000
	Kollumerland – Kollum Chemie	1996	2000
	Leeuwarden – Hoeksterend	1991	2001
Drenthe	Assen – Moezelstraat	1997	2000
	Nieuw-Roden – Huizing	1991	2003
	Schoonebeek – Gedempte Wijken	1998	2003
Overijssel	Deventer – Raambuurt	1997	2001
	Enschede – gasfabriek	2001	2003
	Olst – Rijksstraatweg	1991	2005
	Hengelo – Heideweg	1991	2001
	Steenwijk – Steenwijkerdiep	1999	2001
	IJsselmuiden/De Zodde	1992	2001
Gelderland	Arnhem – IJsseloord	1996	2000
	Barneveld – Denka Chemie	2000	2002
	Bergh – Van Remmen Zeddam	1995	1998
	Epe – Julianalaan Vaassen	1998	2004
	Ermelo – Magnus Soilax	1998	2003
	Geldermalsen – Ascot/Meteren	1999	2000
	Lochem – Markerink	1999	2001
	Dieren – Zandgat	1992	2000
	Maurik – Rijnbanddijk	1998	2000
Utrecht	Woerden – gasfabriek	1990	2000
	Amersfoort – Centraal Stadsgebied	1999	2003
	Amersfoort – Vathorst	1985	2000
	Zeist – Moubal	1991	2000
	Baarn – gasfabriek	1991	2000
	Veenendaal – VSW	1991	2000
Flevoland	–		
Noord-Holland	Hilversum – Anna's Hoeve	1998	2008
	Haarlem – Joh. Enschedeterrein	1999	2000
	Haarlem – GEB-terrein	1986	1995
	Medemblik – Gasf. Oude Haven	1999	2000
	Naarden – Jan ter Gouwweg	1998	2023
	Uithoorn – Cindu	1991	2001
	Muiden – De Lepelaar	1996	1999
Zuid-Holland	Leiden – gasfabriek	1999	2003
	Gouda – Bolwerk	1993	2000
	Maassluis – Steendijkpolder	1996	2000
	div. – Hollandse IJssel	1999	2009
	Schoonhoven – Oude Singel	1998	2001
	Zwijndrecht – Tomado	1998	2008
Zeeland	–		
Noord-Brabant	Kempen – Cadmium	1987	2001
	Hooge en Lage Mierde – Koornwaard	1999	2001
	Rijsbergen – Brabant Chemie	1990	2000
	Vlijmen – Gerjo	1987	2000
Limburg	Landgraaf – mijnterrein ON II/Wilhelmina	1999	2001
Amsterdam	Westergasfabriek	1999	2000
	Volgermeerpolder	2001	2019
	Diemerzeedijk	1998	2001
Den Haag	Gasfabriek Binckhorst	1999	2014
	Gasfabriek Gaslaan	1999	2002
Rotterdam	Gasfabriek Kralingen	1994	2000
Utrecht (gemeente)	Griftpark	1986	2000

NB: bij de start en afronding van de sanering van diverse projecten is rekening gehouden met langlopende grondwatersaneringen.

Tabel 2: afgeronde project- en budgetgevallen met rijksbijdragen

	Gemiddeld 1985 t/m 1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Aantal afgeronde gevallen met door de overheid gefinancierde bodemsanering	44	9	10	108	111	180	200	–
Aantal anderszins afgeronde gevallen	36	171	229	510	605	767	850	–
Totaal:	80	180	239	618	716	947	1 050	–

Bij bodemverontreinigingsgevallen, welke op initiatief van het bevoegde gezag worden aangepakt, wordt in het algemeen een stapsgewijze systematiek gevolgd. Na een oriënterend onderzoek volgt indien nodig een nader onderzoek waarna eventueel een saneringsonderzoek plaatsvindt. Alleen als het noodzakelijk is volgt een saneringsplan en de uitvoering van de sanering. Eén en ander impliceert dat niet bij alle onderzochte (mogelijk) verontreinigde locaties uiteindelijk een sanering plaatsvindt. Daarnaast kan de sanering door derden in eigen beheer worden uitgevoerd, terwijl het onderzoek door de overheid is gefinancierd. Beide laatste gevallen zijn opgenomen in de categorie «Anderszins afgeronde gevallen». Het bevoegde gezag meldt ten behoeve van een toetsing achteraf door het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer welke gevallen afgerond dan wel afgesloten zijn. Bovenstaand overzicht geeft aan hoeveel gevallen door hen aangemeld zijn als zijnde afgerond zonder dat er een sanering heeft plaatsgevonden en bij hoeveel afgeronde gevallen wel een sanering heeft plaatsgevonden. Het jaartal van afronding in bovenstaand overzicht heeft betrekking op het tijdstip van de financieel-administratieve afronding van de gevallen en niet op de technische afsluiting. Eén en ander verklaart de grote fluctuaties in de getallen. De laatste paar jaren vindt er namelijk een inhaalslag plaats voor wat betreft de financieel-administratieve afronding, dit mede ingegeven door de met ingang van 1995–1996 gewijzigde verantwoording en verslaglegging door het bevoegde gezag. Voor de jaren tot 1999 is gewerkt met een extrapolatie. Voor 2000 kan momenteel nog geen helder inzicht worden verschaft vanwege de start van het ISV-fonds, waarbij bodemsaneringsgevallen in het stedelijk gebied integraal onderdeel zullen gaan uitmaken van de stedelijke vernieuwing.

Lucht en energie:

Voortgangsgegevens Regeling niet-industriële restwarmte-infrastructuur (St.crt. 1998, nr. 166)

Kosten-effectiviteit in guldens per ton vermeden CO ₂ -uitstoot	Aantal toe te kennen aanvragen	Aantal gestarte projecten	Prognose cumulatief uitgavenbeloop t/m december 1998, bedragen in NLG1000	Cumulatief werkelijk uitgavenbeloop t/m december 1998, bedragen in NLG1000	Voortgang projectuitvoering NIRIS per 31 december 1998	Bijgestelde prognose cum. uitgavenbeloop t/m december 1999, bedragen in NLG1000
A	B	C	D	E	F	G
0-10	3	3	646	0	0	1 700
10-20	1	0	0	0	0	0
20-30	6	4	3 278	0	0	7 000
30-40	4	2	329	0	0	1 400
40-50	3	1	731	0	0	1 700
> 50	0	0	0	0	0	0
Totaal	17	10	4 984	0	0	11 800

Toelichting:

Bovenstaande tabel geeft inzicht in de uitvoering van de Regeling niet-industriële restwarmte-infrastructuur. De regeling behoort tot de 9 clusters uit het CO₂-reductieplan (Kamerstukken II, 1996/97, 25 026, nr. 1). De tabel geeft inzicht in de relatie tussen het door de uitvoeringsorganisatie geprognostiseerde uitgavenbeloop van de op basis van de regeling te verlenen subsidies (kolom D), en de uitgaven-realisatie daarvan per ultimo 1998. (kolom E) respectievelijk 1999 (kolom G). De projecten die op grond van deze regeling zijn gestart, zullen regelmatig worden bevoorschot op basis van door de subsidie-ontvanger gemaakte en betaalde projectkosten. Het cumulatieve uitgavenpatroon is daarmee een indicator voor de realisatie van de ondersteunde projecten. Bij de start van de Regeling NIRIS in 1998 was bedacht dat het getal in kolom F hiervoor een geschikte indicator zou zijn. Dit getal wordt bepaald door voor de betrokken periode, het cumulatieve werkelijk uitgavenbeloop (kolom E) te delen door het cumulatieve geprognostiseerde uitgavenbeloop (kolom D), waarbij het quotiënt met 100 is vermenigvuldigd. Voorzover het getal in kolom F kleiner is dan 100, zou sprake zijn van mogelijke achterstanden in de projectuitvoering. De uitvoeringsorganisatie SENTER had evenwel, gelet op de kwaliteit en volledigheid van de ontvangen aanvragen, tot medio 1999 nodig om de daadwerkelijke subsidieverlening voor te bereiden, zodat tot nu toe nog geen voorschotten aan aanvragers konden worden uitgekeerd. Naar verwachting zal dat eind 1999 wel het geval zijn. De bedragen in kolom G zijn gebaseerd op een voorlopige schatting van SENTER. Nadat de beschikkingen zijn geslagen, zal in september meer zekerheid bestaan over de betalingsverwachting. Overigens doet zich thans geen substantiële vertraging voor bij de uitvoering van de feitelijke NIRIS-projecten.

Verdeling klimaatgelden

In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de overeengekomen verdeling naar de departementen van de voor het klimaatbeleid beschikbare middelen. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan één van de wensen van de Kamercommissie onder leiding van Van Zijl, die sugges-

ties heeft gedaan om een aantal prestatiegegevens in de begroting en jaarverantwoording van de departementen op te nemen (Kamerstukken II, 1998–1999, 26 347, nrs.1 en 2).

Nog niet alle toegewezen bedragen zijn reeds van de aanvullende post bij Financiën overgeboekt naar het betreffende departementale begroting. Dit komt bijvoorbeeld doordat regelingen nog niet definitief zijn of dat het vervolgtraject van acties pas bepaald kan worden na een haalbaarheids-toets.

Uitgabenbudgetten, in NLG1 mln (totaalbedragen periode 1998–2011)

	Totaal	EZ	LNv	V&W	VROM	OS	Fin
CO ₂ -reductieplan:							
1e tranche CO ₂ -reductieplan	149,6	118,4	21,2	10,0			
EZ-regeling, gesloten tender	151,0	151,0					
EZ-regeling, open tender	229,6	229,6					
Wind near shore	60,0	60,0					
Agrificatie	2,1		2,1				
Div. losse projecten	20,0			20,0			
NIRIS/NIRIS2	203,2				203,2		
Waterstof/CO ₂ -opslag	30,0				30,0		
Houttechnologie	15,0	15,0					
Uitvoeringskosten	5,0	5,0					
Reserve/Nog te verdelen	84,5				8,8		75,7
<i>Subtotaal CO₂-reductieplan</i>	<i>950,0</i>	<i>579,0</i>	<i>23,3</i>	<i>30,0</i>	<i>242,0</i>		<i>75,7</i>
Resterende middelen Klimaatbeleid							
Joint Implementation (hier gepresenteerde budget is t/m 2003; na 2003 structurele reeks van f 75 mln)	100,0	100,0					
Schone energiedragers (waarvan f 5 mln voor Commissie Verhandelbare Emissierechten)	40,0				40,0		
Verkeer en Vervoer	70,0			70,0			
Energie-etikettering personenauto's	5,0				5,0		
Reductieplan overige broeikasgassen	150,0				150,0		
CO ₂ -vastlegging in bossen	30,0		30,0				
Energiebesparingsnota	155,0	155,0					
CoP-6	p.m.				p.m.		
<i>Subtotaal resterende middelen</i>	<i>550,0</i>	<i>255,0</i>	<i>30,0</i>	<i>70,0</i>	<i>195,0</i>		
Overige middelen							
Joint Implementation	300,0	300,0					
Clean Development Mechanism	500,0					500,0	
Investeringsimpuls duurzame energie	400,0	400,0					
Overige NMP-opties:							
Ondersteuning vergunningverleners	20,0				20,0		
Communicatie Klimaatbeleid	15,0				15,0		
Reductieplan Ov. Broeikasgassen	135,0				135,0		
NOP I + II	45,1				45,1		
<i>Subtotaal overige middelen</i>	<i>1 415,1</i>	<i>700,0</i>			<i>215,1</i>	<i>500,0</i>	
Totaal/Totaal per departement	2 915,1	1 534,0	53,3	100,0	652,1	500,0	75,7

De verdeling van de middelen bij het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer is als volgt:

uitgavenbudgetten, (in NLG1mln)

VRM	totaal beschik- baar	verwachte betalingen in 2000	pro- gramma eindigt in het jaar
NIRIS 1	128,2	15,0	2011
Reserve (vrijval NIRIS 1)	8,8	0,0	2011
NIRIS 2	75,0	0,0	2011
Waterstof/CO ₂ -opslag	30,0	5,0	2003
Schone energiedragers (verkennende fase)	4,0	1,5	2001
Schone energiedragers (vervolgfase)	31,0	1,0	2008
Commissie Verhandelbare Emissierechten	5,0	0,0	2008
Energie etikettering	5,0	2,0	2001
Reductieplan Overige Broeikasgassen	285,0	6,0	2009
Ondersteuning Vergunningverleners (Wm)	20,0	4,0	2004
Communicatie Klimaatbeleid (Ecoteams)	15,0	2,0	2005
NOP I + II (via min. VWS/RIVM)	45,1	n.v.t.	2003
Totaal	652,1	36,5	

Over de uitvoering van deze posten zal in de jaarverantwoording gerapporteerd worden.

Geluid en verkeer:

In onderstaande tabel met «kengetallen sanering wegverkeerslawaaï» wordt voor verkeersmaatregelen en afscherming van weg- en railverkeerslawaaï bij de uitvoeringspraktijk aangesloten. Per project wordt aan de hand van het in het saneringsprogramma opgenomen aantal saneringswoningen het geraamde verplichtingenbedrag vermeld in het jaar van gunning dan wel aanvragen. In het jaar van gereedkoming zal het werkelijk bestede bedrag worden vermeld, zodat deze kosten en het aantal gesaneerde woningen kunnen worden geconfronteerd met de veronderstelde aanname in het jaar van gunning.

De projecten met de status «aanvraag» zullen gezien de voorgenomen bezuiniging bij de sanering verkeerslawaaï niet meer gehonoreerd kunnen worden.

Verkeersmaatregelen:

projecten	lopende projecten < 2000		2000			2001	2002	2003	2004
gemeente	Verplichting	woningen	status	bedrag*	woningen	status	status	status	status
Alblasserdam	3 861 000	590	gaande			gereed			
Asten	1 082 000	375	gaande			gaande	gaande	gaande	gereed
Hoogeveen	5 532 000	2 126	gaande			gaande	gaande	gaande	gaande
Meerssen	2 847 238	545	gereed						
St. Oedenrode	6 084 500	597	gaande			gaande	gereed		
Raalte	1 642 000	969	gaande			gereed			
Vriezeveen	81 000	17	gaande			gaande	gaande	gaande	gaande
Geleen	999 500	200	gaande			gereed			
Maarssen	513 000	155	gaande			gereed			
Noordenveld	629 000	150	gereed						
Tholen/Poortvliet	266 000	44	gereed						
Zederik	605 000	79	gaande			gereed			
Boxmeer			aanvraag	445 050	150				
Korendijk			aanvraag	1 733 000	190				
Oss			aanvraag	3 227 000	2 630				
Zaanstad			aanvraag	150 000	50				
Apeldoorn				1 305 000	300	aanvraag			
Amersfoort				600 000	100	aanvraag			
Amsterdam				1 200 000	250	aanvraag			
Totaal:		5 847		8 660 050	3 670				

Afscherming weg:

projecten	lopende projecten < 2000		2000		2001	2002	2003	2004
gemeente	Verplichting	woningen	status	bedrag*	woningen	status	status	status
Hardinxveld	4 519 522	428	gereed					
Maartensdijk	791 000	30	gereed					
Sliedrecht	14 439 519	1 275	gaande			gaande	gaande	gaande
Alkmaar	618 000	20	gereed					gereed
Ede	248 284	6	gereed					
Hilversum	1 800 000	84	gereed					
Papendrecht	1 372 406	68	gaande			gereed		
Wester Koggeland	455 000	15	gereed					
Zwijndrecht	30 135 526	1 827	gaande			gereed		
Arnhem			aanvraag	10 129 418	500			
Beemster			aanvraag	500 000	21			
Heesch			aanvraag	4 877 854	200			
Laren			aanvraag	1 950 000	65			
Meerssen			aanvraag	2000 000	100			
Rotterdam-Omm			aanvraag	5 750 000	1 400			
Woudrichem			aanvraag	500 000	25			
Amsterdam A10W				36 000 000	1 500	aanvraag		
Asten				1 466 920	39	aanvraag		
Barneveld				1 150 000	36	aanvraag		
Gilze-Rijen				2 870 000	150	aanvraag		
Meerssen fase 2				6 000 000	300	aanvraag		
Zeevang				200 000	21	aanvraag		
Bergschenhoek				2 000 000	109		aanvraag	
Dordrecht				150 000	5		aanvraag	
Heiloo				640 000	25		aanvraag	
Leiden				540 000	15		aanvraag	
Maasbracht				500 000	49		aanvraag	
Maasdonk				150 000	2		aanvraag	
Meerssen fase 3				7 000 000	350		aanvraag	
Nederweert				500 000	13		aanvraag	
Waterland				600 000	12		aanvraag	
Wormerland				250 000	5		aanvraag	
Zederik				100 000	7		aanvraag	
Schiedam				5 000 000	800		aanvraag	
Totaal:		3 753		90 824 192	5 749			

Afscherming rail:

projecten	lopende projecten < 2000		2000		2001	2002	2003	2004 e.v
gemeente	verplichting	woningen	status	bedrag*	woningen	status	status	status
Almelo	1 800 000	124	gaande			gereed		
De Bilt fase 2	4 250 000	250	gereed					
Amsterdam			aanvraag	1 400 000	50			
De Bilt fase 3			aanvraag	5 000 000	250			
Meppel			aanvraag	1 840 000	77			
Haren				4 000 000	328	aanvraag		
Tilburg bron				10 000 000	1 000	aanvraag		
Breda				4 600 000	321		aanvraag	
Elst				500 000	17		aanvraag	
Groningen				1 500 000	150		aanvraag	
Nunspeet				1 672 000	82		aanvraag	
Oldebroek				5 320 000	350		aanvraag	
Rheden				800 000	50		aanvraag	
Tilburg scherm				10 000 000	1 000		aanvraag	
Almelo				2 800 000	188			aanvraag
Arnhem				3 000 000	100			aanvraag
Hengelo				400 000	80			aanvraag
Gilze en Rijen				1 500 000	50			aanvraag
Naarden				3 903 000	215			aanvraag
Nijkerk				3 709 980	200			aanvraag
Oudenbosch				2000 000	130			aanvraag
Wijchen				100 000	10			aanvraag
Totaal:		374		64 044 980	4 648			

N.B. bedrag*: naar verwachting worden in 2000 en verder aanvragen gedaan door de vermelde gemeenten met de aangegeven bedragen. Honorering hangt af van de beoordeling en de omvang van het beschikbare budget en de publicatie van subsidieplafonds.

05.17 Ketenbeheer en milieuzorg

Het te voeren beleid

Afvalstoffen (05.17.01)

1. Algemene beleidsdoelstellingen:

Het afvalstoffenbeleid is gericht op minder afval en lekvrij verwijderen, door te:

- voorkomen dat afvalstoffen ontstaan;
- bevorderen dat onvermijdbare afvalstoffen zoveel mogelijk worden hergebruikt;
- bevorderen dat de verwijdering van niet te hergebruiken afvalstoffen plaatsvindt met een aanvaardbaar risico voor het milieu, met prioriteit voor verbranding met energierugwinning.

Voor afvalstoffen (exclusief verontreinigde grond en mest) gelden de volgende doelstellingen (NMP3):

Afval	situatie 1996	doel 2000	doel 2010
Maximaal aanbod in mton	51	51	56
Hergebruik in mton	38	41	45
Verbranden in mton	5	6	9
Storten in mton	8	4	2

Bij de verwerking van afvalstoffen geldt als doel dat de totale energie-behoefte van Nederland in 2020 voor 10% door duurzame energie moet worden gedekt. Van dit aandeel duurzame energie moet ongeveer 65% (45 PJ) door afvalverbranding worden opgewekt (Derde Energienota en Actieprogramma Duurzame Energie in Opmars; Kamerstukken II, 1995–1996, 24 525, nrs. 1 en 2).

2. Operationele beleidsdoelstellingen:

De beleidsprestaties voor 2000 kunnen naar de volgende vier beleids-velden worden onderverdeeld:

Algemeen afvalstoffenbeleid:

Ter uitvoering van het kabinetsstandpunt inzake afvalverwijdering van zowel gevaarlijke als niet-gevaarlijke afvalstoffen wordt onder coördinatie van het Afval Overleg Orgaan het Landelijk Afvalbeheersplan (LAP) opgesteld. Planning voor de vaststelling van het eerste LAP is medio 2001. Ook wordt naar aanleiding van de resultaten van de Commissie Epema het hoofdstuk Afvalstoffen van de Wet milieubeheer aangepast. De inwerkingtreding is in 2001 gepland.

Preventie, inzameling, verwerking en afzet:

Preventiemaatregelen als vergunningverlening en voorlichting moeten resulteren in 10% reductie ten opzichte van de autonome groei (NMP+). Dit moet leiden tot een aanbod van afvalstoffen van maximaal 51 mton in het jaar 2000. In onderstaande tabellen zijn de gewenste houding en het gedrag van bedrijven ten aanzien van preventie en de door huishoudens en bedrijven te realiseren percentages voor gescheiden inzameling weergegeven:

Houding en gedrag van bedrijven t.a.v. preventie:

Omschrijving	1995	2000
Non-interesse fase	20%	5%
Interesse fase	32%	35%
Initiatie- en implementatiefase	40%	40%
Routinizing fase	8%	20%

Beoogde inzameling bij huishoudens (programma gescheiden inzameling bij huishoudens):

Soort afval	2000
Oud papier en karton	85%
Glas	90%
Textiel	50%
Groente-, fruit- en tuinafval	60%

Beoogde inzameling bij bedrijven (gescheiden inzameling bij bedrijven en convenant verpakkingen):

Soort afval	2000
Oud papier en karton	70%
Glas	100%
Kunststof	50 – 60%
Metaal	100%

Gevaarlijke afvalstoffen:

Het beleid is vastgelegd in het Tweede Meerjarenplan Gevaarlijke afvalstoffen (1997), waarvan in 2000 60% gerealiseerd moet zijn. Belangrijke prestaties in 2000 zijn het implementeren van het Scheepsafvalstoffenverdrag middels inwerkingtreding van het Scheepsafvalstoffenbesluit, het implementeren van de actiepunten van de Commissie Havenontvangstinstallaties en het uitvoeren van de Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen (EVOA).

Kengetallen in-, uit- en doorvoer van afvalstoffen (EVOA-regeling):

Omschrijving	Realisatie 1998	Begroting 1999	Begroting 2000
Aantal afgehandelde EVOA-kennisgevingen	1 417	1 450	1 600
Aantal transport meldingen	ca.100 000	120 000	140 000
Totale kosten per jaar*	f 2 660 910	f 2 500 000	f 3 000 000
Kostprijs afgehandelde EVOA-kennisgevingen	f 1 857	f 1 724	f 1 875

* inclusief BTW en exclusief personeelskosten bij Milieubeheer

De kostprijs per kennisgeving loopt op, omdat per kennisgeving meer transporten van afvalstoffen plaatsvinden. Dit heeft tot gevolg dat per kennisgeving extra administratieve handelingen moeten worden verricht. De geraamde kosten per jaar zullen waarschijnlijk in de loop van 1999 naar boven worden bijgesteld. Bij de raming is er van uitgegaan dat conform het Tweede Meerjarenplan Gevaarlijke Afvalstoffen en het Tienjarenplan (niet-gevaarlijke) Afvalstoffen uitvoer van afvalstoffen voor definitieve verwijdering in principe niet wordt toegestaan. Mocht hierin verandering komen, dan zal dat een toename van de hoeveelheden kennisgevingen en een grote toename van het aantal transportmeldingen betekenen.

Niet-gevaarlijke afvalstoffen:

Het beleid ten aanzien van de verwijderingsstructuur wordt onder andere vorm gegeven door de opstelling en uitvoering van het Tienjarenprogramma Afvalstoffen, Besluit verwijdering autobanden, Besluit verwijdering wit- en bruingoed en het Besluit verwijdering land- en tuinbouwfolies. Voor niet-gevaarlijke afvalstoffen gelden de volgende doelstellingen:

Afvalstroom	Doelstellingen kwantitatief
Verpakkingen	– Hoeveelheid te storten en te verbranden verpakkingen: max: 940 kton/jr in 2001 – Hergebruik > 65% in 2001 – Preventie: stijging afvalaanbod – 10% t.o.v. stijging BBP in de periode 1986–2001
Autobanden	> 60% producthergebruik
Autowrakken	> 20 % materiaalhergebruik
Bouw en sloopafval	– 86% hergebruik in 2000; – op termijn 95% recovery; waarvan 85 % hergebruik – 90 % hergebruik – voldoen aan kwaliteitseisen voor bouwstoffen – restconcentratienorm asbest
Wit- en bruingoed	Afhankelijk van categorie: 45–75% hergebruik
GFT-afval	60% van het in huishoudelijk afval aanwezige GFT-afval
AVI-reststoffen	100% hergebruik bodemas kwaliteitsverbetering tot N2-kwaliteit >30% hergebruik AVI-vliegass
Land- & tuinbouw-folies	70% hergebruik
Papier	85% hergebruik

3. Overzicht voornaamste beleidsprestaties en (verplichtingen) budget per operationeel resultaatgebied:

Resultaatgebied:	Beleidsprestatie 2000:	Vpl.budget 2000 in NLG1000
Algemeen afvalstoffenbeleid	Coördinatie door Afval Overleg Orgaan	3 560
	Internationale coördinatie	190
Preventie, inzameling, verwerking en afzet van afvalstoffen	Vorbereiden en uitvoeren regelingen, instrumenten en lange termijn strategie	1 820
	Technologiesubsidies (T2000)	4 000
Gevaarlijke afvalstoffen	Uitvoering Europese verordening overbrenging van afvalstoffen en uitvoering Wet Milieubeheer: 60 verklaringen van geen bedenkingen/inzamelvergunningen afgewerkte olie en 1600 afgehandelde EVOA-kennisgevingen	4 200
Niet-gevaarlijke afvalstoffen	Uitvoering Convenant Verpakkingen	100
	Afhandeling van 150 mededelingen i.v.m. het Besluit wit- en bruingoed, land- en tuinbouwfolies en verpakkingen en verzoeken om algemeen verbindendverklaring	1 000
Overige resultaten	Diverse beleidsprestaties	1 090
Totaal voor beleidsterrein Afvalstoffen:		15 960

Industrie- en Consumentenbeleid (05.17.02)

1. Algemene beleidsdoelstellingen:

Dit beleidsterrein is gericht op het bevorderen van duurzame productie- en consumptiepatronen, gebaseerd op de principes van integraal ketenbeheer. Ontwikkeling en uitvoering van dit beleid geschiedt door

zoveel mogelijk gebruik te maken van het probleemoplossend en zelfregulerend vermogen van producenten en consumenten.

Voor het **industriebeleid** gelden de navolgende lange-termijn-doelstellingen:

Benchmarking:

Doel is dat energie-intensieve bedrijven (verbruik > 0,5 PetaJoule per jaar) zo snel mogelijk doch uiterlijk in 2012 tot de wereldtop behoren voor wat betreft de energie-efficiency van productieprocessen. Daarmee leveren deze bedrijven een grote bijdrage aan het realiseren van de doelstellingen op klimaatgebied waartoe Nederland zich internationaal heeft verplicht.

NO_x kostenverevening:

Doelstelling is het realiseren van een emissie-uitstoot van max. 67 kton NO_x in 2005 door industrie, de raffinaderijen en energiebedrijven met het meest kosteneffectieve pakket aan maatregelen, waarbij de verantwoordelijkheid en het initiatief voor de uitvoering zo veel mogelijk wordt gelegd bij het bedrijfsleven.

Uitvoering convenanten:

Convenanten beogen de doeleinden van het milieubeleid te realiseren door een gecoördineerde en gestructureerde benadering van de industrie, zodanig dat het draagvlak voor dit beleid bij deze doelgroep en bij andere overheden zo groot mogelijk is.

Duurzaam ondernemen:

Het streven is er op gericht om als overheid samen met het bedrijfsleven gezamenlijke stappen te zetten in de richting van een optimale integratie van milieu in het beleid van ondernemingen.

Schoner Produceren:

Met dit beleidsonderdeel wordt via één integrale subsidieregeling het midden- en kleinbedrijf gestimuleerd milieumaatregelen te nemen.

Voor het **producten- en consumentenbeleid** gelden de volgende lange-termijn-doelstellingen:

Productgerichte milieuzorg:

Met het instrument Productgerichte Milieuzorg kunnen bedrijven de milieu-effecten van hun producten systematisch, continu en door de hele keten heen beheersen. Doel van het instrument is om de milieuprestaties van producten te verbeteren.

Duurzaam inkopen door de overheid:

Doel van het duurzame-inkoopbeleid van de overheid is het duurzaam produceren (indirect) te stimuleren. Een grotere vraag naar milieuvriendelijke producten maakt het voor bedrijven aantrekkelijker om milieuaspecten mee te nemen bij de ontwikkeling en productie van goederen en technieken.

Milieugerichte Productontwikkeling:

Doel van de Milieugerichte Productontwikkeling is kleine en middelgrote ondernemingen te stimuleren tot het ontwikkelen van producten die het milieu aantoonbaar aanzienlijk minder belasten dan bestaande vergelijkbare producten.

Milieuvoorlichting aan consumenten:

Steeds meer stuurt de vraag van de consumenten de productieketen aan, ook als het gaat om een hogere milieukwaliteit van producten en diensten. Doel van het leveren van productinformatie is de consument goed te informeren en ervoor te zorgen dat zij ook via producent of detaillist voldoende informatie krijgen over de milieu-aspecten van de producten.

2. Operationele beleidsdoelstellingen:

Voor 2000 zijn de volgende resultaten beoogd:

Industriebeleid

Implementatie Benchmarking:

In 2000 zal uitwerking gegeven worden aan het in juli 1999 afgesloten convenant Benchmarking energie-efficiency. Dit beleidsonderdeel is ontwikkeld in samenwerking met het Ministerie van Economische Zaken en het IPO. De geraamde gelden ter implementatie van Benchmarking zijn opgenomen op de begroting van het Ministerie van Economische Zaken en in het flankerend beleid van VROM (NMP3-gelden).

Implementatie Kostenverevening NO_x:

In 2000 wordt gewerkt aan het realiseren van een, in overleg met het bedrijfsleven uitgewerkt systeem voor kostenverevening, waarvan de invoering is voorzien in 2001/2002.

Uitvoering convenanten:

De FO-industrie (facilitaire organisatie) wordt door het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer ondersteund en heeft tot doel de implementatie van het doelgroepbeleid Milieu en Industrie te begeleiden. De FO-industrie ondersteunt de overleggroepen per bedrijfstak en de bij de uitvoering van het doelgroepbeleid Milieu en Industrie betrokken overheden bij de uitwerking en uitvoering van dat beleid. In 2000 wordt een rapportage inzake de uitvoering van de convenanten opgesteld.

Stimuleren duurzaam ondernemen:

In 2000 dient draagvlak bij bedrijven, milieubeweging en lagere overheden te zijn verkregen betreffende de hanteren aanpak. Tevens dient overeenstemming tussen de actoren bereikt te zijn betreffende de te gebruiken indicatoren.

Stimuleren Schoner Produceren:

In samenwerking met het Ministerie van Economische Zaken zullen naar verwachting 12 projecten worden gesubsidieerd. Het betreft voorlichtings- en doorlichtingsprojecten in het middenen kleinbedrijf door intermediaire organisaties.

Producten- en Consumentenbeleid

Stimuleren Productgerichte Milieuzorg:

In samenwerking met het Ministerie van Economische Zaken zullen naar verwachting 40 projecten financieel worden ondersteund. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de onderstaande tabel Productgerichte Milieuzorg.

Stimuleren duurzaam inkopen door overheden:

In 2000 zullen informatiepakketten over de milieu-aspecten van 12 productgroepen beschikbaar komen voor inkopers bij alle overheden.

Milieugerichte Productontwikkeling:

Samen met het Ministerie van Economische Zaken zullen in de vorm van kredietverlening projecten in het midden- en kleinbedrijf worden ondersteund, waarbij producten integraal worden doorgelicht op milieu-verbeteropties alsmede de economische haalbaarheid daarvan.

Milieuvoorlichting aan consumenten:

De Stichting Milieu Centraal wordt voorshands tot en met het jaar 2002 door het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer ondersteund. De doelstelling van deze stichting is met name gericht op het in staat stellen van de consument om betrouwbare informatie te krijgen over milieu-aspecten van producten. In 2003 besluit het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer in hoeverre er een basis is om het initiatief van Milieu Centraal te handhaven.

Daarnaast ontvangt de Stichting Milieukeur een subsidie van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Het primaire doel van deze stichting is het genereren van milieuwinst op productniveau door het hanteren van een milieukeurmerk. Hierdoor wordt de doorzichtigheid van de markt vergroot en de vraag naar milieuvriendelijke producten gestimuleerd. Het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer evalueert in 2000 het Nederlandse milieukeursysteem en neemt daarna een besluit over voortzetting van de subsidie.

3. Overzicht voornaamste beleidsprestaties en (verplichtingen) budget per operationeel resultaatgebied:

Resultaatgebied:	Beleidsprestatie 2000:	Verplichtingen- budget 2000 in NLG1000
Uitvoering convenanten	• Ondersteuning FO-industrie • Monitoring en evaluatie	2 500 550
Stimuleren Duurzaam Ondernemen	Workshops, indicatoren en pilots	1 180
Stimuleren Schoner Producteren	Subsidiëren 260 projecten	3 250
Stimuleren Productgerichte Milieuzorg	Subsidiëren 40 projecten	3 500
Stimuleren Duurzaam Inkopen	• Ondersteuning projectbureau • Uitvoering communicatieplan etc.	1 500 900
Milieugerichte Productontwikkeling	Ondersteuning 13 projecten	4 410
Stimuleren milieuvriendelijk gedrag consumenten	• Ondersteuning sticht. Milieu Centraal • Ondersteuning sticht. Milieukeur	1 060 1 950
Overige resultaten	Diverse beleidsprestaties	3 102
Totaal voor beleidsterrein Industrie- en Consumentenbeleid		23 902

4. Kengetallen Productgerichte Milieuzorg:

Teneinde een betere productgerichte milieuzorg te realiseren wordt in de periode 1999 tot en met 2003 een stimuleringsprogramma uitgevoerd. Dit programma bestaat uit een subsidieregeling, voornamelijk gericht op branche-organisaties en individuele bedrijven. Beoordelingscriteria alsmede het werven van projecten zijn gericht op een evenwichtige spreiding over de tien productaccounts uit het NMP3. De in de tabel gehanteerde verwachte gemiddelde subsidiebijdrage per project is gebaseerd op ervaringen uit een eerdere pilotregeling. Doorgaans zal een brancheproject een hoger subsidiebedrag vereisen dan een project ten behoeve van een individueel bedrijf.

Productgerichte Milieuzorg Verplichtingenbedragen (in NLG1000)

	1999		2000		2001		2002		2003		totaal	
Branches	aantal pro- jecten	totaal bedrag	aantal pro- jecten	totaal bedrag	aantal pro- jecten	totaal bedrag	aantal pro- jecten	totaal bedrag	aantal pro- jecten	totaal bedrag	aantal pro- jecten	totaal bedrag
Industriële producten	4	270	6	465	6	465	5	400	5	400	26	2 000
Bouwmaterialen	4	270	6	465	6	465	5	400	5	400	26	2 000
Werktuigen en gereedschappen	2	180	4	315	4	315	3	270	3	270	16	1 350
Woninginrichting	2	180	4	315	4	315	3	270	3	270	16	1 350
Bureau-artikelen en papier	2	180	4	315	4	315	3	270	3	270	16	1 350
Communicatie en elektronica	1	90	2	165	2	165	2	140	2	140	9	700
Kleding en persoonlijke verzorging	2	180	4	315	4	315	3	270	3	270	16	1 350
Was- en schoonmaakartikelen	1	90	2	165	2	165	2	140	2	140	9	700
Huishoudelijke artikelen	2	180	4	315	4	315	3	270	3	270	16	1 350
Voeding	2	180	4	315	4	315	3	270	3	270	16	1 350
Uitvoeringskosten		200		350		350		300		300		1 500
Totaal branches	22	2 000	40	3 500	40	3 500	32	3 000	32	3 000	166	15 000

Stoffen, Veiligheid, Straling (05.17.03)

1. Algemene beleidsdoelstellingen:

Op het beleidsterrein van stoffen, veiligheid en straling is de beleidsdoelstelling het beheersen van de milieurisico's van:

- de toepassing van stoffen: een volledige herziening van het stelsel EU-richtlijnen betreffende nieuwe en bestaande stoffen zal in 2003–2004 gereed zijn.
- genetisch gemodificeerde organismen (ggo): bescherming van mens en milieu door een sluitend stelsel van regelgeving.
- aantasting van de biodiversiteit: realisatie van de doelstellingen uit het Verdrag inzake Biologische Diversiteit: behoud, duurzaam gebruik en billijke verdeling van het gebruik van genetische hulpbronnen.
- straling: het beleid is de stralenbelasting laag te houden en voor zover dat redelijkerwijs mogelijk is, sociale en economische factoren in aanmerking genomen, nog verder omlaag te brengen.
- grootschalige risico's van industriële activiteiten (externe veiligheid): het Plan van Aanpak Goederen-Emplacementen (PAGE) heeft als doel het veilig maken van het vervoer van gevaarlijke stoffen voor 2010.

2. Operationele beleidsdoelstellingen:

Stoffen:

Medio 2000 zal de Tweede Kamer door middel van de notitie «beleidsvernieuwingsprogramma strategisch omgaan met stoffen» in kennis worden gesteld van een vernieuwde Europese aanpak. Verder zal het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer in de eerste helft van 2000 zorg dragen voor de Nederlandse inbreng in het beleidsprogramma van de EU-commissie; een volledige herziening van het stelsel richtlijnen betreffende bestaande en nieuwe stoffen zal naar verwachting in 2003–2004 gereed zijn. Alle nieuwe stoffen, die in de Europese Unie op de markt komen, moeten worden kennisgegeven bij de bevoegde instanties in de lidstaten. De afhandeling van kennisgevingen nieuwe stoffen is uitbesteed aan het Centrum voor Straling en Risico (CSR), onderdeel van het RIVM. Daarnaast voert het CSR de beoordeling van de bestaande stoffen uit, de beoordeling van vergunningaanvragen en kennisgevingen ggo's en een aantal ondersteunende taken. Het hiermee gemoeide budget à f 2,9 mln wordt geraamd op artikel 05.19 «Structurele bijdrage aan het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport ten behoeve van het RIVM». Naar verwachting zal in 2000 door middel van een uitbreiding van de Wet milieubeheer (besluit retributies milieugevaarlijke stoffen) een stelsel van retributies worden ingesteld voor kennisgevingen nieuwe stoffen alsmede voor kennisgevingen en vergunningaanvragen op grond van het Besluit ggo; zie ook het ontvangstenartikel 05.03.02 «Overige ontvangsten milieubeheer». De onderstaande tabel geeft het aantal door het CSR afgehandelde kennisgevingen nieuwe stoffen in 1998 weer, alsmede een prognose voor 1999 en 2000.

Aantal kennisgevingen nieuwe stoffen

	Realisatie 1998	Prognose 1999	Prognose 2000
Afgehandelde kennisgevingen nieuwe stoffen	53	52	57

Genetisch gemodificeerde organismen (ggo's):

Op grond van het besluit genetisch gemodificeerde organismen, onderdeel van de Wet milieugevaarlijke stoffen (Wms), moeten bedrijven in geval van ingeperkt gebruik (laboratoria, kassen, diervverblijven en procesinstallaties) en bij veldproeven of marktintroducties dit ter kennisgeving of goedkeuring aan het bevoegd gezag (de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer) voorleggen. Onderstaande tabel geeft het aantal afgehandelde kennisgevingen ggo's en het aantal verleende vergunningen in 1998 weer, alsmede een prognose voor 1999 en 2000.

	Realisatie 1998	prognose 1999	prognose 2000
Kennisgevingen ingeperkt gebruik (laboratoria, kassen, dierverblijven en procesinstallaties)	299	510	420
Vergunningen introductie milieuproef (veldproeven)	32	30–35	30–35
Vergunningen introductie milieumarkt NL (commerciële teelt)	7	6–8	6–8
Vergunningen introductie milieumarkt rest EU (beperkte review)	4	4–6	6–8

Mede door veelvuldig contact tussen de indieners en het ministerie, en de zelftoetsende werking van de in te dienen formulieren, worden praktisch alle ingediende kennisgevingen positief beoordeeld en alle aangevraagde vergunningen verleend.

De EU-regelgeving is momenteel onderwerp van wijziging. Van invloed op de regelgeving zal ook zijn het biosafetyprotocol, een verdrag dat naar verwachting in de eerste helft van 2000 zal worden afgerond. De internationale ontwikkelingen en ervaringen op wetenschappelijk gebied zullen de komende jaren een stempel drukken op het ggo-beleid.

Biodiversiteit:

Uitgangspunten voor het biodiversiteitsbeleid van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer zijn het Verdrag inzake Biologische Diversiteit (1992) en de Nederlandse doorvertaling hiervan in latere beleidsdocumenten zoals het Strategisch Plan van Aanpak Biodiversiteit (1995) en het NMP3 (1998). Een in 1998 uitgevoerde evaluatie van het Strategisch Plan van Aanpak Biodiversiteit benadrukte het belang van verdere doorvertaling naar het milieu-, natuur-, ruimtelijke orderings- en waterbeleid (zie ook de evaluatiebijlage). Er is een projectgroep geformeerd die werkt aan een biodiversiteitsnota met de beleidsagenda en prioriteiten voor de komende tien jaar. De nota wordt najaar 1999 aangeboden aan de Tweede Kamer. Ook in andere nota's, waaronder de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening (1999) en NMP4 (2001), zal een deel van het biodiversiteitsbeleid worden geconcretiseerd.

Straling:

In 1996 heeft de Raad van Europa een nieuwe Euratom richtlijn (nr. 96/29) aangenomen tot vaststelling van de basisnormen voor de bescherming van de gezondheid der bevolking en der werker tegen de aan ioniserende straling verbonden gevaren. Deze zal in 2000 op nationaal niveau worden geïmplementeerd door de vaststelling van onder meer een geheel herziene versie van het Besluit stralenbescherming Kernenergiewet.

Externe Veiligheid:

De maatregelen in het kader van het Plan van Aanpak Goederenemplacementen (PAGE) kosten f 75 mln. In overleg met de NS is een verdeelsleutel vastgesteld, waarbij de rijksoverheid in totaal f 60 mln betaalt. Het door het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer reeds beschikbaar gestelde aandeel hierin (f 18 mln) is bedoeld voor het aanpakken van historisch gegroeide situaties met een groot groepsrisico: dichte bebouwing vlakbij een emplacement. In 2000 zullen, voor wat betreft de externe veiligheid, de vier meest prioritaire emplacementen worden aangepakt.

3. Overzicht voornaamste beleidsprestaties en (verplichtingen) budget per operationeel resultaatgebied:

Resultaatgebied:	Beleidsprestatie 2000:	Verplichtingen budget 2000 in NLG1000
Advisering door Raden en Commissies	adviesrapporten	2 754
Milieumeetmethoden	milieunormen	1 550
Uitvoering beleid voortvloeiend uit de Wms (niet zijnde CSR-activiteiten)	divers	3 924
Geen blootstelling aan asbest in asbesthoudende wegen	Sanering asbesthoudende wegen in Goor en Harderwijk	2 000
Goede uitvoering van het Besluit risico's zware ongevallen (BRZO)	Uitbreiding en intensivering van uitvoerings- en handhavingstaken	1 400
Totaal voor beleidsterrein Stoffen, Veiligheid en Straling:		11 628

Verplichtingen en uitgaven

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	44 412	51 991	48 808	47 648	45 648	
1e suppletore begroting 1999	250	- 4 000	- 4 000	- 4 000	- 3 000	
Nieuwe wijzigingen	- 188	3 499	1 499	1 499	1 499	
Stand ontwerpbegroting 2000	44 474	51 490	46 307	45 147	44 147	47 147
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	20 181	23 365	21 013	20 487	20 033	21 394

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	44 484	54 272	53 383	51 583	45 648	
1e suppletore begroting 1999	- 1 416	- 944	- 5 500	- 4 846	- 3 000	
Nieuwe wijzigingen	- 138	3 449	1 499	1 499	1 499	
Stand ontwerpbegroting 2000	42 930	56 777	49 382	48 236	44 147	47 147
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	19 481	25 764	22 409	21 889	20 033	21 394

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de verplichtingen en de uitgaven (in NLG1000)

	Openstaande stand verplichtingen t/m 1998	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Verplichtingen:								
17.01 Afvalstoffen	38 554	25 248	16 738	15 960	15 960	15 960	16 210	16 210
17.02 Industrie- en consumentenbeleid	14 848	12 033	20 350	23 902	20 918	19 958	17 708	17 708
17.03 Stoffen, Veiligheid, Straling	10 575	9 592	7 386	11 628	9 429	9 229	10 229	13 229
Totaal	63 977	46 873	44 474	51 490	46 307	45 147	44 147	47 147
Uitgaven:								
17.01 Afvalstoffen		17 998	17 744	20 498	15 900	15 930	16 210	16 210
17.02 Industrie- en consumentenbeleid		13 452	18 081	24 238	24 053	23 077	17 708	17 708
17.03 Stoffen, Veiligheid, Straling		11 499	7 105	12 041	9 429	9 229	10 229	13 229
Totaal		42 949	42 930	56 777	49 382	48 236	44 147	47 147

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen gelijk aan uitgaven</i>					
Overboekingen van/naar andere begrotingen:					
a. Aanvullende post; loonbijstellingstranche 1999	99	99	99	99	99
Specifieke mutaties:					
b. Asbestwegen Goor en Harderwijk		2 000			
c. Besluit risico's zware ongevallen (BZRO 99)		1 400	1 400	1 400	1 400
- Niet beleidsrelevant	250				
<i>Verplichtingen niet gelijk aan uitgaven</i>					
Overboekingen van/naar andere begrotingen:					
d. Naar VWS i.v.m. bijdrage aan het Centrum voor Stoffen en Risico-beheersing (CSR) bij het RIVM					
Verplichtingen	- 537				
Uitgaven	- 487	- 50			

Specifieke mutaties

ad b.

In de gebieden rondom de voormalige asbestfabrieken in de gemeenten Goor (Overijssel) en Harderwijk (Gelderland) doet zich het probleem voor van asbestbevattende wegverhardingen. In het overleg met de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van de Tweede Kamer op 13 maart 1997 is door de Minister toegezegd de mogelijkheden van een financiële tegemoetkoming aan de eigenaren van deze asbestwegen te onderzoeken. Naar verwachting bedragen de kosten van de voordeligste oplossing, asfaltering, in totaal ongeveer f 2 mln. Voor afdekking met klinkers of beton zal een eigen bijdrage van de eigenaren verlangd worden. Een en ander zal resulteren in respectievelijk de publicatie van de «saneringsregeling asbestwegen Twente» (Goor) en de «Saneringsregeling overige asbestwegen» (Harderwijk).

ad c.

Het gaat hierbij om uitvoering van de EG-richtlijn betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken (Seveso II). Wijziging van onder meer de Wet milieubeheer heeft plaatsgevonden door invoering van het Besluit risico's zware ongevallen 1999 (BRZO 99) op 19 juli 1999. De uitvoering van het BRZO 99 brengt enkele nieuwe taken met zich mee en betekent een intensivering van bestaande taken bij de uitvoering en handhaving van de regelgeving met betrekking tot de veiligheid van de onderhavige groep bedrijven. De nieuwe taken betreffen vooral de coördinerende en administratieve taken die het besluit opdraagt aan het krachtens de Wet milieubeheer bevoegd gezag. De intensivering van bestaande taken betreft vooral de voorbereiding en de uitvoering van gezamenlijke inspecties bij de betrokken inrichtingen en beoordeling van de veiligheidsrapporten in onderling overleg. De hieruit voortvloeiende financiële lasten voor de andere overheden worden door het Rijk gedragen. De hoogte hiervan moet nog nader worden vastgesteld. Er is f 1,4 mln voor gereserveerd.

05.19 Structurele bijdrage aan het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) ten behoeve van het RIVM

Het te voeren beleid

1. Algemene beleidsdoelstellingen:

Op dit artikelonderdeel wordt de structurele bijdrage in de apparaatskosten van het Rijksinstituut voor de Volksgezondheid en Milieu (RIVM) verantwoord. Deze bijdrage maakt deel uit van de DGM-onderzoeksuitgaven en is onderdeel van het Jaarprogramma milieu-onderzoek.

2. Operationele beleidsdoelstellingen:

De bijdrage van Milieubeheer aan het RIVM is voor 2000 gebaseerd op 378 mensjaren milieu-onderzoek, vergelijkbaar met 1999. In de jaarlijkse opdracht, het «Meerjaren Activiteiten Programma 2000» (MAP) zullen de hiervoor te leveren prestaties gedetailleerd worden omschreven.

De onderzoekopdrachten van DGM aan de milieusector van het RIVM zijn in drie categorieën te verdelen:

- milieuplanbureau werkzaamheden en monitoractiviteiten;
- langlopend onderzoek, waaronder (wettelijk) stoftoelatingsonderzoek, gezondheidkundige normering en ondersteuning bij calamiteiten;
- eenmalig, kortdurend onderzoek.

In het kader van de milieuplanbureau functie worden naast de Milieuverkenning en de Milieubalans door het RIVM de volgende prestaties geleverd:

- tussentijdse berekeningen (bijvoorbeeld voor het Milieuprogramma of het doorrekenen van verkiezingsprogramma's);
- doorrekenen alternatieve scenario's (bijvoorbeeld bij grote infrastructuurle voorzieningen);
- beantwoorden ad-hoc vragen met hoog beleidsrelevant karakter van DGM, Stuurgroep NMP en Milieuraden.

De andere twee categorieën bestaan uit tientallen onderzoeksrapporten.

Opbouw verplichtingen vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	73 291	73 283	73 072	73 070	73 070	
1e suppletore begroting 1999	5 138	5 138	5 138	5 138	5 138	
Nieuwe wijzigingen	2 610	- 104	- 877	- 877	- 877	
Stand ontwerpbegroting 2000	81 039	78 317	77 333	77 331	77 331	77 331
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	36 774	35 539	35 092	35 091	35 091	35 091

Verplichtingen 1998: 76 749

Openstaande stand verplichtingen t/m 1998: 75 617

Opbouw uitgaven vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	73 602	73 333	73 222	73 070	73 070	
1e suppletore begroting 1999	2 015	5 138	5 138	5 138	5 138	
Nieuwe wijzigingen	1 749	861	- 104	- 877	- 877	
Stand ontwerpbegroting 2000	77 366	79 332	78 256	77 331	77 331	77 331
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	35 107	35 999	35 511	35 091	35 091	35 091

Uitgaven 1998: 75 980

Overzicht mutaties na 1e suppletore begroting 1999 (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003
<i>Verplichtingen niet gelijk aan uitgaven</i>					
Overboekingen van/naar andere begrotingen:					
a. Aanvullende post; loonbijstellingstranche 1999					
verplichtingen	3 987	1 973	1 900	1 900	1 900
uitgaven	1 749	2 238	1 973	1 900	1 900
Specifieke mutaties:					
b. Invulling taakstelling regeerakkoord 1998					
verplichtingen	- 1 500	- 2 200	- 2 900	- 2 900	- 2 900
uitgaven		- 1 500	- 2 200	- 2 900	- 2 900
- Niet beleidsrelevant					
verplichtingen	123	123	123	123	123
Uitgaven		123	123	123	123

Specifieke mutaties

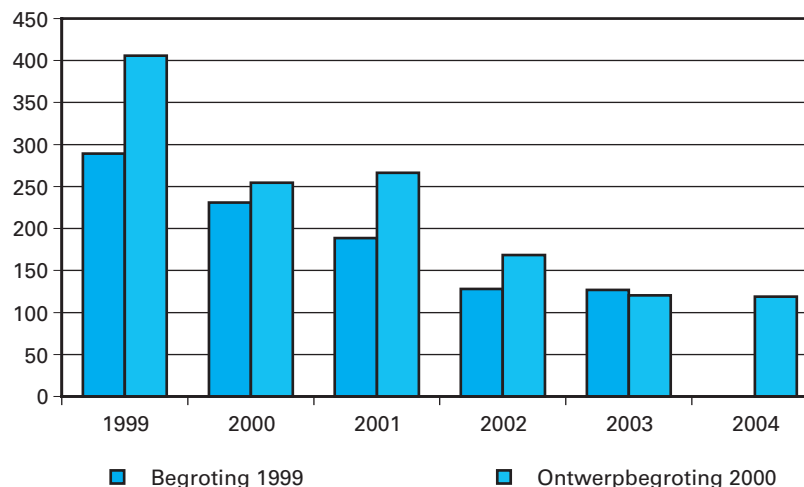
ad b.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf beleidsex-tensiveringen in de algemene toelichting op het hoofdbeleidsterrein 05 «Milieubeheer» van deze toelichting per begrotingsartikel.

C. Toelichting per begrotingsartikel (Ontvangsten)

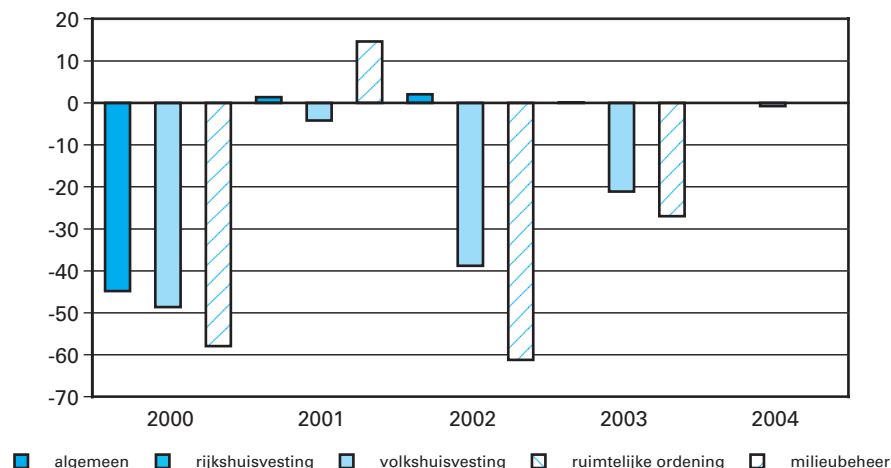
De ontwerpbegroting 2000 van VROM geeft ook voor de geraamde ontvangsten meerjarig een dalende tendens weer. De ontvangsten in de ontwerpbegroting 2000 liggen over het algemeen hoger dan in de begroting 1999. De volgende grafiek geeft voor de begroting 1999 en de ontwerpbegroting 2000 de meerjarige reeksen weer.

Meerjarig overzicht van de ontvangsten uit de begroting 1999 en de ontwerp-begroting 2000 (x NLG 1 mln)

De vergelijking tussen de jaren 1999 en 2004 laat een daling zien. Dit dalend verloop doet zich met name voor op de hoofdbeleidsterreinen Volkshuisvesting en Milieu. De navolgende grafiek geeft in absolute bedragen voor de Ontwerpbegroting 2000 de verschillen weer tussen de beschikbare bedragen in enig jaar ten opzichte van het voorgaande jaar.

Verskil per hoofdbeleidsterrein van de ontvangsten ten opzichte van het voorgaande jaar (x NLG 1 mln)

De daling bij Volkshuisvesting wordt verklaard door een aantal factoren. Zo zijn er voor 2000 en volgende jaren geen ontvangsten meer opgenomen voor de afkoop van subsidies voor woonwagens en standplaatsen. Verder wordt de daling voor 2002 en 2003 men name verklaard doordat in voorliggende jaren extra ontvangsten zijn geraamd als gevolg van de in de wet Huursubsidie opgenomen aangescherpte vermogenstoets. De daling bij Milieubeheer wordt sterk beïnvloed door de voortgang in de sanering van de bodemsanering op VINEX-locaties. Verder is er in het kader van de begrotingsvoorbereiding 2000 een structurele verlaging van de ontvangstenraming in relatie tot bodemsanering doorgevoerd van oplopend tot ca f 10,5 mln, daar er geen middelen uit hoofde van provisies en terugbetalingen op geleden verliezen meer zullen worden ontvangen.

De eenmalige stijging in 1999 op het beleidsterrein Algemeen, van ca f 48 mln heeft betrekking op de vermogensuitname van het Kadaster.

Navolgend is een samenvattend totaalbeeld van de ontvangsten opgenomen waarin per beleidsterrein de wijzigingen in de ramingen van de ontvangsten tussen de Ontwerpbegroting 1999 en de Ontwerpbegroting 2000 zijn aangegeven, gevolgd door een toelichting op hoofdlijnen bij de wijzigingen miljoennota 2000 (de mutaties van de 1e suppletore begroting 1999 zijn aldaar reeds toegelicht). Nadere toelichtingen op de wijzigingen zijn verder te vinden bij de betrokken artikelen.

Totaalbeeld ontvangsten

(x NLG1000)	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Begroting 1999						
01 Algemeen	75 949	25 949	25 950	25 950	25 950	
02 Rijkshuisvesting	1 700	3 400	5 100	6 900	6 900	
03 Volkshuisvesting	161 237	159 417	113 877	84 162	81 074	
04 Ruimtelijke Ordening	398	398	398	398	398	
05 Milieubeheer	49 991	41 900	43 180	10 529	12 731	
Totaal begroting 1999	289 275	231 064	188 505	127 939	127 053	
Mutaties 1e suppletore begroting 1999:						
01 Algemeen	- 912					
02 Rijkshuisvesting						
03 Volkshuisvesting	27 201	- 17 960	23 360	14 275	- 3 737	
04 Ruimtelijke Ordening						
05 Milieubeheer	99 092	40 000	54 000	25 000	0	
Totaal 1e suppletore 1999	125 381	22 040	77 360	39 275	- 3 737	
Wijzigingen ontwerpbegroting 2000:						
Desalderingen:						
01 Algemeen		1 588	1 237	1 440	1 481	
02 Rijkshuisvesting						
03 Volkshuisvesting						
04 Ruimtelijke Ordening						
05 Milieubeheer	- 4 000	1 000	1 000	2000	0	
Totaal desalderingen	- 4 000	2 588	2 237	3 440	1 481	
Generale mutaties:						
01 Algemeen						
02 Rijkshuisvesting						
03 Volkshuisvesting						
04 Ruimtelijke Ordening						
05 Milieubeheer	- 6 389	- 7 098	- 7 751	- 8 300	- 10 502	
Totaal generale mutaties	- 6 389	- 7 098	- 7 751	- 8 300	- 10 502	
Specifieke mutaties:						
01 Algemeen	1 700	4 400	6 100	7 900	7 900	
02 Rijkshuisvesting	- 1 700	- 3 400	- 5 100	- 6 900	- 6 900	
03 Volkshuisvesting	1 623					
04 Ruimtelijke Ordening						
05 Milieubeheer		5 000	5 000	5 000	5 000	
Totaal specifieke mutaties	1 623	6 000	6 000	6 000	6 000	
Totaal mutaties ontwerpbegroting 2000	- 8 766	1 490	486	1 140	- 3 021	
Ontwerpbegroting 2000						
01 Algemeen	76 737	31 937	33 287	35 290	35 331	35 331
02 Rijkshuisvesting	0	0	0	0	0	0
03 Volkshuisvesting	190 061	141 457	137 237	98 437	77 337	76 530
04 Ruimtelijke Ordening	398	398	398	398	398	398
05 Milieubeheer	138 694	80 802	95 429	34 229	7 229	7 229
Totaal ontwerpbegroting 2000	405 890	254 594	266 351	168 354	120 295	119 488

Toelichting:

Desalderingen

De reeks bij 01 «Algemeen» betreft een verhoging in verband met kosten kinderopvang en een bijdrage van het agentschap RGD voor knelpunten bij de apparaatsuitgaven van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Bij 05 «Milieubeheer» gaat het om kasverschuivingen bij uit het FES gefinancierde bedragen voor het Nationaal initiatief voor duurzame ontwikkeling (NIDO) en de Stichting kennisontwikkeling en kennisoverdracht bodem (SKB).

Generale mutaties

De verlaging bij 05 «Milieubeheer» betreft de ontvangst uit hoofde van verleende garanties op kredieten voor de financiering van (bodem-)saneringen in eigen beheer. Bij de uitgaven is de raming van het artikel 05.13 «Garanties en deelnemingen» verlaagd, waardoor ook minder provisies en terugbetalingen zijn te verwachten.

Specifieke mutaties

De verhoging bij artikel 01 «Algemeen» betreft de bijdrage die het agentschap RGD levert aan de oplossing van VROM-brede tekorten die onder andere zijn ontstaan door de verhoging van het budget voor ICT-voorzieningen waarvan de RGD ook gebruik maakt. Verder wordt een reeks van de RGD overgeboekt in verband met een gewijzigde artikelbelasting. Bij 05 «Milieubeheer» heeft de verhoging betrekking op een ramingsbijstelling van het artikelonderdeel 05.03.02 «Overige ontvangsten».

De hier genoemde bijstellingen maken deel uit van het totaal van verhogingen en verlagingen, die in samenhang met de uitgaven budgettair neutraal zijn.

01. Algemeen

01.01 Ontvangsten van algemene aard

Het te voeren beleid

Het grootste deel van de ontvangsten op artikelonderdeel 01.01 heeft betrekking op te ontvangen bedragen van de RGD in verband met het aandeel van de RGD in de gemeenschappelijke apparaatsuitgaven van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

Ontvangsten

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	75 949	25 949	25 950	25 950	25 950	
1e suppletore begroting 1999	- 912					
Nieuwe wijzigingen:						
Desalderingen:						
a. Aandeel van de Rgd in VROM-brede apparaatskosten, uitgavenartikel 01.02 «Personeel en materieel gemeenschappelijke diensten en voorzieningen»		898	477	680	721	
b. Teruggave afdrachten loonheffing i.v.m. fiscale stimulering kinderopvang uitgavenartikel 01.02 «Personeel en materieel gemeenschappelijke diensten en voorzieningen»		690	760	760	760	
Specifieke mutaties:						
c. Bijdrage Rgd in VROM-brede problematiek		1 000	1 000	1 000	1 000	
d. wegens gewijzigde artikelbelasting	1 700	3 400	5 100	6 900	6 900	
Stand ontwerpbegroting 2000	76 737	31 937	33 287	35 290	35 331	35 331
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	34 822	14 492	15 105	16 014	16 032	16 032

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (in NLG1000)

	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
01.01 Ontvangsten personeel en materieel	7 821	28 937	31 937	33 287	35 290	35 331	35 331
01.02 Overige ontvangsten		47 800					
Totaal	7 821	76 737	31 937	33 287	35 290	35 331	35 331

Het aandeel van de RGD met betrekking tot vergoeding huisvestingskosten bedraagt als volgt:

(bedragen in NLG1000)

1999	2000	2001	2002	2003	2004
23 510	24 698	24 277	24 480	24 521	24 521

De geraamde ontvangsten op artikelonderdeel 01.02 ad f 47,8 mln hebben betrekking op de vermogensuitname van het Kadaster.

Desalderingen

ad a.

De verhoging heeft betrekking op de doorberekening van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer in verband met het aandeel van de Rijksgebouwendienst in de verhoging van gemeenschappelijke apparaatsuitgaven van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Met de doorberekening wordt bereikt dat de totale apparaatskosten van de RGD op haar eigen begroting zichtbaar worden gemaakt.

ad b.

Ten behoeve van de kinderopvang is op artikel 01.02 «Personeel en materieel gemeenschappelijke diensten en voorzieningen» eenzelfde verhoging aangebracht. De inkomsten worden gegenereerd via teruggave ingehouden loonheffing.

02. Rijkshuisvesting

02.01 Ontvangsten Inputfinanciering buiten de huurverhuurrelatie

Het te voeren beleid

De ontvangsten die op dit artikel worden geraamd en verantwoord hebben een directe relatie met de uitgaven op het uitgavenartikel 02.01 «Inputfinanciering buiten de huur-verhuurrelatie». Gedacht moet worden aan ontvangsten met betrekking tot monumenten en ontvangsten met betrekking tot personele aangelegenheden. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar het uitgavenartikel 02.01 «Inputfinanciering buiten de huur-verhuurrelatie».

Ontvangsten

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	1 700	3 400	5 100	6 900	6 900	
1e suppletore begroting 1999						
Nieuwe wijzigingen:						
Specifieke mutaties:						
a. bijdrage Rgd aan VROM- uitgaven		1 000	1 000	1 000	1 000	
b. gewijzigde artikelbelasting	- 1 700	- 4 400	- 6 100	- 7 900	- 7 900	
Stand ontwerpbegroting 2000	0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	0	0	0	0	0	0

Specifieke mutaties

ad a.

De Rgd levert een bijdrage van f 1 mln per jaar met ingang van 2000 aan de oplossing van VROM-brede tekorten bij automatisering.

ad b.

De op dit artikel geraamde en verantwoorde bijdragen van de Rijksgebouwendienst aan VROM-brede taakstellingen worden vanaf ontwerp-begroting 2000 geraamd en verantwoord op artikel 01.01 «Ontvangsten van algemene aard».

03. Volkshuisvesting

03.03 Restituties

Het te voeren beleid

Indien bij definitieve vaststelling van de objectsubsidie-bijdrage blijkt dat een bijdrage, ten opzichte van de eerdere voorlopige vaststelling, te hoog is geweest, dient door de ontvanger het teveel ontvangen bedrag te worden teruggestort. Deze ontvangsten worden geraamd en verantwoord op artikelonderdeel 03.01.

Ten onrechte uitgekeerde bedragen aan huursubsidie, huurgewenningsbijdrage en kostenvergoeding verhuurders (verantwoord op het uitgavenartikel 03.16 «Subjectsubsidies») worden teruggevorderd en verantwoord op het artikelonderdeel 03.02. De raming van dit artikelonderdeel omvat voorts restituties op eerder betaalde huursubsidie als gevolg van definitieve huurprijsvaststelling.

De raming van het artikelonderdeel 03.03 omvat met name terugbetalingen van teveel betaalde locatiesubsidies. De laatste locatiesubsidieplannen zijn inmiddels afgerond en de Tweede Kamer zal in de loop van 1999 over de uiteindelijke resultaten terzake worden geïnformeerd.

Ontvangsten

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	136 350	141 350	97 750	76 850	75 050	
1e suppletore begroting 1999	– 24 900	– 8 000	32 700	16 300	– 500	
Nieuwe wijzigingen:						
Specifieke mutaties:						
a. Terugvordering locatiesubsidie Prinsenland	1 623					
Stand ontwerpbegroting 2000	113 073	133 350	130 450	93 150	74 550	73 243
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	51 310	60 512	59 196	42 270	33 829	33 236

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (in NLG1000)

	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
03.01 Restituties objectsubsidies	23 275	5 000	3 000	2000	2000	1 000	500
03.02 Restituties subjectsubsidies	94 391	103 500	127 400	125 500	88 200	70 600	69 800
03.03 Overige restituties	8 739	4 573	2 950	2 950	2 950	2 950	2 943
Totaal	126 405	113 073	133 350	130 450	93 150	74 550	73 243

Ramingskengetallen

Toelichting:

In onderstaande tabel zijn de aantallen en de gemiddelde bijdragen van huursubsidievorderingen op individuele debiteuren weergegeven. Als gevolg van het afsluiten van betalingsregelingen leiden deze vorderingen tot ontvangsten in meerdere jaren.

Individuele debiteuren

	Opgenomen in	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Aantallen	Begr. 1999 ¹	109 000 (70 000)	66 750 (51 000)	56 000 (51 000)	56 000 (51 000)	56 000 (51 000)	
	Begr. 2000 ²	83 200	53 200	47 700	47 700	47 700	47 700
Gem. bedrag	Begr. 1999 ¹	1 876 (1 249)	1 662 (1 249)	1 405 (1 249)	1 405 (1 249)	1 405 (1 249)	
(in NLG1)	Begr. 2000 ²	1 385	1 385	1 385	1 385	1 385	1 385

¹ Aantallen en bedragen zijn inclusief vorderingen uit hoofde van de vermogenstoets. Tussen haakjes staan om een vergelijking mogelijk te maken de aantallen en bedragen exclusief de vermogenstoets.

² Aantallen en bedragen zijn exclusief vorderingen uit hoofde van de vermogenstoets. Op dit moment worden de resultaten van de vermogenstoets geëvalueerd. Om een goede vergelijking mogelijk te maken zijn hier de kengetallen gepresenteerd exclusief de vermogenstoets. Indien de resultaten van de vermogenstoets beschikbaar komen zullen deze in de kengetallen worden verwerkt. Bij de raming van de ontvangsten is op dit moment voor de vermogenstoets uitgegaan van een aantal van 37 000 vorderingen met een gemiddeld vorderingsbedrag van f 3000,-.

In de jaren 1999–2001 daalt het aantal vorderingen als gevolg van het afschaffen van het schattingsinkomen met ingang van het tijdvak 1997–1998. Exclusief de vermogenstoets stijgt, ten opzichte van de raming in de begroting 1999, het gemiddelde bedrag met ongeveer f 135,- als gevolg van hogere gemiddelde toekenningen ten opzichte van vorige subsidietijdvakken.

Met betrekking tot de raming van onderdeel 03.03.03 «Overige restituties» kan de volgende specificatie worden gegeven van terugbetalingen van teveel betaalde locatiesubsidie.

(Bedragen in NLG1 mln)

Gemeente	Locatie	Bedrag	jaar
Delft	Tanthof	2,943 (per jaar)	1999 t/m 2004
Delft	Tanthof	5,886	2005
Rotterdam	Prinsenland	1,623	1999

03.05 Overige ontvangsten volkshuisvesting*Ontvangsten***Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)**

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	14 887	13 067	11 127	7 312	6 024	
1e suppletore begroting 1999	– 11 742	– 9 960	– 8 340	– 4 525	– 3 237	
Stand ontwerpbegroting 2000	3 145	3 107	2 787	2 787	2 787	2 787
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	1 427	1 410	1 265	1 265	1 265	1 265

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (in NLG1000)

	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
05.01 Ontvangsten personeel en materieel	1 964	1 744	1 744	1 424	1 424	1 424	1 424
05.02 Overige ontvangsten	141	200	200	200	200	200	200
05.03 Rente	9 124	633	577	537	494	448	399
05.04 Aflossingen	26 173	568	586	626	669	715	764
Totaal	37 402	3 145	3 107	2 787	2 787	2 787	2 787

Toelichting op de raming

Op artikelonderdeel 03.05.01 «Ontvangsten personeel en materieel» worden onder andere de ontvangsten in het kader van het vervoersmanagementplan, vorderingen op (ex)-personeel en ontvangsten uit het A&O-fonds verantwoord.

De ontvangsten op artikelonderdeel 03.05.02 «Overige ontvangsten» betreffen ontvangsten op programma-uitgaven in het kader van onderzoek en de geraamde legesontvangsten. Het geraamde bedrag voor de leges is gebaseerd op de in de afgelopen jaren gerealiseerde aantallen en gemiddelde ontvangsten, waarbij sprake is van een daling van het aantal zaken sinds 1996.

De legesontvangsten

	Herziene raming 1998	Realisatie 1998	Ontwerp begroting 1999	Herziene raming 1999	Ontwerp begroting 2000	2001	2002	2003	2004
Aantallen	4 000	3 688	4 000	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Gemiddelde subsidie	f 25	f 25	f 25	f 25	f 25	f 25	f 25	f 25	f 25

De vorenvermelde leges zijn niet kostendekkend. In de toelichting per begrotingsartikel bij de begroting 1998 (kamerstukken II, 1997–1998, 25 600, XI, nr. 2, blz.167) worden de redenen van deze niet kostendekkendheid nader toegelicht.

Op de artikelonderdelen 03.05.03 «Rente» en 03.05.04 «Aflossingen» worden de ontvangsten van leningen voor beschutte sfeer-woningen (49 leningen) geraamd en verantwoord.

In de 1e suppletore begroting 1999 is de raming van deze artikelonderdelen verlaagd in verband met de afkoop van subsidies voor woonwagens, waarbij is uitgegaan van 100% deelname. In verband hiermee zijn tevens de nog uitstaande woonwagenleningen opgeëist. Dit leidt tot een derving van jaarlijkse rente en aflossingen van deze leningen. Echter, aangezien niet alle gemeenten aan de afkoop deelnemen, zal ook een klein deel van de uitstaande leningen niet worden opgeëist, met als gevolg dat de komende jaren nog een gering bedrag aan rente en aflossingen zal worden ontvangen. De ramingen zullen hiervoor in de 2^e suppletore begroting 1999 en 1e suppletore begroting 2000 worden gecorrigeerd.

03.07 Rente en aflossingen als gevolg van de wet «Balansverkorting geldelijke steun volkshuisvesting»

Het te voeren beleid

In samenhang met de definitieve afwikkeling van de wet «Balansverkorting geldelijke steun volkshuisvesting» worden restituties die ontstaan als gevolg van verlagingen ten opzichte van de voorlopige bevoorschotting, zoals deze in het laatste kwartaal van 1995 is gerealiseerd, op dit artikel verantwoord (artikelonderdeel 03.07.03).

In 1999 zal het bruteringsproces worden afgerond. In de zesde voortgangsrapportage (Kamerstukken II, 1998–1999, 23 817, nr. 60) is de Tweede Kamer geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van de wet Balansverkorting in de periode 1995–1998.

Ontvangsten

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999						
1e suppletore begroting 1999	12 957					
Stand ontwerpbegroting 2000	12 957	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	5 880	0	0	0	0	0

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (in NLG1000)

	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
07.03 Restituties in samenhang met de uitvoering van de wet Balansverkorting geldelijke steun volkshuisvesting		12 957	0				
Totaal	109 050	12 957	0				

03.08 Impuls voor de ruimtelijke-economische structuur

Het te voeren beleid

In het kader van de impuls voor de ruimtelijk-economische structuur worden uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) middelen beschikbaar gesteld ter oplossing van voorkomende knelpunten bij de ontwikkeling van VINEX-locaties.

De op dit artikel te verantwoorden stortingen uit het FES zijn afhankelijk van de gerealiseerde uitgaven op het uitgavenartikel 03.41 «Planologische- en woningbouwknelpunten VINEX».

Ontvangsten

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	10 000	5 000	5 000			
1e suppletore begroting 1999	- 2000		- 1 000	2 500		
Stand ontwerpbegroting 2000	8 000	5 000	4 000	2 500	0	500
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	3 630	2 269	1 815	1 134	0	227

Toelichting op de raming:

Ten behoeve van de Vinex-locatie Deventer Colmschate is in totaal f 25 mln uit het FES beschikbaar gesteld. Hiervan is in 1998 f 5 mln betaald. De resterende betalingen en stortingen uit het FES vinden plaats in de periode 1999 – 2004.

03.09 Rente en aflossingen leningen woonwagens in samenhang met de afkoop van subsidies voor woonwagens en standplaatsen

Het te voeren beleid

Op dit artikel worden de ontvangsten geraamd in samenhang met de afkoop van subsidies voor woonwagens en standplaatsen. Gelijk met het in 1999 betalen van de afkoopbijdrage (zie het uitgavenartikel 03.80) worden de nog uitstaande woonwagenleningen teruggevorderd. Deze ontvangsten worden op het onderhavige artikel begroot en verantwoord. Hierbij wordt als transactiedatum uitgegaan van 1 januari 1998. Over de periode van 1 januari 1998 tot het feitelijke moment van betalen en opeisen (medio 1999) wordt rente ingevorderd over de op te eisen uitstaande leningsbedragen.

Ook bij de raming van dit artikel is uitgegaan van 100% deelname van gemeenten. Inmiddels is gebleken dat een aantal gemeenten niet instemt met de afkoop. Hieruit voortvloeiende wijzigingen in de raming van het onderhavige artikel zullen in de 2^e suppletore begroting 1999 worden verwerkt.

Ontvangsten

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	52 886					
1e suppletore begroting 1999						
Stand ontwerpbegroting 2000	52 886	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	23 999	0	0	0	0	0

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (in NLG1000)

	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
09.01 Rente leningen woonwagens		5 442					
09.02 Aflossingen ineens leningen woonwagens	0	47 444	0				
Totaal	0	52 886	0				

04. Ruimtelijke Ordening

04.01 Diverse ontvangsten

Het te voeren beleid

Op dit artikel worden met betrekking tot personeel en materieel de volgende ontvangsten geraamd:

- terugbetalingen vervoersmanagementplan;
- vorderingen op (ex) personeel;
- bijdragen uit het A&O fonds;
- vergoeding van derden in verband met detacheringen;
- vergoeding van derden in verband met technisch wetenschappelijke informatievoorziening.

Op dit artikel worden tevens de ontvangsten verantwoord uit verkoop van grond en onroerend goed in het kader van het bufferzonebeleid. De ontvangsten vanaf 1999 zijn nog niet te ramen en om die reden als Pro Memorie posten opgenomen.

Ontvangsten

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	398	398	398	398	398	398
Stand ontwerpbegroting 2000	398	398	398	398	398	398
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	181	181	181	181	181	181

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (in NLG1000)

	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
01.01 Ontvangsten personeel en materieel	1 278	398	398	398	398	398	398
01.02 Overige ontvangsten (incl. Bufferzones)	2 739	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Totaal	4 017	398	398	398	398	398	398

05. Milieubeheer

05.03 Overige ontvangsten Milieubeheer

Het te voeren beleid

Op dit artikel worden ontvangsten geraamd met betrekking tot achtereenvolgens personeel en materieel, overige ontvangsten, retributies en ontvangsten FES.

Op het onderdeel «Personeel en materieel» worden de volgende ontvangsten geraamd:

- terugbetalingen in het kader van het Vervoersmanagementplan;

- ontvangsten in het kader van de Algemene Arbeidsongeschiktheids-wet;
- vorderingen op (ex) personeel;
- bijdragen uit het A&O fonds;
- vergoedingen van derden in verband met detacheringen;
- bijdragen van de Europese Unie in reiskosten;
- afrekeningen van buitenlandse dienststreizen;
- afrekeningen van voorschotten m.b.t. permanente buitenland-vergoedingen;
- vergoedingen voor geleverde rapporten;
- vergoedingen voor inleidingen;
- vergoedingen in het kader van de Raad van Toezicht AVR (Afval-verwerking Rijnmond).

De verwachte ontvangsten liggen op jaarbasis rond de f 1,6 mln.

Op het onderdeel «Overige ontvangsten» worden onder andere terugstor-tingen op bodem- en geluidsaneringsprojecten en de ontvangsten uit deelnemingen opgenomen. De Staat der Nederlanden bezit een 30% deelname in AVR Chemie C.V (met AVR Chemie B.V. als beherend vennoot). Het primaire belang van de deelname in AVR Chemie C.V. is het zorgdragen voor de continuïteit van de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen in Nederland. Uit deze deelneming kunnen winstuitkeringen worden gedaan. Tot nu toe heeft er één winstuitkering plaatsgevonden, te weten in 1998 voor een bedrag van f 22,8 mln (over de periode 1987 t/m 1996). Verdere winstuitkeringen zijn afhankelijk van het in enig jaar gerealiseerde resultaat door AVR Chemie C.V. Vanwege deze onzekerheid worden deze ontvangsten als PM aangemerkt.

Op het onderdeel «Retributies» worden ontvangsten geraamd die betrekking hebben op retributies milieugevaarlijke stoffen (Regeling retributies milieugevaarlijke stoffen). Deze regeling strekt tot bepaling van de hoogte van retributies tot dekking van de kosten van de behandeling van kennisgevingen en andere gegevensverstrekking voor nieuwe stoffen en gemodificeerde organismen. Aangezien het hier in veel gevallen, met name wat betreft de nieuwe stoffen, gaat om belangen van zowel de bescherming van het milieu als de bescherming van de arbeidsomstan-digheden, wordt deze regeling door de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer in overeenstemming met de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid vastgesteld. Voor 2000 is de verwachte opbrengst van deze retributies f 1,5 mln.

Op het nieuw gecreëerde onderdeel «Ontvangsten FES (exclusief Bodem)» worden ontvangsten uit het Fonds Economische Structuur-versterking (FES) geraamd en verantwoord met betrekking tot extra middelen uit het regeerakkoord voor milieutechnologie en het Nationaal Initiatief Duurzame Ontwikkeling (Kamerstukken II, vergaderjaar 1998–1999, 25 017, nr. 11). Het niveau van de ontvangstenramingen komt overeen met de in artikel 05.15 «Algemeen milieubeleid» van deze begroting opgenomen ramingen van de uitgaven voor deze twee onderwerpen. De stortingen uit dit fonds zijn afhankelijk van de gereali-seerde uitgaven op dat artikel.

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	5 102	4 802	2 429	2 229	2 229	
1e suppletore begroting 1999	7 000	12 000	14 000	15 000		
Nieuwe wijzigingen:						
Specifieke mutaties:						
a. Bijstelling raming overige ontvangsten		5 000	5 000	5 000	5 000	
b. Wijziging kasritme kenniscentrum NIDO	- 3 000	1 000	1 000	1 000		
Stand ontwerpbegroting 2000	9 102	22 802	22 429	23 229	7 229	7 229
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	4 130	10 347	10 178	10 541	3 280	3 280

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (in NLG1000)

	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
03.01 Ontvangsten personeel en materieel	2 081	1 599	1 599	1 599	1 599	1 599	1 599
03.02 Overige ontvangsten	72 983	1 703	6 703	5 030	5 030	5 030	5 030
03.03 Retributies		1 800	1 500	800	600	600	600
03.05 Ontvangsten FES (exclusief Bodem)		4 000	13 000	15 000	16 000		
Totaal	75 064	9 102	22 802	22 429	23 229	7 229	7 229

Specifieke mutaties

ad a.

De verhoging in de ramingen is mogelijk doordat naar verwachting in deze omvang terugstortingen op verstrekte voorschotten zullen plaatsvinden. Deze stortingen zijn grotendeels het gevolg van afrekeningen op bodem- en geluidsaneringsprojecten

05.06 Ontvangsten bodemsanering*Het te voeren beleid*

De wet Bodembescherming (Wbb) kent aan de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer de bevoegdheid toe om de door gemeenten en provincies gemaakte kosten van sanering en onderzoek te verhalen op de veroorzaker van de bodemverontreiniging. In de afgelopen jaren is gebleken dat een juiste schatting van de ontvangsten ingevolge kostenverhaal bodemsanering problematisch is. Gelet op de problemen, die samenhangen met het niet realiseren van geraamde ontvangsten, is destijds in overleg met de Minister van Financiën besloten de verkregen ontvangsten in dit kader pro memorie te ramen en het budget voor bodemsanering per jaar te verhogen met de gerealiseerde kostenverhaalsontvangsten in het voorafgaande jaar. De realisatie over 1998 bedroeg f 5,8 mln.

Voor het verkrijgen van deze ontvangsten dient het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer juridische

activiteiten te ontplooiën, daarbij ondersteund door de landsadvocaat. Onderstaand wordt inzicht gegeven in de afhandeling van deze werkvoorraad:

Kostenverhaalsacties bodemsanering door de Landsadvocaat (indicatieve gegevens)

	30-6-1997	30-6-1998	30-6-1999
Aangemeld bij VROM	1 665	1 954	1 970
Zaken in behandeling	241	259	320
Afgeronde zaken	401	415	480

In het uitgavenartikel 05.13 «Garanties en deelnemingen» is gemeld dat garanties worden verleend op kredieten voor de financiering van saneringen in eigen beheer. Ontvangsten bij het verlenen van deze garanties ontstaan door provisies en terugbetalingen op geleden verliezen.

De uitvoering van de bodemsanering in het kader van de Vinex-operatie en de financiering van de Stichting Kennisontwikkeling en kennisoverdracht Bodem (SKB) vindt plaats dankzij de ontvangsten uit het Fonds Economische Structuurversterking. Deze ontvangsten worden op de onderdelen 05.06.03 «Bodemsanering VINEX» respectievelijk 05.06.04 «Kennisontwikkeling en kennisoverdracht Bodem» geraamd en verantwoord. Het niveau van de betreffende ontvangstenramingen komt overeen met de in artikel 05.16 «Milieukwaliteit en emissiebeleid» van deze begroting opgenomen ramingen van de uitgaven aan de uitvoering van de bodemsanering in de VINEX-locaties en de SKB. De stortingen uit dit fonds zijn afhankelijk van de gerealiseerde uitgaven op dat artikel.

Ontvangsten

Opbouw ontvangsten vanaf de vorige ontwerpbegroting (in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stand ontwerpbegroting 1999	44 889	37 098	40 751	8 300	10 502	
1e suppletore begroting 1999	92 092	28 000	40 000	10 000		
Nieuwe wijzigingen:						
Generale mutaties:						
a. maatregelen begrotingsvoorbereiding 2000; garanties Bodem	- 6 389	- 7 098	- 7 751	- 8 300	- 10 502	
Desaldering:						
b. wijziging kasritme kenniscentrum bodem (SKB)	- 1 000			1 000		
Stand ontwerpbegroting 2000	129 592	58 000	73 000	11 000	0	0
Stand ontwerpbegroting 2000 in EUR1000	58 806	26 319	33 126	4 992	0	0

De onderverdeling naar artikelonderdelen van de ontvangsten (in NLG1000)

	Realisatie 1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
06.01 Kostenverhaal bodemsanering ¹	5 821	PM	PM	PM	PM	PM	PM
06.02 Ontvangsten garantieregelingen ²	74						
06.03 Bodemsanering VINEX ³	32 747	125 592	48 000	63 000			
06.04 Kennisontwikkeling en kennisoverdracht Bodem		4 000	10 000	10 000	11 000		
Totaal	38 642	129 592	58 000	73 000	11 000		

¹ In 1998 geraamd op artikel 05.02.

² In 1998 geraamd op artikelonderdeel 05.03.04.

³ In 1998 geraamd op artikel 05.05.

Generale mutaties

ad a.

Tegenover een verlaging van uitgavenramingen staat een verlaging van onderhavige ontvangstenramingen, daar er geen middelen uit hoofde van provisies en terugbetalingen op geleden verliezen ontvangen zullen worden.

D. Toelichting bij de agentschapsbegroting

1. Inleiding

Op 1 januari 1999 is de Rijksgebouwendienst (Rgd) een agentschap geworden en is het nieuwe stelsel van de rijkshuisvesting in werking getreden.

Het jaar 2000 moet het jaar worden waarin het nieuwe stelsel als een goed geoliede machine gaat draaien. Veel aandacht zal ook in 2000 uitgaan naar de meting van de tevredenheid van de gebruikers over hun huisvesting, naar het functioneren van de Rgd en naar het in evenwicht zijn van baten en lasten.

Naast deze meer bedrijfsmatige aspecten blijven de toegevoegde waarde en voorbeeldfunctie van de rijkshuisvesting aandacht vragen en krijgen.

Het jaar 1999 wordt vooral benut om de bij zo'n overgang onvermijdelijke restpunten af te hechten. Het streven is er nadrukkelijk op gericht om in het najaar van 1999 de openingsbalans definitief vast te stellen, evenals de referentiepunten voor de evaluatie van het nieuwe stelsel in 2004. In de Memorie van Toelichting bij de begroting 2001 zal nader op deze referentiepunten worden ingegaan.

Overeenkomstig het verzoek van de Tweede Kamer (Kamerstukken 1997–1998, 25 449 nr. 7) wordt thans onderzocht of en zo ja op welke Hoge Colleges van Staat de nieuwe aanpak van de rijkshuisvesting toegepast kan worden. Het Kabinet zal naar verwachting de Tweede Kamer daarover in de loop van dit zittingsjaar informeren.

In het onderstaande is wetsartikel 3 van de ontwerpbegrotingswet 2000 van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer toegelicht. Dit wetsartikel is van toepassing op de agentschapsbegroting 2000 van de Rgd. De agentschapsbegroting omvat zowel de activiteiten waarvoor de ministeries aan de Rgd een vergoeding betalen, als de activiteiten voor de onderdelen van het Rijk die in 2000 niet onder het vergoedingenstelsel vallen en waarvoor de middelen via een bijdrage van het moederdepartement Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer aan de agentschapsbegroting worden toegevoegd: de zogenaamde input-begroting. Voorzover de Rgd (huisvestings-) activiteiten voor derden verricht, maken ook deze deel uit van de agentschapsbegroting. Een specifiek onderwerp in de agentschapsbegroting vormt Coördinatie Bouwbeleid. Het beleidsterrein Coördinatie Bouwbeleid valt inmiddels organisatorisch onder de verantwoordelijkheid van de directeur-generaal rijksgebouwendienst. Aan dit onderwerp is geheel paragraaf 4 gewijd.

De indeling van de toelichting op de agentschapsbegroting is dan als volgt:

- Paragraaf 2 gaat in op de missie, hoofddoelstellingen, producten/diensten en resultaatgebieden van de Rgd
- In Paragraaf 3 worden deze verder uitgewerkt, inclusief kengetallen.
- Paragraaf 4 is geheel gewijd aan coördinatie bouwbeleid.
- In paragraaf 5 zijn de uitgangspunten voor de ontwerpbegroting van de Rgd beschreven, waaronder de afbakening en de grondslagen van de Rgd-begroting.
- Paragraaf 6 bevat de opbouw, samenhang en autorisatie van de Rgd-agentschapsbegroting.

- In de paragrafen 7 en 8 zijn de cijfermatige overzichten opgenomen van de gedetailleerde begroting van baten en lasten 2000 met de meerjarenraming, en de begroting van kapitaaluitgaven en -ontvangsten 2000 met de meerjarenraming, inclusief de daarbij behorende toelichting.
- Paragraaf 9 tenslotte bevat de begroting van kapitaaluitgaven en -ontvangsten plus toelichting.

2. Missie, hoofddoelstellingen, producten en resultaten RGD

2.1 Algemeen

In de Agentschapsbegroting 1999 is uitgebreid ingegaan op missie, hoofddoelstellingen en producten van de Rgd. De belangrijkste elementen worden hierna gemeld vanwege de nauwe relatie met de begroting. Ook de geformuleerde resultaatgebieden komen kort aan de orde.

2.2 Missie van de Rgd

De missie van de Rgd is als volgt geformuleerd:

De Rijksgebouwendienst staat voor kwaliteit. Kwaliteit van de huisvesting voor de rijksoverheid. Kwaliteit op het terrein van huisvestingsadviezen omdat de Rgd als onderdeel van de rijksoverheid, die overheid kent. Daardoor kan anticiperen op veranderingen binnen die overheid. En zo optimaal probeert aan te sluiten bij de wensen en de mogelijkheden van onze klanten, opdat die overheid zo effectief mogelijk kan functioneren. Maar ook voor onze klanten op het terrein van de architectuur, de stedenbouwkundige inpassing en de beeldende kunst.

De kracht van de Rgd zit in kennis, vakmanschap en het vastgoedbezit in één hand. Van beheren, opdrachtgeven en ontwerpen tot en met facility-management. Kennis op het terrein van kantoorinnovatie, financiering van de bouw en de vastgoedmarkt; opgebouwd door een vastgoedportefeuille van 6 miljoen m². Wat duidelijke schaalvoordelen en risicobeheersing oplevert. Met zes regionale directies en een hoofdkantoor sturen wij dat aan.

Huisvesting voor departementen, regiokantoren, rechtbanken, penitentiaire inrichtingen, laboratoria tot musea en paleizen. Verspreid over het gehele land, maar ook op vitale plekken in onze binnensteden. Nieuwe gebouwen, maar ook ruim 500 monumenten. Toegevoegde waarde voor ruim 100 000 gebruikers, klanten en Nederland. Al meer dan 75 jaar. Continuïteit door een duurzame relatie met de klant staat dan ook hoog in het vaandel.

Open, flexibel én betrouwbaar vakmanschap. Met als motto: «de klant centraal».

Dat kan ook niet anders als je klant je collega is.

2.3 Hoofddoelstellingen van de Rgd

De Rgd is de Corporate Real Estate organisatie van het Rijk. Zij is daarmee een publieke organisatie die voornamelijk privaatrechtelijk handelt. De stelselwijziging heeft mede tot doel het privaatrechtelijk handelen en met name de bedrijfseconomische kant daarvan aan te scherpen. Daarbij hanteert de Rgd zoveel mogelijk marktanaloge condities. Dit met

inachtneming van de publieke rol die de dienst als onderdeel van het Rijk heeft. Beide aspecten komen dan ook tot uitdrukking in de hoofddoelstellingen.

- *Het leveren van adequate huisvesting*

De Rgd levert huisvesting die optimaal aansluit bij het primaire proces van de klant: nu en in de toekomst. De mate van tevredenheid van de klant geeft mede de geschiktheid van de huisvesting aan. De Rgd levert kwaliteit, met daarbij een onderscheid tussen de functionele kwaliteit, de belevingskwaliteit en de toekomstwaarde en met een scherpe kosten-kwaliteitsverhouding.

- *Het realiseren van een bedrijfsresultaat waarbij de baten en lasten met elkaar in evenwicht zijn:*

De baten en lasten moeten met elkaar in evenwicht zijn. Portefeuillemanagement is hierbij een belangrijk instrument, waarbij de toekomstwaarde van de portefeuille in stand wordt gehouden en de voorraad kostendekkend wordt beheerd. De Rgd moet de gepleegde investeringen en onderhoudsgelden terugverdienen via de gebruiksvergoeding en/of de restwaarde.

- *Het leveren van toegevoegde waarde als Corporate Real Estate organisatie door:*

- het bijdragen aan het rijksbeleid (onder andere stedenbouw, architectuur, beeldende kunst, duurzaam bouwen en duurzaam beheren);
- het instand- en in gebruik houden van de monumenten in beheer bij het Rijk;
- het beheersen van risico's;
- het realiseren van schaalvoordelen;
- het beschikken over innoverend vermogen.

De Rgd volgt niet alleen trends, maar wil ook de rol spelen van «trendsetter», zich onderscheidend van marktpartijen en opererend vanuit de ambitie de bijzondere positie als rijksdienst waar te maken en in te vullen. Dit geldt met name ten aanzien van voor het rijksbeleid relevante trends. Waar mogelijk levert de Rgd een bijdrage aan de realisatie van beleid van haar klanten.

Naast bovenstaande hoofddoelstellingen heeft de Rgd een randvoorwaarde geformuleerd waarbinnen deze doelstellingen gerealiseerd moeten worden, te weten een goed functionerende Rgd. Hieronder wordt enerzijds verstaan een Rgd die doel- en rechtmatig handelt. Anderzijds heeft dit betrekking op factoren als tevreden en gemotiveerde medewerkers en een laag ziekteverzuim.

Publieke en private rol rijkshuisvesting/Rgd

De Rgd heeft gezien het voorgaande een hybride rol. Ervaringen uit het verleden leren dat beide rollen juist de mogelijkheid bieden om via de private rol als vastgoedbeheerder en ontwikkelaar een toegevoegde waarde te leveren aan de publieke zaak. Dit juist vanwege de zichtbaarheid voor en uitstraling naar de omgeving.

Omdat het overgrote deel van de investeringen in de rijkshuisvesting plaatsvindt in en rond het centrum van grotere steden – bij uitstek brandpunten van stedelijke ontwikkelingen – kan de Rgd hierbij een belangrijke rol vervullen.

Daarbij moet worden bedacht dat het stimuleren van ruimtelijke kwaliteit een steeds belangrijker element van het rijksbeleid is.

De basis voor een bijdrage is wel de behoefte aan rijkshuisvesting en de ontwikkeling daarin.

Het nieuwe stelsel maakt het noodzakelijk dat de Rgd bij bijdragen aan het rijksbeleid een veel scherpere bedrijfseconomische afweging maakt.

Financiering Rijkshuisvesting

De kosten van de activiteiten die voortvloeien uit de private rol worden gedekt uit de gebruiksvergoedingen die departementen betalen. De financiering vindt plaats via de leenfaciliteit bij het Ministerie van Financiën. (Een uitzondering is de huisvesting van Koninklijk Huis, Hoge Colleges van Staat en Algemene Zaken).

Ook de publieke taken worden feitelijk via deze wijze grotendeels bekostigd en gefinancierd. De reden hiervoor is dat de Rgd via haar private rol, ook op doelmatige wijze inhoud geeft aan haar publieke taak. Juist daar ligt een groot deel van haar toegevoegde waarde. Daarnaast is voor een aantal publieke taken in de agentschapsbegroting input-financiering opgenomen. Het gaat hierbij met name om de bijdrage aan het beschikbaar stellen van kennis en specifieke programma's. Voorbeelden van dergelijke programma's zijn het Energie Efficiency programma Rijkshuisvesting, Monumenten met erfgoed functie, ICES-monumenten-geld en het programma innovatieve technieken rijks-huisvesting.

De inputfinanciering is ten dele nodig omdat de activiteiten in deze programma's gericht op het uitvoeren van rijksbeleid niet of nog niet economisch rendabel zijn. Bovendien zijn deze middelen in verschillende gevallen ook een compensatie voor het niet, zoals de private sector, gebruik kunnen maken van subsidies en/of fiscale voordelen.

Ook in de toekomst zullen er situaties voorkomen waarbij een bijdrage vanuit de rijkshuisvesting noodzakelijk geacht wordt voor het realiseren van specifieke overheidsdoelstellingen. Deze bijdrage en de financiering daarvan wordt in beginsel zoveel mogelijk gerealiseerd via activiteiten in het kader van de private rol van de Rgd.

Daarbij hoort dat in lijn met het gestelde in het Beleidskader Rijks-huisvesting, de Rgd evenals de private sector in beginsel ook in aanmerking zou moeten kunnen komen voor externe financiële bijdragen. Het kan echter voorkomen (onder andere bij vormen van Publiek-Private samenwerking) dat vanuit de rijkshuisvesting een bijdrage wenselijk is omdat voor marktpartijen de kosten en/of economische risico's te hoog zijn. In dergelijke gevallen is er altijd sprake van een expliciete politieke afweging.

2.4 Producten en diensten van de Rgd

De Rgd realiseert haar missie en hoofddoelstellingen via de producten en diensten die zij levert. Deze zijn onderverdeeld in de volgende vier hoofdgroepen:

- **Beheer**
Beheer omvat die activiteiten die gericht zijn op het instandhouden en garanderen van het gebruik van de huisvesting. Deze activiteiten vloeien voort uit de verantwoordelijkheid die de Rgd heeft als eigenaar en beheerder van de gebouwen.
- **Huisvestingsprojecten**
Huisvestingsprojecten zijn de activiteiten die zich richten op het realiseren van een huisvestingsoplossing voor de klant. Voor de departementen die sinds 1 januari 1999 een vergoeding voor hun huisvesting betalen resulteert dit in het afsluiten van een gebruiks-overeenkomst met die klant.

- **Services**
Services zijn vormen van dienstverlening waarbij de Rgd op verzoek van de klant werkzaamheden uitvoert, die volgens de Regeling Taakverdeling Beheer (RTB) tot de taak van de klant behoren. Ook een beperkt aantal overige services vallen hieronder, zoals het beheer in het verzamelgebouwen.
- **Advisering**
Het gaat hier om het adviseren van de klant over het gebruik van de huisvesting, zonder dat er een directe relatie is met het beheer of een concreet huisvestingsproject.

Het beheer en de huisvestingsprojecten vormen de hoofdmoot van de activiteiten van de Rgd als huisbaas van het Rijk; adviezen en services vormen een veel kleiner deel. Echter, als corporate real estate organisatie van het Rijk heeft de Rgd de ambitie om haar klanten een totaalpakket te kunnen leveren.

De Rgd heeft ook een beleidstaak: het formuleren en evalueren van het rijkshuisvestingsbeleid.

2.5 Resultaten

De Rgd heeft vanuit haar missie, doelstellingen en producthoofdgroepen vier resultaatgebieden geformuleerd.

- adequate huisvesting;
- baten en lasten met elkaar in evenwicht (over een langere periode);
- toegevoegde waarde als rijksdienst (onder andere het verstandig beheer en behoud van monumenten, de realisatie van schaalvoordelen, risicobeheersing, innoverend vermogen en bijdrage aan rijksbeleid);
- goed functionerende Rgd (doelmatigheid, rechtmatigheid, tevredenheid personeel).

Voor elk resultaatgebied worden meerdere indicatoren en kengetallen ontwikkeld, die inzicht geven in de mate van doeltreffendheid en doelmatigheid van het functioneren van de Rgd: zie hiervoor paragraaf 3.

3. Uitwerking van de hoofddoelstellingen

3.1 Algemeen

Bij de rijkshuisvesting staat kwaliteit bij een scherpe kostenkwaliteitsverhouding centraal. Kwaliteit staat voor duurzaamheid. Het gaat daarbij om de kwaliteit in het gebouw, maar ook de kwaliteit van het exterieur en de naaste omgeving (veelal publiek domein) en de samenhang tussen die beide. Die kwaliteit is zichtbaar in locatie en stedenbouwkundige inpassing, architectuur, monumentenzorg en beeldende kunst. Minder zichtbaar, maar minstens zo essentieel is duurzame functionaliteit. Kennis hebben van de ontwikkelingen op bijvoorbeeld het gebied van de informatietechnologie en inzicht hebben dan wel krijgen in de gevolgen daarvan voor de zeer diverse gebruikers van de rijkshuisvesting zijn daarbij belangrijk. Ook in het tijdperk van de digitalisering blijft de locatie van cruciaal belang voor toekomstige gebruiksmogelijkheden van gebouwen.

Hierna worden de hoofddoelstellingen uitgewerkt en wordt ingegaan op de daarbij behorende kengetallen. Dit gericht op de in 2004 te houden evaluatie en met een accent op 2000.

Naast de uitwerking per hoofddoelstelling is met name de samenhang en een goed evenwicht tussen de hoofddoelstellingen van belang. Het voornemen is om in het jaar 2000 het Meerjaren Beleidsplan Rijkshuisvesting voor de periode 2001–2005 op te stellen. Dit beleidsplan bevat de hoofdlijnen van het kabinetsbeleid voor de rijkshuisvesting en wordt tenminste één maal in de vijf jaar uitgebracht. Het zal in nauwe onderlinge samenwerking interdepartementaal worden voorbereid onder verantwoordelijkheid van de Staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

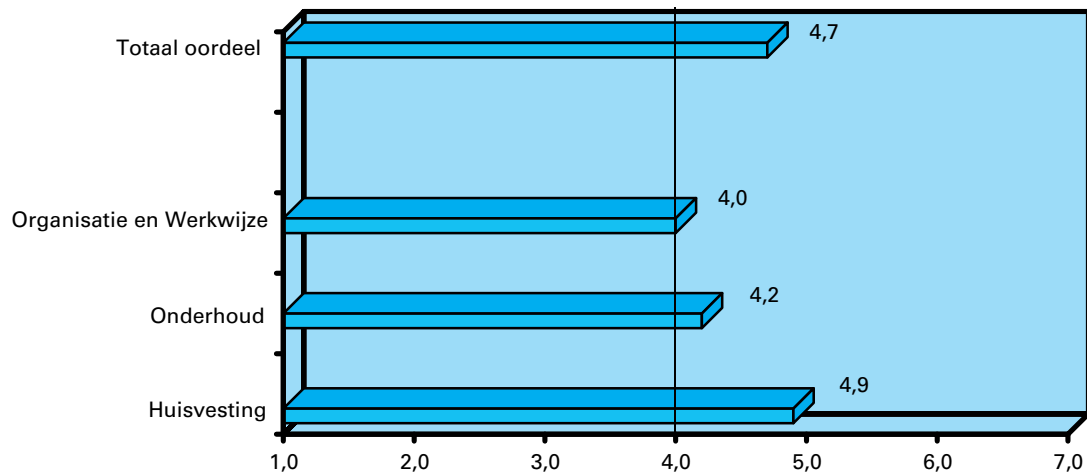
Het bouwt deels voort op het vigerende Beleidskader Rijkshuisvesting (Kamerstukken II, 1998–1999, 26 212, nr. 1) en geeft – met inachtneming van de eerste ervaringen die in het nieuwe stelsel zijn opgedaan – een nadere invulling aan een aantal onderwerpen die in dat beleidskader minder ver zijn uitgewerkt. Verder zal in dit beleidsplan ook bijzondere aandacht worden besteed aan nieuwe ontwikkelingen en aan de afstemming met en waar mogelijk ondersteuning van rijksbeleid op aanpalende overheidsterreinen (van stedelijke vernieuwing en uitvoering klimaatbeleid tot arbeidsomstandigheden, architectuur/stedenbouw en behoud cultureel erfgoed) en aan de grondslag voor de jaarlijkse verantwoording en eventuele bijsturingsmaatregelen. De Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening gaat een belangrijke bouwsteen voor dit Beleidsplan Rijkshuisvesting vormen, evenals het project Belvedere en de derde nota architectuurbeleid.

3.2 Uitwerking hoofddoelstelling adequate huisvesting

Bij de uitwerking van deze doelstelling ligt het accent de komende tijd op klanttevredenheid en benchmarking. Uit de recent gehouden klanttevredenheidsmeting bleek, dat de gebruikers veel belang hechten aan de onderhoudstoestand van hun huisvesting. De storingsindicator en de indicator onderhoudsvoorraad geven informatie over de onderhoudstoestand van de huisvesting. De gebruikers hebben bijzondere aandacht voor de millenniumovergang.

Klanttevredenheid

In de periode januari tot en met april 1999 is de klanttevredenheidsmonitor voor het eerst uitgevoerd ten behoeve van de zogenaamde nul-meting. De methode is ontwikkeld in overleg met de Klantenraad en de resultaten zijn daarin besproken.

Kengetallen

Over het algemeen zijn de klanten licht tevreden (een net-voldoende) over de Rijksgebouwendienst. Het gemiddelde bedraagt 4,7 op een schaal van 1 tot en met 7 (1 = zeer ontevreden, 7 = zeer tevreden). Het meest tevreden zijn de klanten over de huisvesting. Het minst tevreden zijn de onder-vraagden over de organisatie en werkwijze van de Rijksgebouwendienst.

Vervolgacties

Het meest bepalend voor de klanttevredenheid zijn huisvesting en onderhoud. Aan organisatie en werkwijze wordt door gebruikers minder gewicht toegekend. De score op dit onderdeel is sterk bepaald door het oordeel over de communicatie van de Rgd. In 2000 zal de Rgd extra aandacht geven aan communicatie met de gebruikers.

Om de klanttevredenheid te vergroten zullen verder het komende jaar acties ingezet worden om de storingsafhandeling en de wijze van onderhoud te verbeteren.

In de eerste helft van 2000 zal de volgende meting plaatsvinden.

De resultaten van de jaarlijkse klanttevredenheidsmonitor zullen een belangrijk onderdeel vormen van de evaluatie van de stelselwijziging in 2004. Het streven is van een net-voldoende in 1999 naar een ruime voldoende in 2004 te gaan.

Onderhoud

In de klanttevredenheidsmonitor hebben de gebruikers hun -subjectieve- oordeel gegeven over de onderhoudssituatie van hun huisvesting. In het kader van deze hoofddoelstelling wordt op basis van de storingsindicator en de onderhoudsvoorraad getracht een meer objectief inzicht te geven.

Storingsindicator

Voor de storingsindicator is van belang:

- het aantal storingen gerelateerd aan de portefeuille;
- de afhandeling van de storingen.

Uit gegevens over de eerste vier maanden van 1999 blijkt, dat het aantal storingen terugloopt. Aan eenduidige definities voor het registreren van de afhandeling van de storingen wordt thans gewerkt.

Onderhoudsvoorraad

De onderhoudsvoorraad per 1-1-1999 is gedefinieerd als het bedrag dat op grond van inspecties van de onderhoudstoestand de komende jaren benodigd is voor planmatig onderhoud.

De voorraad uit te voeren planmatig onderhoud neemt in de loop der tijd af als gevolg van uitgevoerd planmatig onderhoud (zowel output- als inputgefinancierd) en mutaties in de voorraad, maar neemt ook weer toe als gevolg van gebruik en veroudering. Het is in het vastgoedbeheer gebruikelijk dat een (normale) onderhoudsvoorraad aanwezig is. Daarom is de onderhoudsvoorraad iets wezenlijk anders dan een onderhoudsachterstand.

Het planmatig onderhoud dat in de jaren 2000 t/m 2004 is geraamd in de agentschapsbegroting zorgt ervoor dat de onderhoudsvoorraad die op 1-1-1999 aanwezig is in circa 3 jaar wordt weggegewerkt. Het geraamde planmatig onderhoud dient mede ter voorkoming van aangroei van de onderhoudsvoorraad.

Middels de indicator onderhoudsvoorraad wordt de Kamer jaarlijks geïnformeerd over de ontwikkeling van de onderhoudsvoorraad. De onderhoudsvoorraad wordt daarbij weergegeven in de zogeheten aspect-prioriteitenmatrix. Het aspect staat voor de reden waarom onderhoud noodzakelijk is en varieert van veiligheids- en gezondheidsaspecten (aspect 1) tot technische redenen (aspect 7). De aspecten worden in de matrix afgezet tegen prioriteiten, die de urgentie van onderhoud aangeven en variëren van 1 (zeer hoog) tot 9 (zeer laag). In de matrix is daarom de urgentie van het uit te voeren onderhoud af te lezen. De onderhoudsvoorraad en de daarbij horende aspect-prioriteitenmatrix vormt ook in het nieuwe stelsel een instrument waarmee de Rgd verantwoording aflegt over de onderhoudstoestand van de rijks-huisvesting.

Als gevolg van de Stelselwijziging Rijkshuisvesting is de verantwoordelijkheidsverdeling tussen de Rijksgebouwendienst en de afnemers van huisvesting – ook voor het onderhoud – gewijzigd. In de nieuwe situatie is een groter deel van de verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van onderhoud bij de gebruiker komen te liggen. Bovendien wordt in 1999 onderscheid gemaakt tussen onderhoud en activeerbare vervangingsinvesteringen. Hierdoor is de onderhoudsvoorraad van voor de Stelselwijziging, die in de begroting van vorig jaar is opgenomen, niet vergelijkbaar met de onderstaande matrix. In de stand van 1 januari 1999 hebben de nieuwe definities van het begrip onderhoud immers voor de eerste keer als uitgangspunt gediend («nulmeting»).

Hieronder is de stand van de voorraad planmatig onderhoud per 1 januari 1999 weergegeven (gehele voorraad Rgd exclusief paleizen).

Voorraad planmatig onderhoud per 1 januari 1999 (in NLG1000)

Prioriteit

Aspect	9	8	7	6	5	4	3	2	1	Totaal
1. Veiligheid/gezondheid	0	0	0	0	0	0	11 555	12 543	4 544	28 642
2. Cultuur-/historische waarde	0	0	0	0	0	21 837	10 361	3 930	0	36 128
3. Bedrijfsproces afnemer	0	0	0	0	27 006	15 041	53 947	0	0	95 994
4. Functionele bouwdelen/installaties				247	317	2 148	1 229	79	99	4 119
5. Esthetica/belevingswaarde/ergernis	0	0	8 116	7 575	28 308	0	0	0	0	43 999
6. Financieel	0	321	2 470	3 260	9 290	14 474	19 353	0	0	49 168
7. technisch	29 803	6 683	29 629	0	0	0	0	0	0	66 115
Totaal	29 803	7 004	40 215	11 082	64 921	53 500	96 445	16 552	4 643	324 165

Millennium

Een bijzonder punt van aandacht is de overgang naar het volgende millennium. De Rijksgebouwendienst garandeert de gebruikers een ongestoord huisvestingsgenot, ook tijdens de millenniumovergang. Daarom dienen de gebouwgebonden installaties in de gebouwen die de Rijksgebouwendienst in eigendom heeft millenniumbestendig te zijn en blijven. Per 1 juli 1999 is er voldoende zekerheid dat de vitale functies niet in het geding zullen zijn. Met name de voortgang met betrekking tot de gebouwgebonden installaties in panden die door de Rijksgebouwendienst worden gehuurd, vragen ook in de tweede helft van 1999 nog de nodige aandacht. De tweede helft van 1999 wordt verder gebruikt voor het voorbereiden van de millenniumovergang. Tijdens de millenniumovergang zal een crisisorganisatie operationeel zijn om (onverhoopte) incidenten adequaat op te lossen, eventuele noodmaatregelen te treffen en daarover te rapporteren. In de eerste maanden van het jaar 2000 zullen (eventueel) aanvullende herstelwerkzaamheden worden verricht voor zover deze tijdens de millennium overgang niet gerealiseerd kunnen worden.

De totale kosten bedragen volgens de huidige beschikbare informatie ongeveer f 60 mln, waarvan ongeveer f 10 mln ten laste van het begrotingsjaar 2000 zal komen. Deze kosten, die de Rgd maakt vanaf 1 januari 1999, zullen worden doorberekend aan de gebruikers. Als verdeelsleutel is gekozen voor aantallen reparaties per departement. Per departement zal een afzonderlijk contract worden gesloten, waarbij het departement in een keer of gespreid over vijf jaar zijn aandeel in de millenniumkosten levert.

Verdeling vastgoedportefeuille naar gebruikers

De totale omvang van de vastgoedportefeuille bedraagt 6,0 mln m² bruto vloeroppervlak (BVO). Deze omvang is het afgelopen jaar in totaliteit ongeveer gelijk gebleven.

In 1998 heeft de Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen van Defensie in opdracht van de Rgd alle panden hermeten, waarvan de gebruikers naar het nieuwe stelsel zijn overgegaan.

Ten opzichte van de in de administratie aanwezige gegevens, werden daarbij bij veel panden kleine verschillen gevonden en soms ook wat grotere verschillen. Op portefeuilleniveau werden de plussen daarbij gecompenseerd door de minnen, maar er heeft daardoor wel enige verschuiving tussen de verschillende gebruikers plaatsgevonden. De in de

Agentschapsbegroting 1999 gemelde verdeling van de portefeuille naar gebruikers per 1-1-1998 is door deze hermeting niet te vergelijken met de hieronder gegeven verdeling per juni 1999. Onderstaande verdeling benadert de feitelijke situatie bij de ingang van het nieuwe stelsel het meest en geldt tevens als nulmeting.

De vastgoedportefeuille van de Rgd, verdeeld over de verschillende groepen gebruikers, ziet er per 30-6-1999 als volgt uit:

Oppervlakte in m² BVO

Buitenlandse Zaken	86 773
Justitie	2 045 147
Binnenlandse Zaken	104 642
Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen	599 243
Financiën	1 007 077
Defensie	84 167
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer	154 716
Verkeer en Waterstaat	417 213
Economische Zaken	199 539
Landbouw, Natuurbeheer en Visserij	193 188
Sociale Zaken en Werkgelegenheid	80 049
Volksgesondheid, Welzijn en Sport	263 168
totaal departementen met gebruiksvergoeding	5 234 922
Huis der Koningin	89 665
Hoge Colleges van Staat	130 868
Algemene Zaken	21 776
primaire erfgoed functie	55 512
totaal Rijk inputfinanciering	297 821
derden	295 693
leegstand	209 276
totaal	6 037 712

Justitie is zoals uit bovenstaande tabel blijkt veruit de grootste gebruiker.

3.3 Uitwerking hoofddoelstelling evenwichtig bedrijfsresultaat

Over een langere periode bezien, dienen de baten en lasten van de Rgd met elkaar in evenwicht te zijn. Dat betekent niet, dat ook van jaar tot jaar de opbrengsten en kosten altijd in evenwicht moeten zijn.

Bij het als agentschap meer bedrijfsmatig werken van de Rgd hoort, dat er in het ene jaar wat meer baten dan lasten kunnen zijn en in een ander jaar wat minder. Het baten/lastensaldo over het begrotingsjaar maakt deel uit van de door de Staten-Generaal te autoriseren begrotingsbedragen.

De realisatie van deze hoofddoelstelling is dan ook pas na een langere periode te constateren. Een goed inzicht in en beheersing van de bedrijfseconomische risico's en meerjarig vooruitkijken zijn dan een vereiste. In dat kader wordt hierna aandacht besteed aan:

- openingsbalans

- treasury (inclusief leenfaciliteit)
- leegstandsrisico
- looptijd gebruikscontracten eigendomspanden

Voor een goed bedrijfsresultaat is ook de uitgangspositie zoals die in de nog vast te stellen definitieve openingsbalans een belangrijke voorwaarde.

Openingsbalans

In de begroting 1999 is de indicatieve openingsbalans van het agentschap Rgd gepresenteerd. Deze vormt de basis voor de opstelling van de definitieve openingsbalans (ex post per 1 januari 1999). Het streven is gericht op de totstandkoming van de concept-openingsbalans vóór de behandeling van de VROM-begroting in de Tweede Kamer.

Voor de totstandkoming van de openingsbalans zijn de waarderingsgrondslagen en de waarderingsmethodiek bepaald. De werkzaamheden bestaan voorts uit de waardering van de afzonderlijke balansposten van de openingsbalans, alsmede de controlewerkzaamheden van de Accountantsdienst.

De belangrijkste posten van de openingsbalans zijn:

- het benodigde buffervermogen van het agentschap Rgd;
- de waardering van de in de openingsbalans op te nemen voorzieningen (bijvoorbeeld voorziening boekwaarderisico's en asbest) en
- de activa-administratie.

Met betrekking tot de activa-administratie verdient het kengetal waardeontwikkeling van de voorraad de aandacht. Dit kengetal is in de begroting 1999 gepresenteerd, als onderdeel van de indicatieve openingsbalans. Een actualisatie van dit kengetal zal plaatsvinden op basis van de definitieve openingsbalans.

Treasury/Leenfaciliteit

Een nieuw element in de bedrijfsvoering van de Rgd vormt de Treasury. De treasuryfunctie bij de Rgd betreft de wijze waarop de Rgd leningen van het Ministerie van Financiën verkrijgt, inclusief het interne voortraject. Overtollige kasgelden kunnen alleen op een depositofaciliteit bij het Ministerie van Financiën worden geplaatst en niet op de openbare geldmarkt.

Binnen de Rgd wordt de Treasury als een breed takenpakket beschouwd, waarvan ook de spelregels van het portefeuillemanagement deel uitmaken. Door middel van deze spelregels is de Rgd in staat om de risico's voor nieuwe projecten adequaat te beheersen. Hiervoor in 2.3 is al ingegaan op de publieke en private rol van de rijkshuisvesting/Rgd en de financiering van de rijkshuisvesting.

De belangrijkste regeling voor de Treasury vormt de leenfaciliteit, waaruit de Rgd de nieuwe projecten kan financieren. Via de gebruiksvergoedingen is de Rgd vervolgens in staat om de bij Financiën verkregen lening af te lossen en daarover rente te betalen.

Voor de nieuwe projecten van de Rgd (niet zijnde het Onderhanden Werk, waarvoor de departementen een budget hebben ontvangen) geldt tot aan de volgende begrotingsvoorbereiding (concreet 1 april 2000) een rente van 4,27% voor alle leningen. Bepalend voor deze in de gebruiks-

vergoeding te hanteren rente is het moment waarop de voorlopige gebruiksovereenkomst wordt getekend tussen de Rgd en het departement.

De toekenning van de leenfaciliteit vindt in beginsel jaarlijks plaats in het Kabinet in het kader van de vaststelling van de begroting ten tijde van het hoofdbesluitvormingsmoment. Op basis van de huisvestingswensen van de departementen is de Rgd in staat om de investerings- en de daaruit voortvloeiende liquiditeitsbehoefte te bepalen. Deze voorstellen worden vervolgens ingediend bij de Minister van Financiën, die voor de Rgd de rol van financier vervult. Tegelijkertijd dienen departementen hun begrotingsvoorstellen in, inclusief de huisvestingswensen, bij het Ministerie van Financiën.

Naast het hoofdbesluitvormingsmoment kan zich de noodzaak aandienen van een additioneel beslag op de leenfaciliteit, bij voorbeeld meerwerk of nieuwe huisvestingswensen. Daartoe zal – mede uit oogpunt van budgettaire beheersbaarheid – een marge in de leenfaciliteit worden opgenomen.

Leegstandsrisico

De leegstand van de voorraad van de rijksgebouwen kan worden onderscheiden in structurele en frictieleegstand. De Rgd stuurt op het beheersen van de totale leegstandskosten, waarbij als doelstelling geldt dat de leegstand voor de totale voorraad, die deel uitmaakt van de huur-verhuur methodiek, maximaal 3% bedraagt. Voor de dekking van de leegstandskosten is een opslag leegstand in de huur opgenomen, waarbij een verschillend percentage per gebouwcategorie is gehanteerd (bij voorbeeld kantoorgebouwen 6% en gevangenissen 0 %).

Looptijd gebruikscontracten eigendomspanden en leasepanden

In onderstaande tabel zijn de looptijden aangegeven van de gebruiksovereenkomsten die door de Rgd aan de gebruikers zijn aangeboden. Voor iedere looptijd is naast het aantal gebruiksovereenkomsten tevens de bijbehorende gebruiksvergoeding en het aantal vierkante meters bruto vloeroppervlak (bvo) vermeld.

	contracten	%	gebruiksverg 1998	%	bvo	%
1 jaar	42	3,9%	16 741 146	1,9%	87 051	2,3%
2 jaar	11	1,0%	5 641 688	0,6%	24 001	0,6%
3 jaar	8	0,7%	3 572 913	0,4%	10 753	0,3%
4 jaar	2	0,2%	2 533 952	0,3%	13 839	0,4%
5 jaar	87	8,2%	42 861 053	4,9%	212 747	5,6%
6 jaar	4	0,4%	1 730 142	0,2%	9 940	0,3%
7,5 jaar	289	27,2%	177 718 087	20,4%	832 298	21,9%
10 jaar	141	13,2%	41 134 531	4,7%	205 055	5,4%
11 jaar	2	0,2%	1 059 941	0,1%	5 744	0,2%
15 jaar	396	37,2%	420 344 654	48,3%	1 802 809	47,4%
20 jaar	82	7,7%	153 427 205	17,6%	593 365	15,6%
24 jaar	1	0,1%	3 773 526	0,4%	5 963	0,2%
Totaal	1 067	100,0%	870 553 758	100,0%	3 803 664	100,0%

3.4 Uitwerking van de hoofddoelstelling toegevoegde waarde

Het kwaliteitsbeleid vormt de toegevoegde waarde van de rijks-huisvesting. Een goed evenwicht tussen behoud en versterking van reeds aanwezige waardevolle elementen enerzijds en ruimte voor nieuwe kwaliteitsimpulsen anderzijds is daarbij van belang.

Hierna wordt voor de volgende onderwerpen aangegeven, welke accenten daarbij de komende tijd worden gelegd:

- architectuur en stedenbouw
- monumentenzorg
- beeldende kunst
- besparing gebruik energie uit fossiele bronnen in
- de rijkshuisvesting
- duurzaam bouwen
- Publiek Private Samenwerking.

Cruciaal voor succes bij iedere opgave zijn de integrale aanpak van het totstandkomingsproces en het zich bewust zijn van potenties en ambities bij zowel opdrachtgever als gebruiker, gesteund door een goede communicatie tussen de Rgd en de departementen, maar ook met lokale overheden en andere betrokkenen.

In de voorbeeldfunctie van het Rijk zal het streven naar integrale ontwerp-kwaliteit verder gestalte krijgen, waarbij de Rijksbouwmeester op basis van het KB Rijksgebouwendienst 1999 een belangrijke rol vervult.

Architectuur en stedenbouw

Voor de rijkshuisvesting worden in toenemende mate stads- en regio-analyses opgesteld met onder meer aandacht voor het verband tussen lokatie, kwaliteit en risico met betrekking tot de rijkshuisvestingsportefeuille op korte en langere termijn en de ontwikkelingen daarin.

Nog meer gebruik maken en mede creëren van synergie-effecten is daarbij van belang. Het gaat daarbij zowel om synergie-effecten binnen de rijkshuisvesting als om synergie-effecten met activiteiten en initiatieven buiten de rijkshuisvesting. Waar mogelijk zal bijvoorbeeld worden aangesloten op lokale initiatieven in het algemeen en op de in het kader van de stedelijke vernieuwing door gemeenten op te stellen stedelijke ontwikkelingsprogramma's in het bijzonder. Rijkshuisvesting ligt nu eenmaal voor het overgrote deel in stedelijke gebieden.

Bijzondere aandacht gaat uit naar de kwaliteit en logische aansluiting van de - nabij de rijkshuisvesting gelegen openbare ruimte. De inzet van tuin- en landschapsarchitecten is daarin kwaliteitsverhogend.

Een gebouw is functioneel afgestemd op de gebruiker, draagt bij aan de kwaliteit van de omgeving en vormt een verrijking van stad of land. Sterker dan voorheen zal de kwaliteit van het interieur van nieuwe gebouwen en de herinrichting van bestaande gebouwen centraal staan. De potenties van het huidige gebouwenbestand worden daarmee ten volle benut. Daarnaast wordt voorrang gegeven aan duurzaam bouwen en innovatie op het gebied van energie, inrichting en typologie.

Monumentenzorg

De Rijksgebouwendienst beheert ruim een miljoen m² aan monumenten, waarvan het Rijk de eigenaar is: een uniek deel van het Nederlandse culturele erfgoed. Deze monumenten vormen veelal de ruggegraat en meerwaarde van hun en onze leefomgeving.

Het overgrote deel van de monumenten heeft een huisvestingsfunctie zoals musea, archieven (koepel-) gevangenissen, rechtbanken, het Binnenhof, paleizen. Een klein deel van de monumenten heeft primair een erfgoedfunctie, bij voorbeeld: het grafmonument van Prins Willem van Oranje, Jachtslot St. Hubertus, de vesting Naarden, de Grote Kerk in Veere, de ruïne van Brederode.

Op basis van het Regeerakkoord 1998 is voor de instandhouding van de rijksmonumenten in rijksbezit in de periode 1999–2010 een bedrag van f 110 mln bestemd, waarvan f 21 mln t/m 2002. Dit als onderdeel van de ICES-investeringen binnen de cluster vitaliteit steden. In het naar verwachting in 2000 uit te brengen Beleidsplan Rijkshuisvesting dan wel in een separate notitie Monumenten en rijkshuisvesting zal onder meer worden aangegeven hoe mede dankzij deze extra gelden deze objecten niet alleen bouwkundig in stand, maar ook in gebruik kunnen worden gehouden.

Het aantal monumenten is niet statisch. Enerzijds kunnen in voorraad zijnde niet-monumenten als gevolg van nieuwe inventarisaties tot monument worden gepromoveerd. Anderzijds kunnen monumenten waarvoor – ook op langere termijn – geen (rijks)huisvestingsfunctie meer wordt voorzien, worden vervreemd.

Dit laatste geldt niet voor de monumenten, waarvoor de Staat der Nederlanden een duurzame – juridische of morele – verantwoordelijkheid heeft; in beginsel blijven deze zogenaamde categorie I monumenten rijksbezit.

Het kengetal voor de monumenten geeft het aantal en het oppervlak (x 1000 m² BVO) weer per 1-1-'99.

Monumenten in voorraad per 1-1-'99

	met primair huisvestingsfunctie		met primair erfgoed- functie		totaal	
	x 1000 m ²	aantal	x 1000 m ²	aantal	x 1000 m ²	aantal
monumenten	1 234	359	56	78	1 290	437
waarvan categorie I	486	115	56	78	542	193

Beeldende kunst

Het kwaliteitsbeleid klinkt door in de toepassing van beeldende kunst bij de rijkshuisvesting. Kunst draagt vaak bij aan het werkklimaat en voegt een culturele dimensie aan onze leefomgeving toe. De Rijksbouwmeester streeft ernaar om in overleg met de betrokken partijen de percentage-regeling beeldende kunst naar andere overheden alsmede naar infrastructuurele projecten te verbreden.

Energiebesparing rijkshuisvesting

In 2001 loopt het huidige Energie-Efficiëncyprogramma Rijkshuisvesting (EER) af.

Dan zullen er over het algemeen in de rijkshuisvesting geen «rendabele» energiebesparende maatregelen meer te nemen zijn. Om via de rijks-huisvesting ook een voorbeeld te kunnen geven voor technieken waarvan

(nog) niet bekend is of ze rendabel zullen zijn dan wel worden, heeft het Kabinet besloten in de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid het programma Innovatieve Technieken Rijkshuisvesting op te nemen.

Dit programma betreft investeringen van in totaal gemiddeld f 5 mln per jaar over de periode 2000–2004, die als volgt zullen worden gefinancierd:

- de kosten van de reguliere maatregelen (ca 50% van het programma) zullen uit verhoging van de huur voor het betrokken pand worden gedekt;
- Gelet op de bij het programma behorende ambitie op het vlak van innovatie, zal sprake zijn van een relatief groot aandeel ontwikkelingskosten (ca 50% van het programma). Deze kosten zullen worden betaald uit de klimaatgelden op de begroting van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Dit bedrag zal – als «inputfinanciering» – worden toegevoegd aan de agentschapsbegroting van de Rijksgebouwendienst.

Het spreekt voor zich dat – gezien het innovatieve karakter en de beoogde voorbeeldwerking – aan het programma en de resultaten daarvan ruime bekendheid zal worden gegeven.

Duurzaam bouwen

In de periode 2000–2004 wordt in de utiliteitsbouwsector door de Rgd aan drie initiatieven bijgedragen: het Afsprakenprogramma Duurzame Utiliteitsbouw, het Register Duurzame Utiliteitsbouw en Demonstratieprojecten Duurzaam Beslissen.

Afsprakenprogramma Duurzame Utiliteitsbouw

Een in belang toenemende ontwikkeling voor het «vergroenen» van de utiliteitsbouwsector is het Afsprakenprogramma Duurzame Utiliteitsbouw. Het programma beoogt om duurzame huisvestingsbeslissingen een onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering te maken. Met de grote utiliteitsbouwsectoren zoals onderwijs, zorg, kantoren en sport worden door de Rgd hierover zo concreet mogelijke afspraken gemaakt. Zo is er een Stuurgroep Duurzaam Bouwen in de Zorgsector opgericht door de Ministeries van Verkeer en Waterstaat, Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer(Rijksgebouwendienst) en het College van Ziekenhuisvoorzieningen die als doel heeft de mogelijkheden van het verduurzamen van de investeringen (en daarmee het voorkomen van verspilling) in de gebouwde omgeving in de zorgsector te identificeren. Met de onderwijssector zijn met het MBO, HBO en de universiteiten afspraken gemaakt. Voor de basisscholen en voortgezet onderwijs is met behulp van de Stichting Natuur en Milieu een voorlichtingsvideo ontwikkeld. Ook wordt via de ingang van bouwers en adviseurs het kennisniveau over duurzaam bouwen in de sector verhoogd.

Register Duurzame Utiliteitsbouw

De bouwpartners die duurzaam bouwen in de praktijk brengen, is in de loop van 1999 de mogelijkheid geboden dit kenbaar te maken in een openbaar Register Duurzame Utiliteitsbouw. Het register heeft de functie van een «Gouden Gids» waar vraag (opdrachtgevers, projectontwikkelaars) en aanbod (architecten, adviseurs, uitvoerende bouw) met elkaar in contact kunnen komen.

Het register wordt ontwikkeld en beheerd door het Nationaal DuBoCentrum en de NOVEM en voorziet in een behoefte van eenmalige opdracht-

gevers (bij voorbeeld schoolbesturen) om architecten, adviseurs en aannemers te vinden die ervaring hebben met duurzaam bouwen.

De Rgd is initiatiefnemer en mede-investeerder in de ontwikkeling van deze «Gouden Gids» en heeft als huisvestingsorganisatie samen met 16 andere organisaties zitting in het Comité van Aanbeveling.

Demonstratieprojecten Duurzaam Beslissen

De utiliteitsbouwsectoren geven aan demonstratieprojecten noodzakelijk te vinden om de (vermeende) bestuurlijke, financiële en technische drempels te slechten en doelerosie tijdens het proces te verminderen. Vaak zijn er in de initiatieffase uitgesproken ambities m.b.t. duurzaam bouwen maar worden deze in de loop van het ontwerpproces naar beneden bijgesteld.

Duurzaam beslissen is daarmee een van de kernbegrippen voor de periode 2000–2004. In nauwe samenspraak met trendzettende opdrachtgevers in de diverse sectoren wordt gezocht naar mogelijkheden voor enkele Demonstratieprojecten Duurzaam Beslissen. Met een dergelijke procesbenadering (voor bestaande bouw en nieuwbouw) kan aan de sectoren worden aangetoond dat duurzame utiliteitsbouw een haalbare ambitie is.

Voorbeeldfunctie bij duurzaam bouwen

Professionaliteit en goede voorbeelden zijn de belangrijkste succesfactoren voor het continueren van het ingezette dubo-beleid. De huisvestingsadviezen van de Rgd zullen qua dubo-gehalte dan ook passen binnen het nationale duurzaam bouwen beleid. De leidraad bij deze adviezen is «duurzaam beslissen» in alle fases van het huisvestingsproces. Dit heeft geleid tot accenten op handhaving en aanpassing van bestaande gebouwen in plaats van nieuwbouw. Een voorbeeld hiervan is de huisvesting van de ministeriële kern van het Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport in Den Haag. Juist hier kunnen duurzaamheid, innovatie en financieel-economische doelmatigheid voor de Rgd en haar klanten hand in hand gaan.

Publiek Private Samenwerking

De Rgd heeft in het verleden en zal ook in de toekomst deelnemen aan Publieke en Private samenwerkingsverbanden.

In de door de Minister van Financiën aan de Tweede Kamer aangeboden Voortgangsrapportage april 1999 van het Kenniscentrum Publiek Private Samenwerking (PPS) zijn dan ook Schedeldoekshavencomplex (Den Haag) en Westerdokseiland (Amsterdam) gemeld als Projecten met Perspectief.

Naar verwachting zal van de hiervoor genoemde projecten, waar rijkshuisvesting een – belangrijk – element in is, in ieder geval een van beide in een volgende rapportage als onderdeel van het korte termijn projectenprogramma kunnen worden gemeld.

Beide projecten zijn goede voorbeelden waarbij de Rgd vanuit haar zogenaamde «private rol» ook als publieke organisatie een toegevoegde waarde wil leveren voor de stedelijke ontwikkelingen in Den Haag respectievelijk Amsterdam. Dat laat onverlet dat de afweging voor de participatie gebaseerd is op een bedrijfseconomische afweging en een risico-analyse.

Daarnaast participeert de Rijksgebouwendienst in het VROM-kenniscentrum over PPS en de projectgroep Nieuwe sleutelprojecten. Dit om de kennis en ervaring van de dienst in dit type projecten terug te koppelen ten behoeve van de beleidsvorming.

3.5 Uitwerking randvoorwaarde goed functionerende Rgd

Naast de drie hoofddoelstellingen is als randvoorwaarde geformuleerd een goed functionerende Rgd. Ten behoeve van de (interne) sturing in de organisatie zijn binnen de Rgd prioriteiten benoemd, zoals bestrijding van ziekteverzuim en de goedkeurende accountantsverklaring.

In hoofdstuk 5 van de algemene beheersmatige toelichting zijn de volgende kengetallen opgenomen:

- persoonsgebonden uitgaven
- loonmiddelsom ambtelijk personeel
- (verwachte) gemiddelde bezetting ambtelijk personeel.

4. Coördinatie Bouwbeleid

Thema's en betrokkenheid partijen bouwsector

Het bouwbeleid betreft dat deel van het rijksbeleid dat relevant is voor de bouw. Het wordt op verschillende departementen gemaakt en heeft betrekking op de woningbouw-, de utiliteitsbouw- en de grond-, weg- en waterbouw-sector. Naast de bouwdepartementen VROM, VenW en Defensie zijn LNV, BZK, Financiën, Justitie, OCW, SoZaWe en EZ belangrijke spelers, omdat zij met hun respectievelijke beleid de bouw sterk regaderen. Ook in verscheidene Directoraten-Generaal van de Europese Commissie wordt beleid ontwikkeld dat de bouw raakt.

De thema's die relevant zijn voor de bouwsector kunnen in een zestal hoofdpunten worden gegroepeerd: opdrachtverlening, technische regelgeving, ruimtelijke investeringen, architectuur, milieu, en sociale en economische samenhang.

Op deze hoofdpunten komen de overige publieke partijen en de private partijen de rijksoverheid tegen in verschillende rollen:

- a. beleid- en regelgever;
- b. opdrachtgever en partner op de bouwmarkt;
- c. voorwaardenschepper en faciliteerder.

Ad a: de rol als beleid- en regelgever

In de rol van beleid- en regelgever beïnvloedt de overheid de omgeving en de inhoud van het bouwproces, in de zin van randvoorwaarden en voorschriften. Dit betreft zowel de mogelijkheden om kwantitatief productie te realiseren als de kwaliteit van het bouwproces en het uiteindelijk gerealiseerde product. De beleidsterreinen en departementen waar de bouw in relatie tot de genoemde zes hoofdpunten direct mee te maken heeft, zijn talrijk en zeer uiteenlopend: het ruimtelijke beleid zoals (Vijfde Nota, Actualisatie VINEX, Integrale Stedelijke Vernieuwing), het milieubeleid (NMP-4, Duurzaam Bouwen, energiebesparing), het sociaal-economisch beleid (marktwerking, arbeidsomstandighedenbeleid, voldoende en adequaat geschoold personeel), het architectuurbeleid (kwaliteit van de gebouwde omgeving, architectuuronderwijs), het beleid gericht op beheersing en preventie van criminaliteit en fraude (zwartwerken, maar ook de bouw als slachtoffer van criminaliteit) en het verkeers- en vervoersbeleid (Structuurschema Verkeer en Vervoer,

Meerjaren-programma Infrastructuur en Transport). Op het gebied van regelgeving zijn voor de bouw onder meer de ontwikkelingen rond aanbestedingen, het Bouwbesluit en de vestigingswetgeving van belang.

Ad b: de rol als opdrachtgever en partner op de bouwmarkt
De overheid heeft direct als opdrachtgever en klant, en indirect via subsidies en voorwaarden invloed op de bouwproductie. Bij de huisvesting van de rijksdiensten, de totstandkoming van de vervoers- en verkeersinfrastructuur en het onderbrengen van krijgsmachtonderdelen is de directe invloed als opdrachtgever op de bouwproductie duidelijk.

Ad c: de rol als voorwaardenschepper en faciliteerder
De overheid als voorwaardenschepper en faciliteerder betreft beleidsvelden als kwaliteitszorg, technologiebeleid, kennisoverdracht en bouwinformatica. Deze beleidsvelden ondersteunen de bedrijfstak bij (de technologische kant van) het bedrijfsproces.

De taakverdeling tussen de departementen is niet zo geregeld dat voor de bouw alle rollen door één departement kunnen worden vertolkt. Voorts blijkt dat de voor de bouwsector relevante beleidsterreinen talrijk en divers zijn en dat het aantal bij het bouwproces betrokken partijen groot is, met soms uiteenlopende belangen.

Vanwege deze complexiteit wordt het steeds belangrijker om op de thema's die relevant zijn voor de bouwsector in een vroegtijdig stadium, dat wil zeggen bij de beleidsvoorbereiding en -ontwikkeling, zicht te hebben op de verschillende beleidsalternatieven alsmede het draagvlak daarvoor. Inbreng en betrokkenheid van de bij de afzonderlijke thema's betrokken publieke en private partijen in de bouwsector is daarbij van wezenlijk belang. Ook dient de mogelijkheid te bestaan dat problemen bij de uitvoering van het beleid in een vroegtijdig stadium worden gesignaleerd en dat afstemming kan plaatsvinden voor het vinden van oplossingen.

Nieuwe probleemoplossende aanpak

De eerste verantwoordelijkheid voor het bouwbeleid en de communicatie en afstemming daarover met de betrokken publieke en private partijen ligt bij de bewindslieden die zijn belast met de verschillende onderdelen van het bouwbeleid. De verantwoordelijkheid van de Staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer in zijn rol van Coördinerend Bewindspersoon voor de Bouw richt zich dan ook niet zozeer op het aanbrengen van een samenhang tussen die onderdelen van het rijksbeleid die betrekking hebben op de bouw, maar veel meer op het zijn van een aanspreek- en informatiepunt voor de bouwsector en het leveren van een bijdrage om de knelpunten die zich in de relatie overheid-bouwsector kunnen voordoen tot een oplossing te brengen of te voorkomen.

Daar waar problemen ontstaan in de relatie tussen overheid en bouwsector is het de taak van de Staatssecretaris die te helpen oplossen. Waar nodig zal hij initiatief nemen en interveniëren richting de eerstverantwoordelijke bewindslieden. Afhankelijk van de situatie of het vraagstuk kan dit betekenen dat relevante partijen bij elkaar worden gebracht of dat oplossingsgerichte, tijdelijke werkverbanden worden gevormd.

Ter ondersteuning van de coördinerende taak van de Staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, richting de andere ministeries, de overige publieke partijen en de private partijen in de bouwsector functioneert het coördinatiepunt bouwbeleid. Dit coördinatiepunt wordt versterkt en valt onder de directe verantwoordelijkheid van de Directeur-generaal van de Rijksgebouwendienst.

5. De grondslagen van het wetsartikel en van de baten-lastenbegroting

De stelselwijziging heeft geleid aanpassing van de bestaande regelingen op het gebied van de rijkshuisvesting. Zo is een nieuw Koninklijk Besluit in werking getreden waarin de aan het nieuwe rijkshuisvestingstelsel aangepaste taken, bevoegdheden en werkwijze van de Rgd zijn omschreven. Het Koninklijk Besluit Rijksgebouwendienst 1999 vormt op zijn beurt weer het juridisch kader voor een aantal regelingen en een beleidsmatig kader:

- de Standaard Interne Verhuurs-overeenkomst Rijksgebouwendienst vormt de basis voor de overeenkomsten met betrekking tot de gebruiksvergoeding die de Rgd met de ministeries afsluit;
- de Methodiek Gebruiksvergoeding Rijksgebouwendienst beschrijft hoe de gebruiksvergoeding wordt vastgesteld;
- de Regeling Taakverdeling Beheer omschrijft de taakverdeling tussen Rgd en afnemers;
- een Regeling Geschillenbeslechting regelt de instelling, samenstelling, werkwijze en taken van een Geschillencommissie ter oplossing van geschillen die zich in het kader van de huurovereenkomst tussen Rgd en afnemers kunnen voordoen;
- de regeling Klantenraad geeft regels over instelling, samenstelling, werkwijze en taken van de Klantenraad. Deze raad adviseert de Directeur-Generaal van de Rgd;
- een Meerjarenbeleidsplan, waarin ministerie en Rgd het rijkshuisvestingsbeleid formuleren, en dat de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer tenminste eenmaal per vijf jaar aan de Ministerraad ter vaststelling voorlegt.

Het Beleidskader Rijkshuisvesting 1999–2003, dat samen met de ontwerp-begroting 1999 aan de Kamer is aangeboden, is een voorloper van het eerstvolgende Meerjarenbeleidsplan.

De Comptabiliteitswet vormt de wettelijke grondslag voor de status van agentschap van de Rgd. Het Agentschapsstatuut Rgd, waarin deze status is vastgelegd, bevat onder meer de aansturing van het agentschap, de te leveren producten en de te gebruiken prestatie-indicatoren.

Voor de baten-lastenbegroting van het agentschap Rgd zijn de volgende grondslagen toegepast.

- Afschrijvingen vinden plaats op basis van de systematiek die in het Huurprijsmodel is vastgelegd;
- Waardering van de uitgaven geschiedt inclusief BTW. De Rgd is niet BTW-plichtig. Uitzonderingen hierbij zijn investeringen en onderhoud van gebouwen die door het Rijk worden verhuurd aan Rijksmusea en andere BTW-plichtige rechtspersonen; deze zijn uitgezonderd van de vrijstelling van omzetbelasting. De gebruiksvergoedingen die de Rgd van de ministeries ontvangt bevatten geen BTW-component.

6. Agentschapsbegroting Rijksgebouwendienst 2000

Deze paragraaf gaat in op de opbouw van de agentschapsbegroting 2000.

Het wetsartikel 3 (Agentschapsbegroting Rijksgebouwendienst) omvat de volgende totaalbedragen:

Omschrijving	Ontwerpbegroting 2000 (in NLG 1 mln.)
Totaal Baten	1 867,3
Totaal Lasten	1 867,3
Saldo van Baten en Lasten	0
Totaal Kapitaalsuitgaven	1 202,9
Totaal Kapitaalsontvangsten	940,7

Het verschil tussen de kapitaalsuitgaven en de kapitaalsontvangsten wordt cijfermatig verklaard door de post afschrijvingen. De afschrijvingen zijn geen kapitaalsontvangsten maar baten.

De onderhavige Agentschapsbegroting Rgd vormt de toelichting bij de totaalbedragen behorend bij het ontwerp-wetsartikel 3. De gedetailleerde toelichting op de samenstelling van de totaalbedragen is opgesteld op basis van de huidige inzichten in opbrengsten en kosten. Wijzigingen in zowel de opbrengsten en de kosten kunnen nog plaatsvinden door onder andere:

- afwijkingen van de standaard contracttermijnen bij het afsluiten van de gebruiksovereenkomsten;
- gewijzigde inzichten in de gebruiksvergoedingen onderhanden werk en nieuwe projecten en de opbouw in de verschillende componenten van deze vergoedingen;
- verdere onderbouwing van het afstootprogramma onroerend goed en de daarmee samenhangende wijzigingen in verschillende posten van de staat van baten en lasten;
- de totstandkoming van de definitieve openingsbalans.

7. Begroting van Baten en Lasten 2000 en meerjarenraming

(bedragen in NLG1mln)

	1999	2000	euro1000	2001	2002	2003	2004	econ. class.	funct. class.
Totaal Baten	1 862	1 867	847	1 896	1 900	1 881	1 908		
opbrengst gebruiks- vergoedingen	1 419	1 467	666	1 526	1 583	1 626	1 667	12	01.34
opbrengst input	158	131	60	132	100	75	84	12	01.34
opbrengsten services	44	44	20	40	40	40	40	12	01.34
opbrengst adviezen	3	6	3	6	6	6	6	12	01.34
opbrengsten derden	19	20	9	20	20	20	20	16	01.34
egalisatie	220	200	91	173	151	114	91	15	13.1
buitengewone baten	0	0	0	0	0	0	0	0-	-

(bedragen in NLG1mln)

	1999	2000	euro1000	2001	2002	2003	2004	econ. class.	funct. class.
Totaal Lasten	1 860	1 867	847	1 896	1 900	1 881	1 908		
netto apparaatskosten	130	126	57	130	134	136	139	11	01.34
huren vanuit de markt	391	391	177	393	398	398	398	12	01.34
huisvestingskosten via inputfinanciering	123	113	51	114	82	58	67	12	01.34
huisvestingskosten derden	22	20	9	20	20	20	20	16	01.34
kosten services	44	44	20	40	40	40	40	12	01.34
kosten onderzoek rijks- huisvesting	5	5	2	5	5	5	5	12	01.34
dagelijks onderhoud	86	100	45	103	106	108	110	12	01.34
rentelasten	552	549	249	554	556	555	554	21	13.1
afschrijvingskosten	363	359	163	367	384	383	395	15	13.5
belastingen en heffingen	41	45	21	47	49	50	51	32	13.6
dotatie voorziening planmatig onderhoud totaal	76	86	39	90	93	95	97	12	01.34
dotatie voorziening leegstand	28	32	14	33	33	33	33	12	01.34
buitengewone lasten/ onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	-	-
Saldo van Baten en Lasten	2	0	0	0	0	0	0		

8. Toelichting op de Begroting van Baten en Lasten 2000 en meerjarenraming

Toelichting bij opbouw Baten

Opbrengst gebruiksvergoedingen

De opbrengsten gebruiksvergoedingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Gebruiksvergoedingen eigendom	762 106	762 106	762 106	762 106	762 106	762 106
Gebruiksvergoeding lease	113 791	113 791	113 791	113 791	113 791	113 791
Gebruiksvergoeding huur	446 365	446 365	446 365	446 365	446 365	446 365
subtotaal prijspeil 1998	1 322 262	1 322 262	1 322 262	1 322 262	1 322 262	1 322 262
Indexering niveau 1999	22 863	22 863	22 863	22 863	22 863	22 863
Onderhoud huurpanden	9 500	9 500	9 500	9 500	9 500	9 500
Gebruiksvergoedingen ohw	49 729	97 746	137 584	155 796	155 796	155 796
Nog te ontwikkelen projecten	6 514	6 514	26 381	65 086	107 899	148 915
Voorfinancieringen	7 594	7 700	7 700	7 700	7 700	7 700
Totaal opbrengst	1 418 462	1 466 585	1 526 291	1 583 207	1 626 028	1 667 036

De raming van gebruiksvergoedingen is, met uitzondering van onderhanden werk (ohw) en nog te ontwikkelen projecten, gebaseerd op de huurprijsmethodiek Rgd. De bedragen hebben betrekking op standaard contracttermijnen, tenzij met gebruikers reeds afwijkende contracttermijnen zijn overeengekomen.

In de gebruiksvergoedingen voor de bestaande voorraad zijn de correcties in verband met inmeting door DGW&T verwerkt. De voor de gebruiksvergoedingen benodigde huisvestingsbudgetten zijn aan de begrotingen van de ministeries toegevoegd.

De raming opbrengsten gebruiksvergoedingen voor onderhanden werk en nog te ontwikkelen investeringsprojecten is gebaseerd op het met Financiën overeengekomen beroep op de leenfaciliteit in de periode t/m 2004 conform de raming van kapitaaluitgaven en -ontvangsten.

De investeringsreeks is omgezet in een te verwachten gebruiksvergoeding. In de samenstelling van deze gebruiksvergoedingen zullen de verhoudingen tussen de kostenbestanddelen nog kunnen wijzigen. Dit heeft echter geen invloed op het saldo van baten en lasten. De gebruiksvergoedingen voor onderhanden werk worden bij ontwerpbegroting 2000 overgeboekt naar de ministeries.

De nieuwe projecten zullen, zo wordt voorlopig aangenomen, niet leiden tot een navenante uitbreiding van voorraad in m² bvo omdat een belangrijk deel van de nieuw te realiseren projecten vervanging van bestaande huisvesting dan wel functionele verbetering betreft. Het aandeel vervanging is globaal geschat 75%, en het aandeel uitbreiding op 25%.

Opbrengst Inputfinanciering buiten de huur- verhuurrelatie

De opbrengst inputfinanciering is conform de stand ontwerpbegroting 2000. De onderbouwing van de inputfinanciering is in de toelichting per begrotingsartikel bij het hoofdbeleidssterrein 02 «Rijkshuisvesting» van de VROM-begroting opgenomen.

Opbrengsten services

Services zijn vormen van dienstverlening waarbij de Rgd op verzoek van de klant werkzaamheden uitvoert, die volgens de Regeling Taakverdeling Beheer (RTB) tot de taak van de klant behoren. Voor services geldt geen gedwongen winkelnering.

De opbrengsten services kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Services eigendomspanden	41 196	40 496	36 700	36 700	36 700	36 700
Services huurpanden	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Totaal opbrengst	44 196	43 496	39 700	39 700	39 700	39 700

De raming services in 1999 en 2000 is hoger dan 2001 en volgende jaren omdat met de Klantenraad is afgesproken dat de Rgd tot 1 juli 2000, in verband met de millenniumovergang, verantwoordelijk blijft voor het onderhoud aan die installaties waarvoor die verantwoordelijkheid voor 1 januari 1999 ook gold.

De gebruikers zullen het RTR pakket blijven afnemen tot 1-7-2000.

In 1999 zijn tevens de baten voortvloeiend uit facility management onder deze post verantwoord.

De services huurpanden zijn opgenomen conform de middelen die bij ontwerp-begroting 2000 beschikbaar worden gesteld aan de ministeries.

Opbrengst Adviezen

Gebruikers kunnen verzoeken indienen bij de Rgd voor niet-project gebonden adviezen. Voor deze taken geldt geen gedwongen winkelnering. De opbrengsten vanaf 2000 zijn geraamd onder de veronderstelling dat de ministeries het overgeboekte bedrag volledig bij de Rgd besteden.

Opbrengst derden (en huisvestingskosten derden)

De Rgd heeft onder meer als taak de zorg voor de huisvesting van organisaties op het niveau van de centrale overheid, die (vrijwel) geheel bekostigd worden uit collectieve middelen. Indien organisaties die binnen deze definities passen de Rgd daarom verzoeken neemt de Rgd de zorg voor de huisvesting op zich. Werkzaamheden in verband met derdenwerk worden kostendekkend voortgezet. De opbrengsten corresponderen derhalve met de kosten. Daarnaast is er sprake van een aantal bijzondere projecten. Dit betreffen onder andere parkeergarages en grafelijke zalen.

Egalisatie

De huurprijsmethodiek Rgd heeft als uitgangspunt een (afgezien van de toegepast indexering) constante huurprijs over de contractperiode. De opbrengsten gebruiksvergoedingen kent derhalve een constante reeks terwijl de kosten van rente en afschrijving variëren over de jaren. De effecten van deze componenten op het resultaat dient in de resultatenre-

kening geneutraliseerd te worden. Het verschil tussen de aan Financiën af te dragen rente en aflossing (de componenten rente en afschrijving uit de gebruiksvergoedingen) en de rentekosten en afschrijvingskosten worden gecorrigeerd door de rekeningen Egalisatie rente en Egalisatie afschrijvingen.

Ten behoeve van de met lease gefinancierde panden is een afzonderlijke egalisatie rekening opgenomen. Hier ontstaat echter ook een verschil in de rente berekend op basis van de boekwaarde en de rente verschuldigd aan de financier.

De egalisatie kan als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Egalisatie rente eigendom	119 030	102 219	86 070	70 620	55 393	41 423
Egalisatie lease	38 869	46 529	45 876	43 507	40 862	40 020
Egalisatie afschrijvings kosten eigendom	62 095	51 370	40 620	37 174	17 841	9 675
Totaal egalisatie	219 994	200 118	172 566	151 301	114 096	91 118

Voor de egalisatie afschrijving is vooralsnog alleen rekening gehouden met de voorraad en inbouwpakketten in huurpanden. De samenstelling van de verschillende kostencomponenten in de gebruiksvergoedingen onderhanden werk en nieuwe projecten is immers nog niet bekend.

Buitengewone baten

Het bedrag voor 1999 is een gevolg van de stelselwijziging Rgd. In 2000 en verder worden thans geen specifiek benoembare buitengewone baten en lasten geraamd.

Toelichting bij opbouw Lasten

Apparaatskosten

De apparaatskosten Rgd kunnen worden onderscheiden in twee delen. Allereerst het deel dat direct ten laste van het resultaat in het betreffende jaar wordt gebracht. Dit deel omvat de apparaatskosten die gemoeid zijn met de producten beheer en adviezen en de inputgefinancierde activiteiten. Dekking van deze apparaatskosten vindt plaats door de opslagen in de gebruiksvergoeding, adviestarieven en inputfinanciering. Het tweede deel van de apparaatskosten wordt geactiveerd waardoor het niet ten laste van het resultaat in het betreffende jaar komt. Deze kosten bestaan uit projectontwikkelingskosten ten behoeve van het product huisvestingsprojecten. De te activeren kosten bedragen 10% van de bouw- en grondkosten van de geprogrammeerde projecten. De kosten samenhangend met projectontwikkeling zijn op de begroting van baten en lasten terug te vinden als onderdeel van de afschrijvingen van de gerealiseerde projecten.

In onderstaande tabel zijn de apparaatskosten getoond die direct ten laste van het resultaat worden gebracht.

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
apparaatskosten beheer	92 379	101 635	106 509	110 384	112 737	115 384
apparaatskosten input	34 937	18 263	17 755	17 505	17 482	17 482
apparaatskosten adviezen	2 729	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Totaal apparaatskosten	130 045	125 898	130 264	133 889	136 219	138 866

De te activeren ontwikkelingskosten op basis van de in deze begroting opgenomen investeringsbedragen zijn in onderstaande reeks getoond.

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
te activeren ontwikkelingskosten	49 117	57 024	48 000	44 800	44 800	44 800

Een deel van de apparaatskosten van de Rgd wordt gevormd door de huisvestingskosten en de afdrachten aan het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer voor gemeenschappelijke diensten. Deze kosten worden gemaakt ten behoeve van alle Rgd-producten.

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Huisvestingskosten Rgd	9 662	9 662	9 662	9 662	9 662	9 662
Afdrachten VROM	15 012	17 700	19 400	21 200	21 200	21 200

In de afdracht van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer is in 2000 meegenomen:

concernkosten	3 300
bijdrage gemeenschappelijke diensten	11 000
taakstelling regeerakkoord	3 400
totaal	17 700

De apparaatskosten die in 2000 via inputfinanciering zijn gedekt zijn als volgt opgebouwd:

stand begroting 1999	16 995
invoering euro	698
loonbijstelling	570
totaal	18 263

Huren vanuit de markt

Deze post bevat de door de Rgd aan de markt te betalen huren, exclusief de huren van objecten die verbonden zijn met inputfinanciering dus buiten de huur-verhuurrelatie vallen.

Huisvestingskosten via inputfinanciering

De reeks huisvestingskosten input is gelijk aan opbrengsten input minus apparaatskosten input. Het totaal buiten de huur-verhuurrelatie vallende rijkshuisvestingskosten kan als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
apparaatskosten	34 937	18 263	17 755	17 505	17 482	17 482
overige kosten	122 635	112 937	114 095	82 444	57 544	66 544
Totaal kosten input	157 572	131 200	131 850	99 949	75 026	84 026

Voor de onderbouwing van de kosten via inputfinanciering verwijzen we naar de toelichting per begrotingsartikel bij het hoofdbeleidsterrein 02 «Rijkshuisvesting» van de VROM-begroting.

Huisvestingskosten derden (zie ook opbrengsten derden)

De werkzaamheden in verband met het derdenwerk worden conform de huidige afspraken kostendekkend voortgezet.

Kosten services

Bij deze post is aangenomen dat de ministeries de uitgekeerde budgetten volledig bij de Rgd besteden en dat hier bij de Rgd een gelijke reeks aan lasten tegenover staat.

Kosten onderzoek rijkshuisvesting

Dit zijn de geraamde kosten voor de uitvoering van aan externen opgedragen onderzoek, kennisoverdracht en implementatie. De Research en Development-functie staat ter beschikking voor de rijkshuisvesting in totaliteit. De kosten van onderzoek worden gedekt middels de opslagen apparaatskosten in de gebruiksvergoedingen.

Dagelijks onderhoud

De raming dagelijks onderhoud is ten opzichte van begroting 1999 onder andere verhoogd met f 9,5 mln in verband met onderhoud huurpanden, en met de nieuwe investeringsprojecten.

Rentelasten

De rentekosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
rentelasten lening Financiën	433 230	416 420	400 271	384 820	369 594	355 624
interestkosten lease	89 443	89 937	89 941	89 737	89 302	88 612
interestkosten overige leningen	5 891	5 891	5 891	5 891	5 891	5 891
rentelasten nieuwe projecten en ohw	23 843	36 369	57 767	75 751	89 991	103 634
Totaal rentelasten	552 407	548 617	553 870	556 199	554 778	553 760

De rentelasten lening Financiën is berekend over de boekwaarde van de voorraad (6,5% rente) en is inclusief de rentelasten van inbouwpakketten huurpanden die is geraamd op f 15,2 mln in 2000.

De interestkosten lease en overige leningen betreft de rente die betaald wordt aan derden.

De rentelasten nieuwe projecten en onderhanden werk is geraamd op basis van de te verwachte rentecomponenten in de gebruiks-vergoedingen.

Afschrijvingskosten

De afschrijvingskosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
afschrijvingen voorraad	299 802	289 077	278 327	274 881	255 548	247 382
afschrijvingen nieuwe projecten	16 596	24 978	44 885	67 116	88 014	108 034
afschrijvingen lease	46 131	44 750	44 093	41 928	39 718	39 566
Totaal afschrijvingskosten	362 529	358 805	367 305	383 925	383 280	394 982

De afschrijvingskosten zijn berekend conform de methode met lineaire afschrijving over de per gebouwdeel vastgestelde termijn. De afschrijvingen lease betreffen uitsluitend de afschrijvingskosten berekend als ware het eigendomspanden.

De volgende verdeling naar levensduur en afschrijftermijnen wordt gehanteerd:

• grond	geen afschrijving
• casco ruwbouw	60 jaar
• parkeergarages	45 jaar
• casco afbouw	30 jaar
• installaties	15 jaar

Belastingen en heffingen

Het eigenaarsdeel van de onroerende zaakbelasting (OZB) is berekend over de voorraad per 1 januari 1999 en over de toename van de voorraad. De Rgd draagt op dit moment een via de gebruiksvergoeding ontvangen opslag (f 10,- per m² bruto vloeroppervlak, prijspeil 1997) af aan de Dienst Domeinen. Dit bedrag wordt via de te ontvangen gebruiksvergoedingen gedekt.

Dotatie voorziening planmatig onderhoud

Ten behoeve van planmatig onderhoud worden jaarlijks de ontvangen opslagen planmatig onderhoud uit de gebruiksvergoedingen gedoteerd aan de voorziening planmatig onderhoud. Planmatig onderhoud wordt niet rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht omdat planmatig onderhoud deels een cyclisch karakter kent. De toename wordt verklaard door de uitbreiding van de voorraad.

Dotatie voorziening leegstand

Ter dekking van de uitgaven leegstand worden jaarlijks de opslagen leegstand uit de ontvangen gebruiksvergoedingen aan de voorziening leegstand gedoteerd. De dotatie aan de voorziening leegstand kan als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
otatie leegstand voorraad	28 366	28 366	28 366	28 366	28 366	28 366
dotatie leegstand nieuwe projecten		3 171	4 442	4 905	4 905	4 905
Totaal leegstandskosten	28 366	31 537	32 808	33 271	33 271	33 271

Buitengewone lasten

Het bedrag voor 1999 is een gevolg van de stelselwijziging Rgd. In 2000 en verder worden thans geen specifiek benoembare buitengewone lasten geraamd

9. Begroting van kapitaalsuitgaven en -ontvangsten

De staat van kapitaalsuitgaven en -ontvangsten geeft aan welke kapitaalsuitgaven in de begrotingsjaren worden verwerkt en op welke wijze deze kapitaalsuitgaven worden gefinancierd.

(bedragen in NLG1000)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Totaal Kapitaalsuitgaven	1 313,8	1 202,9	1 064,2	1 029,5	1 035,2	1 052,4
Investerings	877,0	871,0	700,0	700,0	700,0	700,0
Gebouwgebonden millennium	50,0	10,0				
Terugbetaling voorfinancieringen	20,0	20,0	50,0			
Aflossing lening Financiën	254,3	262,2	291,7	316,9	335,2	352,4
Aflossing lening Financiën i.v.m. afstoot	112,5	39,7	22,5	12,6	0,0	0,0
Totaal Kapitaalsontvangsten	1 059,5	940,7	772,5	712,6	700,0	700,0
Desinvesteringen ivm afstoot	112,5	39,7	22,5	12,6	0,0	
Beroep op leenfaciliteit voor millennium	50,0	10,0				
Beroep op leenfaciliteit voor investeringen	897,0	891,0	750,0	700,0	700,0	700,0

Investerings

Deze post betreft de meerjarige uitgavenraming van investeringsprojecten van de Rgd, met uitzondering van de investeringsprojecten die door inputfinanciering worden gedekt. Het investeringsvolume is conform het met Financiën overeengekomen meerjarig beroep op de leenfaciliteit. Uitgegaan wordt van een structureel investeringsvolume van f 700 mln op jaar basis, inclusief bouwrente en ontwikkelkosten.

Van alle investeringen leidt ongeveer 25% tot uitbreiding van het aantal m² bruto vloeroppervlak. De overige 75% betreft vervangingsinvesteringen die niet leiden tot aanpassing van de kostenelementen die via een forfaitaire opslag per m² lopen.

Gebouwgebonden millennium

In 1998 heeft de Rgd een inventarisatie uitgevoerd naar de millennium problematiek bij gebouwgebonden installaties. De uitgaven voor oplossing van deze problematiek staan onder deze post geraamd. Het Kabinet heeft besloten dat de kosten vanaf 1 januari 1999 worden gedragen door de diverse gebruikers van de rijkshuisvesting. Tijdstip en wijze van in rekening brengen zal in overleg met de ministeries plaatsvinden (zie ook paragraaf 3.3).

Terugbetaling voorfinanciering

In 1998 heeft een aantal ministeries huisvestingsprojecten voor-gefinancierd die niet waren opgenomen in de begroting 1998. Aan de ministeries betaalt de Rgd vanaf 1999 de voorgefinancierde bedragen terug via een beroep op de leenfaciliteit. De ministeries hebben de voorfinanciering vergezeld doen gaan van een garantie om de gebruiks-vergoeding na oplevering te voldoen.

Aflossing op leenfaciliteit

De ontvangen afschrijvingscomponenten uit de gebruiksvergoedingen worden gebruikt ter aflossing van de lening bij Financiën.

Aflossing lening Financiën in verband met afstoot onroerend goed

Bij de afstoot van onroerend goed wordt de openstaande lening bij het Ministerie van Financiën, samenhangend met het afgestoten object, afgelost.

Desinvesteringen in verband met afstoot

Onder deze post staat geraamd de ontvangsten als gevolg van des-investeringen door afstoot van eigendomsobjecten. Bij afstoot van onroerend goed kan sprake zijn van boekwinsten en boekverliezen indien de opbrengst meer respectievelijk minder is ten opzichte van de boek-waarde van het onroerend goed. Desinvesteringen zijn opgenomen, voor zover daarover informatie beschikbaar is.

Beroep op leenfaciliteit

De Rgd doet voor alle investeringen, de uitgaven ten behoeve van gebouwgebonden millennium-problematiek en voor de terugbetaling van de voorfinancieringen een beroep op de leenfaciliteit bij Financiën.

Onderstaand kasstroomoverzicht sluit qua indeling aan op het overzicht dat in het IOFEZ op 1 juli is besproken. Het jaar t-2 (1998) is niet getoond omdat de Rgd in 1998 nog onder het kas-verplichtingenstelsel werkte.

Kasstroomoverzicht Rgd ontwerpbegroting 2000

(bedragen in NLG1mln)

	1999	2000	euro1000	2001	2002	2003	2004	econ. class	funct. class.
rekening courant RHB 1 januari	0	1,8	0,8	1,8	1,8	1,8	1,8		
totaal operationele kasstroom	229,1	235,2	106,7	269,7	294,9	313,2	330,4		
totaal investeringen*	927	881	399,8	700	700	700	700	52	01.34
totaal boekwaarde des- investeringen (afstoot OG)	112,5	39,7	18,0	22,5	12,6			56	01.34
totaal investeringskasstroom	814,5	841,3	381,8	677,5	687,4	700	700		
terugbetaling voorfinancieringen	20	20	9,1	50				77	01.34
aanvulling RC voor beroep op voorzieningen	27	27	12,3	22	22	22	22	69	01.34
aflossingen op leningen**	366,8	301,9	137,0	314,2	329,5	335,2	352,4	77	01.34
beroep op leenfaciliteit	947	901	408,9	750	700	700	700	87	01.34
totaal financieringskasstroom	587,2	606,1	275,1	407,8	392,5	386,8	369,6		
rekening courant RHB 31 december	1,8	1,8	0,8	1,8	1,8	1,8	1,8		

* Kapitaalsuitgaven investeringen + gebouwgebonden Millennium

** Aandeel gebruiksvergoeding + afstootopbrengst onroerend goed.